

การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก
AN ANALYTICAL STUDY
OF AESTHETIC VALUES IN THE ART OF TATTOOS

พระวิรัตน์ จันทโก (ศรีค้ำมนตรี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายฉัก

พระวิรัตน์ จันทโก (ศรีค้ำมนตรี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาปรัชญา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**AN ANALYTICAL STUDY
OF AESTHETIC VALUES IN THE ART OF TATTOOS**

PHRA WIRAT CHANTAKO (SRIKHAMMONTREE)

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Philosophy)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ปรัชญา

.....

(พระศรีสิทธิมนี)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วิริยาจารย์)

.....กรรมการ

(พระมหากฤษณะ ตรุโณ,ดร)

.....กรรมการ

(ผศ. สุนัย ครอบงูท)

.....กรรมการ

(ผศ. บุญมี แทนแก้ว)

.....กรรมการ

(ดร. วีรชาติ นิ่มอนงค์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหากฤษณะ ตรุโณ,ดร.

ประธานกรรมการ

ผศ. บุญมี แทนแก้ว

กรรมการ

ดร. วีรชาติ นิ่มอนงค์

กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก
ผู้วิจัย : พระวิรัตน์ จันทโก (ศรีคำมนตรี)
ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ปรัชญา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหากฤษณะ ตรุโณ ป.ธ. ๓, พธ.บ, พธ.ม, Ph.D. (Philosophy)
: ผศ. บุญมี แทนแก้ว ป.ธ. ๕, พ.ม., พธ.บ., M.A. D.I.H. & C. (B.H.U).
: ดร. วีระชาติ นิมอนงค์ ป.ธ.๖, พธ.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง), ศษ.บ.,
M.A, M.Phil., Ph.D.

วันสำเร็จการศึกษา : ๕ มีนาคม ๒๕๕๑

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และประวัติความเป็นมาของศิลปะลายสัก เพื่อต้องการศึกษาทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก โดยผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสาร (Documentary investigation) ข้อมูลที่กล่าวถึงทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะลายสักทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ผลการศึกษาพบว่า ศิลปะลายสักเป็นสิ่งที่ผู้คนนิยมมากเป็นพิเศษ การสักลายได้กระทำกันขึ้นเนื่องจากความเชื่อถือในเรื่อง ทศนคติ ค่านิยม ที่เชื่อกันว่า เพื่อให้เกิดมีคุณวิเศษให้กับตนเอง เช่น ด้านความขลังศักดิ์สิทธิ์ เมตตามหานิยม แคล้วคลาด ส่วนรูปแบบและลวดลายที่นิยมสักมากมีคือ รูปยันต์ รูปดอกไม้ รูปพระหรือเทพเจ้า รูปสัตว์ และรูปประยูกต์มีมากมายตามวัตถุประสงค์ของการสักแล้วเห็นว่า เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงคุณลักษณะที่เป็นของตนเองหรือคุณลักษณะที่ตนเองต้องการ เช่น สักเพื่อความขลังศักดิ์สิทธิ์ ความกล้าหาญ ความสง่างาม ความอดทน ความปกป้องความเมตตามหานิยม ความแคล้วคลาด และความสวยงาม

ส่วนทางด้านทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์พบว่า มีทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะอยู่ ๓ กลุ่มคือ กลุ่มอรรถนิยม, กลุ่มปรนัยนิยมและกลุ่มสัมพัทธ์นิยม โดยทั้ง ๓ กลุ่มนี้ มีเกณฑ์การตัดสินความมีอยู่ของงานที่แตกต่างกันกล่าวคือ อรรถนิยมเชื่อว่า ความงามที่แท้จริง คือ ความรู้สึกภายในจิตใจ เช่น ความชอบใจ ความพึงพอใจ ความเพลิดเพลินใจ ความสนุกสนาน และความซาบซึ้งปีติสุข หรือบางทีตีค่าในเชิงที่ว่า สวย ไม่สวย ชอบใจ ไม่ชอบใจ เหล่านี้เป็นต้น ส่วนกลุ่มปรนัยนิยมเชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะที่แท้จริงมีอยู่กับวัตถุสุนทรียะนั้น เพราะคุณค่าเหล่านั้นได้ติดตัววัตถุมาแต่แรกเกิด การที่รู้จักความงามของวัตถุสุนทรียะนั้นได้ ก็เพราะว่าวัตถุสุนทรียะนั้นมีคุณสมบัติอันครบถ้วนอยู่แล้ว เช่น สี สัน สัก ส่วน รูปทรง ลวดลาย แจ่มแจ้ง กลมกลืนสมบูรณ์แบบนี้จะเรียกวัดสุนทรียะว่า สวยงามได้ แต่ว่าสัมพัทธ์นิยมบอกว่า จะตัดสินความงามให้ถูกต้องได้อย่างไรอย่างสมบูรณ์ ก็คือ ความงามต้องมีความเป็นเอกภาพ (Unities) ที่สัมพันธ์กันระหว่างสิ่ง ๒ สิ่ง คือ จิตใจผู้รับรู้และวัตถุสุนทรียะ ซึ่งทั้ง สอง สิ่งนี้มีคุณภาพและคุณสมบัติถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานทางสุนทรียศาสตร์ ซึ่งถือได้ว่า มีคุณค่าทางสุนทรียะจริง

ประการสุดท้าย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก โดยยึดทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะทั้ง ๓ ทฤษฎีเป็นหลัก จากการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่มีวัตถุประสงค์ของการสักสองประการคือ สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์และสักเพื่อความสวยงาม ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ลายสักทั้งสองประการต่างก็มีคุณค่าทางสุนทรียะแต่นำหนักของการให้คุณค่าต่อลายสักทั้งสองอาจจะไม่เท่ากัน กล่าวคือ ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์มีคุณค่าทางสุนทรียะน้อยกว่าลายสักที่สักเพื่อความสวยงาม โดยนักสุนทรียศาสตร์ทั้ง ๓ กลุ่มให้เหตุผลว่า ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์นั้น มีน้ำหนักในการให้คุณค่าทางด้านจิตใจน้อยหรือไม่อยู่ในเกณฑ์ความงามของสุนทรียะ ซึ่งต่างจากลายสักที่สักเพื่อความสวยงามที่ให้คุณค่าทางสุนทรียะทั้งทางด้านจิตใจ และวัตถุมากกว่าดังกล่าวแล้ว

Thesis Title : **An Analytical Study of Aesthetic Values in the Art of Tattoos**
Researcher : **Phra wirat chantako (srikhammontree)**
Degree : **Master of Arts (Philosophy)**

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Krissana Taruno, Pali III, A.B, M.A, Ph.D.
: Asst. Prof. Boonmee Taenkaew, Pali V, Dip.in Ed., B.A, M.A
(Phi. &Rel),D.I.H&C. (B.H.U)
: Dr. Veerachart Nimanong, Pali. VI, Dip.in Ed., B.A (Bud.),
B.Ed., M.A., M.Phil., Ph.D.

Date of Graduation : 5 March 2008

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to study the concepts and theories of the aesthetic values in order to study the historical background of artistic tattoos and to critically study the aesthetic values in the art of tattoos. The data were gathered from both The Thai documents and the studying in other languages concerning the aesthetic values or the introduction of knowledge of tattooing.

From the study the arts of tattoos, it is found that the formal tattoos were mostly the extra popular tattoos among the people interested in the matters, because they believed that in order to have the highlight of its powers and potentiality in being leadership such as: miraculous powers, efficacy, good fortune, survival, unbeatable skin, and the human untouchable by weapons. The parts and the styles of many popular tattoos are: Yanta-tattoos, flower-tattoos, gods or idols-tattoos, animals tattoos, and other applied-tattoos, according to the purpose of the designed tattoos, to be shown by ourselves or according to our need in order to have some protections from all kinds of evils and dangers and to have longevity, luck, charms, good fortune, beauty, identity and growing up to status.

Regarding the aesthetic values, it is found that there are three theories of aesthetic values namely: - Subjectivism, Objectivism, and Relativism. These three theories have their rules in the judgements of the aesthetic values of different beauty. That is to say, in the theory of subjectivism, it is believed that the real beauty is the sense in our innate minds such as likeness, pleasure, enjoyments, sympathy and joy. It is, sometimes, regarded as beauty, non-beauty, satisfaction or non-satisfaction etc. In the Objectivism, it is believed that real beauties of aesthetic values depend on aesthetic object, because those aesthetic values are of aesthetic object from the beginning of the arising of the aesthetic object. The fact that we can know such the aesthetic properties is because they are of full qualities such as colors, proportions, figures, forms lightness and objective absoluteness to be called as objective aesthetics of beauties. Whereas in the relativism, it is believed that the absolute beauty must be of “unity” of the relationship between two things namely the knower’s mind and the aesthetic object according to the principle of the aesthetic values which are regarded as the aesthetic values existing realistically.

Finally, from the analytical study of the aesthetic values in art tattoos, it is found that the principles of tattoos are of two purposes: - to cause to arise the sacredness and the beauty. The results appeared that the two types of tattooing have aesthetic values, but the weight of the judgements of the aesthetics to tattooing of two kinds are not equal, because the magical values in tattooing are less than the aesthetic values. The three groups of the Aesthetics pointed out the reasons as follows: The magical values of tattooing had little values to inner mind or was not in the rules of aesthetic values, so, it is different from the beautiful values of tattooing which gives more mental and matterail aesthetic values the details of which have already been discussed.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่าน ฉะนั้น ผู้วิจัยขอแสดงความขอบพระคุณและขอบคุณดังนี้ ดร. พระมหากฤษณะ ตรีโณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญมี แทนแก้ว, และดร.วีรชาติ นิมอนงค์อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์นี้ ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และท้วงติง หลายประการที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์นี้คือช่วยตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการจึงขอขอบคุณท่านดังกล่าวมานั้นไว้ ณ ที่นี้ด้วย

อีกประการหนึ่งผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณ และความนับถือเป็นอย่างยิ่งกับเพื่อนนิสิตรวมรุ่นที่ ๑๗ ทุกคน และเพื่อนนิสิตสาขาวิชาปรัชญาทุกท่านที่ให้กำลังใจ และขอเจริญพรแด่คุณโยม ธิติวุฒิ หมั่นมี เป็นพิเศษด้วยที่ช่วยให้ข้อคิดเห็น ท้วงติง และคัดกล่าสำนวนภาษาไทยทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณในความเมตตาอนุเคราะห์ของท่านด้วย

ประการสุดท้ายนี้ขอตั้งจิตอธิษฐานถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก โดยเฉพาะคุณอำนาจพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงได้คุ้มครองอภิบาลบรรดาผู้ที่เอ่ยนามมาแล้วนั้นของจงประสบแต่ความร่มเย็นเป็นสุขเจริญรุ่งเรืองในธรรมทุกเมื่อ และสุขภาพร่างกายจงแข็งแรงสมบูรณ์เพียบพร้อมทุกประการเทอญ

พระวิรัตน์ จันทโก(ศรีคำมนตรี)

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๑

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำอธิบายคำย่อในภาษาไทย

คำย่อเกี่ยวกับคัมภีร์พระไตรปิฎก

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทยในการอ้างอิง จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า หลังอักษรย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น ส.น. (ภาษาไทย) ๑๕/๑๔๔/๗๗ หมายถึง สังยุตตนิกาย นีทานวรรค ภาษาไทย เล่ม ๑๕ ข้อ ๑๔๔ หน้า ๗๗ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๓๕ ดังนี้

พระสุตตันตปิฎก

ส. น. (ไทย) = สุตตันตปิฎก สังยุตตรนิกาย นีทานวรรค (ภาษาไทย)

๒. คำอธิบายคำย่อในภาษาอังกฤษ

Ibid.	Ibiden	เรื่องเดียวกัน	
P.	page	หน้า	
Tr.	Translator	ผู้แปล	
Translated by		แปลโดย	
Vol.	Volume	เล่มที่	พหูพจน์ใช้ Vols.
Ot.cit	opera citato	อ้างแล้ว	
No.	Number	ฉบับที่	พหูพจน์ใช้ Nos.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฉ
บทที่ ๑. บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย	๔
๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๕ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕
๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย	๖
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๖
บทที่ ๒. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะลายสัก	๗
๒.๑ ความหมายและประวัติความเป็นมาของการสักลาย	๗
๒.๑.๑ ความหมายของลายสัก	๗
๒.๑.๒ ประวัติความเป็นมาของการสักลาย	๑๐
๒.๒ ประเภทของศิลปะลายสัก	๑๕
๒.๒.๑ ศิลปะลายสักรูปยันต์หรืออักขระ	๑๕
๒.๒.๒ ศิลปะลายสักรูปพระหรือเทพเจ้า	๒๓
๒.๒.๓ ศิลปะลายสักรูปดอกไม้	๒๔
๒.๒.๔ ศิลปะลายสักรูปสัตว์	๒๕
๒.๒.๕ ศิลปะลายสักรูปประยุกต์	๒๘
๒.๓ ศิลปะในลายสัก	๓๐
๒.๔ วัตถุประสงค์ของการสักลาย	๓๓
๒.๔.๑ ลายสักที่สักเพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่	๓๓
๒.๔.๒ ลายสักที่สักเพื่อกระตุ้นความรู้สึก	๓๔
๒.๔.๓ ลายสักที่สักเพื่อเตือนความทรงจำ	๓๕

๒.๔.๔	ลายสักที่สักตามประเพณีนิยม	๓๖
๒.๔.๕	ลายสักที่สักเพื่อความสวยงาม	๓๗
๒.๔.๖	ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์(เมตตามหานิยม)	๓๙
๒.๔.๗	ลายสักที่สักเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้กับตน	๔๐
๒.๔.๘	ลายสักที่สักเพื่อสร้างอำนาจให้แก่ตน	๔๑
๒.๕	ค่านิยมการสักลายของคนในสังคมสมัยปัจจุบัน	๔๒
บทที่ ๓.	ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก	๔๔
๓.๑	ทฤษฎีอัตนัยนิยม (Theory of Subjectivism)	๔๗
๓.๑.๑	อัตนัยนิยมที่มีต่อศิลปะลายสัก	๕๔
๓.๑.๒	หลักวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะของอัตนัยนิยมในศิลปะลายสัก	๕๖
๓.๑.๓	อัตนัยนิยมกับวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสัก	๕๘
๓.๒	ทฤษฎีปรนัยนิยม (Theory of Objectivism)	๕๙
๓.๒.๑	ปรนัยนิยมที่มีต่อศิลปะลายสัก	๖๔
๓.๒.๒	หลักวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะของปรนัยนิยมในศิลปะลายสัก	๖๖
๓.๒.๓	ปรนัยนิยมกับวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสัก	๖๘
๓.๓	ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม (Theory of relativism)	๖๙
๓.๓.๑	สัมพัทธ์นิยมที่มีต่อศิลปะลายสัก	๗๓
๓.๓.๒	หลักวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะของสัมพัทธ์นิยมในศิลปะลายสัก	๗๕
๓.๓.๓	สัมพัทธ์นิยมกับวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสัก	๗๖
บทที่ ๔.	วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก	๗๙
๔.๑	วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์	๘๐
๔.๒	วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะ ในศิลปะลายสักที่สักเพื่อความสวยงาม	๘๖
๔.๓	สรุปการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักทั้งสองประเด็น	๙๘
บทที่ ๕.	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๙๙
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๙๙
๕.๒	ข้อเสนอแนะ	๑๐๑
บรรณานุกรม		๑๐๒
ภาคผนวก		๑๑๐
ประวัติผู้วิจัย		๑๑๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสักรูปลายเป็นศิลปะศาสตร์ หรือศิลปะวัฒนธรรมที่มี สีสัน อันสวยงามประเททหนึ่ง ที่รองจากจิตรกรรมบนฝาผนังที่มีอยู่ตามอารามต่าง ๆ ในเรื่องศิลปะวัฒนธรรมนี้ชาติไทยก็เป็นชาติหนึ่งในโลกที่มีศิลปะวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และยังคงคงไว้ได้อย่างถาวรโดยไม่แพ้ชาติใดทั้งสิ้น ดังมีชานามว่า “ศิลปะลายไทย” แต่ในที่นี้ผู้วิจัยขอหยิบยกเอาเรื่องศิลปะแห่งการสักรูปลาย อันเป็นศิลปะกรรมอันเก่าแก่ที่ตกทอดมาจากบรรพชนไทย ซึ่งเราสามารถสังเกตเห็นที่ปรากฏการณ์อยู่ทั่วไปในสังคมไทย ในเรื่องการสักรูปลายอยู่บนตามผิวผนังเกี่ยวกับปัญหานี้ถือได้ว่า สังคมไทยส่วนหนึ่งหรือชนบางกลุ่มให้ความสำคัญเพราะเป็นสิ่งที่ทำกันได้ยากมาก ถ้าหากเราตั้งคำถามว่า ศิลปะการสักรูปลายนี้มันทำยากไหมหรือว่าการสักรูปลายทำได้ง่ายไหม คำตอบที่ได้นั้นก็คงไม่มีคำว่า สบายมากหรือ ไม่มีปัญหา การสักรูปลายไว้บนผิวผนังที่มีอยู่ในสังคมไทยที่นิยมสักกันอยู่ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันนี้ถือว่า มีคุณค่าที่นิยมกันมากในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเรื่องศิลปะลายสักนี้สังคมไทยนิยมกันมาก แม้แต่กลุ่มสังคมของพระสงฆ์ก็ยังมีให้เห็นอยู่บ้าง ปัญหาการสักศิลปะรูปลายนี้สิ่งที่สังคมไทยถือกันและให้ความสำคัญก็คือ การสักรูปยันต์บ้าง แต่สำหรับการสักรูปยันต์นี้จะแตกต่างจากการสักศิลปะลายทั่วไป ซึ่งเรื่องนี้สังคมไทยให้ความสำคัญเป็นพิเศษเพราะต้องมีครูอาจารย์ที่มีความรู้ชำนาญในเรื่องศาสตร์นั้น ๆ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องไสยศาสตร์มนต์ดำ เป็นต้น การสักไม่ว่าจะเป็นศิลปะยันต์ก็ดีหรือศิลปะลายสักก็ดี ที่ปรากฏมีอยู่กับสังคมไทย จนกระทั่งเป็นวิถีชีวิตของคนบางคนยึดเป็นอาชีพ ศิลปะลายสักมีวิธีการสักโดยครูอาจารย์ต้องใช้คาถาอาคมซึ่งเป็นภาษาต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์และความสวยงามบรรเจิดเป็นประการสุดท้าย^๑ ในเมื่อรู้จักคำว่า การสักรูปลายทำให้เกิดคุณวิเศษแล้วนั้น ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้แล้วในตอนต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งคำถามว่า การสักรูปลายกระทำกันด้วยกรรมวิธีอย่างไร นี่เป็นปัญหาที่ยัง

^๑ บุญมา แฉ่งฉายา, ศิลปะลายไทย, (กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์จัดพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๕.

^๒ ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, (กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๔), หน้า ๔๑.

สงสัยอยู่ ฉะนั้น ต้องมีการหาข้อโต้แย้งตอบหรือคำโบราณกล่าวว่า “เมื่อมีปัญหา ก็ต้องมีทางแก้”^๓ เหมือนดังพระพุทธเจ้าพูดเป็นพุทธพจน์ไว้ว่า “เมื่อมีมิดก็ย่อมมีสว่างเมื่อมีความเกิดก็ต้องมีความตาย เมื่อมีทุกข์ก็ต้องมีสุข”^๔ ซึ่งเป็นคำที่เป็นอมตะอยู่ตลอดเวลา แต่สำหรับคำตอบของประเด็นนั้นก็คือ ศิลปะลายสักเป็นทั้งงานศาสตร์ และศิลป์ที่จำเป็นต้องมีความละเอียดอ่อนมากพิเศษ บวกกับมีเครื่องมือที่หลากหลายโดยเฉพาะกรรมวิธีการประดิษฐ์ ลวดลาย สี สัน ศิลปะลายสักเกิดขึ้นตามที บริเวณสักอย่างถาวรจนกระทั่งชีวิตหาไม่^๕ ในปัจจุบันสภาพการณ์สักลายหรือยันต์ใส่ตามร่างกาย ได้มีการพัฒนาไปเรื่อย ๆ ซึ่งเรื่องนี้สามารถสังเกตดูได้ว่า ศิลปะการสักลาย หรือยันต์ของแต่ละบุคคล ไม่เหมือนกัน ดังผู้วิจัยเคยประสบมา คือ มีพระพุทธรูปบ้าง รูปเทวดาบ้างและรูปสัตว์นานาชนิด และอื่น ๆ อีก

การอธิบายเรื่องราวการสักลายหรือยันต์ที่เปิดประเด็นมาในเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงขอเปิดประเด็นสู่ปัญหาใหม่ว่า การสักรูปลายหรือยันต์นี้ ถ้าหากนำทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะของฝ่ายปรัชญาตะวันตกนำมาวิเคราะห์หาความงามทางสุนทรียะได้ หรือไม่เกี่ยวกับศิลปะการสักลายหรือยันต์ เรื่องนี้เป็นปัญหาที่ทำอย่างไรสำหรับผู้วิจัย เพราะว่าทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะในระบบแนวคิดของปรัชญาตะวันตกนั้น ยังเป็นข้อปัญหาที่โต้แย้ง และหาข้อสรุปเป็นสากลได้ยากก็เนื่องจากเหตุผลบางอย่าง คือ คุณค่าทางสุนทรียะนั้น ไม่มีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนไม่มีเครื่องมือวัดชั่งน้ำหนักได้ หรือเหตุผลที่แน่นอนตายตัว ซึ่งทุกคนยอมรับได้เหมือนเรขาคณิตมันมีความยุ่งยากมีหลักฐานไม่แน่ชัด ดังนั้น จึงเกิดการตีความหมายเรื่องคุณค่าทางสุนทรียะไว้หลายอย่างและทำให้เกิดทฤษฎีในเรื่องนี้หลายทฤษฎีด้วยกัน เช่น ๑).ทฤษฎีอัตนิยม (Theory of subjectivism) คือทฤษฎีที่อธิบายเรื่องคุณค่าทางสุนทรียะโดยเน้นจิตของผู้รับรู้เพียงอย่างเดียว ๒). ทฤษฎีปรนัยนิยม (Theory of objectivism) คือทฤษฎีที่อธิบายเรื่องคุณค่าทางสุนทรียะโดยเน้นวัตถุทางสุนทรียะเพียงข้างเดียว และ๓).ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม (Theory of relativism) คือทฤษฎีซึ่งให้

^๓ พระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตฺโต). **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงใหม่**, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๕๑๗-๕๑๘.

^๔ ส. น. (ไทย) ๑๕/๑๔๔/๗๗.

^๕ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน**, (กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๑๕๖.

ความสำคัญทั้งจิตของผู้รับรู้ และวัตถุทางสุนทรียะด้วยกัน^๖ ดังนั้น มุมมองทั้ง ๓ ทฤษฎี (The three theories) ดังกล่าวเห็นว่ายังไม่เป็นเอกภาพ (Non-unities) กันเท่าได้เลย

จากเหตุผลที่ผู้วิจัยได้นำเสนอในเบื้องต้นถ้าพิจารณาด้วยสติปัญญาวิเคราะห์หาสารัตถะ (Substance) คงจะยากเกี่ยวกับบริบทการวิจัยในเรื่องนี้ เมื่อมองดูแล้วสิ่งนี้มันเป็นมิติทางปรัชญาอยู่ตรงไหน เพราะว่าการสักลายหรือลายชั้นดัดคือการสักลายหรือสักลายชั้นดัดและสิ่งนี้มันสามารถพิสูจน์กันได้ด้วยตา สัมผัสกันได้ด้วยการลูบคลำ ดังนั้นจะศึกษาให้เป็นมิติปรัชญาได้อย่างไร เพราะคำว่าปรัชญา(Philosophy)อันมีแนวคิด (concept) ว่า เป็นมิติศาสตร์ที่พิสูจน์ยังไม่จบสิ้นมิติศาสตร์มีเหตุผลจบลงเมื่อไร มิติดันเป็นศาสนาไปโดยปริยายสรุปแล้วเรื่องปรัชญาคือ ศิลปะการคิดหาเหตุผล^๗ (the art of rational conjectures) แต่สำหรับเรื่องปัญหาเกี่ยวกับศิลปะการสักลายหรือสักลายชั้นดัดนี้ เป็นศิลปะการคิดหาคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่อย่างไร ก็ยังไม่ทราบเหตุผลเท่าที่ควร ดังนั้นนักปรัชญาจำเป็นต้องขบคิดปัญหาและอธิบายว่าการสักลาย หรือสักลายชั้นดัดมีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ ถ้าใช่จะเป็นลักษณะอย่างไรและถ้าไม่ใช่เป็นเพราะอะไรเมื่อมีใช่ ไม่เป็นคุณค่าทางความงามแล้วแต่ทำไม สังคมไทยจึงนิยมกันสักลาย เดียวนี้ภาพการสักลายเป็นที่นิยมกันมากในกลุ่มวัยรุ่นทั้งชาย-หญิงแทบทุกวงการก็ว่าได้ โดยเฉพาะดาราสาว ๆ บางคนของไทยชอบสักเหมือนกัน ทว่าสักเป็นรูปดอกไม้หลายดอกเล็กบ้าง ใหญ่บ้าง หรือรูปหัวใจ อันน่ารักไว้ตรงอกเหนือฐานนม ส่วนบนซึ่งบ่งหมายให้เป็น^๘ “รอยสักลายนาโชค” เช่นเดียวกับดาราสาวเมืองนอกอย่างฝรั่งบางคน สักรูปหัวใจและรูปอื่น ๆ ไว้ตรงสะโพก

ผู้วิจัยได้หยิบยกเอาปัญหาเรื่องศิลปะลายสัก หรือศิลปะสักลายชั้นดัดขึ้นมาวิเคราะห์หามิติทางปรัชญานี้ หนึ่งเนื่องจากที่ผู้วิจัยได้ประสบกับภาพของลายสักหรือลายชั้นดัดเหล่านี้อยู่ทั่วไปในสังคมไทย จึงเกิดเป็นภาพสะท้อนออกจากจิตวิญญาณที่มีอยู่ได้ส่วนเล็ก ๆ ว่า น่าจะเป็นหัวข้อให้การศึกษาวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงนำประเด็น และปัญหาดังกล่าวมาวิเคราะห์หาคุณค่าทางสุนทรียะเกี่ยวกับศิลปะลายสักว่า มีคุณค่าหรือไม่ อย่างไร

^๖ จรูญ โกมุทรัตนานนท์, สุนทรียศาสตร์, (นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๓๕), หน้า ๘๑-๘๒.

^๗ Bertrand Russell, **The Art of Rational Conjecture**, แปลโดย วิจิตร เกิดวิเศษ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: เทปประทานพร, ๒๕๒๕), หน้า ๑.

^๘ เกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์, “ศิลปะบนผิวหนัง”, ราชภัฏกรุงเทพฯ, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (๒๕๓๕) : ๒๓.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและประวัติความเป็นมาของศิลปะลายสัก
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการศึกษาวเคราะห์ คุณค่าในศิลปะลายสักโดยกำหนดศึกษาลายสักซึ่งเป็นศิลปะที่สีสันทน ลวดลาย ที่ปรากฏมีอยู่ในสังคมไทย แต่ที่ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาเรื่องศิลปะลายสักในสังคมไทยสมัยปัจจุบันนี้ และรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนำมาอธิบายข้อมูลในเชิงสุนทรียศาสตร์ แห่งปรัชญาศิลปะแนวความคิดของปรัชญาตะวันตกหลาย ๆ ทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว เช่น ทฤษฎีอรรถนิยม, ทฤษฎีปรนัยนิยมและทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม เป็นต้น แต่สำหรับประเด็นที่ประกอบในการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักของบทที่ ๔ นั้น ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์อยู่ ๒ ประเด็นคือ ศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ และศิลปะลายสักที่สักเพื่อความสวยงาม ทั้ง สอง ประเด็นนี้ทั้งสามทฤษฎีดังกล่าวนี้มองอย่างไร โดยนำมาสร้างสรรค์เกี่ยวกับศิลปะลายสักในสังคมไทยนี้มาตีความเชิงคุณค่าทางสุนทรียะที่เป็นปรัชญาความงาม

๑.๔ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ สุนทรียศาสตร์ หมายถึง ทฤษฎีแนวคิดระบบหนึ่งทีกล่าวเกี่ยวกับเรื่องความงามตามทรรศนะของนักปรัชญา

๑.๔.๒ การสัก หมายถึง การใช้เหล็กแหลมจุ่มหมึกจิ้มแทงตามผิวหนังเพื่อให้เกิดเป็นสัญลักษณ์หรือรูปรอย ลวดลาย แต่ว่าการสักที่ทำกันนั้น ถ้าใช้หมึกเรียกว่า ลายสักหมึก ถ้าใช้น้ำมันเรียกว่า ลายสักน้ำมัน แต่ความหมายในที่นี้หมายถึงการสักลายคือมีลักษณะลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายสักอักขระหรือลายสักยันต์ และลายสักอื่น ๆ ที่สักด้วยหมึกสีประเภทต่าง ๆ ทำให้มองดูสวยงาม ประณีต บรรจงมีชีวิตชีวาเกี่ยวกับลายสักเหล่านั้น

๑.๔.๓ คุณค่าทางสุนทรียะ หมายถึง ความสวยงามที่ได้จากการตีค่าทางศิลปะในชั้นใดชั้นหนึ่ง แต่ว่า คุณค่าทางสุนทรียะ ในที่นี้หมายถึงเอาความงามที่มีอยู่ทั้งในจิตใจและวัตถุสุนทรียะ เช่น ความรู้สึกชอบ ฟังพอใจและความกลมกลืนของรูปรอยนั้น

๑.๔.๔ ศิลปะลายสัก หมายถึง ลวดลายที่สักเป็นศิลปะที่สามารถตีความหมายในทางศิลปะหรือคุณค่าทางสุนทรียได้ คำว่า ลายสัก คือ รูปลาย ลวดลาย ภาพที่มีแบบลักษณะต่าง ๆ ที่ใช้

เข็มสักปลายแหลมสักตามผิวหนังให้ปรากฏเป็นรูปรอย เส้นสี รูปทรง ด้วยลวดลายหรืออักขระต่าง ๆ เช่น ลายสักยันต์

๑.๕ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๑ นันทชญา มหาจันทร์, วิจัยเรื่อง”การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น”^๕
ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความเชื่อและค่านิยมในการสักของไทยมีความแตกต่างไปจากการสักของประเทศอื่น ความแตกต่างจากการสักของประเทศญี่ปุ่น การสักกระทำเนื่องจากมีความศรัทธาต่ออำนาจลึกลับ เช่น อำนาจลึกลับมหัศจรรย์ต่างๆ ความขลัง โชคลาภ เมตตามหานิยม ความมีอายุยืน ความมีเสน่ห์ ความแคล้วคลาดจากภยันตรายความมีหนังเหนียวที่ศาสตราวุธไม่สามารถทำอันตรายได้ รูปรอยที่นิยมสักคือ รูปสักยันต์ สักรูปเทวดา รูปสัตว์และพืช ช่างสักบางคนอาจผสมน้ำมันหรือสมุนไพรลงไปในหมึก เพื่อให้รอยยันต์มีความขลังยิ่งขึ้น แต่การสักของญี่ปุ่นก็สักเพื่อ โชคลาภ เพื่อหนีความชั่วร้าย เพื่อตกแต่งร่างกายให้สวยงาม รูปรอยที่สักส่วนใหญ่จะเป็นพวกสัตว์เทพนิยายหรือตัวเอกในนิยาย เทพเจ้า ดอกไม้ รวมทั้งรูปสิ่งของต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้สัก ช่างสักญี่ปุ่นใช้เข็มสักแบบดั้งเดิมมาเป็นเวลาช้านาน ปัจจุบันใช้เครื่องสักไฟฟ้าการสักแบบญี่ปุ่นจัดว่าเป็นศิลปะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนที่ใดและเป็นที่ยุ้จักกันดีในหมู่นักนิยมการสักทั่วโลก

๑.๕.๒ สุลักษณ์, ทวีวงศ์ ศรีบุรี, วิจัยเรื่อง”ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย”^๖
ผลการวิจัยสรุปว่า การสักในภาคกลางของประเทศไทยพบว่า จะยังคงมีอยู่ต่อไป เพราะยังมีบุคคลบางอาชีพเป็นจำนวนมาก ที่ยึดมั่นเชื่อถือศรัทธาต่อการสักอย่างจริงจัง โดยบุคคลเหล่านั้น มีวัตถุประสงค์ของการสักเพื่ออยู่ยงคงกระพันชาตรีเพื่อป้องกันอันตราย เพื่อความมีโชคลาภและเพื่อผลทางเมตตามหานิยม ทางด้านการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ที่มีต่อการสักนี้ผลการศึกษาค้นพบว่า ชาวบ้านประชาชน, ครูอาจารย์ นักวิชาการ ข้าราชการที่มีวุฒิการศึกษาชั้นต่ำปริญญาตรีมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

^๕ นันทชญา มหาจันทร์, “การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น”, **บทรายงานการวิจัย** (ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา), ๒๕๓๕.

^๖ สุลักษณ์ ศรีบุรี, และทวีวงศ์ ศรีบุรี, “ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย”, **บทรายงานการวิจัย**, (ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๓๐.

๑.๕.๓ พิมพรรณ รัตนวิเชียร, ได้วิจัยเรื่อง“ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรอยสักของผู้ต้องขัง”^{๑๑} ผลการวิจัยสรุปว่า ผู้ต้องขังที่มีรอยสักส่วนมากมีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี มีการจบการศึกษาในระดับ ประถมศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง โดยประกอบอาชีพรับจ้างขายแรงงานโดยต้องโทษ ในคดี พระราชบัญญัติยาเสพติด ซึ่งเคยต้องโทษมากกว่า ๑ ครั้ง และใช้ชีวิตในเรือนจำมาแล้ว ๓-๕ ปี นิยม รอยสักบริเวณไหล่, หลัง, หน้าอก และขา โดยรับการสักจากเพื่อนผู้ต้องขังภายในเรือนจำ เพราะเห็น ว่า สวยงามผู้มีรอยสักส่วนมาไม่เชื่อความขลังของรอยสักและมีความต้องการลบรอยสัก เพื่อไม่ให้ เป็นปัญหาในการดำรงชีวิตภายนอกเรือนจำ เนื่องจากเป็นเรื่องปัจจัยส่วนบุคคล ความเชื่อต่อการสัก และลักษณะการกระทำผิดไม่มีความสัมพันธ์กับรอยสักของผู้ต้องขังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๑.๕.๔ รัตนา อรุณศรี, ได้วิจัยเรื่อง“ประวัติศาสตร์สังเขปเรื่องการสักร่างกายในมิติของ ความสัมพันธ์ทางเพศสภาพ”^{๑๒}สรุปได้ว่า ผู้สักแต่ละคนมีการให้ความหมายกับรอยสักของตนที่ แตกต่างกันไปแต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันคือรอยสักนั้น มีความหมายนัยยะบางอย่างที่ซ่อนเอาไว้ ซึ่งเป็นความหมายที่มีความสำคัญต่อตัวผู้สักอย่างมากและอำนาจที่แฝงไว้ กับความหมายของรอย สักก็เป็นสิ่งลึกลับและสามารถผันแปรไปตามกาลเวลาที่เปลี่ยนแปลง เพราะบางคนเมื่อเวลาผ่านไป ความพึงพอใจนั้นอาจลดน้อยถอยลงได้ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องมาจากการที่ผู้สักได้ปะทะสังสรรค์กับ บริบทต่างๆ ในโลกแห่งความเป็นจริงในสังคมและสังคมส่วนรวมอาจยอมรับหรือไม่ยอมรับรอย สัก โดยเฉพาะกรณีของผู้สักเป็นผู้หญิงแต่ผู้สักเป็นชายนั้นพบว่า ความพึงพอใจในอัตลักษณ์ ภายหลังการสักนั้นเป็นความพึงพอใจที่เกิดขึ้นแท้จริง

๑.๕.๕ อนุกุล คลังบุญครอง, ได้วิจัยเรื่อง“ศึกษาลายสักขาของผู้ชายอีสาน”^{๑๓}สรุปว่าการ สักขาลายของชายไทยอีสาน ในเมื่อก่อนเพราะเกิดขึ้น จากค่านิยมของสังคมเท่านั้น ดังมีคำพูดของ ชายอีสานว่า “ขาลายแล้ว แอวบ่ลาย กะบ่ข้อง คั่นบ่สักกนน้อย งอยแก้มตอดขี้ตา” การสักขาลายคือ การสักสีดำทั้งสองขาอ่อนท่อนบนจนถึงใต้หัวเข่าเล็กน้อย ส่วนบนจะถึงเอวหรือพุงเป็นต้น เพื่อหวังให้ตนเกิดความสนใจในหมู่เพศตรงข้าม เช่น เมื่อไปเล่นสาว ชายใด สักลาย สาวก็จะชอบและ

^{๑๑} พิมพรรณ รัตนวิเชียร, “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรอยสักของผู้ต้องขัง”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา บัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๔๑.

^{๑๒} รัตนา อรุณศรี, “ประวัติสังคมสังเขปเรื่อง: การสักร่างกายในมิติของความสัมพันธ์ทางเพศสภาพ”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๔๗.

^{๑๓} อนุกุล คลังบุญครอง, “ศึกษาลายสักขาของผู้ชายอีสาน”, บทรายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัย- ขอนแก่น), ๒๕๓๔.

พูดคุยด้วยแต่ชายใด ไม่มีขาลาย สาวก็ไม่อยากใกล้และพูดคุยด้วย ฉะนั้นสังคมชายอีสานจึงชอบสักขาลายกัน

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ถือว่าเป็นการศึกษาวิเคราะห์(ANALYTICAL RESEARCH) คือศิลปะลายสักในสังคมไทย โดยมีการค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary investigation) ด้วยระบบขั้นตอนต่อไปนี้

๑.๖.๑ รวบรวมข้อมูลมีพระไตรปิฎก ฉบับภาษาไทย ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยหรือตำราภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะแนวคิดในปรัชญาศิลปะตะวันตก

๑.๖.๒ ศึกษาข้อมูลตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับศิลปะการสักรูปลายหรือรูปสัก โดยการสังเกต จดบันทึกข้อมูลและถ่ายภาพประกอบ

๑.๖.๓ วิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายรูปลายสักในมโนทัศน์ทางทฤษฎีสุนทรียศาสตร์เชิงแนวคิดด้านสุนทรียศาสตร์ตะวันตก

๑.๖.๔ สรุปผลที่ได้จากการวิจัย และนำเสนอแนะในประเด็นที่มีประโยชน์ต่อไปในรูปแบบศิลปะลายสักของสังคมไทยสมัยปัจจุบัน

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีและคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ในศิลปะลายสัก

๑.๗.๒ ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีและประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับศิลปะลายสัก

๑.๗.๓ ทราบถึงความมีอยู่ของคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก

บทที่ ๒

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะลายสัก

การสักลายเป็นสิ่งที่ผู้คนมีความสนใจ และคลั่งไคล้มาก ซึ่งเราสามารถที่จะพบเห็นอยู่ทั่วไปตามชุมชนต่าง ๆ แต่ว่าลายสักที่ผู้คนนิยมสักกันนั้นมันสามารถที่จะบ่งบอกอะไรให้เราทราบถึงความน่าทึ่งหรือแอบแฝงอะไรไว้อยู่ลึก ๆ ในรอยสักนั้นได้หรือไม่ว่า ทำไมจึงมีผู้คนจำนวนมากน้อย คลั่งไคล้ ชื่นชอบมากแท้ สำหรับในประเด็นต่อไปนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เกี่ยวกับความหมายความเป็นมารวมถึงประเภทของศิลปะลายสัก เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักต่อไป

๒. ๑ ความหมายและความเป็นมาของศิลปะลายสัก

๒. ๑. ๑ ความหมายของลายสัก

คำว่า “ลายสัก” จากการค้นคว้าศึกษาความหมายของคำพบว่า ลายสัก มีการตีความหมายไว้หลายที่หลายแห่งมากมาย ซึ่งลายสักแต่ละชนิดก็ย่อมมีความหมายไม่ลักษณะใดก็ลักษณะหนึ่ง หรืออาจเป็นไปในลักษณะสากล หมายถึง เป็นสิ่งที่เข้าใจของคนทั่วไป และอาจเป็นความหมายที่เข้าใจเฉพาะตัวผู้สักก็ได้ เพราะฉะนั้น รูปรอยที่ใช้เป็นสัญลักษณ์ของการสัก จึงมีทั้งรูปรอยที่มีความหมาย และไม่มีความหมายอะไรเลยก็ได้ สิ่งสำคัญที่สุดของการสักก็จะต้องมีความงามในเชิงสุนทรียภาพ ความสง่างาม และความชัดเจนในรูปรอยที่สักนั้น ๆ ลายสักสามารถเข้าใจความหมายของมันได้ ด้วยการดู การสร้างสุนทรียรส จึงจะรู้ความหมายคือความซาบซึ้ง มีคุณค่าในรูปลายที่สักได้

คำนิยามของพจนานุกรมไทย ฉบับแพรววิทยานิยามว่า ลายสักคือการเอาสิ่งของอันแหลมจุ่มหมึกแทงตามผิวหนังให้เป็นอักขระ ลวดลาย หรือเป็นเครื่องหมายทางสัญลักษณ์ที่มีสีสันลักษณะต่าง ๆ^๑ ตามพจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า ลายสักคือ การทำเครื่องหมายไว้

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมไทย ฉบับแพรววิทยา, (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๓),

เพื่อแสดงเป็นหลักฐาน เช่น สักตามข้อมือ ข้อมือเท้า ก็แสดงว่า บุคคลนั้นได้ขึ้นทะเบียนเป็นชายฉกรรจ์แล้วหรือถ้าว่า สักเลขถือว่ามีสังกัดกรมกองแล้ว ถ้าหากว่า สักที่ใบหน้า ก็แสดงว่าคนผู้นั้นต้องโทษปราชิก^๒ พจนานุกรม ฉบับภาษาอีสานว่า “สัก” คือ การเอาเหล็กแหลมจุ่มหมึก สีดำหรือสีแดง หรือสีอื่นแล้วสักเป็นลายต่าง ๆ ตามแขนขา หรือลำตัวหรืออื่น ๆ เรียกว่า “สักลาย ถ้าสักที่ขา เรียกว่า สักขาลาย”^๓

จากความหมายในเบื้องต้นของคำว่า “ลายสัก” ตรงกับความหมายในพจนานุกรมภาษาอังกฤษชื่อ The random house dictionary of the English language ว่า “Tattoo” หมายถึง การสักรูปลายสัญลักษณ์ต่าง ๆ เอาไว้ตามผิวหนัง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถลบเลือนออกได้ เพราะใช้ของแหลมจุ่มแดงเพื่อให้หมึกได้สอดแทรกเข้าสู่ผิวหนัง^๔ ในขณะที่พจนานุกรม Webster’s third new international dictionary ว่า คือการสักเป็นการนำสีหรือหมึกเข้าสู่ร่างกาย ด้วยกรรมวิธีใช้วัตถุบางอย่างที่แหลมแล้วจุ่มหมึกจุ่มแดงตามผิวหนัง เพื่อสร้างรูปลายให้ติดอยู่กับร่างกาย^๕ และพจนานุกรมฉบับอังกฤษ-ไทยว่า การสัก ก็คือ การสักลวดลายในลักษณะต่าง ๆ ตามร่างกายให้เกิดรูปรอยหรือสิ่งที่ต้องการของผู้สัก ดังเช่นว่า เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ ความสวยงามและอื่น ๆ อีกมากส่วนมากลายสักตามที่ได้พบเห็นจะสักไว้ตามแขนข้าง ขาข้าง ตามแผ่นอกหรือแผ่นหลัง^๖

จากคำนิยามที่กล่าวมานั้น จึงสรุปโดยรวมได้ว่า ลายสัก คือ การใช้วัตถุปลายแหลมจุ่มหมึกที่ผสมไว้แล้วจุ่มแดงลงบนผิวหนัง ซึ่งทำให้เกิดรูปลายหรือลวดลายต่าง ๆ ซึ่งรูปลายที่สักลงไปนั้น จะเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงคุณลักษณะที่เป็นของตนเอง หรือคุณลักษณะโดยทั่วไป

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๓), หน้า ๘๘๘-๘๘๙.

^๓ บุญเกิด พิมพ์วรรณธากุล, พจนานุกรม ฉบับภาษาอีสาน, (ขอนแก่น : คลังนาโนวิทยา, ๒๕๕๕), หน้า ๑๔๐.

^๔ “Tattoo : ...act or practice of marking or skin with indelible patterns, pictures, legend, ...etc., by marking punctures in it and inserting pigments...” JESS STEIN, **The Random House Dictionary of the English Language**, (New York: Random House, 1966), p. 1456.

^๕ “Tattoo : .... to mark or color the skin by pricking in coloring matter so as to form indelible marks or figures or by production of scars...”, Gove Philip Bulcochr, **Webster’s Third New International Dictionary of the English Language**, (Massachusetts: G&C. Merriam company, 1965), p. 2344.

^๖ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพฯ: อักษรพิทยา, ๒๕๓๕), หน้า ๑๖๓๕.

โดยเฉพาะลายสักเพื่อความเป็นศิลปะทางด้านสวยงาม จะเป็นรูปลายอะไรนั้นสิ่งสำคัญต้องขึ้นอยู่กับทัศนคติตามความเชื่อของแต่ละคนหรือชนบางกลุ่ม หรือมักจะมีทัศนคติอีกประการอื่นคงจะแตกต่างกันออกไปตามอุปนิสัยของแต่ละคน^๑

๒. ๑. ๒ ประวัติความเป็นมาของการสักลาย

จากการศึกษาเอกสารประวัติความเป็นมาของการสักลายเห็นว่า ยังเป็นข้อสันนิษฐานในทศวรรษนี้ยังไม่มีความถูกต้องและชัดเจนเท่าไรนัก ซึ่งบางทศวรรษก็มีความเห็นผิดแผกแตกต่างกันไปตามความคิดหรือสมมติฐานของตน ซึ่งเห็นว่าประวัติความเป็นมาของการสักลายเป็นปัญหาที่มีทศวรรษมากมายเหลือเกิน และมีบางทศวรรษก็ตั้งคำถามว่า การสักลายริเริ่มมาแต่เมื่อไรนั้นคำตอบก็กล่าวว่า การสักลายยังมีประวัติความเป็นมายังไม่กระจ่างชัดนัก บางทศวรรษก็ยกเอาประวัติศาสตร์ของมนุษย์ในสมัยโบราณว่า มีวิวัฒนาการมาจากการใช้สีทาตัวตามประเพณีนิยมดั้งเดิมของมนุษย์เมื่อสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ครั้นต่อมาเมื่อมีความต้องการให้สีต่าง ๆ เหล่านั้นติดอยู่ตามผิวหนังได้ถาวรไม่มีการลบเลือนออกไป เพราะเหตุนี้เองจึงกลายมาเป็นการใช้วิธีการสักลายลงบนผิวหนังแทนที่การทาสีอย่างเดิม และในทศวรรษดังที่กล่าวมานี้เห็นว่ามีหลักฐานที่พอจะเป็นข้อสนับสนุนในแนวคิดเชื่อทศวรรษเบื้องต้นนั้น ซึ่งกล่าวถึงการใช้สีทาตามตัวว่า มนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์นั้นชอบเอาดินแดงทาตัว เพราะเห็นว่า ดินแดงเปรียบเสมือนโลหิตในร่างกายอันเป็นกำลังที่สำคัญของมนุษย์ทุกคน ถ้าโลหิตตกไม่หยุดก็จะตาย ถ้าเราพิจารณาเห็นว่า โลหิตติดกับสิ่งอื่นเพราะโลหิตเป็นสีแดง จึงเชื่อว่าสีแดงอาจทำให้เกิดกำลัง จึงนำดินแดงทาตัวเหมือนอย่างยาทาบำรุงกำลัง^๒ ตามหลักฐานความเป็นมาของความเห็นดังที่กล่าวมานี้ ซึ่งก็เป็นเหตุผลพอที่เราจะสันนิษฐานได้ว่า การสักลายคงจะเป็นวิธีการที่ดัดแปลงมาจากการใช้สีทาตามตัว เพื่อประดับตกแต่งร่างกายให้เกิดคุณลักษณะอันพิเศษบางประการแก่ตนเอง เช่น ความสวยงาม ป้องกันภัยหรืออึดถึกทน ความขลังความศักดิ์สิทธิ์ บางทีก็เชื่อว่า เป็นผู้ชายชาตรี และอื่น ๆ ฉะนั้นหัวข้อต่อไปนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์หลักฐานประวัติลายสักของไทยดังนี้

^๑ ไพโรจน์ สโมสร, “พระอริยานุวัตรกับการสักลาย”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๕ (มกราคม ๒๕๒๔) : ๔๓.

^๒ จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, การสักขาลายและการบ่งบอกลักษณะของชนเผ่าอัยลาวหรือไทยลาว, (กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๖.

๒.๑.๒.๑ การสักราชของไทย

ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีภาษาและวัฒนธรรมอันหลากหลายที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบกันมาเป็นเวลานาน สำหรับปัญหาที่ผู้วิจัยจะนำกล่าวในที่นี้ก็คือประวัติกการสักราชว่ามีความเป็นมาอย่างไรและมีวิวัฒนาการเกิดขึ้นเมื่อไร ปัญหาที่สังเกตเห็นว่า มีคนบางกลุ่มนิยมสักราชอยู่มากแต่การสักราชในสังคมไทยได้เริ่มมีขึ้นแต่เมื่อใด อันนี้ยังเป็นข้อสันนิษฐานเอาไว้อยู่คล้าย ๆ กับทฤษฎะที่กล่าวมานั้น เพราะยังไม่มีหลักฐานใด ๆ ที่จะยืนยันได้แน่นอน แต่ถ้าจะกล่าวถึงความนิยมการสักราชของคนไทยในอดีต พอจะยืนยันได้ว่า ความนิยมของผู้ชายไทยที่มีต่อการสักราชถือว่า มีมาช้านานแล้วเหมือนกันแต่หลักฐานที่พอจะให้ความเชื่อถือมากกว่าหลักฐานอื่นในทุกสมัย คือนับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ พบว่า ค่านิยมของการสักราชมีสาเหตุทางคติความเชื่อว่า ลายสักราชเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความทรหดอดทน ความเป็นลูกผู้ชายตัวจริง เพราะลายสักราชดูเหมือนว่าเป็นเครื่องรางของขลังที่ให้ผลทางอยู่ยงคงกระพันชาตรี เมตตามหานิยมแก่ผู้เป็นเจ้าของ แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ ถึงแม้ว่าค่านิยมทางความเชื่อดังกล่าวนั้นเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางอื่นก็จริง แต่ก็ยังมีผู้ที่นิยมการสักราชอยู่อีกเป็นจำนวนไม่น้อย ซึ่งเราพบเห็นอยู่ทั่วไป

ถ้าพิจารณาเกี่ยวกับหลักฐานที่ปรากฏตามเอกสารคำราที่มีอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะแยกข้อมูลเป็นประเด็นต่อไป

ก. หลักฐานในจดหมายเหตุของลาตูแบร์ (De La Loubere)

ตามเนื้อหาหลักฐานของเอกสารจดหมายเหตุของท่าน มร. เดอ ลาตูแบร์ (De La Loubere ก. ศ. 1642-1729) เป็นชาวฝรั่งเศสได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยในฐานะเป็นเอกอัครราชทูต เพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับกรุงศรีอยุธยาในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งหลักฐานได้กล่าวอ้างอิงในจดหมายเหตุนี้ได้กล่าว ถึงการสักราชและสักขานลายของขุนนางไทยในสมัยนั้นว่า การสักราชเป็นคติความเชื่อของเหล่าข้าราชการ ทหาร และเสนาบดี อันเป็นเครื่องหมายแสดงถึงเกียรติยศของผู้สัก และเพื่อผลทางอยู่ยงคงกระพันชาตรี ดังข้อความที่จะยกมากล่าวดังที่มีเนื้อความว่า^๕

^๕ นราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระฯ. จดหมายเหตุ ลาตูแบร์, เล่ม ๑, (กรุงเทพฯ : กุรุสภา, ๒๕๐๕), หน้า ๑๑๘.

“...สีน้ำเงินสักตามตัว ...คือสิ่งซึ่งทำให้เป็นคนใหญ่คนโตนั้น ย่อมมีสีน้ำเงินมาก หรือน้อยตามเกียรติยศของท่าน และพระมหากษัตริย์สยามก็ทรงสักสีน้ำเงินตั้งแต่พระบาท จนกระทั่งพระนาถิ คนอื่นบอกข้าพเจ้าอีกว่า ไม่ใช่สิ่งสำหรับยศศักดิ์อย่างใดเลย สักเพื่อจะได้ขลัง ศักดิ์สิทธิ์อยู่ยงคงกระพันชาตรี เป็นนักเลงเก่ง และยังคงคนอื่นอีกก็กล่าวจนชักให้ข้าพเจ้าเกิดข้อกังขา ว่า พระมหากษัตริย์สยาม จะได้ทางสักสีน้ำเงินด้วยจริงหรือไม่ ข้าพเจ้าก็ไม่ทราบว่าความจริงเป็น อย่างไร ...”

และกล่าวต่อไปว่า^{๑๑}

“...แขนลาย ว่าในระหว่างกำแพงพระราชวังทั้งสองในชั้นแรก และในที่มรักษา องค์พระเจ้าแผ่นดินนั้น มีกรมทหาร ไม่ได้ถืออาวุธทั้งน้อยตัวประจำอยู่ คือพวกแขนลาย ซึ่งที่ ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวมาแล้ว (ทหารรักษาพระองค์) ตัวนายที่บังคับบัญชาอยู่ ที่เคยเป็นพวกแขนลาย มาเองเหมือนกันนั้น เรียกกันว่า องค์รักษ์ ตัวนายและทหารเหล่านั้นเป็นเพชรฆาตของพระพุทธเจ้า อยู่หัวด้วย...”

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์มานี้เป็นจดหมายเหตุรวมทั้ง สอง ฉบับดังที่ได้ยกกล่าวในเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้มาก ถ้าวิเคราะห์เนื้อหา นี้พบว่าผู้แต่งไม่เข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยเท่าที่ใด ดังมีเนื้อความตอนหนึ่งในเอกสารมีคน กล่าวตำหนิตาน มร. เดอ ลาลูแบร์ว่า ไม่เข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมการสักของผู้ชายไทยในสมัยนั้น อย่างถ่องแท้จริง แต่หลักฐานดังกล่าวนี้ท่านเขียนอ้างอิงไว้ในจดหมายเหตุทั้งสองฉบับมีเนื้อความ ว่า การสักลายที่ขา สักที่แขนเป็นความนิยมของข้าราชการทหารและอาจจะรวมไปถึงระดับเสนาบดี ด้วยประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งการสักเลขที่ข้อมือเพื่อแสดงถึงการเป็นไพร่หลวงสังกัดมูล นาย เป็นระเบียบของทางราชการอย่างหนึ่งที่ได้ปฏิบัติกันมาตามความเชื่อของชาวกรุงศรีอยุธยา

ข. หลักฐานที่ปรากฏบนฝาจิตรกรรมฝาผนัง

ในจิตรกรรมฝาผนังเป็นหลักฐานสำคัญที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลยืนยันได้ที่วัดพระ ลิงห์จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕

^{๑๑} นราธิปประพันธ์พงศ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระฯ. จดหมายเหตุลาลูแบร์ เล่ม ๒, (กรุงเทพฯ : กุรุสภา, ๒๕๐๕), หน้า ๑๐๘.

และจิตรกรรมฝาผนังที่วัดกุมินทร์จังหวัดน่าน ซึ่งสร้างเมื่อรัชสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ตามหลักฐานที่ว่านี้มีเนื้อความว่า^{๑๑}

“...ถ้าเราไปเที่ยวสถานที่ทั้งสองนี้เราจะพบเห็นภาพสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยนั้น ในบรรดาภาพต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ เราจะได้เห็นภาพผู้ชายไทยที่ถลกผ้าขึ้นมาจนเห็นขาอ่อนทำให้เรามองเห็นลายสักที่เขาได้อย่างชัดเจน เป็นจำนวนมากมายหลายภาพ อันเป็นข้อยืนยันได้ว่า การสักลายที่เขาเป็นประเพณีนิยมและคติความเชื่อของคนในสมัยนั้นมากกว่า แสดงถึงความทรหดอดทน และความเป็นลูกผู้ชายอย่างแท้จริง ถ้าผู้ชายใดไม่สักขาลายแล้ว จะเป็นผู้ที่ไม่ได้รับความนิยมนอกจากคนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเพศตรงข้าม ส่วนตัวเจ้าของสักขาลายเอง ก็จะมีคามภูมิใจและความตระนงในตัวเองมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเพื่อจะอวดผู้อื่น จึงต้องถลกผ้าขึ้นมาเพื่ออวดขาลายของตน ส่วนผู้ชายใดที่ไม่ได้สักขาลายเป็นคนขบถก็จะได้รับการดูหมิ่นดูแคลนจากสาว ๆ ไม่มีใครเต็มใจอยากได้เป็นสามีหรือ นับเป็นลูกเขย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ชายไทยในสมัยนั้นต้องแสวงหาความนิยมชมชื่นจากสังคมและสตรีเพศด้วยการสักขาลายกัน...”

ค. หลักฐานจากวรรณคดีไทย

หลักฐานการสักลายที่ปรากฏมีในวรรณคดีนี้ซึ่งเห็นว่า ได้แต่งขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตามการค้นคว้าพบว่า ในบทเสภาขุนช้างขุนแผนของสุนทรภู่ มีข้อความตอนหนึ่งที่พรรณนาถึงการสักลายของแม่ทัพคนสำคัญของพระเจ้าเชียงใหม่สองคนคือ ท้าวกรุงกาฬ กับตรีเพชรเกล้าว่ามีลายสักเกือบทั้งตัว เมื่อแลดูเป็นผู้มีวิชาอาคมอยู่ยงคงกระพันชาตรี ดังมีตอนหนึ่งที่ยกมาเพื่อพิจารณาว่า^{๑๒}

“...กรุงกาฬทัพใหญ่ยกไว้ก่อน	กล่าวถึงทัพอัศวตรีเพชรเกล้า
อันแม่ทัพคนนี้มีสักดา	อยู่ยงคงศัสดราวิชาดี
แขนขวาสักกรงเป็นองค์นารายณ์	แขนซ้ายสักขาคเป็นราชสีห์
ขาขวาหมึกสักพยัคฆ์	ขาซ้ายสักหมีมีกำลัง

^{๑๑} จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, การขาลาย และการบ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่าอัยลาวหรือไทยลาว, หน้า ๑๐๘.

^{๑๒} ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์), เล่าเรื่อง เสภา ขุนช้าง-ขุนแผน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : อมรินทร์, ๒๕๔๕), หน้า ๓๕๐-๓๕๑.

สักอูระรูปพระโมคคัลลาน์	ภควัมปิดตานันสักหลัง
สี่ข้างสักอักขระนะจั้ง	ศิระะฝิ่งพลอยนิลเม็ดจินดา
ฝิ่งเข็มเล่มทองไว้สองไหล่	ฝิ่งเพชรเม็ดใหญ่ไว้แสดหน้า
ฝิ่งก้อนเหล็กไหลไว้อุรา	ข้างหลังฝิ่งเทียนคล้าแก้วตาแมว..”

และมีข้อความในเสภาขุนช้างขุนแผนอีกตอนหนึ่งได้กล่าวถึงท่านสมภารวัดป่าเลไลยก์ กล่าวประชดประชันหลายแก้ว ในขณะที่บวชเป็นสามเณรแล้วต้องการจะสึกออกมาเป็นฆราวาส เพื่อมีภรรยาตามวิสัยของผู้ชายที่แตกเนื้อหนุ่มแล้ว ดังมีข้อความว่า^{๑๓}

“...ฆราวาสนี้ชาติมันชั่วนัก	จะสึกไปให้เขาสักมึงหรือหา
ข้อมือดำแล้วระกำทุกเวลา	ไพรกับนาแบกกันจนบรรลัย...”

หลักฐานทางวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนที่ยกมากล่าวในเบื้องต้น สามารถตั้งข้อสันนิษฐานได้ว่า การสักกลายเป็นสิ่งที่นิยมกันมากในกลุ่มของผู้ชายไทยเมื่อถึงวัยแตกเนื้อหนุ่ม เป็นการแสดงถึงความกล้าหาญ ความเป็นลูกผู้ชาย และการเป็นผู้มีวิชาอยู่ยงคงกระพันชาตรี ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวมานั้น

นอกจาก เนื้อหาการสักที่ปรากฏหลักฐานในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนยังมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสักที่ปรากฏอยู่ในวรรณคดีเรื่องเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งตามการวิเคราะห์หลักฐานยืนยันได้ว่า ได้รับการประพันธ์ขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งผู้ประพันธ์ได้กล่าวถึงการสักในลักษณะรูปแบบหนึ่งว่า “สักหน้าผาก” การสักที่หน้าผาก หมายถึง การสักประจาน ความผิดแก่ผู้ที่มีโทษจรรจ์ ดังปรากฏหลักฐานที่กล่าวในทศกัณฐ์ว่า เป็นผู้ที่ใช้ให้ยักษ์สุกระसानไปสอดแนมในกองทัพพระราม สุกระसानจึงได้ปลอมตัวเป็นพลลิงของพระราม และถูกพระรามจับได้ พระรามจึงสั่งสักหน้า ให้ปล่อยตัวกลับไปหาทศกัณฐ์ผู้เป็นนายดังมีหลักฐานตอนหนึ่งว่า^{๑๔}

“...สุกระसानเป็นพวกปัจจามิตร	คิดการผู้เกี่ยวปลอมมา
ฆ่าเสียดก็ไม่เป็นเกียรติยศ	ควรจงชีวิตยักยา

^{๑๓} ขุนจิตร (สง่า กาญจนาคพันธุ์), เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๗.

^{๑๔} พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าจิตรเจริญ, โคลงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนที่หนึ่งฉบับรวมพิมพ์ครั้งแรก, (กรุงเทพฯ : แพรวพิทยา, ๒๕๐๘), หน้า ๒๕๕-๒๖๑.

แต่ให้เขียนตะเวนอสุรา	สักหน้าแล้วปล่อยให้ให้นายมัน
ปักหลักแล้วใส่คาเข้า	ผูกมัดเอาเท้าขย้า
บีบขมับบีบมือเป็น โกลา	ลงอาญาเขียนตีไม่ปราณี
แล้วสักเป็นรูปตีนกลาง	ที่ตรงหน้าผากยักษิ.....”

การสักลายของไทยดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นพอสรุปได้ว่า ลายสักที่คนไทยนิยมสักมาก เป็นพิเศษคือการสักยันต์ โดยมีลวดลายลักษณะเหมือนกันบ้าง ไม่เหมือนกันบ้าง ตามความเชื่อที่มี ต่อลายสักจะเป็นของขลัง เน้นทางด้านคงกระพันชาตรี อันเป็นการเสริมสร้างคุณวิเศษให้เกิดขึ้นกับ ตน(ผู้ถูกสัก) แต่การสักลายในแง่ความสวยงามนั้นมีความเห็นว่า น้อยมาก ซึ่งจากการวิเคราะห์ หลักฐานพบว่า ประวัติความเป็นของการสักลายในสังคมไทยมีมาช้านาน ดังที่พบหลักฐานเชื่อถือ ได้ก็คือการสักลายตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนกระทั่งถึงสมัยรัตน โกสินทร์

๒. ๑. ๒. ๒ ลายสักของญี่ปุ่น

จากหัวข้อที่ผ่านมาผู้วิจัยได้กล่าวถึงการสักลายของไทย แต่หัวข้อต่อไปนี้จะกล่าวถึง การสักลายของญี่ปุ่น คือ ญี่ปุ่นเป็นประเทศหนึ่งที่มีวิทยาการเกี่ยวกับการสักลายที่เจริญก้าวหน้ามาก เป็นพิเศษถือเป็นต้นตำรับของการสักลายในประเทศต่าง ๆ มีการสักที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง แต่ การสักลายของญี่ปุ่นก็เหมือนกับการสักลายในประเทศอื่น ๆ ในแง่ที่ว่า มีประวัติความเป็นมาที่ยัง ไม่กระจ่างชัดนัก นักวิชาการของญี่ปุ่นได้ระบุว่าที่เริ่มมีการสักลายในญี่ปุ่นว่า ได้เริ่มมีมาตั้งแต่ ศตวรรษที่ สาม ก่อนคริสต์ศักราช หลักฐานที่ยืนยันเรื่องนี้ก็คือ สະนิวะซึ่งเป็นรูปปั้นดินเหนียวที่มี รอยสักบนใบหน้า ที่ขุดพบในหลุมฝังศพโบราณ อย่างไรก็ตาม เมื่อปี ๑๕๗๗ ได้มีการขุดค้นหลุม ฝังศพโบราณขนาดใหญ่ที่เมืองโอซากา ในหลุมศพได้พบรูปปั้นดินเหนียวที่แสดงรอยสักบน ใบหน้า สอง รูป และได้มีการพิสูจน์ว่า รูปปั้นดังกล่าวได้สร้างขึ้นเมื่อศตวรรษที่ ห้า ก่อนคริสต์ ศักราช จากหลักฐานดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า การสักลายของญี่ปุ่นเริ่มมีมาตั้งแต่สมัย ห้าร้อยปี ก่อน คริสตศกามาแล้ว^{๑๕}

ความมุ่งหมายของการสักลายในระยะเริ่มแรกนั้น คงยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนนัก อาจสันนิษฐานว่า การสักลายในระยะเริ่มแรก ๆ เป็นการสักลายเพื่อการลงโทษ ทั้งนี้เพราะเหตุ ว่า การสักลายเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดนั้น ปรากฏอยู่ในหลายวัฒนธรรมอย่างไรก็ตาม เพื่อ

^{๑๕} Richie Donald, *The Japanese art of tattooing*, (Tokyo: Weatherhill, 1982), pp. 11-21.

เป็นการลงโทษผู้กระทำเพื่อความมุ่งหมายในด้านความสวยงาม อันเนื่องจากการประดับตกแต่งร่างกาย เพื่อพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อความมุ่งหมายในด้านเวทย์มนต์คาถา ใช้เป็นเครื่องรางของขลัง การปักใจเชื่อว่า รูปชะนิวะ ที่มีรอยสักลายที่บนใบหน้า แสดงว่า การสักลายสมัยนั้นกระทำเพื่อการลงโทษ คงจะมีใช้ความเชื่อที่ถูกต้องนัก ทั้งนี้ เพราะชะนิวะ สร้างขึ้นแทนคนและสัตว์ที่ยังมีชีวิตอยู่ นำไปบรรจุในหลุมศพเพื่อให้เป็นเพื่อนของผู้ที่จากไป ดังนั้น ถ้าหากผู้ถูกสักเป็นผู้กระทำผิดอย่างหนักจนถูกสักลายบนใบหน้า คงจะไม่เกิดชีวิตที่จะร่วมเป็นเพื่อนกับผู้จากไปเป็นแน่ เพราะพิธีกรรมที่กระทำให้กับผู้ตาย คงไม่กระทำเพื่อสาปแช่งผู้ตาย

การสักลายของญี่ปุ่นในระยะแรก ๆ ไม่เป็นที่นิยมกันแพร่หลายนัก ทั้งนี้เพราะเหตุว่าการสักลายเป็นเครื่องกีดกันคนออกจากสังคม ชาวญี่ปุ่นซึ่งเหมือนกับชาวจีนที่ถือว่า ความผูกพันกับครอบครัวและความผูกพันกับสังคมมีความสำคัญเป็นที่สุด การมีเครื่องหมายที่ระบุว่า เป็นอาชญากรที่ดี หรือการถูกเนรเทศที่ดี ทำให้เป็นเสมือนถูกกีดกันออกจากสังคม เป็นการถูกลงโทษที่เหมือนกับตายทั้งเป็น การลงโทษลักษณะนี้มีความรุนแรงยิ่งกว่าถูกจำคุกหรือถูกประหารชีวิตเสียอีก ได้มีผู้พยายามอธิบายถึงวิวัฒนาการของการสักลายว่า การสักลายที่สักเพื่อความสวยงามนั้นสืบเนื่องมาจากการสักลายที่สักเพราะถูกลงโทษ กล่าวคือ อาชญากรพยายามปกปิดรอยสักที่แสดงว่าเป็นอาชญากรของตนด้วยการสักลวดลายที่สวยงามทับลงไปบนรอยสักเดิม อย่างไรก็ตาม มีผู้แย้งว่า ผู้ที่มีได้เป็นอาชญากรและมีได้มีรอยสักเพื่อแสดงความผิด แต่ก็มีลายสักที่สักเพื่อความสวยงามบนร่างกาย ก็แสดงว่า การสักลายที่สักเพื่อความสวยงามมีมาแล้วแต่ดั้งเดิม เมื่อมีลายสักที่สักเพื่อความสวยงามอันเป็นการตกแต่งร่างกายได้แพร่หลายในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ การสักลายของพวกอาชญากรและพวกที่ไม่มีผู้ประสงคืจะคบหาสมาคมด้วยก็จะไม่แพร่หลายอีกต่อไป^{๑๖}

ก. ลายสักของชาวไอนุ (Ainu)

จากหัวข้อเบื้องต้นนั้นเห็นว่าลายสักของญี่ปุ่นมีหลากหลาย เพราะเนื่องจากว่า ชาวญี่ปุ่นมีการตั้งรากฐานอยู่เป็นกลุ่มก้อนกระจายอยู่ตามเกาะต่าง ๆ จึงมีลัทธิความเชื่อหลากหลาย โดยเฉพาะลายสักของชาวไอนุ ซึ่งเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่บนเกาะฮอกไกโดเหนือสุดของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งพวกเขามีประเพณีคล้ายกับเกาะโอกินาวา ซึ่งอยู่ใต้สุดของญี่ปุ่น กล่าวกันว่าพวกผู้หญิงเท่านั้นที่มีรอยสัก ไม่ปรากฏว่ามีรอยสักใด ๆ ตามร่างกายของผู้ชายเลย ผู้หญิงชาวไอนุจะสัก

^{๑๖} นันทชญา มหาจันทร์, “การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น”, บทรายงานการวิจัย, (ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๕), หน้า ๘๒.

บริเวณโดยรอบของปากซึ่งจะกินเนื้อที่ไปถึงแก้มที่บริเวณหลังมือจะสักไปถึงโคนนิ้ว ส่วนที่แขนจะสักลายตั้งแต่ข้อมือไปจนถึงข้อศอก ลวดลายของการสักเหมือนกับลวดลายของเครื่องนุ่งห่มซึ่งหญิงสาวชาวไอนุเริ่มสักเมื่อมีอายุ ๑๒ - ๑๓ ปี เครื่องมือสักไม่เหมือนเข็มสักของชาวญี่ปุ่นโดยทั่วไป แต่ใช้มีดเล็ก ๆ ทำการสักทำให้ผู้ถูกสักได้รับความเจ็บปวดมาก ในระยะแรกที่เริ่มสักจะสักบริเวณแขน ๆ บริเวณคอนล่างของจมูก และคอนล่างของริมฝีปากก่อน จากนั้นจึงใช้บริเวณเหล่านั้นเป็นศูนย์กลางแล้วค่อย ๆ ขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ และเมื่อแต่งงานแล้ว จึงสักบริเวณหลังมือ แขน และหน้าผากต่อไป การสักของหญิงชาวไอนุเป็นไปตามความเชื่อเรื่องมีผีมือและการประดับตกแต่งร่างกาย รวมทั้งความเชื่อทางไสยศาสตร์ และอีกประการอย่างหนึ่งที่ชาวไอนุเชื่อว่ามีวิญญาณร้ายเห็นรอยสักจะเกิดความเกรงกลัวเนื่องจากเข้าใจผิดคิดว่า เป็นเทพองค์ที่มีรอยสัก ฉะนั้นรอยสักจึงเป็นเสมือนเครื่องป้องกันอันตรายจากภูตผีปิศาจ โดยเฉพาะการสักในที่มองเห็นได้ง่าย เช่น ใบหน้า มือ^{๑๓} เป็นต้น

ข. ลายสักของชาวเกาะโอกินาวา

คำว่า โอกินาวา เป็นเกาะหนึ่งที่อยู่ในส่วนใต้สุดของประเทศญี่ปุ่น มีเมืองคือริวกิว เมื่อเปรียบเทียบกับเกาะฮอกไกโดที่อยู่เหนือสุดของญี่ปุ่น แต่โอกินาวามีขนาดเล็กกว่ามาก แต่มีวัฒนธรรมที่เป็นของตนเองอย่างเด่นชัด ในสมัยก่อนโอกินาวาปกครองตนเองและมีกษัตริย์ มีภาษาเป็นของตนเอง แต่ไม่ใกล้ชิดกับญี่ปุ่นดังในปัจจุบัน แม้ว่า เกาะโอกินาวา จะเป็นส่วนหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น แต่ก็มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ในด้านการสักลายของเกาะโอกินาวาย่อมมีความแตกต่างกับการสักลายของชาวไอนุแห่งเกาะฮอกไกโดมาก เพราะการสักลายของชาวเกาะโอกินาวาได้รับอิทธิพลมาจากไต้หวันและทางตอนใต้ ลายสักตามร่างกายส่วนมากจะนิยมสักคือ บนหลังมือทั้งสองข้าง และข้อมือ ข้อเท้า เป็นต้น แต่มีสิ่งที่น่าสนใจของการสักลายระหว่างเกาะโอกินาวากับชาวไอนุเห็นได้ว่า ไม่พบรอยสักในผู้ชายเลย มีแต่ผู้หญิงเท่านั้นที่มีรอยสัก นอกจากนั้นผู้หญิงชาวเกาะโอกินาวาบางคนยังสักลายเป็นรูปรอยที่เหมือนกับลวดลายในผ้าที่ตนทออีกด้วย ซึ่งพวกเขามีความเชื่อว่า หญิงคนใดมีรอยสักมากหญิงคนนั้นเป็นผู้ที่มีผีมือในการทอผ้ามาก และอีกในแง่ทรศนะหนึ่งก็คือว่า ผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานจะไม่มีรอยสัก เมื่อใดที่มีการให้สัญญาว่าจะแต่งงานก็จะเริ่มสัก ซึ่งลายสักจึงเป็นเครื่องหมายจำแนกผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานกับที่แต่งงานแล้วแต่ในระยะหลัง ๆ มาการสักลายถือว่าเป็นการประดับตกแต่งร่างกาย จึง

^{๑๓} Karl Groning, **Decorated skin: A world survey of body art**, (London: Tames and Hudson, 1997), p. 219.

สามารถพบรอยสักในผู้หญิงที่ยังไม่ได้แต่งงานด้วย ต่อมาเมื่อเกาะโอกินาวาถูกรวมเข้ากับเกาะญี่ปุ่น ถือเป็นดินแดนส่วนหนึ่งของญี่ปุ่น และใช้กฎหมายของญี่ปุ่น ฉะนั้นการสักลายจึงถือว่าเป็นการละเมิดกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ ทำให้การสักลายในเกาะนี้จึงลดลงเป็นลำดับ

ในระยะต่อมาญี่ปุ่นได้เข้าสู่ยุคของเทมโป (Tempo era, ค.ศ.1830-1844) ญี่ปุ่นเริ่มทำการปรับปรุงประเทศขึ้นใหม่อีกวาระหนึ่ง ในยุคนี้นิศิลป์แห่งการสักลายได้รับการฟื้นฟูให้เจริญก้าวหน้าขึ้นมีการประกวดรอยสัก เช่นเดียวกับการประกวดความงาม มีการตัดสินและให้รางวัล มีการแสดงรอยสักต่อที่ชุมชนกล่าวกันว่า ทั้งเด็กและผู้หญิงก็มีการสักลายด้วย การกระทำเช่นนี้เป็นการเปิดศักราชใหม่แห่งการสักลายของญี่ปุ่น จึงทำให้การสักลายกลับรุ่งเรืองขึ้นอีกครั้งมีการจัดตั้งร้านสักขึ้นเพื่อให้บริการแก่ชาวต่างประเทศโดยเฉพาะพวกที่นิยมกันมากได้แก่ พวกกลาสีชนชั้นสูงชาวต่างประเทศก็นิยมสักลายกันมาก เช่น Duke of York ต่อมาได้ขึ้นครองราชย์เป็นพระเจ้าออร์จที่ ๕ แห่งอังกฤษและพี่ชายที่นามว่า Duke of Clarence แต่สำหรับ Duke of York นี้ได้สักลายเป็นรูปมังกรพันแขน ซึ่งในระยะนี้การสักลายได้รับการนิยมอย่างแพร่หลายเข้าไปในหมู่ชนชั้นสูงของประเทศต่าง ๆ ด้วย^{๑๘}

จากที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่าการสักลายของญี่ปุ่นได้มีการเริ่มต้นมาเป็นเวลานาน แต่ในระยะแรก ๆ ของการสักนั้นอาจเป็นการกระทำเพื่อการลงโทษ ต่อมาจึงเป็นการสักเพื่อให้คำมั่นสัญญาและในที่สุดเป็นการสักเพื่อความสวยงาม ในการตกแต่งร่างกาย ถ้าเปรียบในปัจจุบันการสักลายของญี่ปุ่นจัดว่า มีความเจริญจนถึงขีดสุด ทั้งในด้านเทคนิควิธีการและการออกแบบลวดลายเป็นศิลปะแห่งการจารึกลวดลาย สี สัน ลงบนผิวหนังของมนุษย์ด้วยความวิจิตรพิสดารมาก และความชำนาญนับได้ว่า เป็นงานศิลปะอีกแขนงหนึ่งด้วย แต่การสักลายของชนละกลุ่มเห็นว่า มีความแตกต่างกันไปตามทัศนคติและความเชื่อหรือค่านิยมของในแต่ละสมัยมากที่มีต่อลายสักอยู่หลายประเภทดังจะกล่าวข้อต่อไปคือ

^{๑๘} Richie Donald, *The Japanese tattoo*, pp. 29-36.

๒.๒ ประเภทศิลปะลายสัก

การสักเป็นศิลปะมีทั้งรูปแบบ ลวดลาย สักให้เป็นรูปลักษณะที่ว่ามีอยู่มากมายแตกต่างกันตามความเหมาะสม พอใจของผู้ต้องการสัก การสักจึงแตกต่างจากการที่เราทำสีมาทาตามร่างกาย เนื่องจากว่า การสักลวดลายจะติดอยู่กับผิวหนังได้ทนนานตลอดไป ลวดลายที่สักนี้หรือว่ารูปลายต่าง ๆ ที่นิยมสักกันนั้น โดยภาพรวมส่วนมากแล้วจะเห็นมีความคล้ายกันอยู่บ้าง จะแตกต่างกันบ้างก็อยู่ที่รายละเอียดในส่วนปลีกย่อยเท่านั้น ซึ่งในประเภทลายสักดังปรากฏแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ ประเภทลายสักยันต์หรืออักขระ

การสักลายตามที่เราเห็นอยู่ในสังคมทั่วไป ซึ่งเป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นเรื่องของผู้คนบางกลุ่มให้ความนิยมนักสักมากโดยเฉพาะเป็นประเภทรูปจำพวกยันต์ หรืออักขระภาษาต่าง ๆ แต่ส่วนมากในสังคมไทยนี้จะมีความนิยมนักสักลวดลายแบบอักขระภาษาขอมมากกว่า เพราะความเชื่อของคนในสังคมไทยที่มีความเชื่อได้ฝังรากมานานแล้ว ดังตัวอย่างเกี่ยวกับเรื่องความขลังความศักดิ์สิทธิ์สักเพื่อปกป้องคุ้มครองภัยอันตรายแก่ผู้สัก รูปยันต์เป็นสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากโบราณจารย์สร้างสรรค์ขึ้นเป็นเครื่องสำหรับคุ้มครองป้องกันภัย ถึงแม้ว่าจะมีรากฐานเดิมของการสักยันต์มาจากไสยศาสตร์ของลัทธิพราหมณ์ก็จริง^{๑๙} ต่อมาวิธีการนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในพุทธศาสตร์ดัดแปลงตัดวิญญมนต์ และเวทมนต์ออกสิ้นเชิงแล้วนำพุทธมนต์เข้าบรรจุไว้ เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวพึงพอใจของของชนบางกลุ่มและพัฒนาขึ้นตามความต้องการของผู้นิยมสัก จึงทำให้ยันต์เกิดแพร่หลายกลายเป็นวิถีชีวิตของผู้คนเรื่อยมา

ตามความหมายของคำว่า “ยันต์”^{๒๐} หมายถึงการใช้ภาษาตัวอักษรเขียนเรียบเรียงให้เป็นรูปรอยต่าง ๆ ตามที่ต้องการซึ่งโดยปกติส่วนมากจะนิยมใช้ภาษาบาลีหรืออักขระภาษาขอมเขียนผูกเข้าเป็นรูปทรงหนึ่ง ๆ ตามความเชื่อถือว่า จะเป็นเรื่องของความขลังความศักดิ์สิทธิ์หรือความสวยงาม โดยความเป็นจริง การสักยันต์ลงบนผิวหนังก็เพื่อผลในด้านความขลังเป็นสำคัญ ยันต์มีหลายรูปแบบและมีการพัฒนารูปแบบออกมาใหม่อยู่เสมอ ซึ่งปรากฏมีอยู่ตามผิวหนังทั้งพระสงฆ์และฆราวาส การสักรูปยันต์ส่วนมากจะมีสักกันอยู่ในสังคมแถบเอเชียเท่านั้น เช่น ผู้ชายไทย คน

^{๑๙} เทพย์ สาริกบุตร, พุทธศาสตร์ตามฉบับสมบูรณ, (กรุงเทพฯ : ศิลปะบรรณาการ, ๒๕๑๖), หน้า ๔๓๔.

^{๒๐} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, หน้า ๔๑.

พม่า คนลาว และคนกัมพูชา ซึ่งอิทธิพลของการสักรูปยันต์เกิดจากความเชื่อทางไสยศาสตร์ และบางทีก็บวกกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย^{๒๐} การสักยันต์นี้สิ่งสำคัญที่ควรรู้หรือสังเกตเห็นปรากฏอยู่ทั่วไป ส่วนมากจะทำการสักในตำแหน่งที่เหมาะสมและสามารถมองดูอย่างมีคุณค่า ดังผู้วิจัยจะหยิบยกเอาวิธีการสักรูปยันต์ต่าง ๆ และวิธีการสักในตำแหน่งนั้นมาให้ดูอย่างละเอียดดังนี้ ยันต์ปลาไหลเผือกหรือเรียกว่ายันต์เอิกฤทธิ์ การสักนั้นต้องสักที่แขนซึ่งเป็นที่ดีกว่าการสักที่อื่น ยันต์ปลาไหลเผือกนี้มีคุณค่าไปในทางความเชื่อที่ว่าทำให้ผู้สักมีความแคล้วคลาดรอดพ้นจากอันตรายทั้งปวง นอกนั้นยันต์ยังช่วยให้เกิดความปลอดภัยในการหลบหนี^{๒๑}

ยันต์รูปนกคุ้ม ความหมายของยันต์นี้ก็คือสักที่แขนเหมือนกันเป็นการสักให้คุณค่าทางความเชื่อที่ว่าสามารถปกป้องคุ้มกันภัยต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัคคีภัย ยันต์มหาอุตุม์ วิธีการสักยันต์นี้ จะทำการสักลงบนผิวหนังตรงที่บริเวณหน้าอกเป็นตำแหน่งที่เปิดเผยมาก เพราะหน้าอกทำให้ผู้คนดูหรือชมได้ดีถ้าเป็นการสัก เพื่อเอาไว้ดูชมเท่านั้นคุณค่าความดีของยันต์มหาอุตุม์ในด้านานบอกว่า มีคุณค่าในทางคุ้มครองป้องกันอันตรายช่วยให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ผู้สักด้วย ยันต์หนูทองแดง เกี่ยวกับรูปยันต์นี้จะทำการสักไว้ผิวหนังตรงที่หน้าอกหรือที่ด้านหลังก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสมของผู้สักเอง โดยจะอยู่ตรงบริเวณเหนือกระเบนเหน็บ ถ้าพรรณนาถึงความหมายในเชิงคุณค่าแล้วยันต์นี้มีอุดมมงคลไปในทางคงกระพันชาตรี ทำให้ผู้สักยันต์นี้มีความขลังศาสตราวุธไม่สามารถที่จะทำร้ายร่างกายได้

ยันต์รูปธนูมือ การสักยันต์นี้จะสักไว้ตรงตำแหน่งที่หลังมือเป็นส่วนใหญ่ เพราะยันต์ธนูมือนี้เป็นสิ่งที่มีอำนาจเพิ่มพลังแก่ผู้สักด้วย การสักนั้นจะสักมือข้างใดก็ได้ในสองข้างนี้หรือจะสักทั้งสองข้างเลยก็ได้ ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณวิเศษของยันต์นี้ทำให้ผู้สักมีความหมายไปในแนวทางทำให้มือหนักเมื่อพบกับศัตรูสามารถนำมาใช้ได้ และสามารถทำลายศัตรูหรือฝ่ายตรงกันข้ามให้บาดเจ็บได้โดยที่ผู้สักปลอดภัย ยันต์นี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าพม่าแหกคุก ยันต์นารายณ์แปลงรูปในการสักรูปยันต์นี้จะสักไว้ที่หน้าอกหรือหลังก็ได้ จากการค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของความมีคุณค่า นั้นเห็นว่า ยันต์นารายณ์แปลงรูปมีประโยชน์ต่อผู้สักเมื่อถูกศัตรูจับได้ ถูกศัตรูล้อมไว้ผู้สักจะสามารถหนีได้โดยปลอดภัย ยันต์มงกุฎพระเจ้าหรือยันต์แปดทิศ ยันต์นี้จะสักไว้ที่หน้าอก และส่วนด้านความวิเศษของยันต์มงกุฎพระเจ้านี้เห็นว่า มีคุณค่าไปในทางการคุ้มครองป้องกันช่วยให้เกิด

^{๒๐} ศ. ศิวลักษณ์, “พุทธกับไสยศาสตร์ในสังคมไทย”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๗ (พฤษภาคม ๒๕๓๗) : ๗๖.

^{๒๑} ราช งามัญญ์, สักยันต์, (กรุงเทพฯ: Animate group, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๗.

ความแคล้วคลาดปราศจากอันตรายทั้งปวง สาเหตุที่มีผู้คนมีความนิยมล้ายักยั่นต่ออย่างคลั่งไคล้ นี้ก็เกิดจากคุณวิเศษของยันต์นั่นเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ยันต์ตามทฤษฎีของผู้วิจัยเห็นว่า มีรูปแบบและลวดลายหลากหลาย บางทีก็นิยมสักมีลวดลายไม่เหมือนกันแล้วแต่ละสำนักหรือครูอาจารย์สักนั่นเอง รูปรอยแห่งการสักดังที่ปรากฏเห็นทั่วไปในสังคมสมัยปัจจุบันถือว่า มีรูปแบบที่สวยงามมากและยันต์แต่ละอย่างก็ไม่เหมือนกัน ดังผู้วิจัยจะนำมาถวายเป็นรายละเอียดย่อ ๆ พอให้เห็นภาพและความรู้จักแก่ผู้ที่สนใจ ดังนี้ คือ ยันต์มหานิยมมีความหมายในด้านเมตตามหานิยมยันต์เพชรเลือกมีคุณค่าในด้านความคงทน แคล้วคลาด^{๒๓} ยันต์มหามงคลวิเศษ มีคุณค่าในด้านมงคล แคล้วคลาด ปิดรังควานไล่ผี^{๒๔} ยันต์หัวใจอริยสัจจ์ มีคุณค่าในด้านความคงทน คงกระพันชาตรีแคล้วคลาดจากศาสตราวุธ ยันต์ปัญจมุขีมีคุณค่าในทางด้านแคล้วคลาดจากศัตรูผู้ปองร้าย ช่วยให้มีอำนาจแคล้วคลาดจากศาสตราวุธ^{๒๕} ยันต์พระกรรมีมีคุณค่าในทางด้านคงกระพันชาตรีแคล้วคลาดจากเหตุร้ายศาสตราวุธ^{๒๕} ยันต์ราชสีห์เผ่น ซึ่งมีคุณค่าในทางด้านช่วยให้มีฤทธิ์มีอำนาจเป็นเสน่ห์ แก่ผู้พบเห็น^{๒๖} ยันต์เสือเผ่นมีคุณค่าในทางด้านก่อให้เกิดตบะ มีอำนาจสู้ยันยาเกรงศัตรูพ่ายแพ้ทำอันตรายไม่ได้^{๒๗} ยันต์ธงชัยมีคุณค่าในทางด้านทำให้มีอำนาจ ตามที่ปรารถนาทุกประการเป็นมหามงคลที่เดียวยันต์ตรีนิสิงเหนกุ่มมีคุณค่าไปในการด้านป้องกันอัคคีภัย ยันต์มหามงกุฎพระพุทธรเจ้า มีคุณสมบัติทางด้านคงกระพันชาตรี และเมตตามหานิยมยันต์พุทธานุคุณมีคุณค่าทุกด้านตามที่ปรารถนา ยันต์बारมี ๓๐ ทิศ มีคุณค่าไปทางด้านเมตตามหานิยม^{๒๘} ยันต์อิตปิโสไตรจักร มีคุณค่าไปทางด้านตามปรารถนาทั้งในด้านของความเมตตามหานิยม และแคล้วคลาดพร้อมทั้งมีความคงกระพันชาตรีด้วย^{๒๙} ยันต์นาคเกี้ยวมีคุณค่าไปทางด้านคงกระพันชาตรีและแคล้วคลาด ยันต์อิตปิโส ๘ ทิศมีคุณค่าไปทางด้านเมตตามหานิยมแคล้วคลาดและคงกระพันชาตรี ยันต์ราชสีห์โผนมีคุณค่าในทางด้านการสร้างอำนาจมีตบะ และเฉชะผู้พบเห็นจะเกิดความยำเกรงยันต์พระเจ้าเข้านิโรธมีคุณค่าในทางด้านป้องกันศัตรูต่าง ๆ แคล้วคลาดปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง^{๓๐} ยันต์พระเจ้า

^{๒๓} อูระกินทร์ วิริยะบูรณะ, คัมภีร์ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๒๕-๒๗๒,

^{๓๐} สมบูรณ์ คนฉลาด, พุทธคาถาและยันต์๑๐๘ของเกจิอาจารย์ชื่อดัง, (กรุงเทพฯ : สัมเจตการณพิมพ์, ม.ป.ป.), หน้า ๑๒๖.

^{๒๔} ราช งามัญญ, สักยันต์, หน้า ๑๑๕.

^{๒๕} เทพย์ สาริกบุตร, วิชาอาถรรพ์เวทย์, หน้า ๑๓๘.

^{๒๖} สมบูรณ์ คนฉลาด, พุทธคาถาและยันต์๑๐๘ ของเกจิอาจารย์ชื่อดัง, หน้า ๕๒.

^{๒๗} ราช งามัญญ, สักยันต์, หน้า ๑๑๗.

^{๒๘} อูระกินทร์ วิริยะบูรณะ, ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๖๐-๗๒.

^{๒๙} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, หน้า ๔๔.

^{๓๐} สมบูรณ์ คนฉลาด, พุทธคาถาและยันต์ ๑๐๘ ของเกจิอาจารย์ชื่อดัง, หน้า ๑๕-๑๒๕.

ห้ามทุกข์ มีคุณค่าในทางด้านป้องกันการถูกระงับทางคุณไสยศาสตร์ ยันต์หัวใจพระอภิธรรมมีคุณค่าในทางด้านคงกระพันชาตรีป้องกันการศัตรูหมู่มาร ป้องกันการถูกระงับทางคุณไสยศาสตร์ใช้ได้ทุกอย่างตามปรารถนาของผู้สัก ยันต์กรงทองมีคุณค่าทางด้านการปกป้องคุ้มครองได้ทุกอย่างตามที่ปรารถนา^{๑๑} ยันต์พระยาเต่าเรือมีคุณค่าในทางด้านให้เลิกถ้อยเลิกลความที่เป็นคดีความต่าง ๆ เป็นยันต์ที่มีคุณประโยชน์แก่ผู้ต้องการที่จะนำไปช่วยยให้คู่คดีความทำอะไรไม่ได้^{๑๒} ยันต์ช้างประสมโขลงมีคุณค่าไปในทางด้านช่วยยให้การสวด หรือการขับร้องดำเนินไปดี^{๑๓} ยันต์ฝนแสนห่ามีคุณค่าไปในทางด้านคงกระพันชาตรี และยันต์ธมหาราชมีคุณค่าวิเศษไปในทางด้านการค้าขาย^{๑๔} ยันต์สัมพุทเธ มีคุณค่าไปในทางด้านคงกระพันชาตรีแคล้วคลาด^{๑๕} ยันต์มงคลจักรวาลมีคุณค่าไปในทางด้านคงกระพันชาตรีแคล้วคลาด และยันต์แก้วจักรพรรดิมีคุณค่าไปในทางด้านคงกระพันชาตรีแคล้วคลาด ยันต์เพชรด่านมีคุณค่าไปในทางด้านคงกระพันชาตรีแคล้วคลาด^{๑๖} ยันต์มหาละลวยใหญ่^{๑๗} มีคุณค่าในด้านช่วยยให้เกิดอำนาจ ตบะและเดชะเมตตามหานิยมและเป็นมหาอุดด้วย^{๑๘} ยันต์พระเจ้า ๑๖ พระองค์มีคุณค่าในด้านป้องกันได้ทุกสารพัดทุกประการ และวิธีการทำคือใช้ลงผ้าเช็ดหน้าเอายันต์ตรีนิสิงเหประทับหลังเอาอิติปิโสล้อมรอบ ๔ ด้าน หรือจะลงตระกรุดก็ได้ต้องเสกด้วยตัวเอง และตรีนิสิงเห ๑๐๘ ครั้ง^{๑๙} ยันต์นางจัญจนมานวิกา คือเป็นยันต์เกี่ยวกับการทำเสน่ห์ให้คนรักเรา วิธีการต้องลงใส่กระดาษลงชื่อผู้ที่ตนรักที่ปรารถนาให้เขารักเราต้องลงใส่ในรูปเอาคาถาที่ล้อมยันต์นั้นเสก เมื่อเสกแล้วจึงเอาไปฝังทางสามแพร่งที่เขาจะต้องเดินทางผ่าน ถ้าหากหญิงสาวนั้น เดินผ่านมาถูกเข้าจะต้องมาหาเรา^{๒๐} และยันต์ไตรลักษณ์ ซึ่งมีคุณค่าไปในด้านมหาเมตตาคู่ขงคงกระพันป้องกันการสารพัด^{๒๑} (ดูภาพประกอบหน้า ๑๑๐ ข้อ ๑)

^{๑๑} อรรถกถาวิริยะปุระณะ, ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๘๕-๘๕.

^{๑๒} ราช ราชัญญ, สักยันต์, หน้า ๑๒๕.

^{๑๓} สมบูรณ์ คนฉลาด, พุทธคาถาและยันต์ ๑๐๘ ของเกจิอาจารย์ชื่อดัง, หน้า ๘๒.

^{๑๔} อรรถกถาวิริยะปุระณะ, ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๑๑๔-๑๑๖.

^{๑๕} เทพย์ สาริกบุตร, วิชาอาถรรพ์เวทย์, หน้า ๓๒-๓๓.

^{๑๖} อรรถกถาวิริยะปุระณะ, ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๒๒๑-๒๒๕.

^{๑๗} พฤตยาจารย์วิพุทธ โยคะ รัตนรังสี, คัมภีร์ประมวลยอดพระเวทวิทยาคมยันต์คาถาเสน่ห์มหานิยมชั้นสูง, (กรุงเทพฯ : สหธรรมิก, ม.ป.ป.), หน้า ๑๖๓.

^{๑๘} นนทชัญญา มหาคันธ, “การศึกษาการสักลายของไทยและญี่ปุ่น”, หน้า ๔๕-๕๕.

^{๑๙} อรรถกถาวิริยะปุระณะ, ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๑๐๘.

^{๒๐} เทพย์ สาริกบุตร, พระคัมภีร์พระเวท ฉบับพิเศษ, (กรุงเทพฯ : ศิวาธรรม, ม.ป.ป.), หน้า ๗๘-๗๙.

^{๒๑} อรรถกถาวิริยะปุระณะ, ยันต์ ๑๐๘, หน้า ๒๕๒.

๒. ๒. ๒ ประเภทลายสักรูปพระหรือเทพเจ้า

ลายสักอีกประเภทหนึ่งที่ผู้คนให้ความนิยมนั้นมาก คือการสักลายที่เป็นรูปพระหรือรูปเทพเจ้าที่เป็นความเชื่อของผู้สัก ลายสักในลักษณะนี้ ถือเป็นค่านิยมของบุคคลผู้มีรสนิยมต่อลายสัก รองจากรูปยันต์ด้านความขลังศักดิ์สิทธิ์ สำหรับการสักลายจำพวกรูปพระหรือเทพเจ้านี้บางทีก็เกิดจากความศรัทธาในเรื่องราวของนิยายบางเรื่อง เช่น ตัวเอกของเรื่องในวรรณคดีที่เห็นปรากฏมีอยู่น้อย การสักรูปพระพุทธรูปก็ดี รูปพระนารายณ์ก็ดี รูปหนุมานก็ดี รูปพระราหูอมจันทร์ก็ดี รูปพระพรหมสี่หน้าก็ดี รูปนางฟ้า รูปพระฤๅษี รูปเจ้าแม่กวนอิม รูปพระโพธิสัตว์ รูปยันต์พระพรหม รูปยันต์พระพิฆเนศ รูปกามเทพแผลงศรหรือแม้แต่ลวดลายที่มีความหมายทางอวมงคล เช่น รูปชาตาน รูปขมพุด และนอกจากนั้นยังมีรูปที่นำมาสักได้แนวความเชื่อที่เกิดจากความเชื่อของชาตินั้น ๆ ที่มีทัศนคติของคนภายในชาติ

การสักรูปพระพุทธรูปในความหมายแล้วเห็นว่ารูปพระพุทธรูป ถือเป็นสิ่งที่มีคุณค่ามาก ถ้าถือตามความเชื่อของชาวพุทธที่เชื่อว่า พระพุทธรูปเป็นศาสดาผู้ยิ่งใหญ่ในโลก เพราะเป็นบรมครูของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ดังนั้น ผู้ที่มีความเลื่อมใสจึงควรแก่การนอบน้อมเคารพสักการบูชา จึงนำมาสักประทับไว้ตามร่างกายของตน ซึ่งเห็นปรากฏมีผู้คนบางคนให้ความสนใจต่อการสักรูปดังกล่าวนี้ไม่น้อย ถ้าหากกล่าวถึงความเป็นจริง ลายสักที่เป็นรูปพระพุทธรูปนี้ ก็เพื่อสร้างความเป็นสิริมงคล หรือความดีให้เกิดแก่ผู้สักเหมือนกับการสักรูปยันต์ต่าง ๆ นั้นเองที่ทำให้เพื่อให้ล้นศักดิ์สิทธิ์ แต่การสักรูปพระพุทธรูปสามารถมองได้หลายแง่มุม เช่น แง่มุมด้านความขลังศักดิ์สิทธิ์ด้วยหรืออาจมีความเป็นมงคลแก่ผู้สักด้วย เพราะสามารถป้องกันภัยร้ายจะเกิดขึ้นแก่ตนได้ในระดับหนึ่ง ความสำคัญอีกประการหนึ่งคือบางทีก็อิงอาศัยความเชื่อที่ว่า สักเฉพาะรูปลายที่เป็นพระประจำวันเกิดก็ได้หรือว่าสักตามกำลังวันเกิด เช่น คนเกิดวันจันทร์ก็สักรูปพระวันจันทร์หรือเกิดวันใดก็สักตามรูปพระปางวันเกิดของบุคคลนั้น ๆ ดังที่ปรากฏเห็นมีอยู่ทั่วไป ซึ่งส่วนมากจะเป็นพระสงฆ์ที่ชอบสักรูปลายประเภทพระพุทธรูป เพราะเกิดจากแรงศรัทธาในพระพุทธศาสนาแล้ว จึงนำไปสู่การจาริกองค์พระพุทธรูปไว้ให้กับตน และสิ่งที่สังเกตเห็นอีกก็คือการสักรูปเกี่ยวกับเรื่องวรรณกรรม เช่น การสักรูปขมพุดหรือชาตานที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความชั่วร้าย เพราะรูปลายเหล่านี้ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีหน้าตาคล้ายมาก ในเรื่องวรรณกรรมทางศาสนาโดยเฉพาะในหนังสือไตรภูมิพระร่วง หรือชาตานก็จะเป็นเทพเจ้าผู้มาเยือนคอยทำลายชีวิตมนุษย์เสมอ ดังที่

ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลของศาสนาคริสต์การจารีกรูปสิ่งที่เป็นชาตาคือ^{๓๓} ลายสักยมทูตก็ดีไว้บนผิวหนังมองในคุณค่าอย่างหนึ่งก็คือเพื่อเตือนความจำให้กับชีวิต เพราะวันใดวันหนึ่งชีวิตก็จะต้องถูกยมทูตหรือชาตาคดลากเอาไป

ลายสักประเภทที่กล่าวนี้ คือการสักรูปพระ หรือรูปเทวดาเป็นการสักเพิ่มพลังอำนาจทางจิตใจให้แก่ตนเอง โดยเฉพาะความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต ประสบพบแต่สิ่งที่ดี ๆ ตามความหมายของคำว่า “พระ” คำนี้ หมายถึง สิ่งที่ประเสริฐเป็นมงคล หรือเป็นสัญลักษณ์แห่งความดี ฉะนั้น การสักรูปลายที่เป็นประเภทพระหรือเทวดา ก็เพื่อช่วยความเป็นสิริมงคลแก่ตัวผู้สัก ถ้าเราสังเกตดูให้ดีแล้วการสักรูปพระถือได้ว่า เป็นสิ่งที่สวยงาม และมีคุณค่าต่อชีวิตด้วยประการหนึ่ง (ดูภาพประกอบหน้า ๑๑๑ ข้อ ๒)

๒. ๒. ๓ ประเภทลายสักรูปดอกไม้

การสักลายประเภทที่สามคือลายสักรูปดอกไม้ ส่วนมากการสักลายเหล่านี้ จะเป็นการสักเพื่อประดับประดาตกแต่งร่างกายให้มีสีสันสวยงามเท่านั้น ดังที่เห็นปรากฏมีผู้คนทั่วไปให้ความนิยมในลายสักเหล่านี้อยู่ โดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่มสาว นักร้อง นักแสดงหรือบุคคลทั่วไปจะปรากฏเห็นลายสักดอกไม้กันมาก ถ้ากล่าวถึงคุณอันพิเศษแล้วหมายถึงความสวยงามเป็นประการสำคัญสุดคือลายสักชาวญี่ปุ่นนิยมมากเกี่ยวกับตกแต่งความสวยงามบนผิวหนังถือเป็นสัญลักษณ์ในความหมายที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ให้กับตน ลายสักที่คนชอบกันมากได้แก่ ดอกโบตั๋น ดอกเบญจมาศ ดอกซากุระ ดอกโบเมเบิล เชื่อถือกันว่ามีความเป็นสัญลักษณ์ในความหมายได้หลายอย่างดังกล่าวคือ

๑) ดอกโบตั๋น มีความหมาย เป็นสัญลักษณ์ของความมั่นคง ร่ำรวย มีทรัพย์สินสมบัติมาก และมีโชคลาภ ถ้าในคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นที่ชอบสักกันมาก นั่นคือดอกโบตั๋นเป็นสัญลักษณ์ของความกล้าหาญในการพนันรวมทั้งความสามะเลเทเมาของเพศชายด้วย

๒) ดอกเบญจมาศ มีความหมายไปในทางสัญลักษณ์แทนราชวงศ์พระเจ้าจักรพรรดิของญี่ปุ่นที่มีความเชื่อถือมาช้านานแล้ว ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีอิทธิพลต่อวงการสักและเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นดอกไม้ที่แสดงถึงความอยู่ทนทาน ร่วงโรยช้า มีสรรพคุณในทางยาเป็นสมุนไพรสามารถบำบัดรักษาโรคได้ ทั้งยังเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงความมั่นคง และความตั้งใจ

^{๓๓} เจริญ วรรณะสิน, ฤกษ์ถึงกาลสิ้นยุค, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพฯ: ดับเบิ้ลนาครีน พรินติ้ง, ๒๕๕๒), หน้า ๒๗๒-๒๗๓.

แนวเน้ออีกด้วย^{๔๔} ดังเน้อความกล่าวมานี้เป็นคติความเชื่อของชาวญี่ปุ่นเท่านั้นแต่จะตีความหมายของชนอีกกลุ่มอื่นอาจไม่เหมือนกัน อย่างชาวตะวันตกอาจตีความหมายแห่งสัญลักษณ์ดอกไม้นั้นไปในแนวคิดอื่น อันนี้ก็ถือว่าเป็นทัศนคติความเชื่อของสังคมนั้น ๆ แต่การสักรายในสมัยปัจจุบันส่วนมากจะสักราย เพื่อความสวยงามมากกว่าเรื่องไสยศาสตร์

๓) การสักรายดอกซากุระ คือความหมายเกี่ยวกับการตีความภาพของดอกซากุระหรือเรียกอีกว่าดอกเชอร์รี่เป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมาย ดอกซากุระมีชื่อเสียงในฐานะที่ถูกนำมาใช้ทางศิลปะ เช่น การวาดภาพ การกล่าวถึงในคำโคลงคำกลอน เป็นต้น โดยเหตุที่ดอกซากุระบานอยู่ได้ไม่นานร่วงโรยเร็ว ดังนั้นดอกซากุระจึงเป็นสัญลักษณ์ของความไม่ยั่งยืน ความเป็นอนิจจังของชีวิต ความเสียหายโดยธรรมชาติดอกซากุระจะบานเพื่ออวดความงามให้ปรากฏอยู่เพียง ๒-๓ วันเท่านั้น หลังจากนั้นก็จะร่วงโรยและกระจัดกระจายไปตามแรงลมและฝน เหตุนี้เปรียบเหมือนชีวิตของมนุษย์คล้ายกับชีวิตของดอกซากุระเกิดแล้ว ต้องร่วงโรยไปกับกาลเวลาฉันใดฉันนั้นอันนี้เหมือนสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้อีกด้วยที่ไม่มีความจริงยั่งยืน ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้คนจำนวนน้อย (พวกซามูไร) ในญี่ปุ่นที่มีคติทางความเชื่อ ว่า ดอกซากุระนี้ เป็นเสมือนเครื่องหมายสัญลักษณ์ของชีวิตเพื่อเตือนความทรงจำว่า วันนี้ฉันยังอยู่ในวันพรุ่งนี้ฉันอาจต้องตายก็ได้ ฉะนั้น ดอกซากุระจึงเป็นสัญลักษณ์ที่สวยงามแพร่หลาย เช่นเดียวกับไบเมเบิลเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายรักที่ไม่วันจืดจางหรือรักอ้อมเป็นความรักที่จงรักภักดีที่ไม่มีวันเสื่อมคลาย นอกจากดอกไม้ที่นิยมสักรายเพื่อประดับให้ร่างกายอย่างสวยงามแล้ว เห็นว่า ยังมีดอกไม้ที่นิยมชอบสักกันมาก คือดอกกุหลาบบ้าง ,ดอกต้นไม้อีกบ้าง, ดอกทานตะวันบ้าง ดอกไม้ช่อบ้าง และยังมีลายดอกไม้อื่น ๆ ที่คนนิยมสักกันมาก(ดูภาพประกอบหน้า ๑๑๒ ข้อ ๓)

๒. ๒. ๔ ประเภทลายสักรูปสัตว์

นอกจากมีผู้คนนิยมสักรายประเภทดอกไม้แล้ว ลายสักอีกประเภทหนึ่งที่มีผู้คนนิยมสักเหมือนกัน คือการสักรูปสัตว์ต่าง ๆ ถ้าพิจารณาตามทัศนคติต่อรูปดังกล่าวนี้ถือว่ามีคติความเชื่ออยู่ว่า สัตว์จำพวกที่มีอำนาจมีความดุร้าย ปราดเปรียวและสง่างาม อันเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความแข็งแกร่ง ความกล้าหาญ การสักรูปสัตว์ที่นิยมกันมาก มีใจความต้องการสร้างพลังแสดงคุณลักษณะแห่งความแข็งแกร่งและกล้าหาญเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ยังเป็นการตกแต่งให้กับเรือนร่างของผู้สักให้มีความสวยงามประกอบสีสันให้เรือนร่างอีกด้วย ซึ่งสังเกตเห็นว่าคนส่วนใหญ่สมัยนี้มีความนิยมในการตกแต่งสีสันให้กับลายสักด้วยรูปสัตว์ด้วยน้ำหมึกสีต่าง ๆ ทำให้ร่างกาย

^{๔๔} Richie Donald, *The Japanese Tattoo*, p. 39.

เกิดมีสี่สัณห์นำคุณาชมเป็นอย่างยิ่งเกี่ยวกับการสักรูปลายที่เป็นรูปสัตว์ ผู้วิจัยจะหยิบยกมาเฉพาะรูปสัตว์ที่เป็นตัวสำคัญ ๆ คือ

๑) การสักรูปเสือ^{๕๕} คือลายสักเกี่ยวกับรูปเสือซึ่งมีหลายชนิด ถ้าสังเกตตามที่ปรากฏมี คือ เสือ ๓ ปลอด เสือ ๗ ปลอด เสือหัวอ่าง คือเสือที่มีรูปลักษณะมีหัวเป็นขันต์กลมและเสือเขียนการสักรูปเสือมีความเชื่อว่า เวลาต่อสู้กับศัตรูจะทำให้ผู้ที่สักรูปเสือนั้นมีใจกล้าหาญดุคั่นและรวดเร็วเหมือนกับเสือ

๒) การสักรูปแมวดำ คือคติความเชื่อว่า แมวดำมีความรวดเร็ว สามารถล่องหนหายตัวได้ ถ้าได้สักรูปแมวดำที่หัวไหล่ทั้งสองข้างหากเสียที่เพลิงพล้ำแก่ศัตรู และถูกศัตรูจับตัวไปหากเจ้าของรูปสักใช้ลื่นเลียรูปแมวดำที่หัวไหล่และท่องคาถาก็จะสามารถเล็ดลอดหนีไปได้ ถ้าถูกมัดมือมัดเท้า ถูกล่ามโซ่ก็จะสามารถสะเคาะโซ่หรือเชือกที่ผูกมัดออกได้

๓) การสักรูปวัวกระทิง คือมีความเชื่อว่า เป็นสัตว์ที่ประสาทสัมผัสไวตื่นตกใจง่าย เวลาอันตรายมักจะรู้ตัวเร็วกว่าสัตว์ชนิดอื่น ๆ หากสักเป็นรูปวัวกระทิงจะทำให้ผู้สักมีประสาทที่ตื่นตัวเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา^{๕๖}

ลายสักจำพวกสัตว์ที่นิยมสักกันมากก็เนื่องจากสัตว์จำพวกนี้ มีอิทธิพลทางความเชื่ออย่างหนึ่งคือเป็นที่พึ่งทางจิตใจ ถ้าหากได้สักแล้วจะทำให้มีความมั่นคงภายในจิตใจ โดยเฉพาะเกี่ยวกับเรื่องคุณลักษณะที่มีพฤติกรรมแบบเดียวกับตัวรูปสัตว์นั้น ๆ เมื่อเจอกับปัญหา อุปสรรคอันตรายที่เกิดขึ้นกับตัวของผู้สัก ดังนั้น การสักลายดังกล่าวนี้ นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงความเข้มแข็งอดทนและความมีพลังอันน่าเกรงขามตามลักษณะของลูกผู้ชายชาติตรีแล้ว อีกประการหนึ่งคือเพื่อป้องกันภัยอันตรายจากอาวุธมีคม การรบกวนของภูตผีปีศาจ สัตว์ร้ายและสัตว์มีพิษต่าง ๆ ยังเชื่อกันว่า การสักรูปสัตว์เพื่อให้คงกระพันหรือเรียกว่าสักขาม(คงกระพัน)ที่เป็นรูปสัตว์ต่าง ๆ นั้นจะทำให้คาถาคงกระพันออกฤทธิ์ตามข้อดีของสัตว์เหล่านั้นด้วย แต่สำหรับการสักรูปสัตว์ของชาวจีนผู้่นักสักรูปสัตว์ที่มีพลังอำนาจเข้มเข้มน่าเกรงกลัวมาก โดยจำเพาะสัตว์ที่คนนิยมกันมาก คือมังกร สิงโต ตามความเห็นที่ว่า สิงโต มีฉายาว่า เป็นหมาวัดของจีน ปัจจุบันคุณค่าในแง่ของการเป็นสัญลักษณ์ที่มีได้หมดสิ้นไปแล้ว แต่ปัจจุบันนี้เป็นการสักเพื่อตกแต่งให้เกิดเป็นลึกลับสวยงามเท่านั้น ดังนั้น ท่าทางของสิงโตที่ปรากฏในรอยสักจึงขาดความสง่าผ่าเผย เป็นที่น่าเกรงขามแต่จะแสดงลักษณะที่น่ารัก รื่นเริง มีลีลาที่สวยงาม เช่น ท่าทางกำลังเล่น กำลังกระโดด กำลังตะปบ

^{๕๕} ราช งามัญญ, สักยันต์, หน้า ๑๑๗.

^{๕๖} สมชาย ธรรมธิ, “รายงานการวิจัยเรื่องลายสักไทใหญ่”, บทรายการวิจัย, (เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕.

เหยื่อ เสียก็เช่นเดียวกัน ปัจจุบันนี้ "ไม่มีความหมายเกี่ยวกับสัญลักษณ์อีกแล้วแต่จะเน้นไปทาง ตกแต่งให้เกิดความสวยงามให้ร่างกายเป็นหลัก

การสักรูปปลาการ์พ^{๔๓} ถือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงคุณลักษณะของความเป็นชายโดยธรรมชาติ ปลาชนิดนี้สามารถว่ายทวนกระแสน้ำตกได้อย่างรวดเร็ว และมีความกล้าหาญ เมื่อถูกจับ มันก็จะนอนรอคอยคมมีดอย่างไม่สะทกสะท้านอยู่บนเชิง ปลาชนิดนี้มีชีวิตอยู่อย่างกล้าหาญอย่าง ลูกผู้ชาย ชาวญี่ปุ่นใช้ธงรูปปลาการ์พนี้เป็นเครื่องประดับอาคารบ้านเรือนในวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี เมื่อธงรับลมจะดูเหมือนปลาการ์พกำลังว่ายทวนกระแสน้ำอย่างกล้าหาญ ปลาการ์พ ได้รับการยกย่องว่ามีความกล้าหาญอดทนเป็นเลิศ ถือว่าเป็นลวดลายที่นิยมมากที่สุดได้แก่รูปปลา กำลังว่ายทวนกระแสน้ำตกที่กำลังไหลแรง ถ้าผู้สักรูปปลาการ์พถือว่า เป็นผู้ที่มีความกล้าหาญ มั่นคง และยึดมั่นในธรรมะทางศาสนา นอกจากรูปปลาดังกล่าวนี้แล้วชาวญี่ปุ่นยังนิยมสักรูปมังกร อีกด้วย ซึ่งรูปมังกรนี้เป็นรูปสัตว์ที่มีอิทธิพลทางความเชื่อที่สำคัญอย่างหนึ่งสำหรับชาวญี่ปุ่น ดังนั้น การสักรูปมังกร จึงเป็นสัญลักษณ์ที่มีสักกันอย่างแพร่หลาย และมีความหมายที่ซับซ้อนลึกซึ้ง แต่ เดิมมังกรเป็นความเชื่อที่ประสมประสานกันระหว่างไฟกับน้ำที่เป็นเช่นนั้น เพราะมังกรอาศัยอยู่ใน น้ำในทะเลสาบ มหาสมุทร แม่น้ำ นอกนั้นมังกรยังหายใจและพ่นไฟออกมาด้วยถือว่ามังกรเป็นผู้ ประนีประนอมของสองสิ่งตรงกันข้ามมาอยู่รวมเป็นหนึ่งเดียวเปรียบเหมือน หยินกับหยางที่เป็น สัญลักษณ์สิ่งที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตามความเชื่อแล้วมังกรยังเป็นเจ้าผู้ครอบครองของอันมี คุณค่ามหาศาลอีกด้วย หมายถึงเป็นผู้ครอบครองสิ่งของบางอย่างอยู่ในอุ้งเล็บ เช่น ไข่มุก ลูกบอล เพชรพลอย เป็นต้น ซึ่งเป็นต้นเหตุนำมาแห่งความเชื่อของคนผู้ที่มีรสนิยม จึงนำเอาสิ่งมีค่าเหล่านี้ มาประดับตกแต่งอาคาร หรือศาสนสถานทางความเชื่อของฝ่ายพระพุทธศาสนาหายาน เพราะให้ ความสำคัญว่ามังกรเป็นผู้ควบคุมสิ่งที่บรรจิวินิจฉัยและควบคุมลม ฝนพร้อมทั้งการโคจรของดาว พระเคราะห์ทุกดวง

การสักลายมังกร^{๔๔} ถือเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความมีอำนาจ ความเป็นเอกภาพ นอกจากนั้นสัญลักษณ์มังกรยังมีความหมายแตกต่างกันไปดังรายละเอียดว่า ถ้าเป็นมังกร ๔ เล็บ แสดงว่าเป็นมังกรธรรมดาหากเป็นมังกร ๕ เล็บหมายถึงมังกรจักรพรรดิ มังกรเป็นเครื่องหมายของ ความมีพลังที่มีอำนาจในการควบคุมการสร้างและการทำลาย สัญลักษณ์มังกรมีความหมายทั้งใน ด้านกำลัง และความเฉลียวฉลาดทั้งสองอย่างควบคู่กันไป มิใช่อย่างหนึ่งอย่างใด สัญลักษณ์มังกรมี

^{๔๓} นนทชัญญา มหาจันทร์, "การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น", หน้า ๘๘

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน. หน้า ๘๘.

ความหมายแสดงถึงภูมิปัญญาความดีงามแต่มิใช่ความมีเล่ห์เหลี่ยม คดโกง ตามคติความเชื่อของชาวตะวันตก การสักลายมังกรจึงเป็นการแสดงถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความกล้าหาญ และความเที่ยงตรง^{๕๕} แต่สำหรับการสักลายมังกรตามทัศนคติของชาวตะวันตก ซึ่งชาวตะวันตกให้ความสนใจนิยมสักลวดลายนี้มากจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารพบว่า พวกเขามีความเชื่อเหมือนชาวเอเชียทั่วไปที่เชื่อว่า การสักลวดลายประเภทสัตว์เป็นการแสดงสัญลักษณ์ของความแข็งแกร่งความกล้าหาญ และปัจจุบันนี้ชาวตะวันตกนิยมการสักลายไปในทางเพื่อสรรสร้างความสะดวกสบายให้กับร่างกายของตน ปัจจุบันนี้สังเกตปรากฏเห็นว่า ลายสักบนผิวหนังกลายเป็นแฟชั่นยอดนิยมของชาวตะวันตก ดังบทความเรื่องหนึ่ง ชื่อว่า “ธุรกิจสักเฟื่อง สักกันเป็นว่าเล่น” เป็นบทความเกี่ยวกับการสักของชาวอเมริกัน ซึ่งในบทความมีดารา นักแสดงจำนวนมากกล่าวกันว่า “ธุรกิจนี้จะไปไกลและเฟื่องฟูมากเพราะเวลานี้มันเป็นของโก้หรู เท่ ใคร ๆ มักจะแอบมาให้เอาเข็มสักตรงส่วนของร่างกายตามที่ต้องการเพียงแค่สักตัวเดียวหรือมังกรตัวเดียว ราคา ๓๐๐ ดอลลาร์ไม่มีใครเถียงถลกทางเหงื่อให้สักโดยดี ซึ่งสมัยเมื่อก่อนสักแค่นี้เพียง ๓ ดอลลาร์เท่านั้น แต่ก็ไม่มีใครสักคนยอมสักกันนัก”^{๕๖} ในด้านการสักรูปสัตว์นี้เห็นว่าปรากฏมีจำนวนมากมายที่คนนิยมสัก เพราะขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละคนเป็นส่วนใหญ่ดังนั้นการสักรูปสัตว์จึงสรุปว่ามีลายสักจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นสัตว์บก สัตว์น้ำ หรือสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำก็มี อันนี้ขึ้นกับความต้องการของผู้สักเท่านั้นเป็นตัวเลือก

สรุป การสักรูปสัตว์ที่ผู้คนนิยมสักนี้ถือเป็นเครื่องประดับตกแต่งให้ตามผิวหนังอันเป็นศิลปะที่สวยงาม ตามวัตถุประสงค์อันแท้ก็เพื่อสร้างความงามและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง คุณค่าทางด้านความขลัง ความมีอำนาจในตัวผู้สักอันเกิดจากรูปสัตว์นั้น ๆ ซึ่งสัตว์ที่นำมาสักมีลักษณะที่หลากหลาย แต่ส่วนมากคนนิยมสักรูปสัตว์จำพวกที่มีพลังอำนาจหรือร้าย อันนี้ขึ้นกับตัวผู้สักเองเป็นผู้นิยมรูปลักษณะใด (ดูภาพประกอบหน้า ๑๑๓ ข้อ ๔)

๒. ๒. ๕ ประเภทลายสักประยุกต์

การสักลวดลายดังที่กล่าวมาในเบื้องต้นนั้น เป็นลายสักที่นิยมนำมาสักลงบนผิวหนังเห็นอยู่ทั่วไปเช่น รูปสัตว์ รูปยันต์ รูปพระหรือเทวดาเทพเจ้า ยังมีรูปลายที่ผู้คนนิยมสักอย่างคลั่งไคล้ ซึ่งรูปจำพวกนี้จะเป็นรูปที่สร้างจินตนาการขึ้นมา เช่น รูปหัวใจ รูปสิ่งของเครื่องใช้ รูปคน รูป

^{๕๕} Richie Donald, *The Japanese Tattoo*, p. 52.

^{๕๖} นิमित วัฒนาวรินทร์, “ธุรกิจสักเฟื่อง สักกันเป็นว่าเล่น”, วารสารคู่แข่ง, ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒๒๗ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐) : ๗๐.

ปลัดขิก(รูปอวัยวะเพศ) รูปดวงจันทร์หรือดวงอาทิตย์ รูปดวงดาว แม้แต่รูปกะโหลกศีรษะและยังมีรูปอีกมากมายที่คนนิยมสักกันมาก ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายในตัวเอง บางรูปยังมีความหมายลึกซึ้งอันจะหาคำอธิบายเปรียบไม่ได้ เช่น การสักรูปหัวใจที่ถูกเฉือนด้วยมีดหมายถึงอุบัติเหตุรักที่ไม่ได้ตั้งใจ รักที่ต้องจากไปไกลพร้อมหยคน้ำตา ที่ไหลออกจากใจ หรือแม้แต่รูปหัวใจที่ถูกแทงด้วยลูกศรอาบเลือด หมายถึง ความรักที่ต้องฝ่าฟันอุปสรรค แม้นานวันใจเราก็กู้กันไม่ผันแปร^{๕๑} แต่การสักลายที่นิยมสักเพื่อความขลัง ความมีเสน่ห์นั่นเอง ถ้าหากมองทางทัศนคติเรื่องนี้เห็นว่า บางคนนิยมสักรูปปลัดขิก ที่เป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึงความเชื่อที่มีอยู่ก่อนแล้ว เช่นเดียวกับความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ที่นับถือเกี่ยวกับสิ่งนี้ แต่การสักรูปปลัดขิกจะขึ้นกับความเชื่อบางท้องถิ่น บางแห่งสักรูปจำพวกพิช ใต้แก้ม ไบฝักแว่นเชื่อว่า สามารถป้องกันภัยอันตรายจากเจ็ยวงของสัตว์ร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุนัข บางแห่งนิยมสักรูปน้ำเต้า เพราะเป็นสัญลักษณ์ของการอยู่คงกระพันเป็นมหาอูต (อูตม์) เพราะมาจากคาถาที่ว่า “มะ อะ อุ” และบางแห่งนิยมสักเป็นรูปไบโพธิ์ถือว่า เป็นไบไม้มงคลทางพระพุทธศาสนาสามารถให้ความคุ้มครองป้องกัน ช่วยให้เกิดความร่มเย็น^{๕๒} การสักที่เป็นประเภทลวดลายประยุกต์นี้ เห็นว่า เรื่องนี้ต้องขึ้นกับความชอบของผู้สักเอง เป็นตัวเลือกว่าจะสักเพื่ออะไร แต่แล้วลายสักที่เป็นรูปจำพวกนี้ล้วนแต่มีความหมายที่ลึกซึ้งในตัวเอง ซึ่งลายสักดังกล่าวยังมีมากมาย ซึ่งสักเพื่อความสวยงามในรูปลักษณะแบบนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการสักเพื่อผลทางไสยศาสตร์แต่ประการใด ดังนั้น จึงเป็นการสักเฉพาะรูปเฉย ๆ ไม่มีการลงหัวใจของลายหรือต้องลงอักขระคาถากำกับรูปภาพของลวดลายที่สักนั้น จึงมักขึ้นอยู่กับความต้องการ หรือรสนิยมของผู้สัก เช่น รูปผู้หญิงเปลือยกาย ฝีเสื้อดอกไม้ หัวใจ ไม้กางเขน เป็นต้น โดยรูปภาพเหล่านี้จะบอกนิสัยใจคอของผู้สักหรือบอกอดีตที่เป็นความประทับใจ ความทรงจำของผู้สักที่ต้องการประทับใจไว้กับตัวเองตลอดไป เช่น ชื่อคนชื่อประเทศและอื่น ๆ แม้แต่วันเดือนปีเกิดของตน^{๕๓}

จากเนื้อหาของลายสักดังกล่าวในหัวข้อนี้พอสรุปได้ว่า การสักลวดลายประเภทนี้ เป็นศิลปะประเภทอย่างหนึ่งที่มีความประณีต เป็นศิลปะที่มีรูปแบบลักษณะประยุกต์เอาตามความคิดของผู้สักเองเพื่อให้เกิดความสนใจ เท่ โก๋ ทันสมัย และบางทีก็เกิดจากการประดิษฐ์คิดสร้างของศิลปินนำมาแสดงเพื่อให้ผู้คนเกิดความหลงใหล เกิดรสนิยม ดังมีผู้คนบางกลุ่มชาวซึ่ง และชอบสัก

^{๕๑} ประภาพรธรรม์ ชวลิตนิธิผลลาภ, *Tattoos*, (กรุงเทพฯ: ปัญญาธรรม, ม.ป.ป.), หน้า ๒๗-๓๕.

^{๕๒} ประเทิน มหาจันทร์, *ศิลปะการสักลาย*, หน้า ๔๘.

^{๕๓} ณรงค์ สิมห์ประเสริฐ, และทรงฉัตร โภชยานนท์, *นิติเวชศาสตร์ : การพิสูจน์หลักฐานเกี่ยวกับบุคคล*, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕), หน้า ๖๖-๖๗.

อยู่จำนวนมีน้อยลักษณะของรูปแบบของลายลักษณ์มักจะเป็นสัญลักษณ์แห่งความทรงจำ ความรู้สึก หรือมักจะเป็นรอยประทับที่บ่งหมายให้ทราบถึงความเป็นตัวของตัวเองมากกว่า การสักที่มุ่งหวังทางศิลปะทางความงาม เป็นการประยุกต์เอาตามที่ศนคติของตนชอบ ความต้องการ(คูภาพประกอบหน้า ๑๑๔ ข้อ ๕)

๒.๓ ศิลปะในลายสัก

โดยภาพรวมแล้วธรรมชาติของมนุษย์ชอบความสวยงามเป็นเรื่องธรรมดาของผู้มีความอยากคือ กิเลสตัณหา แต่สำหรับพระอริยะเจ้าข้อมมองเป็นเรื่องธรรมดาของชีวิตย่อมเกิดขึ้นตั้งอยู่และดับสลายไปเป็นธรรมดาฉันใดก็ฉันนั้น แม้เรื่องเกี่ยวกับศิลปะในลายสักก็เป็นเช่นเดียวกันย่อมเกิดขึ้นด้วยการสร้างสรรค์ของผู้ที่เป็นศิลปินที่ชำนาญการก็ตามที เมื่อรังสรรค์ขึ้นมาแล้วผลที่ได้ก็คือเป็นสิ่งที่สวยงามงดงามที่สุดในบรรดาศิลปะทั้งหลายที่กำลังประดับโลกอย่างมีสีสันที่น่าชื่นชมทำให้โลกนี้และชีวิตมนุษย์มีชีวิตชีวาแพร่พันธุ์ขยายอย่างไม่หยุดยั้ง ดังที่นักสังคมวิทยาได้อธิบายศิลปะในแง่มุมมองของการตอบสนองความต้องการบางประการของมนุษย์ไว้อย่างลึกซึ้ง ดังที่ท่านเซอร์เบอร์ท สเปนเซอร์(Herbert Spencer, 1820-1903) ให้พรศนะต่อศิลปะว่า ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของ “อารมณ์สุนทรีย์”^{๕๔} (Aesthetic sentiments) ซึ่งตอบสนองความต้องการสำหรับปัจเจกบุคคลในยามว่างในชีวิต ดังนั้น ผู้ที่ประสบกับชีวิตอ้างว้าง จึงต้องการคุณค่าในสิ่งที่ดีให้กับชีวิตที่ขาดหายไป เพื่อเติมเต็มสิ่งขาดไปให้มีความหมายและสมบูรณ์ ฉะนั้นทัศนศิลป์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อมนุษย์มาก ในปัจจุบันนี้มนุษย์พยายามสร้างสรรค์ศิลปะ เพื่อรับใช้มนุษย์แต่ละกลุ่มชนซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

แต่สำหรับศิลปะการสักกรูปลายเป็นวัฒนธรรมของสังคมมนุษย์มาช้านาน มนุษย์ในหลาย ๆ สังคมวัฒนธรรมพยายามปรับเปลี่ยน “ร่างกาย” ของตนเองจากสภาพตาม “ธรรมชาติ” มาสู่วิถีชีวิตทาง “วัฒนธรรม” ด้วยการเติมสัญลักษณ์รูปลายหรือศิลปะลายสักให้กับร่างกายติดอยู่กับผิวหนัง การแต่งแต้มสีสันลงบนร่างกายที่ปรากฏการณ์มีอยู่ทั่วไปในสังคมนี้ถือว่าการประดับร่างกายด้วยการสักลายที่เป็นรูปรอยแห่งศิลปะหรืออาจกล่าวได้ว่า รอยสักแห่งศิลปะเกิดจากความพอใจของผู้สักหรือเกิดขึ้นด้วยวิธีการค้นหาตัวตนให้กับชีวิตก็ได้ ซึ่งวิธีการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยการวาดรูปลาย อันเป็นศิลปะไว้กับร่างกายอย่างน่าดูเปรียบเสมือนภาพจิตรกรรมเคลื่อนที่มุ่งไปสู่ผู้ชมอีกหลาย ๆ ที่ในอีกบางส่วนของโลกให้ดูชมกันเป็นขวัญตา จึงถือว่าเป็นผู้เผยแพร่

^{๕๔} H. Spencer, *The Principles of Psychology*, (New York: Appleton, 1956), pp. 632-635.

แต่ความงามบนเรือนร่างให้กับการสร้างสรรค์วิถีสังคมให้ได้รับรู้ และเข้าใจในคุณค่าของงานศิลปะ ลายสักนั่นเอง ดังพาร์สัน (T. Parson ค.ศ.1902-1979) และซิลส์ (E.A.Shils ค.ศ.1911-1995)ว่า “ศิลปะมีหน้าที่หลักในการสร้างความสมดุลระหว่างงานกับการใช้เวลาว่าง^{๕๕} เพื่อพักผ่อนด้วยการ ผ่อนถ่ายความเครียดไปจากหน้าที่การงานของมนุษย์”

การสร้างงานศิลปะด้วยวิธีการสักลดทอนลงบนผิวหนัง ที่สังคมบางกลุ่มมีความคลั่ง ใคล้ หลงใหลในรสนิยมแห่งศิลปะลายสักซึ่งกลายเป็นแฟชั่นที่ยอดฮิตติดยุคสมัยเรื่อยมากลายเป็น วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่ากับมนุษย์เสมอ ถ้าตั้งคำถามว่าศิลปะสัมพันธ์กับลายสักหรือไม่ หรือลายสัก เกี่ยวข้องอะไรในศิลปะหรืออาจจะตั้งคำถามอีกว่า ทำไมจึงต้องเอาศิลปะมาไว้ที่ลายสัก ในประเด็น นี้ผู้วิจัยแปลความหมายคำว่า “ศิลปะ” คือวิธีการหรือกลยุทธ์ลดทอนเส้นสีที่แต้มแต่งขีดเขียน และ ประดับตกแต่งสีสันอย่างมีจินตนาการลงบนสิ่งที่ทำได้หรืออาจสร้างความเป็นแมนสำหรับผู้ชายแต่ สำหรับลายสักเป็นพฤติกรรมแสดงออกมาทางฝ่ายนอก เช่น ลายสักรูปศิลป์หรือภาพวาดต่าง ๆ อัน เป็นสิ่งสากล หรือไม่สากลที่เราพบเห็นได้ในทุกเวทีสังคมวัฒนธรรมหากแต่ระบบคุณค่าที่อยู่ เบื้องหลังพฤติกรรมเหล่านั้น รวมทั้งรูปแบบและวิธีการหรือสไตล์ในการแสดงออกอาจมีความ แตกต่างกันออกไป ตัวอย่างในสังคมวัฒนธรรมมากมายหลายแห่งให้ความสำคัญกับการตกแต่ง ประดับประดาเรือนร่างของตนให้เกิดความสวยงาม แต่รูปแบบของการตกแต่งอาจมีความแตกต่าง กัน เช่น ผู้หญิงในวัฒนธรรมสังคมอินเดียนิยมการเจาะจมูกเพื่อใส่เครื่องประดับ แต่สังคมอีก วัฒนธรรมหนึ่งให้ความสำคัญไปอีกอย่างหนึ่ง เช่น ชาวอเมริกันนิยมสักรูปลายลงบนผิวหนัง^{๕๖} แต่อีกสังคมบางแห่งเช่น ชาวคาตูวีโอ (Caduveo) ในแถบดินแดนอเมริกาใต้นิยมระบายสีลงบน ใบหน้าและตามลำตัว เพื่อสรรสร้าง ความสวยงามให้กับเรือนร่างของตน เป็นต้น

การสักตามร่างกายด้วยศิลปะ เป็นแฟชั่นสมัยนิยมของชายหญิงในยุคปัจจุบันก็จริงการ สักรูปศิลปะประดับแต้มแต่งสีสันลงบนร่างกายให้เป็นจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างเสน่ห์ดึงดูดใจเพศตรงข้ามดังปรากฏการณ์ทางสังคมที่กำลังนิยมในปัจจุบัน เช่น ผู้หญิงนิยมแต้มสีลงบนใบหน้า ขอบตา คิ้วและริมฝีปากรวมทั้งสวมใส่เครื่องประดับบนใบหน้า สวมสร้อยคอ สร้อยข้อมือ เข็มขัดและอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสวยงามให้กับเรือนร่างเสมือนการสักรูปลายศิลปะนั่นเอง การกระทำลงไปก็เพื่อหวัง

^{๕๕} T. Parson, and E. A. Shills, **Towards a General theory of Action**, (Cambridge: Harvard University press, 1951), pp. 341- 345.

^{๕๖} บศ สันตสมบัติ, **มนุษย์กับวัฒนธรรม**, (กรุงเทพ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒๕.

ให้เป็นที่ชื่นชมของผู้พบเห็น ซึ่งบางคนสักรายทั่วสรรพางกายเหมือนหอคิลป์หรือพิพิธภัณฑสถานสักบนเรือนร่างของมนุษย์^{๕๗} หรืออีกมุมมองหนึ่งผู้สักอาจจะมีคามหวังอะไรสัก ๑ อยู่ในใจ อย่างเช่นสักเพื่อเรียกร้องความเป็นอิสระต่อภาระผูกพันทางสังคม ซึ่งมักจะแสดงออกให้เห็นในลักษณะของรูปลายที่สักด้วย เช่น การสักโชครวนของนักโทษและสัญลักษณ์ของยมทูต สัญลักษณ์นี้แสดงถึงการร่ำร้องอิสรภาพ หรืออาจสักตามเป้าหมายไปในทางที่ตนเองมุ่งหวังในการสักกลายให้เป็นคิลป์นั้นถือได้ว่า ผู้สักต้องมีฝีมือพอควร โดยอาศัยประสบการณ์ความชำนาญและสิ่งสำคัญคือต้องมีสมาธิที่มั่นคงจึงจะทำให้การรังสรรค์งานศิลปะดูสวยงาม ซึ่งศิลปะลายสักจัดเป็นทัศนศิลป์ที่มีองค์ประกอบเหมือนทัศนศิลป์ทั่วไปเกี่ยวกับองค์ประกอบในทัศนศิลป์ นักวิชาการหลายคนกำหนดองค์ประกอบของทัศนศิลป์ไว้ไม่เหมือนกัน คือท่านสุภชัย สิงห์ยะบุศย์กล่าวไว้ในหนังสือทัศนศิลป์ปริทัศน์ว่าทัศนศิลป์มีองค์ประกอบสำคัญคือ จุด เส้น สี แสงเงา รูปร่าง รูปทรง บริเวณว่าง และลักษณะผิวนอก คำว่า องค์ประกอบทัศนศิลป์มีความหมายเท่ากับคำว่า “ส่วนประกอบ” ดังนั้นองค์ประกอบศิลป์ หมายถึง ส่วนประกอบที่ทำให้เกิดเป็นผลงานทัศนศิลป์นั่นเอง^{๕๘} และท่านสกนธ์ ภู่งามดี^{๕๙} ได้จัดแบ่งไว้ในหนังสือ “พื้นฐานทัศนศิลป์”ว่า องค์ประกอบศิลป์เป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ให้มีความงามตามแนวสุนทรียศาสตร์ ที่ผู้วิจัยมาสรุปย่อขององค์ประกอบศิลป์ดังนี้

๑.จุด (Point)	๒.เส้น (Line)
๓.พื้นผิว(Texture)	๔.น้ำหนักอ่อน-แก่ (Tone)
๕.รูปร่าง(Shape)	๖.รูปทรง (Form)
๗.พื้นที่ว่าง(Space)	๘.ขนาดและสัดส่วน และ ๙.สี (Color)

ส่วนท่านชะวัชชัย ภาคินฐ ได้จำแนกองค์ประกอบทัศนศิลป์ไว้ในหนังสือ “ทัศนศิลป์วิจักษณ์”ว่า องค์ประกอบทางศิลปะหรือเรียกว่าทัศนศิลป์นี้ ซึ่งก็คือสิ่งต่าง ๆ ที่นำมาประกอบเป็นรูปงานศิลปะอันได้แก่องค์ประกอบคือ เส้น สี พื้นผิว ที่ว่าง รูปร่าง-รูปทรง น้ำหนัก วัสดุต่าง ๆ และเทคนิควิธีการต่าง เป็นต้น ที่นำมาแสดงให้เห็นเป็นคุณค่าทางสัญลักษณ์ให้สามารถอ่านค่าออกมาได้ ซึ่งเป็นสื่อที่มีความหมายให้ความรู้สึกทางอารมณ์ สิ่งทีกล่าวนี้เป็นเสมือนสัญลักษณ์แห่งเรา

^{๕๗} ชนิตร์ ภูภาณจน์, “สักเพื่อความสัน โดยของชีวิต”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม ๒๕๔๐) : ๑๖๗.

^{๕๘} สุภชัย สิงห์ยะบุศย์, ทัศนศิลป์ปริทัศน์, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๕๗.

^{๕๙} ยศ สันตสมบัติ, มนุษย์กับวัฒนธรรม, หน้า ๒๒๕.

ปัญญาทั้งผู้สร้างและผู้รับรู้จะต้องทำความเข้าใจร่วมกันด้วย^{๖๐} ในการสร้างงานศิลปะลายสักจึงจำเป็นต้องเข้าใจในองค์ประกอบเหล่านี้ เพราะถ้านักจิตรกรลายสักไม่เข้าใจไม่มีความพร้อมในทุกด้านก็ทำให้งานศิลปะลายสักเกิดความไม่สมดุล จึงเป็นเหตุให้คุณค่าของลายสักมีความเชื่อถือน้อยหรือว่าไม่มีคุณค่าเลย

สรุป การสักลายเป็นการสักเพื่อเพิ่มความสวยงามดึงดูดจิตใจเพศตรงข้ามถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมสากลที่พบเห็นได้ในสังคมทุกแห่งทั่วโลก นับตั้งแต่สังคมดั้งเดิมมาจนถึงสังคมอุตสาหกรรม ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีวิชาการต่าง ๆ ในปัจจุบัน เช่น ทางการแพทย์จึงทำให้เครื่องมือที่สามารถเปลี่ยนแปลงรูปโฉมของพื้นผิวของกายในบางส่วนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการตกแต่งการทำศัลยกรรมคัดแปลงรูปโฉมใบหน้า ทำการผ่าตัดเปลี่ยนแปลงขอบตา ทำการคัดแปลงคิ้ว ทำการคัดแปลงจมูก โหนกแก้ม และเติมเต็มรูปลายลงบนใบหน้าหรือร่างกายบางส่วน เพื่อเสริมเสน่ห์ ความงามยิ่งเป็นที่นิยมกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ในขณะเดียวกันวิถีคิดเกี่ยวกับความสวยงามของร่างกายจนกลายเป็นแฟชั่นที่ผู้คนให้ความนิยมนมากที่สุด

๒.๔ วัตถุประสงค์ของการสักลาย

๒.๔.๑ ศิลปะลายสักที่สักเพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่

ศิลปะลายสักที่สักเพื่อแสดงฐานะสภาวะความเป็นผู้ใหญ่ ตามความหมายที่สักลายในวัตถุประสงค์นี้ ก็คือเกิดจากคุณค่าทางความเชื่อของคนสมัยนั้นว่า เมื่อสมัยโบราณมีเรื่องเล่าว่า ชายใดย่างเข้าสู่วัยแตกเนื้อหนุ่มแล้วโดยตั้งแต่อายุ ๑๗ ปีบริบูรณ์จะนิยมกันไปฝากเนื้อฝากตัวเป็นศิษย์วัด มีความมุ่งหวังอยากจะให้พระหรืออาจารย์สักมีความเมตตาเอ็นดูแก่พวกเขาแล้วท่านก็จะลงลายสักให้ ซึ่งลายสักนี้เองที่เชื่อกันว่า ใช้เป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่โดยอาจารย์จะสักเป็นรูปลายให้ เช่น ศิเสือบ้าง รูปปลาบั้ง หรือบางรายจะสักเป็นรูปทรงเรขาคณิตบ้างให้ที่บริเวณแขนท่อนล่างเพียงแค่นี้บรรดาหนุ่มน้อยก็จะมีคามปีติยินดียิ่งนัก เขาจะภาคภูมิใจในลายสักที่มีอยู่ไปที่ใดก็จะอวดลายสักให้ผู้อื่นได้แลเห็นลวดลายของตน เพราะเชื่อว่าสิ่งนั้นคือเครื่องหมายที่แสดงความเป็นลูกผู้ชายไทยที่เป็นผู้ใหญ่เต็มตัวแล้ว ตามความจริงคือเป็นผู้ที่ได้ผ่านการเผชิญหน้ากับความเจ็บปวดในครั้งหนึ่งของชีวิตมาแล้ว ครั้นเมื่อเวลาผ่านไป เมื่อเขาได้รับคำอธิบายจากผู้ว่าลายสักที่เขาครอบครองอยู่ด้วยความภูมิใจนั้นช่างเปรียบเทียบกันเสีย มิได้เลยกับลายสักที่ผู้ใหญ่เต็มตัวมีอยู่กันได้แก่ลายสักที่ละเอียดซับซ้อน วิจิตรบรรจงกว่า พร้อมทั้งยังมีตัวอักษรและ

^{๖๐} ชะวัชชัย ภาติณฐ, **ทัศนศิลป์วิจัย**, (กรุงเทพฯ : อรุณลาดพร้าว, ๒๕๔๔), หน้า ๒๒.

คาถาอาคมกำกับอยู่ เมื่อเป็นเช่นนั้นหนุ่มน้อยบางรายก็เริ่มเข้าใจตัวเองแล้วว่าลายสักที่ตนมีอยู่นั้นมิใช่เครื่องหมายที่บ่งบอกให้ความเป็นผู้ใหญ่อีกต่อไปแล้ว หากแต่มันกลับกลายเป็นเครื่องหมายที่แสดงให้รู้ถึงความอ่อนเยาว์ของเจ้าของลายสักเสียด้วยซ้ำไปมากกว่า สาเหตุนี้จึงเป็นแรงผลักดันจิตใจให้เขา จำต้องเพียรพยายามหาลายสักเพิ่มเติมจากอาจารย์สักที่มีความเชี่ยวชาญและทำด้วยความประณีต เพื่อพิสูจน์ให้คนรู้ว่าความเป็นลูกผู้ชายของเขาต่อไปจนกว่าจะเป็นที่พึงพอใจ^{๖๐} และยังไม่เพียงการสักเพื่อแสดงฐานะความเป็นผู้ใหญ่ของหนุ่ม ๆ แล้วเห็นว่าสังคมหนุ่มสาวในสมัยนั้นยังมีความรู้สึกพึงพอใจกับชายที่สักลาย คือทำให้เกิดมนต์เสน่ห์ให้กับเพศตรงกันข้ามอีกด้วยเช่นลายสักเรียกร้อยความสนใจให้กับสาว ๆ ด้วย^{๖๑} ลายสักอย่างนี้เป็นปทัสถานทางสังคมอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ผ่านการสักแล้วย่อมเปลี่ยนภาวะจากเด็กมาเป็นผู้ใหญ่สังคมให้ความเชื่อว่าบุคคลที่สักลายต้องเป็นผู้บรรลุนิติภาวะจากความเป็นเด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเขาสามารถผ่านพ้นชะงัก คือการสักนี้หมายถึงความเป็นผู้มีความเข้มแข็งพอที่จะทนต่อความทุกข์ทรมาน เพราะเหตุผลเนื่องจากได้ทำการพิสูจน์จากเข็มแทงมาแล้ว ด้วยความเจ็บปวดทรมานของการสักได้ย้อมบรรลุนิติภาวะเป็นผู้ใหญ่ได้เหตุผลในการกระทำดังกล่าวนี้

๒. ๔. ๒ ลายสักที่สักเพื่อกระตุ้นความรู้สึกลึก

การสักที่จารีกรูปรอยไว้บนผิวหนังตามที่เห็นปรากฏมีอยู่ ซึ่งรูปรอยที่สักถือเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับผิวหนังอย่างถาวร แต่สำหรับรอยสักที่เป็นเครื่องกระตุ้นความรู้สึกของผู้สักไปในลักษณะบางอย่างนั้น ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่ารูปรอยที่สักในรูปแบบนี้ จะเป็นรูป เช่น รูปเสือ สิงห์ มังกร หรือยันต์ในแบบต่าง ๆ ผู้สักเมื่อเห็นลายสักของตนเกิดความรู้สึกในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ก) ความฮึกเหิม ลายสักแสดงออกในลักษณะความฮึกเหิม ผู้สักต้องการเพื่อสร้างความอยู่ยงคงกระพัน โดยรูปลายที่สักก็ดีหรือความมุ่งหวังอยากสักก็ดี คือจะต้องกระตุ้นให้กับผู้สักเกิดอารมณ์ความรู้สึกในทางฮึกเหิม เพราะรูปรอยที่สักส่วนใหญ่จะออกอาการไปในทางฤทธิ์ มีพลังอำนาจถ้าหากเป็นยันต์ก็ได้แก่ยันต์ที่มีคุณวิเศษทางมหาอุดแล้วคลาดและคงกระพัน เช่นยันต์มงคลจักรวาล ยันต์แก้วจักรพรรดิ ยันต์ฝนแสนห่า ยันต์จักรนารายณ์ใหญ่ ถ้าหากสักรูปสัตว์ในลักษณะนี้ต้องสักรูปสัตว์จำพวกที่มีอำนาจ เช่น พญาครุฑ นาค สิงห์ เสือ มังกร เป็นต้น ซึ่งรูปรอย

^{๖๐} B. J. Terwiel, **Monks and Magic: an Analysis of Religious Ceremonies in Central Thailand**, (London: Curzon press, 1975), p. 84.

^{๖๑} Diane L. Umemoto, “Thai Charms the Art of Tattooing”, **Sawaddi**. The Journal of Thai International Airways (September–October 1980): 9.

สักเหล่านี้จะต้องปรากฏอยู่กับร่างกายของผู้สักและสามารถมองเห็นได้ตลอดเวลา หรือแม้ว่าผู้สักไม่สามารถมองเห็นได้จากสักไว้ในส่วนของร่างกายที่ไม่สามารถอาจมองเห็นได้ แต่ผู้สักมีความรู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่า ตนมีรอยสักนั้น ๆ อยู่ ดังนั้นรอยสักดังกล่าวจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้สักเกิดความรู้สึกอึดอัด กังขาหาญต้องการต่อสู้เพื่อต้องการแสดงฤทธิ์อำนาจ ยิ่งถ้าเป็นรอยสักที่อยู่ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ด้วยแล้ว ผู้สักจะรู้สึกภาคภูมิใจ กระหือมิใจอยู่ตลอดเวลาทั้งรอยสักนั้น ๆ ยิ่งถ้าหากอยู่ในสถานการณ์คับขันหรือสถานการณ์ที่ต้องการต่อสู้ด้วยแล้ว เช่น ความรู้สึกโกรธ ความรู้สึกกลัวความรู้สึกเสียใจ ความรู้สึกอิจฉา เหล่านี้ ซึ่งภาวะเช่นนี้ความเปลี่ยนแปลงทางสรีระย่อมส่งผลไปถึงรอยสักด้วย อาทิ ทำให้เนื้อบริเวณนั้นกระตุกหรือคัน เพราะอาการเกร็งของกล้ามเนื้อทำให้ลายสักอาจมีสีเข้มขึ้น คือเลือดมาคั่งบริเวณนั้นด้วย ดังนั้นเมื่ออยู่ในภาวะเช่นนี้ผู้สักที่มีความเชื่อมั่นในลายสักของตนจะมีความคิดว่า ลายสักของตนมีอาการ“ของขึ้น” ดังนั้น ผู้สักจึงต้องมีความอึดอัดต้องการต่อสู้หรือปฏิบัติการในสถานการณ์นั้น

จ) อารมณ์เพศ คือเป็นการมุ่งหวังในแง่กระตุ้นความรู้สึกทางอารมณ์เพศที่ผู้สักมีไว้เพื่อทำให้เกิดอารมณ์เพศมีขึ้นเสมอในตัวผู้สักไม่ว่า จะเป็นการกระตุ้นโดยสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือรูปลายที่สักไว้บนร่างกาย นักจิตวิทยาและอาชญาวิทยากล่าวว่า^{๖๓} ผู้สักลายเปลือยหรือรูปลามกต่างๆบนร่างกายเป็นผู้ที่มีจิตผิดปกติ โดยเฉพาะในเรื่องเกี่ยวข้องกับเพศ เช่น ลายสักของพวกเขาดีสมหรือแมโซคิสต์ที่นิยมสักลายที่มีประเภทลักษณะของลายคือรูปเปลือย รูปลายการร่วมเพศหรือรูปที่เป็นสัญลักษณ์ในทางเพศวิถีต่างๆ เมื่อถูกกระตุ้นโดยลายสักของตนเข้าก็จะมีความรู้สึกทางเพศและอาจกระทำการที่ผิดกฎหมาย อาทิ การจูดคร่า อนาคต การข่มขืนกระทำชำเราแก่เด็กหรือสตรีเป็นต้น และส่วนอีกด้านหนึ่ง คือลายสักเหล่านี้จะเป็นความหมายเรียกว่า สัญลักษณ์แห่งเพศวิถีที่เป็นตัวช่วยปลุกอารมณ์ความรู้สึกแก่ผู้สักเกิดความพอใจต่อการทำกิจกรรมใด

๒. ๔. ๓ ลายสักที่สักเพื่อเตือนความทรงจำ

เป็นลายสักที่ช่วยเตือนความทรงจำแก่ผู้สักได้เป็นอย่างดี ทุกครั้งที่ผู้สักมองเห็นลายสักของตนเองจะเกิดความรู้สึกระลึกถึงความหลัง อันได้แก่เรื่องราวในอดีตผ่านมาหรือระลึกถึงเหตุการณ์ครั้งนั้นตลอดเวลา เมื่อมองดูลายสักของตนแล้ว การสักลายในพรรณานี้มีความหมาย ดังนี้

^{๖๓} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, หน้า ๒๑-๒๓.

ก) แก่แค้น ลายสักเพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำในลักษณะนี้ตามปกติจะสืบเนื่องจากตนได้ถูกทำร้าย ถูกกลั่นแกล้ง ถูกรังแกเหยียดหยามโดยคู่ต่อสู้ด้วยเหตุการณ์นี้ เมื่อผู้สักได้เห็นลายสักของตนคราวใดจะคิดถึงเรื่องราวนั้น ๆ ถ้าเป็นเรื่องที่เคยเจ็บช้ำน้ำใจก็จะคิดแก้แค้น ในสังคมมนุษย์มีคนประพฤติดังนี้ มีจำนวนมาก เมื่อทำผิดแล้วถูกจำคุกได้เข้าไปสักข้อความหรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในคุก เพื่อเตือนความจำจะได้ออกมาแก้แค้นหรือล้างแค้นแก่ผู้ที่สร้างความเจ็บช้ำน้ำใจให้กับตน ลายสักที่เป็นข้อความก็ดี สัญลักษณ์ก็ดีจะเป็นเครื่องหมายกระตุ้นให้ผู้สักรำลึกถึงเหตุการณ์นั้นได้เป็นอย่างดี เป็นต้น

ข) คำมั่นสัญญา ลายสักตามคำมั่นสัญญา มีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่ชอบสักข้อความ สัญลักษณ์ทำการประกาศารึกความหมายเอาไว้บนผิวหนังของตน เพื่อเป็นเครื่องเตือนสติหรือไม่ให้หลงลืมในคำมั่นสัญญาที่มีต่อกัน ลายสักประเภทนี้เป็นลักษณะข้อความที่เป็นเครื่องหมายของผู้สักเองต้องการสื่อความหมายนั้น ๆ ลงบนผิวหนัง และข้อความก็ปรากฏให้เห็นได้ตลอดเวลา ไม่มีวันที่สูญสลายไป ดังนั้น ลายสักเหล่านี้เป็นเครื่องหมายแทนความจำบางอย่างที่ผู้สักเก็บไว้ในใจที่ต้องปฏิบัติตามหรือเว้นในพฤติกรรมบางอย่าง สิ่งนี้สามารถใช้เป็นเครื่องเตือนผู้สักให้ยับยั้งหรือกระทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดได้ในระดับหนึ่ง

ค) ความอดทน คือมีผู้คนเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถระงับอารมณ์ของตนได้ ถ้าหากมิได้มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเครื่องหมายคอยช่วยเตือนสติแล้ว ดังนั้น พวกเขาจึงหาวิธีการสักเครื่องหมายไว้ที่ผิวหนังของตน เพราะลายสักที่ปรากฏอยู่บนผิวหนังที่เห็นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ผู้สักลดบรรเทาความรู้สึกที่เกิดขึ้นนั้นได้ดี เช่น โกรธ มุทะลุคุณ เอาแต่ใจตน ระงับอารมณ์ไม่อยู่จึงต้องหาสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องเตือนใจ^{๖๔} ส่วนใหญ่สักลายประเภทที่ช่วยยั้งจิตใจอดทนให้กับตนได้เสมือนกับที่ผู้คนชอบแขวนพระเครื่องหรืออะไรทำนองนี้

๒. ๔. ๔ ลายสักที่สักตามประเพณีนิยม

ลายสักอีกลักษณะหนึ่ง คือการสักลายแบบโบราณจะสักตามประเพณีนิยม การสักลายลักษณะนี้ถือว่าสังคมไทยได้ถือปฏิบัติด้วยเหมือนกับชนชาติทั่วไป ในเรื่องนี้มีการเล่ากันว่า คนไทยทุกเผ่าที่สืบเชื้อสายมาจากชาติอ้ายลาวโบราณนิยมกันสักลายมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสมัยกรุงศรีอยุธยา ชายไทยโดยทั่วไปนิยมการสักลายมากที่สุด^{๖๕} แม้แต่เจ้านายผู้ปกครองประเทศยังสัก

^{๖๔} นันทขญา มหาจันทร์, “การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น”, หน้า ๒๔-๒๕.

^{๖๕} สมชาย นิลอาทิ, “ลายสักจิตรกรรมบนความเจ็บปวด”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒

(ธันวาคม ๒๕๒๗): ๑๑๓.

ลวดลายเหมือนกัน เช่น แม้แต่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชและเสนาบดีผู้ใหญ่สมัยกรุงศรีอยุธยาที่นิยมสักลายแทบทั้งนั้น^{๖๖} และมีนักวิชาการบางคนได้กล่าวอธิบายเรื่องการสักลายตามประเพณี อาจารย์จารุบุตร เรื่องสุวรรณภักดิ์กล่าวว่า “มีชนเผ่าอ้ายลาวที่เคลื่อนตัวมาอยู่ทางอาณาล้านนา ล้านช้างนิยมทำสักลายตามตัวด้วยหมึก เนื่องจากได้รับอิทธิพลทางศาสนาจากอินเดียมากขึ้นกว่าเดิมโดยการสักจะเปลี่ยนลวดลายจากรูปนาค รูปงู มาเป็นลายสักสัตว์ป่าหิมพานตามคติของชาวอินเดีย เช่น ลายมอม (สิงห์โต)ลายนก เหล่านี้ประชาชนอาศัยอยู่ในเขตล้านนา ล้านช้างมีลายสักด้วยหมึกอย่างแพร่หลายที่สุด”^{๖๗} เพราะเป็นเอกลักษณ์ของคนท้องถิ่นลายสักที่ถือตามประเพณีไม่เฉพาะในสังคมชาวไทย แต่ยังมีชนเผ่ามาริ(Maori)ในนิวซีแลนด์ และชนเผ่าไอนุ(Ainus)ในญี่ปุ่นเชื่อว่า จะช่วยรักษาความหนุ่มสาว ความกระฉับกระเฉงให้คงอยู่เป็นเวลานาน แต่ลายสักของพวกนิวซีแลนด์ เซาท์แปซิฟิก และเอสกิโมลายสักเพื่อบอกให้รู้ว่า เด็กหญิงทุกคนต้องมีรอยสัก เพื่อเป็นเครื่องหมายว่าถึงวัยจะต้องแต่งงานมีบุตรได้แล้ว แต่ที่หมู่เกาะโซโลมอนหญิงสาววัยรุ่นจะไม่มีโอกาสมีสามีได้ หากไม่มีรอยสัก แต่หญิงชาวอาหรับจะสักหน้าท้องเพื่อเป็นอัตลักษณ์บอกให้ชายที่จะมาเป็นสามีให้ทราบว่า เธอสามารถที่จะมีบุตรได้ สำหรับการสักในอาฟริกาตอนเหนือเชื่อว่า การสักเป็นการประดับกายให้มีเสน่ห์ส่วนการสักของชาวอิรักบอกว่า แสดงถึงความอดทนของหญิง^{๖๘} ดังนั้น ลายสักของหญิงสาวอิรักจึงทำอย่างเปิดเผย เพื่อแสดงให้เห็นสังคมรับรู้ ว่า เธอไม่กลัวความเจ็บปวดใดเลยจากเข็มสัก

๒. ๔. ๕ ลายสักที่สักเพื่อความสวยงาม

ลายสักที่สักเพื่อประดับประดาตกแต่งให้สวยงามแก่ผิวกายนี้ซึ่งนิยมกันแล้ว เมื่อครั้งสมัยโบราณกาลแล้วเพราะเชื่อว่าชายหนุ่มคนใด ไม่ได้สักลายแล้วจะไม่อยู่ในสายตา ความสนใจของหญิงสาวเลยฉะนั้น บรรดาผู้ชายไทยเมื่อแตกเนื้อหนุ่มก็ต้องไปสักลายไว้ที่ขาทั้งสองข้างให้เป็นรูปหรือลายต่าง ๆจนดูค้ำสนิท เรียกว่า “สักลายที่ขา”^{๖๙} เพื่อให้เกิดความสวยงามตามค่านิยมของคนสมัยนั้นเรื่องนี้เมื่อสมัยก่อน มีคำเล่าขานสืบมาว่า ถ้าจะสักลายเพื่อความสวยงามวิจิตรบรรจง หรือสักให้ได้ลวดลายที่ละเอียดซับซ้อน จะต้องเดินทางไปสักลายกับช่างสักที่เมืองย่างกุ้งของพม่า

^{๖๖} จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, การสักขาลาย และการบ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่าอ้ายลาวหรือไทยลาว, หน้า ๑๔.

^{๖๗} จารุบุตร เรื่องสุวรรณ, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๗.

^{๖๘} นนทชญา มหาจันทร์, “การศึกษาการสักของไทยและญี่ปุ่น”, หน้า ๑๗-๑๘.

^{๖๙} สมชาย นิลอาธิ, “ลายสักจิตรกรรมบนความเจ็บปวด”, หน้า ๑๑๗.

เพราะช่างสักชาวพม่าสามารถสักลวดลายที่เป็นรูปยากๆได้ เช่น ตัวมอม หรือราชสีห์ดำที่มีความเข้มแข็งงดงามซึ่งผู้คนสมัยนั้นเชื่อว่าเป็นสัตว์ของเทพเจ้าในลัทธิศาสนาพราหมณ์นั่นเอง การยกให้อาจารย์สักชาวพม่าว่าเป็นผู้มีความสามารถพิเศษ เพราะสักลายได้ทุกที่ของร่างกาย แม้แต่อยู่ในที่ยาก ๆ เช่น ผิวกอ แก้ม เป็นต้น หรือสักลายทั้งตัวก็สุดแท้แต่ความต้องการของผู้สักเลือกได้^{๑๐} ลายสักประเภทเต็มแต่งสีสันผิวกายให้สวยงามนี้ ถือตามทฤษฎีคติผู้สักรู้สึกรักชาติซึ่งเสมือนเป็นเครื่องประดับให้กับร่างกาย เพราะลวดลายที่สักสวยงามเป็นศิลปะ แม้ว่าผู้สักเป็นอาชญากรก็ตาม ถ้าหากลวดลายที่สักบนผิวกายมีความสวยงามเป็นศิลปะทรงคุณค่าทางศิลปะแล้ว จัดได้ว่าลายสักดังกล่าวเป็นผลงานทางศิลปะ ผู้คนที่นิยมสักลายในลักษณะอย่างนี้นอกจากพิจารณาในสายตาของผู้อื่นแล้ว ก็ยังเป็นสิ่งที่มีความสวยงามในสายตาของผู้สักเอง ที่สำคัญมีใช้น้อยและยังถือว่าเป็นความมุ่งหมายหลักของผู้สัก ฉะนั้น ความงามในทฤษฎีของผู้สักถือว่า สำคัญสำหรับตัวผู้สักเป็นอย่างมาก เนื่องจากผลที่ว่า ลวดลายที่สักบนผิวกาย แม้คนอื่นมองว่าไม่งามก็ตาม แต่ตัวผู้สักมองว่า มีความงามวิจิตรพิสดารเป็นที่พึงพอใจ และภูมิใจในตัวลวดลายเป็นอย่างมาก ซึ่งความรู้สึกลุ่มหลงในลวดลายสักของตนนี้จัดว่า เกิดจากสภาวะทางจิตที่สะท้อนความรู้สึกรักตนเอง หลงความงามของตนเอง เป็นต้น ดังนั้น ลวดลายสักเพื่อความสวยงามใส่ไว้ผิวกายตามที่เห็นเป็นแฟชั่นนิยมในปัจจุบันส่วนใหญ่มีรสนิยมสักลวดลายออกไปทางสีสันของลายประเภทดอกไม้ เช่น ดอกกุหลาบ ดอกชบา ดอกเบญจมาศและอื่น ๆ เป็นต้น แต่สำหรับลายสัตว์ที่มีความวิจิตรพิสดารนั้น โดยการใช้วิธีตกแต่งอย่างสวยงาม เช่น นกอินทรี นกยูง เสือ มังกร ปลาและอื่น ๆ เป็นต้น ส่วนการสักรูปอีกประเภทหนึ่งที่ผู้สักนิยมคือสักรูปมนุษย์^{๑๑} โดยเฉพาะรูปหญิงสาวที่แสดงอาการท่าทางกิริยาต่าง ๆ ออกมาในลักษณะลวดลายที่ต้องการของผู้สัก

การสักลายทั้งตัวปัจจุบันหาผู้ได้ยาก เพราะผู้คนไม่นิยมกันเท่าใด ถ้ามีก็น้อย ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่อายุมากแล้ว บุคคลเหล่านั้นล้มหายตายจาก เพราะความไม่แน่นอนแห่งชีวิต^{๑๒} แม้ว่าการสักทั้งตัวที่มีลวดน้อยในสังคมไทย ส่วนสำหรับการสักเพื่อตกแต่งผิวกายให้สวยงามนี้ได้รับความเจริญขึ้น และนิยมสักมากที่สุดคือสักลายของชาวยุโรปเริ่มสักแต่ศตวรรษที่ ๑๕ จนกระทั่งปัจจุบัน

^{๑๐} ไพโรจน์ สโมสร, “พระอริยานุวัตรกับการสักลาย”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๕ (มกราคม ๒๕๒๔): ๔๖-๔๗.

^{๑๑} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, หน้า ๗๑-๗๒.

^{๑๒} Davis Douglas, “pins and needles: Exhibition at the museum of American Folk Art”, Newsweek. (December 1971): 57.

ยังนิยมสักลายเต็มตัวดังที่ปรากฏเห็นในวารสาร บนอินเทอร์เน็ต(Internet) ทั่วไป^{๓๓} เป็นต้น แต่จะ
ให้สิ่งที่ยกย่องในความสวยงามที่สุดของลายสักที่มีฝีมือทำได้สวยงามในระดับโลก ก็ลายสักของ
ชาวญี่ปุ่นเริ่มสักเพื่อความสวยงามบนร่างกายมีมาแต่ดั้งเดิม และได้แพร่หลายในช่วงปลาย
คริสต์ศตวรรษที่๑๗ พัฒนาเรื่อยมา

๒. ๔. ๖ ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์

การดำรงชีวิตในสังคมซึ่งเห็นว่ามีทั้งปัญหา และอุปสรรคมากมายที่มนุษย์พบเจอในวิถี
ชีวิตท่ามกลางอันตรายนานัปการทั้งจากสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ เช่น ภูมิจีปีศาจ เทพเจ้าหรือแม่แต่
มนุษย์ด้วยกันเหล่านี้ แต่สำหรับภัยจากธรรมชาติมีดินฟ้าอากาศ แม่น้ำลำคลองหรือสัตว์ร้ายต่าง ๆ
ด้วย สิ่งสำคัญที่สุดคือกลัวมนุษย์ด้วยกัน เพื่อให้ปลอดภัยอันตรายของภัยปัญหาดังกล่าวนั้นและ
เพื่อให้ประสบในสิ่งดีงาม มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาสิ่งคุ้มครองตนเอง และความรู้สึกต่อภัยในชีวิต
คือกลัวความตาย ความไม่มีจุดมุ่งหมายหรือกลัวชีวิตลำบาก แต่กลัวมากกว่าสิ่งอื่นได้แก่ความตาย
เมื่อก่อนจะถึงเวลาอันสมควรมนุษย์จึงหาวิธีการต่างๆ ช่วยให้บรรลุจุดประสงค์อย่างนั้นด้วยการสัก
ลายบนร่างกายทำให้มนุษย์มีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากสิ่งที่เกรงกลัวนั้นคือ ความตาย มนุษย์เชื่อ
ว่า รูปลายเหล่านั้นจะช่วยให้ได้รับความปลอดภัยมีอำนาจคุ้มครองป้องกันอันตรายหรือช่วยบันดาล
ในความพึงประสงค์และเกิดความนิยมชมชอบแก่ผู้พบเห็น การสักลายยังมีผู้คนมีอาชีพเสี่ยงกับ
ความตายมักจะสักลายที่เกี่ยวข้องกับความตาย เพราะลายสักเป็นเครื่องรางป้องกันไม่ให้ตายหรือ
เป็นความหมาย “เคล็ด”^{๓๔} รอดพ้นความตาย หรือเป็นเครื่องเตือนสติระมัดระวังในปัญหาที่จะเกิด
ขึ้นกับชีวิต แต่ในชีวิตวิถีสังคมไทยจะสักลายประเภทเครื่องรางของขลัง ถ้าลายสักสวยงามมีน้อย
ลายสักที่เป็นเครื่องรางของขลังลักษณะรูปแบบ เช่น ตัวอักษร คาถา พระ เทพเจ้าหรือสัญลักษณ์
ด้านศาสนา ในเรื่องกรรมวิธีมีความสลับซับซ้อนในการลงลายสัก ซึ่งความเชื่อในเรื่องความขลังนี้มี
มาช้านาน เพราะเชื่อว่าลายสักทำให้หนังเหนียวยังไม่ออกแทงไม่เข้าทนต่อศัสตราวุธหรือสักเพื่อให้
เป็นเสน่ห์แก่ตน เช่น สักสาธิตาลิ้นทอง หน้าทองทำให้เป็นที่รักใคร่เชื่อฟังของผู้คนทั่วไป ลาย
สักธนูมือสามารถทำอันตรายแก่ศัตรูได้ ลายสักผัดแว่นที่เท้าทำให้สุนัขไม่กัดหรือว่าลายสักเป็น
เครื่องหมายทางเพศจะเป็นเสน่ห์แก่เพศตรงข้าม เป็นต้น

^{๓๓} Las Vegas NEVADA, “Amina Munster, Double Hardway, toodles Armytattoodles,” <<http://www.myspace.com/aminamunster> and <http://www.tattooartists.org/KanthimaThailand tattoo center>>, 2 August 2007.

^{๓๔} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, หน้า ๑๔.

การสักรวดลายให้เป็นความหมายทางเสน่ห์เมตตามหานิยม มักจะเป็นลวดลายในลักษณะลายมีหลายจุดกลมเล็ก ๆ อยู่บนแก้มคล้ายมุมลักยิ้มด้วยเสกคาถาอาคมกำกับสร้างแรงดึงดูดให้เพศตรงข้ามและผู้พบเห็นเกิดความรักใคร่ เสน่ห์หา ในเรื่องลายสัก “สาธิตาลิ้นทอง” เป็นเสน่ห์ในด้านการพูดจาติดต่อกับชายทำมาค้าขึ้น หรือพูดจาเป็นที่ชื่นชอบและเชื่อถือแก่ผู้มาติดต่อสัมพันธ์กับคน นอกจากนั้นผู้คนยังนิยมสักรูปลายที่เป็นสัตว์ชั้นสูงในเทพนิยาย^{๑๕} เช่น รูปหงส์เพื่อแสดงถึงความสง่างามให้กับตน

๒. ๔. ๗ ลายสักที่สักเพื่อสร้างอัตลักษณ์

ในสังคมมนุษย์ปรากฏมีคน ๒ กลุ่ม คือกลุ่มที่ชอบการรวมกลุ่ม และกลุ่มที่แยกตัวออกจากกลุ่มเพื่อเป็นอิสระ กลุ่มนี้จะชอบทำสิ่งที่แตกต่างไปจากผู้อื่นจะในทางดีหรือชั่ว ถ้าหากไม่เหมือนหรือเป็นที่พึงพอใจต่อตนแล้ว คนพวกนี้จะทำทันทีเป็นพฤติกรรมแสดงออกได้แก่สร้างความแปลกพร้อมทั้งความเด่นให้กับตนเอง ลายสักแสดงออกทางความแปลกไม่เหมือนคนอื่นนี้คิดว่า ตนมีความแตกต่างจากคนทั่วไป ฉะนั้น ลายสักเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของตนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความสามารถพิเศษกว่าผู้อื่นคือเป็นผู้ที่เด่นดังมีชื่อเสียง ดังนั้น ปัจจัยนี้จึงเป็นแรงผลักดันให้ผู้สักมีความรู้สึกว่าเป็นคนพิเศษกว่าคนทั่วไปในเรื่องเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ลายสักเป็นของตัวเองคนอื่นไม่มีการทำดังกล่าวเป็นการแบ่งแยกตนเองออกจากสังคม ในลายสักลักษณะนี้สามารถหาดูได้ในวิถีสังคมทั่วไปทั้งชายหญิง และการสักลายในวัตถุสูงศักดิ์เห็นว่ายังมีคนนิยมปฏิบัติกันอยู่ แต่คนเหล่านี้มีปัญหาบางอย่างทำอำพรางหรือซ่อนเหล่นอะไรอยู่ภายในใจจึงต้องหนีสังคมอยู่โดดเดี่ยว อาจมีปัญหาจากไม่มีญาติพี่น้อง ขาดที่พึ่งพาอาศัยหรือสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ฉะนั้นจึงสร้างลายสักใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวสำหรับเขา นอกนั้นลายสักของเขาเชื่อว่าลายสักมีพื้นฐานมาจากความคิดของมนุษย์ที่ว่าชีวิตนั้นเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่างสัณฐาน ร่างกายของเราเป็นสิ่งที่ไม่จริงยังยืนมั่นคงแน่นอนและเปลี่ยนแปลงตลอด นี่คือปัจจัยทำให้มนุษย์วิตกกังวลกับความไม่แน่นอนอนิจจังของชีวิต จึงเป็นต้นเหตุแรงบันดาลใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ปรากฏถาวรอยู่บนร่างกายสิ่งนั้นได้แก่ลวดลายสักนั่นเองสักลงบนผิวหนัง แม้ทุกสรรพสิ่งเปลี่ยนแปลงไปแต่ลายสักคงอยู่จะเป็นอัตลักษณ์ประจำตัวตลอดไปแนวคิดอย่างนี้ สังคมไทยมองเป็นเรื่องแสดงอัตลักษณ์เฉพาะตนคนไทยเชื่อว่า ชาตินี้ชาติหน้ามีจริงหรือตายแล้วต้องเกิดใหม่ บางทีเชื่อว่าสิ้นชีวิตแล้วจะไม่มีชีวิตใหม่

^{๑๕} สมชาย นิลอาธิ, “ลายสักจิตรกรรมบนความเจ็บปวด”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒

(ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๑๑๒.

สำหรับชาติหน้า เมื่อชีวิตดับสลายไปความเป็น “ตน”^{๑๖} จะสูญสิ้นไป ดังนั้นลายจารึกสักลงบนผิวหนังเป็นอัตลักษณ์ความเป็น “ตน” ปรากฏในชาตินี้ และปรากฏสืบถึงชาติหน้าความคิดดังกล่าว ลายสักจะตรึงตราสะทอนใจอยู่กับเขาเรื่อยไม่ว่าชาตินี้ชาติหน้า จึงทำให้ผู้คนนิยมลงลายสักสืบกัน ต่อมาจนกลายเป็นวิถีชีวิตอะไรหรือเพราะสาเหตุอะไรหรือไม่

๒. ๔. ๘ ลายสักที่สักเพื่อสร้างอำนาจให้กับตน

ลายที่สักเพื่อสร้างอำนาจและข่มขวัญนี้เป็นเรื่องที่น่าเกรงขามแก่ผู้พบเห็น ดังนั้นการ แสดงอำนาจความยิ่งใหญ่ด้วยลวดลายที่ใช้เป็นสื่อนี้ปรากฏเห็นว่า ลักษณะลายสักประเภทนี้จะมี เช่น ลายเสือเผ่น เสือ โสน มังกร นกอินทรี ฯลฯ เป็นลายที่มีได้มีความมุ่งหมายในแง่ของความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ แต่มุ่งเพียงเพื่อให้ผู้คนมีความยำเกรงต่อตน นอกจากลายสักรูปสัตว์แล้วผู้คนยังนิยม ลวดลายลักษณะพิเศษ เช่น รูปเขียน, เทวดา, หนุมาน, พระนารายณ์ เป็นต้น การสักลายเหล่านี้มิได้ สร้างความขลังกรรมวิธีเป็นไปตามปกติธรรมดา ไม่ได้เสกมนต์คาถาหรือผสมว่านยาใดในน้ำหมึก ถ้าหากเป็นข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งที่แสดงอำนาจในการข่มขวัญแก่ผู้พบเห็นแล้ว เช่น เพชฌฆาต , เป็นชายอย่างหมีนชาย, มังกรดำ, แค้นพญายม, ฤทธิอินทรี ฯลฯ เพื่อความมุ่งหมายส่วนใหญ่จะสักใน ที่เปิดเผยสามารถมองเห็นง่ายคือสักเป็นจุด ๆ ที่รอบคอ บางทีก็สักข้อความว่า ตัดตรงนี้, จ้าวนักเลง , ศิษย์เสือใบ , เพชฌฆาตดำที่แขนข้างหรือบนหลังมือ เป็นต้น การสร้างอำนาจด้วยลวดลายนี้มันแฝง อำนาจที่ยิ่งใหญ่ หรือหากลายสักที่เป็นข้อความแล้วข้อความนั้นก็แสดง ความหมายในเชิงข่ม ขวัญเหมือนกัน^{๑๗} เป็นต้น

ทั้ง ๘ ประการที่กล่าวมาพอสรุปรวมรัด คือ รูปลายที่ผู้คนนิยมสักมองในแง่ศิลปะแล้ว เห็นว่า มีความหมายเป็นอย่างยิ่ง แต่ความหมายของลายสักแต่ละรูปจะไม่เหมือนกัน แม้รูปลายสัก เดียวสามารถที่จะตีความหมายไปได้หลากหลาย ถ้ากล่าวโดยภาพรวมแล้วการสักลายต้องขึ้นกับ ความต้องการของผู้สักเป็นประการสำคัญที่สุดว่าจะสักรูปลายอะไร ในลักษณะใด ดังได้วิเคราะห์ มาแล้วว่า สักเพื่อความขลังศักดิ์สิทธิ์ คงกระพันชาตรี สักตามประเพณีนิยม และสักเพื่อให้เกิดความ สบายงาม เป็นต้น

^{๑๖} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสักลาย, หน้า ๖๖-๖๗.

^{๑๗} นันทชญา มหาจันทร์, “การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น”, หน้า ๒๑-๒๒.

๒. ๕ ค่านิยมการสักรายของคนในสังคมสมัยปัจจุบัน

การที่เราคิดว่าทำไมจึงมีคนจำนวนน้อยได้คลั่งไคล้ พอใจในการประดับประดา ตกแต่งร่างกายของตน ด้วยลวดลายแห่งรอยสักที่ช่างดูน่าตระการตาเป็นพิเศษ แม้เราผู้พบเห็น เหลือเกินจริง ๆ ซึ่งสมัยปัจจุบันสังคมมนุษย์ได้มีการผันเปลี่ยนไปจากดั้งเดิมมากเกี่ยวกับวิถีชีวิต ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ทางเศรษฐกิจการเมือง สังคม และวัฒนธรรม เป็นต้น จึงทำให้ค่านิยมของคน ในลักษณะเก่า ๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปเหมือนกัน แม้บางสิ่งก็กำลังจะเลือนรางจางหายไปกับ กาลเวลาเช่นกัน ดังเสมือนกับทัศนคติของความเชื่อในเรื่องค่านิยมของคนสักรายในเมื่อสมัยก่อนก็ เช่นเดียวกันกับการที่ผู้คนต้องการสักเพื่อให้ตนเองอยู่ยงคงกระพันชาติรี มีด เข็ม ไม่สามารถที่จะฟันแทงเข้าได้หรือเพื่อความเมตตามหานิยมให้กับตนเองและค่านิยมอื่น ๆ อีกมากตามคติชนของสังคม บางกลุ่มสมัยนั้นที่เชื่อถือว่า มันมีคุณค่าสำหรับตน ดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผ่านมาแล้ว แต่แนวคิด เหล่านี้มันกลายเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับสิ่งที่เราคาดเดาเอาไว้หรือไม่ ถ้าหากเรากล่าวตามความ เป็นจริงพบว่า ค่านิยมของการสักรายของคนในสังคมสมัยปัจจุบันมีความเฟื่องฟู และมีลักษณะ พิเศษเพิ่มมากขึ้นไปไกลมากเหมือนกัน โดยเฉพาะเราสามารถพบเห็นผู้คนจำนวนน้อยปรากฏมี รอยสักอยู่ แต่เป็นการสักเพื่อประดับตกแต่งเรือนร่างมากกว่า ค่านิยมเมื่อสมัยดั้งเดิม เพราะลายที่สัก จะมองเห็นเป็นภาพที่มีลักษณะรูปแบบและสีสันสวยงามมากที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้กำลังเป็นของนิยม มากขึ้น^{๑๔} เนื่องจากว่า คนส่วนใหญ่มีทัศนคติ ค่านิยมได้ผันแปรไปจากเดิมมากกลายเป็นแฟชั่นยอด ฮิตที่กำลังยอมรับของผู้คนในหมู่วัยรุ่นทั้งชายหญิง และลวดลายที่สักก็มีลีลา สีสัน ที่แปลกใหม่ขึ้น มีการใช้กราฟิกสมัยใหม่เข้ามาเป็นตัวคำนวณอย่างเช่นว่า จะสักรูปมังกรติดตัวไว้สักหนึ่งรูป แต่ ดั้งเดิมจะสักเอาไว้ตามโคนขาหรือพันรอบตัว แต่สมัยปัจจุบันมังกรที่สักจะพงาดตัวอย่างสง่างาม กลายเป็นศิลปะอันมีคุณค่าจริง ๆ^{๑๕} ซึ่งมันแสดงให้เห็นว่า รอยสักในปัจจุบันมีความแปลกจากความ เชื่อถือและศรัทธา จึงถูกดัดแปลงให้เป็นงานศิลปะมากขึ้นจนกระทั่งกลายเป็นแฟชั่นนิยมของวัยรุ่น ทั้งชาย และหญิงขึ้นชอบในรอยสักดังที่ปรากฏเห็นมีอยู่มากมาย

จะอย่างไรก็ตาม ถึงแม้ลายสักมีคนบางกลุ่มมีทัศนคติไม่ดีก็จริง แต่ปัญหาเหล่านั้นมัน ไม่ได้เป็นข้อตัดสินใจที่สร้างสรรค์อะไรในด้านคุณค่าทางศิลปะ ดังนั้น ศิลปะการสักจึงเป็นหนึ่งใน ด้านอารมณ์ของมนุษย์ที่จะแสดงออกมา และเป็นพลังความรู้สึกของมนุษย์ที่แสดงออกมาได้โดย

^{๑๔} สุวพันธ์, “ศิลปะบนเรือนร่างความสวยบนความเสี่ยง”, *ชีวิตนิยตสาร*, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑๖ (กรกฎาคม ๒๕๔๕) : ๔๑.

^{๑๕} ชนิด ภู่อานูจน์, “ความหมายของรอยสัก ศรัทธาแห่งวิญญาณและศิลปะ”, *ศิลปวัฒนธรรม*, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๔๐) : ๑๖๖.

การใช้ร่างกาย สรีระแทนแผ่นกระดาษหรือวัตถุอย่างอื่น เพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความรู้สึกข้างในใจด้วยศิลปะและเสริมสร้างชีวิตให้ดูคลาสสิก การแสดงออกอย่างนี้เรียกว่า ค่านิยมของกลุ่มคนสมัยใหม่เปรียบดังบทประพันธ์ที่กล่าวถึงค่านิยมลายสักสมัยนี้ว่า^{๔๐}

“ ..เมื่อคดเหล็กปลายแหลมแฉกสีสัน	บนผิวพรรณเกิดร่องรอยถ้อยความหมาย
ก่อกำเนิดจิตรกรรมบนเรือนกาย	เป็นรอยสักเส้นสายลายสื่อตน
ค่านิยมความเชื่อสังคมผ่าน	นับเวลานั้นนานสานเหตุผล
จดจารึกเรื่องราวอย่างแยกขด	เป็นทางเลือกของคนแต่โบราณ
อักขระศักดิ์สิทธิ์ติดร่างกาย	จุดมุ่งหมายคุ้มครองแผ้วภัยผ่าน
อีกนัยหนึ่งเพื่อตีตราประจาน	โดยทางราชการนักโทษไทย
กาลเวลาเปลี่ยนแปรพัฒนา	แม้มนตราจารีคนิยมใหม่
ไร้ขอบเขตเลือกสรรพึงพอใจ	ก้าวล้ำไปในชีวิตต่อสังคม
ศิลปะติดกายหรือตราบาป	ร่องรอยคราบบนร่างติดสะสม
จะกลายเป็นส่วนเกินเคยชื่นชม	หลงนิยมมงายลายสักกัน
"รอยสัก"สมัยใหม่ไม่ยุ่งยาก	คนจึงอยาก"สักเล่น"เน้นสีสัน
ไม่ต้องใช้"คาลา"สารพัน	แค่ยาชาเท่านั้นก่อนบรรเลง
ไม่ต้องทำพิธีมีครูครอบ	ไม่ต้องสอบวิชาการกล้าเก่ง
สมัยก่อน"ใครสัก"คนมักเกรง	ต้องรีบเร่งเดินห่างหลีกเลี่ยง
"รอยสัก"ของพวกนั้นเหนือชั้นกว่า	โดยครูบาอาจารย์ท่านสักให้
แหลະรู้สึกรู้สีกมีหวังปลั่งใจ	พร้อมก้าวไปข้างหน้ากล้าประเชิญ
สมัยนี้ที่เห็นลายเส้นสวย	จะจนรวย"สักได้"ไม่ขัดเงิน
หญิงนิยมสักบ้างไซ้บังเอิญ	แฉกแฉกเนินเนื้ออ่อน...อ่อนตาชาย..."

^{๔๐} สุกรวดิ, “ศิลปะหรือตราบาป”, <<http://noknoi.com/pamoo/board/board.php?group=Pamoo&id=501>>, ๒๗ ก.ย. ๒๕๕๐.

บทที่ ๓

ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก

ในบทที่ผ่านมาผู้วิจัยได้กล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะลายสักเห็นว่า เป็นสิ่งที่คนไม่น้อยคลั่งไคล้มาก จากอดีตกระทั่งปัจจุบันการสักลายมีรูปแบบและวิธีการต่างจากเดิมมากจึงเป็นเหตุให้ผู้คนต้องการสักมากยิ่งขึ้น แต่ในบทนี้จะวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่มีต่อศิลปะลายสัก ซึ่งการวิเคราะห์ทฤษฎีเหล่านี้จะเป็นมโนทัศน์ (Concepts) ในการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักในหัวข้อต่อไป ฉะนั้นเห็นว่า ทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีหลายทฤษฎี คือ ทฤษฎีอรรถนิยม, ทฤษฎีปรนัยนิยมและทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม ซึ่งแต่ละกลุ่มแนวคิดเหล่านี้จะมีพรรณนาอย่างไร ฉะนั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ถึงความหมายของคำว่า “คุณค่า” และ “ความเป็นมาของคุณค่าทางสุนทรียะ” เพื่อสะดวกต่อการวิเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักต่อไป

ก. ความหมายของคุณค่า

คำว่า “คุณค่า” คือพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ นิยามว่า “สิ่งที่มีประโยชน์หรือสิ่งที่มีมูลค่าราคาแพง”^๑ แต่พจนานุกรม ฉบับมติชนให้ความหมายว่า “คุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ของสิ่งนั้น ๆ”^๒ สำหรับพจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายว่า “คุณสมบัติที่ได้จากการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ความงามเป็นค่าทางศิลปะ ความดีเป็นค่าทางจริยธรรม”^๓ นอกจากนั้นยังมีพจนานุกรมภาษาต่างประเทศหลายเล่มได้นิยามคำดังกล่าวดังนี้

พจนานุกรมชื่อ Webster’s New Twentieth Century Dictionary of the English Language นิยามว่า คุณค่าที่มีอยู่ในศิลปะคือเกิดจากผลแห่งความสอดคล้องกันระหว่างความสว่าง

^๑ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมไทย ฉบับ พ. ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๒๕๓.

^๒ สำนักพิมพ์มติชน, พจนานุกรม ฉบับมติชน, (กรุงเทพฯ : พรินติ้ง เซ็นเตอร์, ๒๕๔๗), หน้า ๑๘๗.

^๓ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๓), หน้า ๑๐๓.

และควมมีคของสีน้เองเช่น ควมชัดเจนและควมไม่ชัดเจนในงานศิลปะชั้นหนึ่ง^๔ Reader's Digest Universal Dictionary ว่า คุณค่าที่มีในรูปภาพหรือภาพศิลปะต้องอาศัยพึงพาซึ่งกันและกันระหว่างควมชัดเจนของสี และควมสว่างของสีภายในรูปภาพนั้น^๕ The Random House dictionary of the English languageว่า ศิลปะภาพวาดจะมีคุณค่านั้นต้องขึ้นอยู่กักระดับควมประณีตในการระบายสีเฉพาะคือ ละเอียดแจ่มแจ้งของควมมีคและควมไม่แจ่มแจ้งในสีที่ระบายนั้นเอง^๖ The New Collin Dictionary & Thesaurus ว่า คุณค่า หมายถึง สิ่งปรารถนาหรือควมรู้สึกพอใจที่เกิดขึ้นภายในใจของคนทั้งหลายที่มีอยู่ในธรรมชาติโดยอาศัยประสาทสัมผัสกับสิ่งนั้นว่า มีคุณค่านั้นเอง^๗ ซึ่งนักปรัชญาให้นิยามควมหมายของศัพท์ดังกล่าวคือ

นิโคลไล ฮาร์ทมานน์ (Nicolai Hartmann ค.ศ.1882-1950)ว่า คุณค่าเป็นเนื้อแท้ ซึ่งแตกต่างจากวัตถุและคุณภาพของมันสิ่งทั้งหลายย่อมมีคุณค่า แต่คุณค่ามิได้มีอยู่อย่างเปิดเผยหากแต่แฝงอยู่ เราจะรู้ได้โดยตรงด้วยควมสำนึกในคุณค่า^๘ แต่มันสเตอร์เบอร์ค ฮูโก(Munsterberg Hugo ค.ศ.1863-1961)ว่า คุณค่าทางสุนทรียะก็ดี คุณค่าทางจริยศาสตร์ก็ดีเกิดจากเจตจำนงบริสุทธิติ(Super-ego)ไม่ขึ้นกับเจตจำนงบุคคลหรือควมชอบของจิต^๙ ส่วนราล์บ บาร์ตัน เปรอร์รี่(R.B.Perry ค.ศ.1876-1959)ว่า คุณค่าคือวัตถุที่ก่อให้เกิดควมสนใจ วัตถุนั้นจะมีอยู่จริง หรืออยู่ในจินตนาการก็ตามย่อมมีคุณค่า ถ้าหากมีผู้สนใจกับมัน^{๑๐} แต่ริกเคอร์ต เฮนริช(Rickert Heinruch ค.ศ.1863-1936)ว่า คุณค่าหรือสิ่งที่ควรจะเป็นมีอยู่ก่อนสิ่งที่กำลังเป็นอยู่ และคุณค่านั้นไม่มีอยู่จริงแม้กระทั่งในมโนภาพเป็นสิ่งที่รู้ไม่ได้เป็นสิ่งที่คิดถึงไม่ได้^{๑๑} ดี.ดับบิว.พราล์ล(D.W.Pral ค.ศ.1967)ว่า คุณค่า เป็นคำที่ใช้หมายถึงสิ่งที่มีอยู่ปลายสุดด้านนอกของควมสัมพันธ์ ซึ่งเรียกกันว่า ควมชอบ ส่วนปลายสุด

^๔ “..values in art rative lightness or darkness of color, proportioned of effect , as light and shade , in an artistic work...’, Webster Noah, **Webster’s new twentieth century dictionary of the English language**, (New York : The world publishing company press, 1957), p. 2018.

^๕ Readers digest association, **Reader’s digest universal dictionary**, (London: Reader’s digest association, 1999), p. 1651.

^๖ “..Value, painting degree of lightness or darkness in color..,” Jess Stein, **The Random House dictionary of the English language**, (New York: Randon house inc, 1966), p. 1578.

^๗ William T Mcleod, **The New Collin dictionary & thesaurus**, (London: Harper Collin, 2002), p. 1075.

^๘ Urban, **introduction to philosophy**, p. 371.

^๙ **Ibid.**, p. 373.

^{๑๐} **Ibid.**, p. 373.

^{๑๑} **Ibid.**, p. 370.

ด้านในของสัมพัทธ์นี้ก็คือจิตมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ชอบ”^{๑๒} เรื่องนี้จอห์น คิวอี้(John Dewey ค.ศ.1859-1959)ว่า คุณค่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสุข และมันก็ไม่ได้มีความสุขไปหมดทุกเรื่อง โดยเฉพาะความสุขที่ได้พิจารณาแล้ว คือภายหลังมีการทดสอบถึงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุที่ถูกชอบนั้น”^{๑๓} ซึ่งนิยามเหล่านี้พอสรุปได้ว่า คุณค่า หมายถึง สิ่งที่มีอยู่จริงในสภาวะธรรมชาติ และเป็นสภาวะนามธรรมที่แอบแฝงดำรงอยู่ภายในตัวสิ่งนั้นหรือเรียกว่าคุณสมบัติที่มีอยู่ในสิ่งนั้น จะมีคุณค่ามากหรือน้อยเพียงใดต้องขึ้นอยู่กับตัวของมันเองว่า ให้คุณประโยชน์หรือคุณลักษณะที่ดีหรือไม่อย่างไร คำว่า “คุณค่า” เป็นคำที่นิยมมากถ้าหากตีความหมายทั่วไป

ข. ความเป็นมาของคุณค่าทางสุนทรียะ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความหมายของคุณค่าในเบื้องต้นแล้วจะเห็นว่า คุณค่าเป็นคำที่สามารถตีความหมายได้หลายประการ แต่ในที่นี้ มุ่งหมายถึงคุณค่าทางสุนทรียะ เป็นทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ระบบหนึ่งเกิดขึ้นจากข้อโต้แย้งที่ว่า ความงามคืออะไร อะไรงามหรือไม่งาม จึงมีการศึกษากันอย่างจริงจังเมื่อสมัย เอ.จี. โบมการ์เดิน (A.G.Baungarten ค.ศ.1718-1762) ผู้สนใจปัญหาเรื่องของความงามนี้มากเขาได้ลงมือค้นคว้าและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับความงาม ที่กระจัดกระจายอยู่มาไว้ที่เดียวกัน เพื่อจะได้พัฒนาความรู้เรื่องนี้ให้มีความเข้มแข็งขึ้นแล้วตั้งชื่อว่า “Aesthetics”^{๑๔} ซึ่งบัญญัติจากรากศัพท์ภาษากรีก Aisthetics หมายถึง ความรู้สึกทางการรับรู้หรือการรับรู้ตามความรู้สึก เมื่อต่อมาวิชาแขนงนี้จึงมีความสัมพันธ์ไปหาทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะ ซึ่งทฤษฎีนี้มุ่งศึกษาด้านความงามหรือคุณค่าที่มีอยู่ในศิลปะเพียงอย่างเดียว หรือเรียกอีกว่าคุณวิद्याจะมีความหมายในการศึกษาในเชิงคุณค่าทั่วไปหรือเกณฑ์ตัดสินความงาม ความงามในศิลปะและทฤษฎีนี้ยังเป็นข้อโต้แย้งกันในกลุ่มนักปรัชญาสุนทรียศาสตร์นั่นเอง^{๑๕}

จะอย่างไรก็ตาม ทฤษฎีคุณค่าสุนทรียะเกิดขึ้นจากข้อถกเถียงกันของนักปรัชญาที่มีความเห็นแตกต่างกันไปในคุณค่าของศิลปะ โดยเฉพาะเกี่ยวกับปัญหาที่ว่า งามและไม่งามหรือชอบไม่ชอบ เมื่อเกิดทรรศนะที่ขัดแย้งกันเช่นนี้ การตัดสินจึงนำไปสู่ข้อโต้แย้งกันมากขึ้นในวงการนักปรัชญาเป็นสาเหตุให้กลุ่มนักปรัชญาเหล่านั้น สร้างทฤษฎีขึ้นมาเพื่อหักล้างทรรศนะอีกฝ่ายตรงข้ามนั่นเองซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๗ โดยมุ่งศึกษาเฉพาะเรื่องเรียกว่า “ทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียะ”

^{๑๒} Ibid., p. 305.

^{๑๓} Ibid., p. 305.

^{๑๔} David E. Cooper, *A companion to Aesthetics*, (Bodmin: Blackwell Publishers, 1996), p. 40.

^{๑๕} Robert Maynard Pirsig, “Value theory,” <http://en.Wikipedia.Org/wiki/value_theory>, June

เป็นทฤษฎีระบบหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์การตัดสินของงานศิลปะ เนื่องจากมนุษย์มีระบบสมองที่ดี ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และมีทักษะฝีมือทำให้การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ และศิลปะต่าง ๆ มักจะมีการปรุงแต่งให้มีความเหมาะสม สวยงามควบคู่กันไปด้วย ดังที่ เอล. เอช. โรว์ (L.H.Rowie) ได้ค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับอดีตผ่านมาว่า “มนุษย์สมัยโบราณประดิษฐ์อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ มิใช่แต่จะสร้างขึ้นเพียงเพื่อประโยชน์ใช้สอยเท่านั้น แต่ยังสามารถแต่งให้มีศิลปะรูปทรงอันสวยงามตามร่างกาย”^{๑๖} เป็นต้น ประเด็นต่อไปจะวิเคราะห์ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ทั้งสามกลุ่ม คือ ทฤษฎีอัตนัยนิยม, ทฤษฎีปรนัยนิยม และทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม ซึ่งทฤษฎีทั้งสามกลุ่มนี้มีเนื้อหาสาระอย่างไรนั้น ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ในประเด็นนี้ต่อไป

๓.๑ ทฤษฎีอัตนัยนิยม (Theory of Subjectivism)

ทฤษฎีอัตนัยนิยม เป็นทฤษฎีที่อธิบายค่าความงามของศิลปะว่า คุณค่าทางสุนทรียะนั้น จำเป็นต้องอาศัยจิต จึงสามารถที่จะตอบปัญหาที่ว่า ความงามคืออะไรได้ วัตถุทางสุนทรียะมีอยู่มากมายก็ไม่สามารถที่จะตอบข้อสงสัยใด ๆ ของจิตใจเราได้ และไม่เกี่ยวข้องคุณสมบัติใด ๆ ทั้งสิ้นของวัตถุในการนำมาเป็นข้อเท็จจริงให้การตัดสิน การมองเห็นค่าทางสุนทรียะเนื่องจากความรู้สึกตอบสนองในลักษณะดังกล่าวนี้ ก็แสดงว่า บุคคลนั้นมีค่าทางสุนทรียะจริงตามการตอบสนองของจิตใจหรือถ้าตอบสนองตรงข้ามที่กล่าวนี้ เช่น ไม่ชอบหรือไม่พอใจ ถือว่า สิ่งนั้นก็ไม่มีคุณค่าทางสุนทรียะอะไรเลย

ซึ่งกลุ่มนี้ยังเรียกชื่ออีกว่า“อัตนัยนิยม”(subjectivism) หมายถึงผู้ยอมรับในความเชื่อของตนอย่างเดียว เขาเชื่อว่า คุณค่าความงามของศิลปะเป็นสิ่งไม่ได้มีจริงในตัวของมันเอง แต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นมา ฉะนั้นกฎเกณฑ์ในการตัดสินตามทรรศนะนี้จึงไม่มีอยู่จริง เพราะมนุษย์นี่เองเป็นผู้ตัดสินหรือเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ใด ๆ ขึ้นมาเพื่อความถูกต้องใจของตน โดยทุกคนต้องอาศัยอินทรีย์ทั้ง ๖ ของตนคือ หู ตา จมูก ลิ้นกายและใจ เพื่อเป็นเครื่องบอกให้รู้สึกได้ว่า ถูกหรือผิด งามหรือไม่งาม จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยคนอื่นแนะนำ เช่น ภาพลายสักนี้เราเห็นว่า มันงาม แต่ในขณะที่คนอื่น ๆ ว่าไม่งาม ซึ่งการตัดสินดังกล่าวนี้มีความขัดแย้งในตัวเอง ในปัญหานี้จิตวิสัยกล่าวว่า การที่เรามองแตกต่างกันมันไม่ได้หมายความว่า เราคิดแต่คนอื่นถูกอย่างนี้ มิใช่เลย เรากล่าวว่าสวยงามและไม่

---

^{๑๖} โภสุม สายใจ, และคณะ, สุนทรียภาพของชีวิต, (กรุงเทพฯ : ธีรวัฒนา เติ้ลคูณเชษฐ์), ๒๕๔๒, หน้า ๓๘-๔๘.

งามอยู่ที่จิตเท่านั้น^{๑๓} ฉะนั้น กฎเกณฑ์การตัดสินด้วยวิธีการนี้ ซึ่งเป็นหลักการที่ดีประการหนึ่งของ กลุ่มอรรถนัยนิยมการยกเหตุผลทางโลกแห่งปรนัยนิยมที่ไม่ใช่จิตใจจะรับรู้อะไร

จากที่กล่าวมานั้น นักอรรถนัยนิยมกล่าวย้าว่า จิตเป็นผู้รับรู้คุณค่าทางสุนทรียะเพียงอย่างเดียวเพราะความงามมิได้มีอยู่จริงในวัตถุ นั่นคือจิตเท่านั้นเป็นผู้รู้ค่าความงาม ซึ่งความคิดนี้ได้ ปฏิเสธค่าของวัตถุโดยสิ้นเชิง เขาอธิบายว่า คุณค่าทางความงามนั้นเป็นสิ่งที่คนจำนวนมากอาจมิได้ เหมือน ๆ กัน เพราะมนุษย์มีคุณสมบัติบางอย่างเหมือน ๆ กันก็คือความรู้สึกของจิตใจของทุกคน อันเป็นตัวก่อสภาวะความรู้สึกในเชิงคุณค่าสุนทรียะ จะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับระดับความแตกต่าง กันจึงต้องขึ้นกับความสามารถของจิตใจที่ทุกคนแสดงมันออกมา มิได้จำกัดอยู่เฉพาะจิตใจของคนใดคนหนึ่งคือทั้งคู่อะไม่มีใครผิดหรือถูก^{๑๔} ซึ่งนักปรัชญาหลายท่านให้ข้ออ้างและเงื่อนงำตาม ทรรศนะดังกล่าวท่าน เบนเด็ตโต โครเซ่ (Benedetto Croce ค.ศ.1866-1952) ก็เป็นอีกท่านหนึ่งโดย ท่านกล่าวว่า คุณค่าความงามรับรู้ด้วยจิตใจเท่านั้น การที่มนุษย์สามารถสร้างจินตนาการได้นั้น ก็ นับเป็นจุดเริ่มต้นของศิลปะ เพราะว่าศิลปะถูกควบคุมโดยจินตนาการของมนุษย์เพียงอย่างเดียว กล่าวคือเป็นเพียงสิ่งที่ผู้รู้สึกและแสดงออกมา ถ้าไม่มีจินตนาการศิลปะจะไม่เกิดขึ้นแน่นอน จิตใจ จึงสำคัญเป็นบ่อเกิดในการสร้างสรรค์จินตนาการ จินตนาการที่เกิดขึ้นโดยไม่อิงอาศัยข้อเท็จจริง เมื่อศิลปินใช้จินตนาการสร้างงานศิลปะ^{๑๕} ความงามที่เกิดขึ้นจะไม่เป็นความงามที่เลื่อนลอย และ โครเซ่กล่าวย้าอีกว่า ความงามเป็นเรื่องของจิตโดยประการทั้งปวงไม่ใช่เรื่องคุณภาพของวัตถุ ศิลปะ คือสัญชาตญาณและการแสดงออก ก็มันตกภาพทางสุนทรียศาสตร์เป็นสัญชาตญาณบริสุทธิ์เป็นการมองเห็นสิ่งที่สมบูรณ์ เป็นการสร้างรูปเปรียบที่สมบูรณ์จากเนื้อแท้ของสิ่งที่รับรู้ เนื้อแท้ของ ศิลปะไม่ได้อยู่ที่รูปร่างภายนอกของรูปเปรียบ ซึ่งเป็นเรื่องของเทคนิคและฝีมือ สัญชาตญาณ ต่างหากเป็นการแสดงออกของศิลปะ การกระทำด้วยสัญชาตญาณคืออำนาจที่จะสร้างรูปเปรียบเพื่อ แสดงสัญชาตญาณออกมา เมื่อเราพอใจกับงานศิลปะก็เท่ากับเราแสดงสัญชาตญาณของเราออกมานั่นเองเช่น เมื่อเราอ่านกวีนิพนธ์เราจะเพลิดเพลินกับความงามของมัน ถ้าเรานับบรรทัดหรือ พิจารณาโครงสร้างของมันก็จะหมดความงามไป^{๑๖} ซึ่งโครเซ่ กล่าวต่ออีกว่า คุณค่าของศิลปะที่ แท้จริงไม่ใช่อยู่ที่ผลงานศิลปะแต่เป็นสิ่งที่มิมาก่อน และเป็นที่มาของผลงานศิลปะ ก็คือ

^{๑๓} วนิตา ขำเขียว, *สุนทรียศาสตร์*, (กรุงเทพฯ : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๑๐๕.

^{๑๔} G. Srinivasan, *Problem of aesthetics*, แปลโดย สุชาวี พลอยชุม, (กรุงเทพฯ: มหามกุฏราช วิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๒๖.

^{๑๕} จรูญ โกมุทรัตนานนท์, *สุนทรียศาสตร์*, (นนทบุรี : เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๓๕), หน้า ๕๖.

^{๑๖} อมร โสภณวิเศษฐวงศ์, *ปรัชญาเบื้องต้น*, (กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, ๒๕๓๓), หน้า ๓๓๕.

กระบวนการสร้างสรรค์ (Creative process) หรือกระบวนการที่แสดงออกถึงความรู้สึก (expressive process)เกิดขึ้นพร้อม ๆ การสร้างงานศิลปะหรือเกิดขึ้นเพียงในความคิดของศิลปินแต่ไม่ได้ปฏิบัติ แต่กระบวนการนี้จบสิ้นลงในความคิดของศิลปิน คุณค่าที่แท้จริงของศิลปะก็คืออยู่ในกระบวนการนี้^{๒๐} ทรศณะดังกล่าวจึงเข้ากับแนวคิดของนักปรัชญาคือ ลีโอ ตอลสตอย(Leo Tolstoy ค.ศ.1828-1910) ว่า คุณค่าของความงามล้วนแต่ขึ้นอยู่กับผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้ที่มีประสบการณ์ ถ้าศิลปะใดสามารถถ่ายทอดความรู้สึกไปยังคนจำนวนมาก ศิลปะจะถือว่ามียุทธศาสตร์ คุณค่าจะมีได้ต้องอาศัยความรู้สึกของคนจำนวนมาก เป็นเครื่องวัดว่าคุณค่าของศิลปะชิ้นนั้น ๆ โดยศิลปะชิ้นนั้นมีความสนใจของผู้คนมากน้อยเพียงใดความงามมิได้ขึ้นอยู่กับวัตถุชิ้นนั้น ๆ แต่ขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ชมหรือผู้รับ^{๒๑} ซึ่งแนวคิดนี้แสดงว่า สร้างสรรค์ศิลปะไปสู่ศิลปะเพื่อปวงชนหรือ “ศิลปะเพื่อชีวิต” ทำให้ชื่อเสียงเป็นที่ประจักษ์แก่คนจำนวนมากมายและเขากล่าวซ้ำอีกว่า ความรู้สึกของผู้ชมเท่านั้นเป็นผู้รู้จักความงามทรศณะนี้เห็นว่า ความงามขึ้นอยู่กับผู้ชม ทุกคนมีอิสระในการตัดสินใจ ดังนั้นได้กล่าวว่า เราไม่สามารถนิยามให้ศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของความงาม ทั้งนี้เพราะเราไม่สามารถนิยามความงามได้ และไม่มีใครให้คำตอบได้ดีกว่านี้เลย ว่าความงามมันคืออะไร ทั้งที่บางคนพยายามจะตั้งกฎเกณฑ์ขึ้นมาเพื่ออธิบายความงาม แต่กฎเกณฑ์เหล่านี้ก็เปลี่ยนแปลงไปแล้ว แต่ทรศณะของผู้รู้แต่ละท่าน ซึ่งทำให้รู้ว่า การให้ทรศณะในเรื่องความงามเป็นเรื่องของความนิยมครั้งแรกที่เราจะเข้าใจในเรื่องความงาม เราควรจะเข้าใจก่อนว่า ทำไมศิลปะจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์มากมายนักเนื่องจากว่าศิลปะเป็นสิ่งที่ให้ความสุขและความเพลิดเพลินเจริญใจ แต่นัยแห่งความจริงแล้วศิลปะให้ความสำคัญมากกว่านี้อีก คือเป็นวิถีทางสำหรับมนุษย์ที่ใช้สื่อกันโดยศิลปะ สร้างสะพานข้ามระหว่างศิลปินกับผู้ชม จึงเป็นเหตุให้ผู้ชมรู้จักกันและกันดีขึ้นศิลปะก็เหมือนกับภาษาที่ใช้สื่อสารติดต่อกันนั่นเองมนุษย์สามารถให้ความคิด และประสบการณ์ต่อกันได้เพราะเราทุกคนรู้เรื่อง เช่นเดียวกับศิลปะเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถเข้าใจในอารมณ์ซึ่งกันและกันได้ เช่น เมื่อเราเห็นคน ๆ หนึ่งแสดงอารมณ์อย่างหนึ่งออกมา เราจะเข้าใจในสิ่งที่เขาแสดงออกนั้นได้ทันที จึงทำให้เราหัวเราะบ้างหรือมีความสุขบ้างไปตามที่เห็น เมื่อใดเราได้ยินหรือเห็นคนร้องไห้เราจะรู้สึกทุกข์และเศร้าใจไปด้วยอาการเช่นนี้ เปรียบเสมือนกับการคิดเชื่อที่สามารถติดจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง ศิลปะจึงเกิดขึ้นจากความสามารถของมนุษย์ในการสร้างอารมณ์ให้เกิดร่วมกันได้ เหมือนดังที่เขากล่าวซ้ำ ว่าศิลปะคือการสื่ออารมณ์ (อารมณ์ทางจิตใจ) เกิดขึ้นกับบุคคลหนึ่งหรือคนอื่น ๆ โดยอารมณ์อย่างเดียวกัน โดยการใช้น้ำเสียง การเคลื่อนไหว หรือคำพูด

^{๒๐} จรูญ โภภุทรตนาทนันท์, ศิลปะคืออะไร, (กรุงเทพ : คอมแพคทีพรีนส์, ๒๕๒๕), หน้า ๕๒-๕๓.

^{๒๑} จรูญ โภภุทรตนาทนันท์, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๕๖-๕๗.

อวาทะ ยิ่งรุนแรงเพียงใด ศิลปะก็ยิ่งดีเพียงนั้น การประเมินค่าอวาทะทำได้โดยหลักศาสนาของแต่ละยุคสมัย ศิลปะที่แท้จริงย่อมสื่อสารให้เกิดความรักพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของที่รักมนุษย์และภราดรภาพ ความก้าวหน้าของศิลปะ คือความก้าวหน้าของมนุษยชาติไปสู่ความสมบูรณ์ วรรณคดีตอนนี้แสดงให้เห็นชัด ๆ เกี่ยวกับวิธีทางออกจากข้อครหาให้กับทฤษฎีอรรถนัยนิยมแนวคิดนี้พอสรุปคือศิลปะที่ดีต้องได้ดี และสามารถทำให้ผู้ชมรู้สึกว่างานศิลปะชิ้นนั้น กำลังพูดกับเขา และแสดงอารมณ์บางอย่างให้ทราบศิลปินจะต้องมีความจริงใจในการแสดงอารมณ์นั้นออกมา ศิลปินที่มีความประทับใจ และสามารถแสดงความประทับใจออกมาได้ในกระบวนการของศิลปะจนกระทั่งศิลปะนั้น สามารถสื่อให้เราารู้ได้ และแสดงให้เห็นถึงความงามเท่ากับปัญญาคือความรู้สึกที่ลึกซึ้ง และรูปแบบที่เต็มไปด้วยพลังที่สามารถหลอมเป็นเอกภาพเดียวกัน จึงจะเป็นศิลปะอันมีความงดงามในแบบฉบับอันสมบูรณ์^{๒๓} ซึ่งวรรณคดีที่ว่านี้ยกปรัชญาที่ชื่อว่าไอ.เอ.ริชาร์ดส์(I. A. Richards ค.ศ. 1893-1979) ได้กล่าวถึงความงามว่า คือความรู้สึกพึงพอใจเมื่อผู้ชมกล่าวว่าสิ่งนี้งาม ก็คือหมายถึงขณะกำลังฟังพินิจนั้น เกิดแรงผลักดันบางอย่างในตัวเขาทำให้เขาอยู่ในสภาวะเรียกว่า คุณภาพทางอารมณ์และเงื่อนไขของคุณภาพทางอารมณ์นี้ คือประสบการณ์ให้เกิดความพึงพอใจขึ้นมา สมมติว่ามีความงามอยู่ในวัตถุชิ้นหนึ่ง และผู้ชมได้รับการตอบสนองจากการชมศิลปะชิ้นนั้นแล้วเห็นคุณค่าของมัน คือความพึงพอใจ ชื่นชอบ ใจหรือว่าผู้ชมได้ถ่ายทอดความรู้สึกออกมาจากจิตใจสู่โลกภายนอก คือภาพวัตถุนั่นเอง เปรียบดังที่เราเห็นภาพเขียน“โมนา ลิซ่า”(Mona Lisa)ของลีโอนาร์โด ดา วินชี(Leonardo da Vinci ค.ศ.1452-1519) แล้วตัดสินภาพนั้นว่า สวยงามอะไรทำนองนี้ นี่ก็แสดงว่าจิตใจของเรามีความชอบ พึงพอใจ ซึ่งวรรณคดีกล่าวตรงวรรณคดีอรรถนัยนิยมกล่าวไว้มากซึ่งคำว่า “ความชอบหรือพึงพอใจ” คือมีความหมายเท่าคำว่า “คุณค่าทางสุนทรียะ” หรือ “รสนิยม”(taste)^{๒๔} นั่นเองโดยความหมายนี้คล้ายกับที่ เดวิด ฮูม (David Hume ค.ศ.1771-1776) ที่ได้กล่าวว่า “คุณค่าทางสุนทรียะก็คือความงามอันเป็นเพียงความรู้สึกเกิดขึ้นในจิตใจเรา ซึ่งอาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันของแต่ละบุคคลก็ได้ แต่ความงามไม่ได้มีอยู่ในวัตถุภายนอกวัตถุภายนอก อันมีเพียงรูปร่างและอัตราส่วนต่าง ๆ ”^{๒๕} ถ้าจริงดังที่กล่าวนี้ ความงามมิใช่คุณสมบัติของวัตถุเหมือนวรรณคดีของบางคนบางกลุ่มเข้าใจกัน และฮูมก็กล่าวย้ำอีกว่า ความงามไม่ได้มีอยู่จริงในตัวเองและมันก็มีได้มีอยู่ในวัตถุ มันเกิดจากความหวุ่นไหวทางจิตใจที่แสดงความรู้สึกชื่นชมหรือตำหนิ^{๒๖} วรรณคดีนี้คล้ายวรรณคดีของคานท์ (Immanuel Kant ค.ศ.1724-1804) โดยเขากล่าวว่าสิ่งที่ว่า “งาม” คือผลของ

^{๒๓} อมร โสภณวิเศษฐวงศ์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, หน้า ๓๓๖-๓๓๗.

^{๒๔} จรูญ โกมุทรัตนานนท์, **สุนทรียศาสตร์**, หน้า ๘๒-๘๕.

^{๒๕} **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๘๗.

^{๒๖} วนิดา ขำเขียว, **สุนทรียศาสตร์**, หน้า ๑๔๘.

ความรู้สึกว่า “งาม” อันเป็นตัวชี้นำคือสติปัญญาและเจตน์จำนงของเราโดยอาศัยความรู้สึก และจินตนาการด้วยความรอบรู้ที่มุ่งสู่ความจริงเป็นเจตน์จำนงในความดีงาม การที่เราารู้สึกว่า “งาม” นี้ไม่ใช่คุณภาพของวัตถุที่มีอยู่ในตัวของมันมาแต่ดั้งเดิมเลย เรารู้มันได้ก็เพราะจิตแท้ ๆ^{๒๗} และคานท์กล่าวย้ำต่อว่า การที่เราเข้าถึงความงามของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั่นก็คือการที่เราใส่อารมณ์ความรู้สึกและความเข้าใจไปในสิ่ง ๆ นั้นแล้วทำให้เกิดเป็นความพึงพอใจตามมาในภายหลังแต่การที่เราเห็นสิ่งใดแล้ว รู้สึกถึงในสิ่งนั้น สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่งาม^{๒๘} หากเราไม่เข้าใจสภาวะอันแท้จริงของมันจึงเกิดเป็นความประหลาดใจขึ้นมาชอบที่จะนำไปคิดเปรียบเทียบกับสิ่งที่เล็กกว่า สิ่งที่ทำให้เรารู้สึกถึงนั้นส่วนมากเป็นของที่ทำไต่ยากยิ่งกว่า สิ่งที่มีความงดงาม เมื่อเกิดความรู้สึกถึงในศิลปะชิ้นใดแล้วเราจะเห็นว่า ความรู้สึกถึงนั้นแหละเป็นค่าความงามที่เกิดจากจินตนาการผสมกับเหตุผล เวลาเราตัดสินสิ่งที่น่าทึ่งนี้จะมีลักษณะเป็นสากลมากกว่า เวลาที่เราตัดสินความงามจิตใจในขณะนี้ จะทำงานหนักกว่า จิตในขณะมีการวินิจฉัยความงามในระดับธรรมดา^{๒๙} ซึ่งทรรศนะนี้มีความคล้ายแนวคิดของท่านซี.เจ.ดูแคส(C. J. Ducasse ค.ศ.1881-1969)ว่าคุณค่าทางสุนทรียะเป็นเรื่องการแสดงความรู้สึกชอบ ไม่ชอบออกมาจากจิตใจส่วนตัวของผู้รับรู้ไม่ใช่กล่าว ถึงคุณสมบัติใด ๆ ของวัตถุทางสุนทรียะที่ถูกกล่าวหา คุณค่าทางสุนทรียะกับวัตถุทางสุนทรียะ เพราะคุณค่าทางสุนทรียะกับรสนิยมเป็นอันเดียวกัน ดังดูแคสให้ทรรศนะเปรียบเทียบว่าเหมือนกับรสชาติของสับปะรดว่า บางคนอาจจะชอบกินสับปะรด บางคนอาจจะไม่ชอบกินแต่มันก็เป็นเรื่องที่เหลวไหลไร้สาระหากใครจะกล่าวหาว่าสับปะรดเป็นผลไม้ที่ดี ทั้ง ๆ ที่ตัวเองไม่ชอบกินหรือสับปะรดเป็นผลไม้ที่เลวในขณะที่ตัวเองชอบกิน^{๓๐} และเขากล่าวย้ำเหตุผลนี้ว่า “ผลงานศิลปะหรือวัตถุทางสุนทรียะชิ้นนั้นงามหรือน่าเกลียดอยู่ที่ความรู้สึกทางสุนทรียะกับการซาบซึ้งถึงสิ่งนั้นว่า พึงพอใจหรือไม่ แต่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ชมว่า ผู้ชมเกิดความรับรู้ต่อสิ่งได้รับชมนั้นอย่างไร มีความเชื่อมโยงกับชีวิตที่จะดำเนินต่อไปของเขาหรือไม่ หรือมีผลสะท้อนเข้าไปส่วนลึกภายในจิตใจดีหรือเลวอย่างไร มันไม่เหมือนที่ว่า รางรถไฟนี่ดีหรือไม่ดีอย่างไร ถ้าต้องการว่าดีหรือไม่ดีสามารถพิสูจน์ได้ด้วยการนำเอารถมาทดสอบวิ่งผ่านว่ามันรับน้ำหนักได้ดี หรือไม่ดีตามที่เรที่ตั้งเป้าหมายไว้อันนี้เป็นการตัดสินความมีอยู่แห่งคุณค่าเชิงรูปธรรม ถ้าตัดสินในเชิงนามธรรมแล้วยากที่จะบรรลุความจริงได้^{๓๑} อย่างไรก็ตามทรรศนะยังมีได้เป็นทางออกที่สมบูรณ์ให้กับอัตนัยนิยมมากพอ ซึ่งในประเด็นนี้มีนักปรัชญากล่าว

^{๒๗} อมร โสภณวิเศษฐวงศ์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, หน้า ๓๓๒-๓๓๓.

^{๒๘} บุญย์ นิลเกษ, **สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น**, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๒๓), หน้า ๗๖.

^{๒๙} วนิกา จำเริญ, **สุนทรียศาสตร์**, หน้า ๑๔๕.

^{๓๐} Curt John Ducasse, **The Philosophy of Art**, (New York: Dover publication Inc, 1966), p. 268.

^{๓๑} **Ibid.**, p. 289.

ในเชิงตรงข้ามกับแนวคิดนี้ คือ ยอร์จ สันตายานา(George Santayana ค.ศ.1863-1952)ให้
ทรรศนะว่า^{๑๒} ความงามคือความพึงพอใจชนิดหนึ่ง และศิลปะก็คือการสร้างสิ่งสวยงามจึงจะเป็นสิ่ง
มีคุณค่าได้และคุณค่านี้เป็นสิ่งที่รู้จักกันดี ซึ่งชอบและต้องการ เพราะฉะนั้น สิ่งใดที่ไม่รู้จักหรือไม่
ชอบก็แสดงว่ามันไม่มีความสวยงามนั่นเอง คุณค่าในที่นี้ก็คืออารมณ์ความรู้สึกเมื่อพบกับสิ่งของใด
ๆ ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกในจิตใจของเรา และความงามไม่มีเหตุผลความจริงใด ๆ มันเป็นเพียง
อารมณ์รู้สึกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นโดยเจตน์จำนง ที่เราเห็นว่าวัตถุมีคุณค่าดังที่ผู้คนบางกลุ่มกล่าวอ้างนั้น
มันไม่จริง ถ้าไม่มีจิตใจความชอบ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้หรือ การที่กล่าวว่า นี่แหละงามย่อม
แตกต่างจากความพอใจที่มาจากการสัมผัส ขณะเมื่อเรามีประสบการณ์กับความงามเราจะรู้สึกดีขึ้น
ความงามจึงเป็นสิ่งที่เราสามารถรู้สึกได้ด้วยตนเอง และเป็นคุณค่าในทางบวกความรู้สึกสุนทรียะ
เช่นนี้จะทำให้เรารู้สึกว่าเป็นอิสระจากร่างกาย แต่มันไม่ใช่ความพอใจทางกายเนื้อเป็นคนละเรื่อง
กัน การปฏิบัติตลอดจนการมีความรื่นรมย์ในทางศิลปะ จึงจะทำให้เราเกิดความสำนึกผิดชอบทาง
ศีลธรรมได้ความงามจึงเป็นภาวะของมันเอง แต่ไม่ได้หมายความว่า ทุกอย่างในโลกนี้จึงมีความ
งดงามเท่ากันหมดหรือทุกคนเห็นได้ตรงกัน มิฉะนั้น ความงามจะกลายเป็นสิ่งที่มืออยู่ในวัตถุ
เช่นเดียวกับ สี สัดส่วนและขนาด แต่การที่คนเราเห็นแตกต่างกันเพราะจิตเป็นตัวการสำคัญในการ
รับรู้ความงาม ความพึงพอใจเป็นของแต่ละคน และรสนิยมที่ต่างกันจึงเป็นเหตุให้เราสัมผัสกับ
ความงามได้ไม่เท่ากันและเขายังได้กล่าวต่ออีกว่า ความงามเป็นเรื่องของคุณค่าไม่มีคุณค่าใดที่เกิด
ขึ้นมาโดยปราศจากการยกย่อง คุณค่าเป็นพลังชีวิตที่มีในตัวมนุษย์จัดเข้าเป็นอนุผลส่วนอนุผลไม่
สามารถสร้างคุณค่าใด ๆ เพราะเหตุผลเป็นเพียงเครื่องมือที่ถูกสร้างโดยมนุษย์เหมือนกับกฎกติกา
ของเกมสกีฬา ฉะนั้นผลประโยชน์ของมันจึงจำกัด^{๑๓} ความงามจึงเป็นคุณค่าอย่างหนึ่งที่ไม่สามารถ
ตัดสินได้ด้วยปัญญา การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะ จึงต้องด้วยความระมัดระวังแต่อย่างนำ
ข้อเท็จจริงมาตัดสิน เพราะคุณค่าทางสุนทรียะไม่สามารถที่จะตัดสินได้ด้วยกฎทางตรรกศาสตร์
และเขากล่าวอีกว่าความงามนั้นเป็นปฏิกริยาแบบลึกลับ และอธิบายไม่ได้จากแรงกระตุ้นของ
สิ่งมีชีวิตและจากธรรมชาติในส่วนที่ไร้เหตุผลของมนุษย์ ความงามอยู่ที่ไหนหรือว่า ทุกสิ่งมีความ
งามหมดหรือไม่ หากเรายอมรับว่า สิ่งต่าง ๆ มีความเป็นอิสระในตัวมันเอง เราก็อาจพูดได้ว่าความ
งามมีภาวะเป็นของมันเองเช่นกัน แต่มิได้หมายความว่าทุกอย่างมีความงามเท่ากันหมด และทุกสิ่ง
มิได้มีความงามเท่ากัน เพราะจิตใจเราเป็นตัวการในการรับรู้ ความพึงพอใจของแต่ละคนย่อมมี
รสนิยมที่แตกต่างกันในการสัมผัสกับความงาม หรือความไม่งาม เพราะฉะนั้น ถ้าขาดอารมณ์

^{๑๒} บุญย์ นิลเกษ, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๑๐๓.

^{๑๓} วนิตา ขำเขียว, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๑๖๓-๑๖๔.

ความรู้สึกของจิตใจถือเป็นข้อบกพร่องประการหนึ่งในการตัดสินความงาม แต่ข้อที่ต้องสังเกตในที่นี้คือการสัมผัสได้โดยตรง จึงจะมีความงามได้หรือไม่ การกิน การดื่ม การสัมผัสอาจให้ความพอใจแก่เราได้ แต่จะรับรู้ได้อย่างไร ดังเขาให้เหตุผลว่า การสัมผัสความงามอย่างแท้จริง ย่อมบอกให้เรา รู้จักพอใจกับสิ่งที่ให้เกิดความรู้สึกได้ การสัมผัสทางอารมณ์กับสุนทรียภาพใด ๆ ก็ตาม หมายถึงการสัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งพร้อมทั้งคุณค่าในตัวมันเอง ที่จะสัมผัสได้ถ้าหากแยกศิลปะออกจากศิลปะวัตถุ เราจะได้แต่ความไม่มีอะไรเท่านั้นเอง^{๓๔} และเขายังได้กล่าวทิ้งท้ายอีกว่า ถ้าโลกนี้ไม่มีมนุษย์ หรือมีมนุษย์แต่ว่ามนุษย์ไม่รู้จักเลย ไม่สนใจอะไรเลยต่อคุณค่าใด คุณค่าจะไม่เกิดขึ้นในโลกแน่นอน จะไม่มีอะไรงดงามหรือเป็นของน่าเกลียดมนุษย์อาจจะบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้หรือกล่าวว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างอะไรกับอะไรอยู่บ้างหรือ อาจจะสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่ทว่ามนุษย์จะไม่รู้จักปรารถนาอะไรสักอย่างเลย มนุษย์ก็จะไม่รู้จักพอใจ และไม่รู้จักเสียใจ ไม่มีเหตุการณ์ใดน่าจะรังเกียจ ไม่มีเหตุการณ์ใดจะน่ากลัว น่ารัก ถ้าจะอธิบายย่อ ๆ คือมนุษย์ในโลกมีความเข้าใจความงามอยู่ก็จริงถ้าไม่มีเจตจำนงจะหาคุณค่า หรือความดีเด่นอะไรไม่ ซึ่งไม่ต่างอะไรกับโลกที่ไร้ความสำนึก^{๓๕} ทรรศนะนี้มีนักปรัชญาไม่เห็นด้วยกับเขาคือ กอทท์ฟรีด วิลเฮล์ม ไลบ์นิซ(Leibniz, Gottfried Wilhelm ค.ศ.1646-1716)ว่า ความรู้สึกทางความงามเป็นความรู้สึกที่ต่ำต้อยมาก ซึ่งเขากล่าวย้ำอีกว่า รสนิยมมิใช่แนวทางที่จะนำมาเป็นเกณฑ์การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะ เพราะว่า รสนิยม คือสัญชาตญาณของคนบ้า เหมือนกับที่ศิลปินที่ไม่สามารถจำแนกว่าศิลปะชิ้นใดงามและไม่งาม เพราะฉะนั้นจึงเป็นปัญหาโต้แย้งกันในวงนักสุนทรียศาสตร์ที่ผ่านมาจึงเป็นข้อบกพร่องอย่างหนึ่งของศิลปิน

จากทรรศนะดังกล่าวมาพอสรุปได้คือ ทฤษฎีนี้เชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะหรือคุณค่าความงามเป็นเรื่องของความรู้สึก การรับรู้ ความเพลิดเพลินพอใจ และการสร้างสรรค์จินตนาการในจิตใจเท่านั้นเป็นตัวกำหนดรู้ความงามได้ เพราะมีจิตใจจึงพาให้รับรู้ความงามขึ้นได้ ถ้าหากเราไม่มีจิตใจความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะก็จะไม่เกิดขึ้น ฉะนั้น สิ่งอื่นใด ที่มีอยู่มากมายก็ไม่เกี่ยวกับคุณสมบัติของวัตถุชิ้นนั้นเลย แม้คุณสมบัติจะบรรยายไม่รู้จบก็จริงอันนัยนิยมก็มียอมรับ ดังนั้นแนวคิดนี้จึงเน้นที่ตัวจิตเพียงอย่างเดียวในการรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะว่า มีอยู่จริงจะไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุสุนทรียะใด ๆ เลย เมื่อการกล่าวปฏิเสธวัตถุทางสุนทรียะแล้ว เราจะวิเคราะห์รู้ได้อย่างไรว่า ศิลปะลายสักจะมีคุณค่าทางความงามอยู่จริง จะอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า แนวคิดนี้เป็นการแก้ปัญหที่ปลายเหตุ และไม่ถือว่าเป็นมาตรฐานในการตัดสินความงามได้ เพราะจิตใจเป็นเรื่องของอารมณ์

^{๓๔} บุนยฺ นิลเกษ, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๑๐๕-๑๐๖.

^{๓๕} George Santayana, *The sense of beauty*, (New York: Dover publications, 1896), pp. 18-19.

ความรู้สึก ฉะนั้น จึงเป็นข้อค้อยให้กับทฤษฎีนี้ผู้วิจัยพอจะสรุปได้มี ๓ อย่างกล่าวคือ ๑.ทำให้การตัดสินใจไม่เป็นเอกภาพ ๒.การตัดสินใจขาดความน่าเชื่อถือ และ ๓.ทำให้เกิดข้อขัดแย้งในตัวเอง

๓. ๑. ๑ ทฤษฎีอัตนัยนิยมที่มีต่อศิลปะลายสัก

ทฤษฎีอัตนัยนิยมมีมาตรฐาน ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในวงวิชาการสุนทรียศาสตร์ ในการประเมิน หรือตัดสินศิลปะว่า ศิลปะชิ้นนั้นงามหรือไม่อย่างไร คุณค่าความงามมีหรือไม่ อะไรเป็นตัววัดให้กับศิลปะชิ้นนั้นว่า มีคุณค่าทางสุนทรียะดังที่ผู้คนทั้งหลายพอใจ ชอบที่จะให้มืออยู่กับตนเอง เรื่องนี้ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าทฤษฎีนี้มีนักปราชญ์หลายท่านยอมรับ และเสนอพรรณนาให้การสนับสนุนทฤษฎีอัตนัยนิยมอย่างมีเหตุผลที่น่าฟัง น่าเชื่อถือ กระทั่งนักคิดเหล่านี้ ต้องยืนยันในความถูกต้องความคิดของตนเองว่า อัตนัยนิยมเป็นทฤษฎีที่ถูกต้องดีที่สุดทฤษฎีหนึ่ง และไม่เห็นด้วยกับแนวคิดทฤษฎีอย่างอื่น เช่น ทฤษฎีปรนัยนิยมและทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม (ดังจะได้วิเคราะห์ในหัวข้อต่อไป) ในความเป็นจริงดังที่ผู้วิจัยได้นำเสนอผ่านมาข้างต้นจะเห็นว่า กรอบแนวคิดฝ่ายอัตนัยนิยมมีจุดยืนเฉพาะตน และไม่เปลี่ยนแปลง แม้สถานการณ์จะเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม โดยพื้นฐานทฤษฎีอัตนัยนิยมที่ยืนอยู่ตรงกันข้ามระหว่างแนวคิดทั้งสอง คือปรนัยนิยม, สัมพัทธ์นิยมนั้นเอง อัตนัยนิยมบอกว่า ศิลปะลายสักเป็นเรื่องของจิตเท่านั้นที่สามารถสัมผัสกับความงาม ความมีคุณค่าของมันได้ เพราะเราอาศัยตัวจิตเป็นเครื่องมือในการสื่อสารติดต่อกับลายสัก จึงเห็นคุณค่าความงดงามในลายสักได้ ดังอัตนัยนิยมกล่าวเสมอว่า ความงามเป็นอัตนัยนิยมเพราะที่ตั้งของความงามอยู่ที่จิตจึงเห็นคุณค่าของความงาม^{๓๖} ถ้าอาศัยความงามที่อยู่ในลายสักที่เป็นวัตถุชิ้นนั้นทุกคนจะพูดเสียงเดียวกันว่า “งาม” นั่นเอง คือความงามมันมีอยู่ดั้งเดิมในศิลปะลายสักนั้นเรียกอย่างนี้ อัตนัยนิยมบอกว่ามิใช่แน่นอน เมื่อศิลปะลายสักมีความงามแล้ว แต่ทำไมบางคนจึงมองเห็นแตกต่างกันเช่น บางคนชอบสักลายแต่บางคนไม่ชอบสักลาย เราพูดว่าคนที่ชอบสักลายเป็นคนไม่ดี ส่วนคนที่ไม่สักลายเป็นคนดีอันนี้พรรณนาอัตนัยนิยมถือว่าไม่ถูก อัตนัยนิยมเชื่อว่าทุก ๆ การตัดสินจะมีน้ำหนักเท่าเทียมกัน^{๓๗} คือทุกคนมีความรู้สึกไม่เสมอกันนั่นเอง

นักสุนทรียศาสตร์กลุ่มอัตนัยนิยมมีอยู่หลายท่านแสดงจุดยืนว่า คุณค่าทางสุนทรียะต้องอาศัยจิตอย่างเดียวกันที่มืออยู่โดยปราศจากสิ่งอื่นที่เป็นตัวกำหนดในการรู้จักว่าศิลปะลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะได้ ดังเราจะเห็นว่า จิตของผู้ชมเป็นสื่อระหว่างความรู้สึกในจิตใจแสดงออกมาสู่

^{๓๖} ปานทิพย์ สุกนกร, และคณะ, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๘), หน้า ๒๒๖.

^{๓๗} จรูญ โกมุทรัตนานนท์, **สุนทรียศาสตร์**, หน้า ๘๓.

โลกภายนอก ถ้าว่าไม่มีการนำจิตที่เป็นตัวกำหนดรู้สึกออกมาใส่โลกภายนอกแน่นอนความมีคุณค่าหรือความงามก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ กลุ่มนี้เป็นพวกที่มีแนวความคิดตรงกันข้ามกับกลุ่มปรัญญานิยม(ดังจะกล่าวตอนหน้า) ที่ยึดถือวัตถุเพียงอย่างเดียว แต่นักอศันยนิยมนงหาคุณค่าทางสุนทรียะหรือคุณค่าของความงามขึ้นอยู่ความรู้สึกภายในจิตใจของแต่ละคน ผู้ชมศิลปะแล้วเกิดอารมณ์คุณค่าได้สิ่งสำคัญที่สุดที่ขาดไม่ได้ ก็คือตัวจิตสิ่งเดียว ถ้าหากไม่จิตเข้าไปรับรู้มันคุณค่าก็ย่อมไม่เกิดขึ้นเพราะว่าจิตคือตัวรับรู้อารมณ์ของความรู้สึกในจิตใจโดยไม่เกี่ยวข้องกับอะไรเลยกับตัวลายสัก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า คุณค่าความงามในลักษณะนี้ถือว่าเป็นเรื่องที่แปลกประหลาดมากเพราะการกล่าวโดยไม่มีเหตุผลอะไรรองรับเมื่อเป็นเช่นนั้นคุณค่าอย่างนี้ ก็ไม่น่าเชื่อถือได้เพราะความรู้สึกเป็นภาวะที่ไม่สามารถยืนยันว่าจริงหรือเท็จของคนทั่วไป แต่อศันยนิยมบอกว่า มันมิใช่ออย่างนั้นเลย คุณค่าทางสุนทรียะในที่นี้ก็คือ ความชอบใจ ฟังพอใจ ดังตัวอย่างเช่นว่า นาย ก. สักลายมังกรที่ตรงหน้าอกก็แสดงว่าเขาความชอบใจ ฟังพอใจต่อมันใช่หรือไม่ ถ้าไม่ชอบใจทำไมเขาจึงสักและในประเด็นนี้เราสามารถสังเกตเห็นผู้คนจำนวนไม่น้อยทั้งชายและหญิงมีรอยสักไม่อย่างใดก็ลักษณะหนึ่งที่ร่างกายซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถสื่อความหมายอะไรสัก ๑ ในจิตใจของเขาหรือเราได้

กล่าวโดยสรุปพบว่า ลายสักเป็นสิ่งที่มีความหมายแล้ว และความเชื่อที่ว่านี้ได้ถ่ายทอดกันไปสู่คนรุ่นแล้วรุ่นเล่าดังมีผู้คนบางกลุ่มมองว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามาก ซึ่งค่านิยมตัวนี้มันแอบแฝงอยู่ในจิตใจของเรา แม้เราจะสักเพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่นก็ตาม เช่น เพื่อให้เกิดความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์หรือสวยงาม ถ้าเรามีมุมมองแบบนักสุนทรียศาสตร์จริง ๆ ก็จะเห็นความงามที่มีอยู่ในศิลปะลายสักนั้นอย่างน่าประทับใจที่สุด ดังอศันยนิยมบอกว่า ความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะของศิลปะลายสักเป็นความงามที่เกิดขึ้นจากจิตเป็นผู้รับรู้แล้วถ่ายทอดผ่านทางอารมณ์ความรู้สึกว่าสวยงาม

การนิยมนักลายของคนสมัยนี้ถือเป็นค่านิยมที่ยอมรับกันมากที่มีอยู่แทบทุกวงการ ดังจะเห็นตามชุมชนต่าง ๆ โดยเฉพาะในตัวเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ ฯ เพราะเพียบพร้อมไปด้วยความเจริญในวิชาการต่าง ๆ เช่นเครื่องมือใช้สอยต่าง ๆ ในเรื่องนี้เห็นว่าสังคมพัฒนาไปไม่ยุติแต่ค่านิยมการสักลายก็ไม่ได้ด้อยลงเหมือนกัน ทุกวันนี้การสักลายกระทำกันเป็นองค์กรหรือเป็นการค้าดังที่เห็นอยู่แถวบางลำพูชื่อร้าน“Tattoo” และที่อื่น ๆ การสักลายของคนสมัยนี้สิ่งสำคัญประการแรกเกิดจากค่านิยมของสังคม คำว่า ค่านิยม หมายถึง ความรู้สึกที่พึงพอใจในศิลปะลายสักนั่นเอง บางคนต้องการสักเพื่อแสดงความทรงจำไว้ภายในใจของตน โดยเฉพาะเรื่องนี้ส่วนมากจะเป็นพวกวัยรุ่นหนุ่มสาวนั่นเองเช่น สักลายดอกกุหลาบข้าง สักรูปหัวใจหรือสักรูปหัวใจแทงด้วยลูกศรสร้างอัตลักษณ์บ่งบอกความหมายถึง ความรักสุดหัวใจที่มีต่อกันของภาษาหนุ่มสาวที่ฝากรักไว้ที่รอยสักเพื่อให้เป็นรูปรอยแห่งความนิรันดร์ ถ้าถามว่าการสักลายที่พวกหนุ่มสาวทำกันอยู่สมัยนี้ เป็นการสักเพื่อความสวยงามหรือไม่ ถ้ามองคั้งอศันยนิยมแล้วเรื่องนี้บอกได้ว่าถูกต้องแน่นอน เพราะการ

จิตสำนึกเป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กระทำด้วยความเสน่ห้ระหว่างชายและหญิงโดยแสดงพฤติกรรมออกมาจากจิตใจ ด้วยรอยแห่งความรักแต่บางคนสักเพื่อเตือนความจำในสิ่งที่ตนได้ประสบมา เช่น ความรักที่ไม่สมหวังและอื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น การสักลายต้องขึ้นอยู่กับจิตใจของแต่ละคนว่าชอบลวดลายแบบใด เพราะจิตใจแต่ละคนชอบไม่เหมือนกัน เมื่อคนชอบไม่เหมือนกันการสักก็ย่อมไม่เหมือนกัน และก็ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยใจคอของคนนั้นด้วย ถ้าย้อนอดีตไปคุณรุ่นก่อนนั้น สักลายเพื่อสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้เกิดขึ้นกับตนเท่านั้น และอีกมุมมองหนึ่งคือการสักลายเกิดจากรสนิยมของสังคมนั้นเช่น การสักลายทางภาคอีสานคนสมัยก่อนสักลาย เพื่อรสนิยมในทางเกี้ยวสาวของผู้ชายหนุ่มชายอีสานเมื่อหญิงสาวได้เห็นลายสักก็เป็นที่สนใจของหญิง เพราะทัศนคติคนสมัยนั้นถือว่า การสักลายเป็นลูกผู้ชายตัวจริง

จากทรรศนะที่วิเคราะห์มานั้น ผู้วิจัยเห็นว่าลายสักเป็นศิลปะทางทัศนศิลป์ที่มีความสวยงามมากถ้าเปรียบกับศิลปะประเภทอย่างอื่น ซึ่งเราสังเกตเห็นอยู่ทั่วไป ถ้าเราถามว่าทำไมการสักลายของแต่ละคนไม่เหมือนกัน อันนี้เราตอบว่าเพราะขึ้นอยู่กับจิตใจของแต่ละคนว่าชอบแบบไหน ต้องขึ้นอยู่กับผู้ต้องการสัก แต่ไม่ขึ้นกับช่างสัก ซึ่งช่างเป็นเพียงผู้สรรค์สร้างศิลปะหรือศิลปินผู้รังสรรค์ความงามบนเรือนร่างคนเท่านั้น ศิลปินไม่สามารถที่ขัดเคียดสิ่งที่ผู้คนไม่ชอบใจให้ ดังนั้น การสักลายเป็นสิ่งที่มีความหมายและทรงคุณค่าที่หาประมาณมิได้ สำหรับผู้ที่มีความรักในหัวใจศิลปิน การแสดงความเป็นตัวตนสำหรับคนบางกลุ่มด้วยรูปรอยแห่งลายสักไว้บนเรือนร่างนี้แต่อดีตถึงปัจจุบัน สิ่งเหล่านี้ยังคงมีค่าทุกยุคสมัย มีคำอยู่ประโยคหนึ่งที่กล่าวไว้เกี่ยวกับลายสักว่า “การสักลายหมายถึงความเป็นลูกผู้ชายตัวจริง” แต่สำหรับผู้ที่ไม่สักลายถือว่าเขาไม่เป็ลูกผู้ชายตัวจริงหรือไม่ ซึ่งถ้อยคำนี้อาจไม่ถูกต้องเท่าไรนัก ถ้ามองแบบจิตวิสัยแล้วการตัดสินใจว่าคนสักลายคือคนดีประเสริฐกว่าคนที่ไม่สักลาย อันนี้เป็นค่านิยมของผู้สักลาย การสักลายขึ้นอยู่กับความชอบความพอใจ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความเท่หรือความเป็นลูกผู้ชายนั่นเอง

๓.๑.๒ หลักวินิจัยคุณค่าความงามในศิลปะลายสักฝ่ายอัตนัยนิยม

การตีความหรือวินิจัยคุณค่าความงามต่อศิลปะลายสักของกลุ่มนี้ว่า การพิจารณาคุณค่าทางสุนทรียะโดยการยึดจิตเป็นตัวกำหนดความงามนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ซึ่งเขากล่าวว่า ถ้าปราศจากตัวบุคคลผู้ที่ทำให้ความสนใจต่อลายสักขึ้นใด ๆ แล้วลายสักชิ้นนั้นก็หาค่ามิได้ แต่ถ้าพิจารณาในทางกลับกันก็จะพบข้อจำกัดว่า มนุษย์ทุกคนถึงแม้จะมีอารมณ์หรือมีความพึงพอใจที่มีลักษณะหรือพฤติกรรมเหมือนกัน แต่ระดับของความพึงพอใจรสนิยมในเชิงของข้อเท็จจริงนั้นแตกต่างกัน ซึ่งหมายความว่า ในสิ่งเดียวกันนั้นระดับความพึงพอใจของแต่ละบุคคลไม่

เหมือนกัน^{๓๔} เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วความงามที่เป็นมาตรฐานตามความเชื่อของกลุ่มอตันนิยมในการพิจารณาคุณค่าทางสุนทรียะจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบทั้ง ๓ ประการคือ

๑) จิต (mind,spirit) คือสภาวะสิ่งที่ปรุงแต่งหรือพูดตามหลักพุทธปรัชญาว่า จิตมีปกติเป็นประภัสสรคือใส ผ่องใสอยู่ตามธรรมชาติแล้วก็เศร้าหมองเมื่อถูกอุปกิเลสจรเข้ามา^{๓๕} ฉะนั้น จิตถือว่าเป็นผู้สร้างสรรค์หรือจินตนาการความงามให้เกิดขึ้นในงานศิลปะลายสัก งานศิลปะลายสักจะมีความสวยงามมากก็ต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของจิต ถ้าศิลปินมีสมาธิจิตดีงานศิลปะลายสักย่อมเป็นที่ยอมรับมาก และยังมีพลังความศักดิ์สิทธิ์ ในรูปลายสักที่ปรากฏขึ้นบนผิวกายของมนุษย์ โดยเฉพาะการสักยันต์เป็นความเชื่อของคนไทยบางกลุ่มนิยมมาช้านาน จนกลายเป็นค่านิยมในสมัยปัจจุบัน ถ้าสมมติว่าจิตไม่สร้างความงามหรือว่าสิ่งต่าง ๆ มีความงามอยู่มนุษย์ทุกคนก็ต้องเห็นความงามเท่ากันแต่ความเป็นจริงแล้วมนุษย์เห็นความงามต่างกัน

๒) ความรู้สึกหรืออารมณ์ (Feeling or Emotion) เป็นสภาวะนามธรรมที่แสดงออกจากการสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะลายสัก ถือเป็นองค์ร่วมของจิตที่จะชีวิตให้กับศิลปะลายสัก ดังนั้นเรื่องยังมีปัญหาอยู่ว่าความรู้สึกหรืออารมณ์ของแต่ละคนไม่เหมือนกันเช่น น้อยบ้างมากบ้าง แน่นอ่อนความพึงพอใจกับการสัมผัสทางอารมณ์ทางสุนทรียศาสตร์นั้น เป็นสิ่งจำเป็นแต่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความมีเกียรติหรือศักดิ์ศรีประการใด แม้เกียรติ ศักดิ์ศรีเป็นสิ่งที่จำเป็นก็จริงแต่ก็มีใช้พลังที่จะก่อให้เกิดอารมณ์สร้างสรรค์ความงามอะไรนัก

๓) ความพึงพอใจ (pleasure) เป็นสภาวะที่จิตได้สัมผัสกับภาพลายสักจึงทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นภายในจิตใจ แล้วนำไปสู่เกณฑ์วินิจฉัยหาความหมายในงานศิลปะลายสักขึ้นนั้นว่าสวยงามหรือมีคุณค่ามากอย่างนี้คือความพึงพอใจที่มีต่อลายสัก ดังคำกล่าวที่ว่า อารมณ์สัมผัสกับความมีอยู่แห่งความงามของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น^{๓๖} เป็นอารมณ์ที่เกิดจากการสัมผัสกันระหว่างความรู้สึกมีอารมณ์(Sensibility) กับความเข้าใจ (understanding) ของเราที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั่นเอง ด้วยเหตุผลหรือข้อเท็จจริงนี้ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจอยู่กับสภาวะศิลปะลายสัก เช่น ลายสักยันต์ ดอกกุหลาบ นกอินทรีและอื่น ๆ เป็นต้น

^{๓๔} เครือจิต ศรีบุญนาถ, สุนทรียภาพของชีวิต, (กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

^{๓๕} พุทธทาสภิกขุ, กัตถุญกตเวทีเป็นร่วมโพธิ์รั่มไทรของโลก, (กรุงเทพฯ : ธรรมสภา, ๒๕๓๖), หน้า ๑๗.

^{๓๖} บุญย์ นิลเกษ, สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น, หน้า ๗๗.

๓. ๑. ๓ อัตนัยนิยมกับวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสัก

การรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักตามทฤษฎีดังกล่าวนี้ จึงเป็นปัญหาที่ตอบยากมาก เพราะการรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะนั้น เป็นสภาวะความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตของแต่ละคน ดังนั้นการรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะของแต่ละคนย่อมไม่เหมือนกันแน่นอน เมื่อการรับรู้ไม่เสมอกันผลการตัดสินก็ย่อมไม่เท่ากันด้วย ถึงอย่างไรก็ตามวิธีทางออกที่ดีสำหรับทฤษฎีจิตวิสัยที่ว่า จะรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะได้อย่างไร หรือการรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะเกิดขึ้นได้อย่างไรนักอัตนัยนิยมเสนอทางออกอย่างไรในประเด็นของศิลปะลายสัก อันนี้เป็นประเด็นที่นักอัตนัยนิยมจำเป็นต้องเสนอข้อมูลวิธีการวินิจฉัยว่า การรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะด้วยวิธีการใดบ้าง ประเด็นนี้พวกเขาถือว่า การรับรู้คุณค่านั้นเกิดขึ้นได้อยู่ ๓ ประการคือ

๑) รับรู้ได้เพราะความมีอยู่ของจิต การรับรู้ค่าความงามอยู่ที่ความสำคัญของจิตเพราะจิตเป็นผู้มีอยู่จริงดำรงอยู่อย่างถาวรแน่นอนแน่นอนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของชีวิตทุกคน คำว่าจิตเป็นสภาวะนามธรรมที่เป็นตัวสภาวะที่บริสุทธิ์ขาวสะอาดและผ่องใส เมื่อจิตขุ่นมัวก็เพราะว่ามีอารมณ์จรเข้ามาทำให้จิตเกิดตัวแปรหลายอย่าง เช่น เมื่อฟังดูศิลปะลายสักที่ไม่สวยเกิดอารมณ์เศร้าโศกเสียใจหรือถ้าพบเห็นศิลปะลายสักที่สวยงามก็ทำให้เกิดความรู้สึกขึ้นภายในจิต คืออารมณ์รื่นรมย์เบิกบานใจ มีความสุขกับการชมศิลปะลายสักนั้น ๆ ความชื่นชมพอใจที่ได้รับนี้เป็นผู้มีอยู่ของจิต ดังนั้น จึงยังกล่าวได้ว่า จิตคือตัวธรรมชาติที่มีอยู่จริงในโลกแห่งความคิด จิตยังสามารถจะฝึกหัดให้เข้าไปตามแนวทางของแต่ละคนด้วย ซึ่งสังเกตเห็นได้จากผู้ที่สักรูปยันต์หรือสักรูปมังกรและตกแต่งให้มีความสวยงาม สักส่วนเส้นสีสันอันดูตระการตาทำให้ผู้สักเกิดความภูมิใจเป็นอย่างยิ่งถึงแม้ว่าการสักลายจะมีความเจ็บสักระคายเคืองก็ยังไม่ยอมแพ้ด้วย

๒) รับรู้ได้เพราะความรู้สึก^{๔๐} การรับรู้คุณค่าความงาม ในศิลปะลายสักประเภทที่ว่าเกิดจากความรู้สึกที่มีอยู่ในจิตได้สำนึกที่แสดงพฤติกรรมออกมาสืบเนื่องจากมีสิ่งเร้า คือศิลปะลายสักอันฝังแน่นติดผิวหนังของมนุษย์และประกอบกับมีรูปร่าง สีสัน สวยสดงดงามน่าดูน่าชมเป็นอย่างยิ่ง ความรู้สึกเป็นสื่อที่เกิดจากผลสะท้อนระหว่างลวดลายสักกับจิตนั่นเอง จึงเป็นสาเหตุให้เกิดมีอารมณ์ขึ้นอันได้แก่ความพึงพอใจหรือเห็นคุณค่าความงามต่อศิลปะลายสักนั้น ๆ แต่การรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสักนี้ทุกคนมีความรับรู้หรือความรู้สึกไม่เหมือนกัน ซึ่งสาเหตุเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น การเลี้ยงดู การศึกษาอบรม และสภาพแวดล้อม เป็นต้น แต่สำหรับบางคนมีการรับรู้อยู่ในระดับต้นและบางคนอยู่ในระดับลึก ดังนั้นการรับรู้ความงามจึงไม่เท่าเทียมกันสาเหตุดังกล่าวจึงเป็นผลเสียให้การวินิจฉัยคุณค่าความงามไม่เป็นเอกภาพกันถึงวันนี้ วิธีการรับรู้คุณค่า

^{๔๐} อารี สุทธิพันธ์, **ปรัชญาศิลปะ**, (กรุงเทพฯ : เอ.การพิมพ์, ม. ป. ป.), หน้า ๓๓-๓๔.

ความงามในรูปแบบวิธีการนี้ผู้วิจัยเห็นว่า ทางออกที่ดีเราต้องเข้าใจเสมอว่า ควรเอาใจเราใส่ใจเขา หรือเอาใจเขาใส่ใจเราคือทุกคนมีอิสระที่จะคิดแสดงออก เพราะความรู้สึกไม่มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว เหมือนที่ว่า $๑ + ๑ = ๒$ นั่นเอง ดังนั้น การตัดสินความงามด้วยความรู้สึกที่มีขึ้นแต่ละคนจึงไม่มีใครถูกและผิด ฉะนั้นการรับรู้คุณค่าศิลปะลายสักในนิมิตความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมของจิตผลึกคนให้ เกิดความพึงพอใจในขณะที่มองเห็นศิลปะลายสักนั้น ๆ เช่น สักลายมังกรที่สีสันสวยงามผู้สักมีความภูมิใจในสิ่งที่ตนมี และยอมเสียสละกับความเจ็บปวดเพื่อให้ได้มาซึ่งลายมังกร เมื่อได้มาแล้วก็มี ความรู้สึกภาคภูมิใจมีความสุขกับสิ่งที่ตนมีนั่นเอง

๓) รับรู้ได้เพราะจิตเป็นผู้สร้างสรรค์^{๔๒} การรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสักถือเป็น สิ่งที่มีมานานแล้วดังที่พบเห็นอยู่อย่างทั่วไปและมีคนบางคนให้ความเชื่อว่า เป็นสิ่งที่ดีที่ควรมี ให้แก่คนถ้ากล่าวได้ว่า จิตเป็นผู้สร้างสรรค์จินตนาการให้เกิดความมีอยู่ของศิลปะลายสักจริงหรือไม่ ถ้าใช่จริงเป็นผู้สร้างสรรค์ความมีอยู่แห่งลายสักนั้นจะรู้ได้ด้วยวิธีการใด ปัญหานี้คงจะตอบยากถ้า ไม่ใช่แน่ก้อถนัดนิยามที่แท้จริง การรับรู้คุณค่าความงามได้ก็สืบเนื่องจากการมีตัวจิตเป็นผู้สร้างสรรค์สร้าง ให้เกิดมีขึ้นหรือจิตเป็นผู้ประดิษฐ์ให้คิดแต่งจินตนาการลวดลายเป็นประการขั้นแรกแล้ว ค่อยแสดง ออกมาเป็นรูปภาพอันได้แก่ลวดลายสักนั่นเอง อนึ่งจิตมนุษย์ถือเป็นต้นเหตุกำเนิดตัวตนให้กับ ลวดลายสักอย่างมีสีสันสวยงามแก่ฝีมือผู้รังสรรค์ศิลปะลายสัก และสืบเนื่องจากการอาศัยตัวจิตเป็น ผู้ปั้นแต่งวาดรูปทรงเส้นลายให้เกิดขึ้นได้สิ่งสำคัญ คือจิตเป็นผู้ทำงานผ่านระบบหลายขั้นตอนจึงทำ ให้การรังสรรค์ลวดลายสัก มีความแปลกใหม่ตามที่เห็นกันอยู่อย่างประปรายในสังคมทั่วไปและ ปัญหาอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ลายสักเป็นที่ผู้คนมีความคลั่งไคล้นิยมชอบมาก เพราะศิลปินผู้มีสมาธิจิต ดีย่อมรังสรรค์งานลวดลายสักอย่างงดงามประณีต และบรรเจิดได้ด้วย สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้สัก และพบเห็นมีความดื่มด่ำกับสีสันแห่งลายสัก

๓.๒ ทฤษฎีปรนัยนิยม (Theory of objectivism)

ทฤษฎีปรนัยนิยมเชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะคือคุณสมบัติของวัตถุคิดตัวมากับวัตถุแต่ ดั้งเดิม คุณสมบัตินี้มีลักษณะเป็นสิ่งที่สมบูรณ์และมีค่าในตัวเอง ถ้าหากกล่าวอีกว่า สิ่งที่มีคุณค่าทาง สุนทรียะ ความงามมีอยู่ในสิ่งนั้น ๆ แม้ว่าไม่มีใครไปรับรู้สิ่งนั้นก็ตาม การตัดสินคุณค่าว่าสิ่งใดมี คุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับว่าสิ่งนั้นมีคุณสมบัติทางสุนทรียะหรือไม่ ถ้ามีคุณสมบัติ อยู่ก็แสดงว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะความงามจึงเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว โดยอาศัยการรับรู้ทางจิตใจสัมผัสมี ญาณวิทยาเข้าช่วยตรวจสอบด้วยเพื่อให้เกิดทักษะความรู้ ความชำนาญแห่งความเป็นจริงในวัตถุ

^{๔๒} สกนธ์ ภู่งามดี, **พื้นฐานทัศนศิลป์**, (กรุงเทพฯ : บุ๊คส์พลอยท์, ๒๕๔๗), หน้า ๕๘.

สุนทรียะทั้งปวง แล้วนำไปสู่ภาคปฏิบัติอย่างเหมาะสม และสัมพันธ์สอดคล้องกันกับสภาวะที่เป็นจริงด้านสุนทรียภาพ ดังนั้น ปรัชญาอีศหลักการตามความเป็นจริงของความงามที่อยู่ในธรรมชาติจะต้องดำเนินไปตามกฎของกระบวนการทางธรรมชาติเสมอ

กลุ่มปรนัยนิยมเชื่อว่า ความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุ เรื่องนี้ดูแล้วคล้ายกับแนวคิดอีกกลุ่มหนึ่งคือนักสังคมนิยมได้อธิบายว่า ความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุเนื่องจากเป็นคุณสมบัติของวัตถุหรือคุณสมบัติของศิลปะลายลักษณ์นั้น ความงามจึงเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ในเนื้อวัตถุหรือสารัตถะของศิลปะลายลักษณ์และเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ติดมากับวัตถุนั้นมาตั้งแต่ดั้งเดิม วัตถุสวยงามในตัวของมันเอง ไม่ใช่ว่าสวยงามเพราะมีสีหรือทรวดทรงของวัตถุนั้น และความสวยงามของวัตถุก็มีอยู่เสมอตลอดไป ไม่ว่าใครจะสนใจหรือไม่สนใจต่อวัตถุนั้น ความงามของวัตถุไม่ได้ขึ้นอยู่กับความสนใจของใคร การที่ใครให้ความสนใจ ฟังพอใจต่อวัตถุชิ้นใดชิ้นหนึ่ง ไม่ใช่หมายความว่าเราสร้างความงามให้แก่วัตถุนั้น แต่ที่เราสนใจวัตถุก็เพราะเราค้นพบว่าวัตถุนั้นมีความงามอยู่ในตัวมันต่างหาก วัตถุนั้นมิใช่มีความงามเพราะเราสนใจ หมายความว่า ความงามของวัตถุนั้นมันมีอยู่ก่อนแล้ว มิใช่เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากความสนใจใคร ๆ^{๓๗} เพราะฉะนั้น ความงามจึงเป็นเนื้อวัตถุ และเป็นแหล่งของความงาม ดังข้อความตอนหนึ่งในหนังสือสุนทรียศาสตร์ของจรรยา โกมุทรัตนานนท์ว่า เมื่อคุณค่าทางสุนทรียะเป็นคุณสมบัติของวัตถุ คุณค่าทางสุนทรียะจึงมีลักษณะเป็นสัมบูรณ์ (Absolute) สิ่งที่เป็นสัมบูรณ์ ค่าของมันย่อมเป็นสิ่งคงที่และแน่นอนตายตัวไม่เปลี่ยนแปลงไปตามความรู้สึกพึงพอใจของใครแม้ว่าไม่มีใครไปรับรู้มัน มันยังคงอยู่หรือว่า คุณค่าทางสุนทรียะคือคุณสมบัติที่ติดตัววัตถุเป็นอิสระจากความรู้สึกของใครทั้งสิ้นตามแนวคิดดังกล่าวนี้ มีนักปรัชญาแสดงเหตุผลและเงื่อนไขต่อปัญหานี้คือ

ซี.อี.เอ็ม. โจัด(C.E.M.JOAD ค.ศ.1891-1953)ว่า คุณค่าคือคุณสมบัติที่ติดวัตถุ และเป็นอิสระจากความรู้สึกของเรา ดังที่เขาจดตัวอย่างเปรียบเทียบว่า “ถ้าภาพเขียนมาดอนน่าของราฟาเอลยังคงอยู่ขณะที่มนุษย์คนสุดท้ายได้ตายจากไป มีสิ่งใดในภาพเขียนที่เปลี่ยนแปลงไปหรือ สิ่งเดียวที่เปลี่ยนไปคือการซาบซึ่งต่อภาพเขียนได้สิ้นสุดลง แต่ที่นี้ไม่ได้หมายความว่า คุณค่าทางสุนทรียะของภาพเขียนสิ้นสุดลงไปด้วย”^{๓๘} ทรรศนะของโจัดแสดงให้เห็นความมีอยู่แห่งความงามโดยที่ตัวของศิลปะวัตถุชิ้นนั้น ๆ เป็นรากฐานเกี่ยวกับทรรศนะด้านปรนัยนิยมของเขาที่เสนอแนวทางออกของปัญหาประการหนึ่ง อันเป็นกรอบอย่างดีให้กับทฤษฎีปรนัยนิยมอย่างไม่คลอนแคลน หรือเขวออกจากกรอบฝ่ายปรนัยนิยม ซึ่งโจัดก็เป็นนักคิดสมัยใหม่ย่อมมีแนวคิดสืบทอดมาจากคนรุ่นเก่าใน

^{๓๗} G. Srinivasan, *Problem of Aesthetics.*, p. ๒๐.

^{๓๘} จรรยา โกมุทรัตนานนท์, *สุนทรียศาสตร์*, หน้า ๘๖.

เรื่องนี้คงจะไม่ลอกแบบตามคนรุ่นเก่าที่คิดเอาไว้อย่างแน่นอน โดยเฉพาะนักปรัชญาผู้มีชื่อเสียงในอดีตได้สร้างสรรค์ระบบแนวคิดทางปรัชญาโดยเฉพาะท่าน เพลโต (Plato 429-347 B.C)ว่า ความงามมีอยู่อย่างแท้จริง โดยมีอยู่ในโลกแห่งมโนคติ (World of Ideas) หรือมโนภาพ(Ideas)ความงามนั้นมีลักษณะเป็นออสสาร (non-object) เป็นแบบ (Form) นิรันดรไม่เปลี่ยนแปลงวัตถุที่เห็นกันอยู่ว่างาม เพราะมีการลอกเลียนแบบ ความงามจากโลกแห่งมโนคติ^{๕๕} คำว่าแบบในที่นี้ก็คือแบบของสิ่งใด สิ่งนั้นสามารถแยกออกจากตัวตนของสิ่งนั่นเอง เพราะมีสถานะเป็นอิสระไม่ขึ้นต่ออะไรมีอยู่อย่างแน่นอน แม้ในสิ่งที่สูญสลายไปแล้วก็ตามที เช่น “คนสวยที่ได้ตายแล้ว แต่แบบของความงามยังคงอยู่เหมือนเดิม ฉะนั้นแบบเป็นสิ่งที่นิรันดรจริง” ความงามย่อมเป็นสิ่งเดียวในโลกคือ โลกแห่งแบบ(Form)หรือมโนคติ^{๕๖} ความงามที่แท้จริงเป็นสิ่งที่อยู่เหนือประสาทสัมผัส จะมีอยู่ต้องมีแบบถ้าไม่มีแบบความงามจะไม่มีเหมือนไก่อมาจากตัวไข่มันเอง และเขากล่าวย้ำเดิมว่า “ในบรรดาสิ่งทั้งหลายบนโลกแห่งผัสสะนี้ ทุกสิ่งสามารถมีคุณสมบัติของความงาม และมีได้หลายวิธี ความงามของบางสิ่งเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ความงามบางครั้งปรากฏแก่คนหนึ่งแต่ไม่ปรากฏแก่อีกคนหนึ่ง แต่เบื้องหลังการปรากฏแห่งความงามทั้งหมด ก็คือแบบของความงาม”^{๕๗} ตามทรรศนะนี้ซึ่ง อริสโตเติล(Aristotle 384-322 B.C)ไม่เห็นด้วยแต่เขากล่าวว่า ความงามไม่ได้มีอยู่ในโลกแห่งแบบตามที่บางคนเข้าใจกัน ความงามมีอยู่ในโลกศิลปวัตถุเท่านั้น รับรู้ผ่านกระบวนการทางประสาทสัมผัสที่สะท้อนความจริงออกมาสู่โลกแห่งผัสสะนี้เองและมีความกลมกลืนทางสัดส่วนของวัตถุสุนทรีย์นั้นแล้วก้าวไปสู่วิถีแห่งความงามขึ้นมาได้ เพื่อความผ่อนคลายของประสาทรับรู้หรือในอวัยวะภาคส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ศิลปินผู้ถ่ายทอดความงามอย่างกลมกลืนลงไปอย่างยิ่งใหญ่^{๕๘} และเขากล่าวย้ำว่า คุณสมบัติความงาม คือความกลมกลืน ความมีระเบียบแบบแผนขององค์ประกอบส่วนย่อยของสิ่งเหล่านั้น ตัวอย่าง สิ่งที่มีชีวิตทั้งหลาย เช่น มนุษย์ สัตว์เป็นสิ่งสวยงามและปลูกความเพลิดเพลินชนิดหนึ่ง เพราะสัดส่วนหรือองค์ประกอบย่อยของมันรวมตัวกันอย่างมีระเบียบและเหมาะสมกลมกลืนทำนองเดียวกับ การรับรู้โศกนาฏกรรมเราจะได้รับความเพลิดเพลินชนิดหนึ่ง^{๕๙} ถ้าโศกนาฏกรรมนั้นมีความงาม นั่นคือเหตุการณ์หรือการกระทำในโศกนาฏกรรมนั้น มีความสมบูรณ์และสอดคล้องกัน มีจุดเริ่มต้น จุดกลาง และจุดจบ

---

^{๕๕} สุจิตรา อ่อนค้อม, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพฯ : อักษราพิพัฒน์, ๒๕๔๕), หน้า ๕๘.
^{๕๖} สุเมธ เมธาวิทยกุล, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๘๒.
^{๕๗} จริญญา โภมทรรัตนานนท์, **สุนทรียศาสตร์กรีก-ยุคฟื้นฟู**, (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๕.
^{๕๘} กิรติ บุญเจือ, **ปรัชญาศิลปะ**, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๒), หน้า ๑๐.
^{๕๙} จริญญา โภมทรรัตนานนท์, **สุนทรียศาสตร์กรีก-ยุคฟื้นฟู**, หน้า ๑๖.

ฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่ายแก่บุคลากรในมหาวิทยาลัย

จากทรรศนะที่อริสโตเติลกล่าวมานั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ความงามเป็นสิ่งที่เกิดจากความกลมกลืนและการมีลีลาจังหวะที่เหมาะสม ความงามเป็นสิ่งที่มีความค่าและให้ความสุข ความพึงพอใจ ความงามจึงเป็นสิ่งดี แต่สิ่งที่ดีทั้งหลายไม่จำเป็นต้องมีความงดงาม ความงามเป็นสิ่งที่ให้ความพึงพอใจแก่เราได้ แต่สิ่งที่ให้ความพึงพอใจแก่เราไม่จำเป็นต้องมีความงดงาม ความงามเป็นสิ่งสูงสุดที่มีความค่าในตัวเอง แม้ความงามจะสัมพันธ์กับความพอใจ แต่ว่าจะแตกต่างจากคุณประโยชน์ เพราะความงามเป็นสิ่งที่มีความค่าในตัวของมันเองในขณะที่คุณค่าที่มาจากคุณประโยชน์นั้น เป็นผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์เรา ซึ่งมุ่งเป้าหมายในด้านผลประโยชน์อย่างเดียวนั่นเอง จากทรรศนะมุมมองของนักปรัชญารุ่นเก่าอย่างท่านอริสโตเติลจึงทำให้ฝ่ายปรนัยนิยมมีเหตุผลอีกระดับหนึ่ง คุณค่าอยู่ที่ตัวของวัตถุทางสุนทรียะนั้นจะมองหานอกตัวของวัตถุ นั้นไม่ได้ ซึ่งทรรศนะนี้แม้อริสโตเติลเกิดในยุคแห่งทฤษฎีความจริง แต่เขาไม่มองเหมือนดังที่โพลตินุส (Plotinus 205-270 B.C) โดยเขากล่าวว่า “ความงามเป็นการแสดงออกของสิ่งสัมบูรณ์ เป็นเหตุผลของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าได้ประทานให้เกิดขึ้น โดยศิลปินเป็นผู้ยังรู้ความงามนั้นพยายามถ่ายทอดความงามนั้นผ่านทางผลงานให้ประจักษ์แก่ประสาทสัมผัสของมนุษย์ ศิลปะที่ไม่สัมบูรณ์ เพราะศิลปินเป็นผู้บกพร่องในการสร้างงานศิลปะขึ้นเพื่อประดับโลกให้สวยงาม”^{๕๐}

เขายังกล่าวไว้ว่า ความงามคือความชัดเจนแจ่มแจ้งอันเหตุผลของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าหรือเป็นการแสดงออกของสิ่งสัมบูรณ์ ศิลปินเป็นผู้เห็นความงามเชื่อพระเจ้าผู้เป็นเจ้าแสดงออกมาให้ปรากฏ ศิลปินที่ยังรู้ความงามแล้ว ได้พยายามถ่ายทอดแสดงผลงานให้ประจักษ์ทางประสาทสัมผัสของมนุษย์ ส่วนศิลปะที่ไม่สัมบูรณ์ เนื่องจากศิลปินบกพร่องที่ไม่สามารถแสดงความงามสัมบูรณ์ได้อย่างเต็มที่แนวคิดของเขาล้ำกับของเพลโตว่า “ความงาม คือความแจ่มแจ้งแห่งเหตุผล อันเป็นทิพย์ที่บริสุทธิ์และแสดงออกของสิ่งสัมบูรณ์อย่างเต็มที่”^{๕๑} แนวคิดนี้เห็นว่าจะออกไปในทางความเชื่อแบบทฤษฎีที่เสมือนกับนักปรัชญาศาสนา ผู้ลือเลิขของฝ่ายเทววิทยาที่สร้างสรรค์ความดีไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาท่านผู้นั้นคือ เซนต์โทมัส อไควนัส(St.Aquinas ค.ศ.1225-1274)ว่า คุณค่าทางสุนทรียะต้องอาศัยความรู้สึทางสติปัญญา แต่ไม่ใช่ทางผัสสะ เราว่า สิ่งนี้งามนั้นคือให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานแก่ผู้ชมศิลปะโดยมีเงื่อนไข ๓ ข้อคือการบูรณภาพหรือสิ่งสัมบูรณ์, ความได้สัดส่วน และความแจ่มใส เป็นปัจจัยกำหนดไว้ ถ้าปัจจัยทั้ง ๓ นี้ไม่ครบถือว่า ศิลปะมีคุณค่าบกพร่องกลายเป็นเรื่องศิลปะอันน่าเกลียดไปโดยปริยาย^{๕๒} และอไควนัสเห็นขัดแย้งกับเพลโตที่ว่า

^{๕๐} สุเมธ เมธาวิทยาคูณ, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๘๒.

^{๕๑} อมร โสภณวิเศษฐวงศ์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพฯ : ประสานมิตร, ๒๕๓๗), หน้า ๑๓๒.

^{๕๒} พระทักษิณคณาธิกร, **ปรัชญา**, (กรุงเทพฯ : อมรรการพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๒๘.

ความงามกับความดีเป็นสิ่งเดียวกันเพราะขึ้นอยู่กับรูปแบบ สัดส่วน ระเบียบ และความกลมกลืน ดังนั้นความงามกับความดีเป็นสิ่งเดียวกัน โดยเนื้อแท้ไม่มีความแตกต่างกันของสิ่งทั้งสองอยู่ที่แบบ นิรันดร์^{๕๓} และเขากล่าวย้ำอยู่เสมอว่า ความงามมีอยู่ ๒ ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่งความงามเกิดจากการรวมกันเป็นหนึ่งเดียวขององค์ประกอบย่อย (Beauty) ถือเป็นคุณสมบัติขององค์รวมเป็นความงามที่จับในตัวเอง ประเภทที่สอง คือความงามที่มีองค์ประกอบหนึ่งขององค์รวม ความเหมาะสมด้านประโยชน์ เช่น ความพอดีของรองเท้ากับเท้า^{๕๔} การมองปัญหาความมีอยู่ของความงามหรือคุณค่าสุนทรียะที่ไอควนัสเห็นว่า มีลักษณะแนวความคิดอยู่ที่ความพอเพียงกันของศิลปะ ชินไคชินนั้นเป็นข้อวินิจฉัยให้กับศิลปะนั่นเอง และเขาพูดเรื่องนี้บ่อย ๆ ผลที่ตามมาอันทำให้แ่งมองด้านสุนทรียะหรือความงามในศิลปะนี้ทำให้เขามีทรรศนะไปได้อีกแง่มุมหนึ่ง และเขายังกล่าวทำนองที่ว่า มุมมองในด้านความงามนั้น เราอาจจะมองได้หลายแง่ เช่น อัดนัยนิยมหรือปรนัยนิยมก็ได้ แต่ขึ้นอยู่กับว่า ถ้าเรามีความพอใจต่อสิ่งหนึ่ง สิ่งนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ดีงามสำหรับเราความงามในลักษณะนี้เป็นอัตวิสัย เพราะความงามขึ้นอยู่กับความรู้สึกของคนแต่ละคนที่ให้คุณค่าแก่สิ่งนั้น แต่ว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความงามในตัวของมันเอง ความงามนั้นเป็นผลทำให้เราพอใจ ความงามในลักษณะนี้เป็นปรนัยนิยม เพราะความงามชนิดนี้ไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกของใคร แต่เป็นคุณสมบัติตายตัวที่มีในวัตถุนั้น ดังนั้น อารมณ์อันสุนทรีย์จึงเกิดขึ้นด้วยเหตุสองประการคือ ชนิดที่แรกเกิดจากความพอใจที่มาจากความต้องการที่มีอยู่ในธรรมชาติ ชนิดที่สองเกิดจากสี รูปร่าง เสียงที่สามารถกระตุ้นความรู้สึกของเราทำให้เกิดความสุขพึงพอใจ แต่ว่าที.อี.เจสซอพ (T. E. Jessop ค.ศ. 1944) กล่าวแย้งว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นเรื่องแนวการปฏิบัติ ที่ต้องอาศัยมาตรการของข้อตัดสิน และพร้อมกับหลักเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่จำเป็นต้องใช้วัดหาคุณค่าทางสุนทรียะอันได้แก่การบ่งบอกถึงความงาม และคุณค่าของสิ่งที่เป็นความงามนั่นเอง^{๕๕} แต่ในขณะที่ท่าน เกออร์ก วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกล (Hegel, George Wilhelm Friedrich ค.ศ. 1770-1831) ให้ทรรศนะตรงกันข้ามว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นปรากฏการณ์ขั้นสูงสุด คือสัมบูรณ์ จิตปรากฏออกมาเป็นความงามทางสิ่งที่สามารถสัมผัสได้ ทางประสาทสัมผัสบางส่วน การปรากฏของความงามในศิลปะ จัดเป็นสิ่งที่มีความจริงระดับขั้นสูงสุดมิใช่ความละม้ายคล้ายคลึง เพราะศิลปะมีคุณค่าได้ก็ด้วยจิตเอาชนะวัตถุแห่งความคิดที่มั่งคั่งทะลุออกมาเป็นศิลปะ แล้วแปรสภาพ เป็นปรัชญาอันสูงส่งกว่าศิลปะ^{๕๖} และเขากล่าวอีกว่า ศิลปะที่ดี ศาสนาก็ดีปรัชญาที่ดีเป็นอาการปรากฏของมโนภาพสัมบูรณ์ ปรากฏเป็นความงามทางสื่อ

^{๕๓} อมร โสภณวิเศษฐวงศ์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, หน้า ๒๖๗.

^{๕๔} จรูญ โกมุทรัตนานนท์, **สุนทรียศาสตร์กรีก-ยุคฟื้นฟู**, หน้า ๖๔.

^{๕๕} T. E. Jessop, **Introductory Reading in Aesthetic**, (New York: The free press, 1969), p. 276.

^{๕๖} พระทักษิณคณาธิกร, **ปรัชญา**, (กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, ๒๕๓๗), หน้า ๒๒๕.

ที่ประสาทสัมผัสความงามแสดงอาการปรากฏทางศิลปะ คืออาการที่จิตมีอำนาจเหนือวัตถุปรัชญา สูงกว่าศิลปะเพราะปรัชญาขึ้นอยู่กับความคิดบริสุทธิ์^{๕๓} ศิลปะขึ้นอยู่กับจินตนาการในทรรสนะนี้ เปรียบดังคำคมว่า ศิลปะเป็นผู้สร้างศิลปิน แต่ปรัชญาเป็นผู้สร้างปัญญา หรือศิลปะเป็นงานที่สูงส่งกว่าธรรมชาติความงามของธรรมชาติที่มาปรากฏในมโนคตินั้นยังไม่แจ่มชัดเทียบงานศิลปะ ซึ่งรังสรรค์ออกมาจากจิตของมนุษย์โดยตรง ฉะนั้นงานศิลปะแต่ละชิ้นเมื่อถูกสร้างสรรค์ให้มีความงดงามแล้วมันจะปรากฏออกมา ซึ่งความประสานกันของเนื้อหาสาระเป็นการแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึกกับมโนคติที่มีอยู่ในใจศิลปิน^{๕๔}

สรุปทรรสนะที่กล่าวมานั้น คือ คุณค่าความงามของทฤษฎีปรนัยนิยม ซึ่งนักปรนัยนิยมหลายท่านกล่าวว่า คุณค่าความงามเกิดจากคุณสมบัติดั้งเดิมที่ติดตัวมาแต่แรกเกิด ซึ่งมีอยู่จริง มีอยู่ในตัวของมันเอง เพราะศิลปะวัตถุชิ้นดังกล่าวนั้นมีสภาพคือรูปร่าง มีรูปทรง มีสีสันทัน มีลวดลายเส้นใยอันประณีตบ้าง ละเอียดบ้างหรือเป็นสภาพที่แข็งบ้าง มีความหยابบ้างสิ่งเหล่านี้ทำให้มนุษย์มองเห็นคุณค่าแห่งความงามเหตุผลก็คือทุก ๆ ชิ้นของศิลปะย่อมมีคุณสมบัติที่ติดตัวมากับวัตถุศิลปะชิ้นนั้น ๆ อยู่แล้วเพราะมีวัตถุชิ้นนั้นจึงทำให้เกิดมีความงามหรือเกิดมีคุณค่าทางสุนทรียะได้ ถ้าทั้งโลกไม่มีวัตถุเลยจะรู้คุณค่าทางสุนทรียะไม่ได้เลยประเด็นนี้ก็แสดงว่า เมื่อมีวัตถุจึงทำให้เกิดมีคุณค่าความงามได้นอกจากมีวัตถุแล้วสิ่งสำคัญที่สุด คือวัตถุชิ้นนั้นต้องมีคุณสมบัติดำรงอยู่ภายในตัวของวัตถุชิ้นนั้นด้วย จึงจะทำให้สามารถกำหนดเห็นความมีอยู่ของคุณค่าทางสุนทรียะได้ เพราะฉะนั้นตัวศิลปะวัตถุชิ้นนั้น ๆ เองเป็นแหล่งที่ตั้งให้เห็นคุณค่าความงามได้จริง ถ้าปราศจากตัววัตถุเป็นที่ตั้งแล้วแน่นอนการมองหาคุณค่าความงามย่อมอ่อนไหว ไม่มีความถาวรมั่นคงดังกับแนวคิดอัตถ์นิยมแต่ข้อด้อยของทฤษฎีนี้คือแนวคิดไปทางสุดโต่งมาก

๓. ๒. ๑ ทฤษฎีปรนัยนิยมที่มีต่อศิลปะลายสัก

ลายสักถือได้ว่า เป็นแหล่งรวมความงามที่มีอยู่มาช้านาน เพราะลายสักคือศิลปะที่ควรแก่การงานสรรค์สร้างของศิลปิน ผู้ชำนาญชำนาญ จึงทำให้ศิลปะลายสักเกิดมีรูปลาย ลวดลาย และเส้นสีขึ้นตามผิวหนังของมนุษย์ที่ต้องการสัก ถ้าเรากล่าวว่า ลายสักเป็นเรื่องไสยศาสตร์ อันนี้จะมาเกี่ยวข้องอะไรกับศิลปะการสักลายเพื่อให้สร้างสรรค์ศิลปะความงาม การกล่าวเช่นนี้เป็นกรณีไม่ถูกต้องนักเพราะไสยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีได้มีทฤษฎีไหนรองรับได้ ดังนั้นลายสักเป็นศาสตร์ที่วาดด้วยศิลปะศาสตร์ เป็นผู้มุ่งสร้างสรรค์ผลงานให้มีสีสันแก่โลกมนุษย์ สำหรับมนุษย์ที่เป็นผู้ชมศิลปะ

^{๕๓} อมร โสภณวิเศษจวงศ์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, หน้า ๓๓๓.

^{๕๔} วนิตา จำเขียว, **สุนทรียศาสตร์**, หน้า ๑๕๑.

โดยจุดเด่นคือศิลปะลายสักที่กำลังนิยมมากในสังคมสมัยปัจจุบันทั้งชาย และหญิงด้วยไม่ว่าชนชาติใด ถ้าเราจะกล่าวว่า ทฤษฎีปรนัยนิยมเกี่ยวข้องกับศิลปะลายสักเรื่องนี้บอกได้ว่า การวินิจฉัยหาความมีอยู่ของความงามในศิลปะลายสัก ทุกคนให้การถกเถียงกันมากเกี่ยวกับลายสักว่า ทำไมจึงสักลาย(Tattoo) มันมีความงามหรือไม่หรือมันมีคุณค่าแห่งความงามหรือไม่ และมีคนให้ความนิยามกันสักลายเพื่ออะไร เพราะเหตุผลใด ประเด็นนี้ยังเป็นข้อกังขาแก่นักปรัชญาที่จะต้องไขข้อข้องใจแก่คนทั้งหลายด้วย ถ้าเราถามนักสุนทรียศาสตร์กลุ่มปรนัยนิยมคงจะได้รับคำตอบ และเหตุผลที่ทำให้เรากล่าวตามเขาได้ นักปรนัยนิยมเชื่ออีกว่า ลายสักเป็นศิลปะที่ทรงคุณค่าทางสุนทรียะมาก เนื่องจากเรามีรอยสักอันมีทรวดทรงสีสันทวยงามในตัวลายสัก ถ้าไม่มีลายสักนักสุนทรียศาสตร์ก็คงจะวินิจฉัยไม่ได้ว่า ลายสักนั้นสวยงาม ลายสักย่อมมีคุณสมบัติที่แอบแฝงกับลายสักก็คือ ทรวดทรง สีสันท ส่วนความสมดุลงามของลายสักอย่างไม่มีส่วนเกินอะไรทั้งสิ้นเจือปนอยู่เลย หรือเรียกว่า มีความบริสุทธิ์ผู้คดฝอแล้วสะอาดตาสะท้อนถึงความมีอยู่แห่งคุณค่าทางสุนทรียะ จึงทำให้คนบางกลุ่มนิยมกันมาก การเห็นคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักเป็นศิลปะที่มีตัวตน มีมหาเสน่ห์ อ่อนไหวเสมือนสิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ในโลกแห่งวัตถุสุนทรียะที่สัมผัสแล้วเกิดมหาเสน่ห์แก่ผู้พบเห็นหรือผู้ชม(ผู้สัก) จึงเปรียบเหมือนดังนักคณิตศาสตร์กล่าวว่า “คณิตศาสตร์ก็ยังปรากฏมีความงามอยู่”^{๔๕} แทนที่เราจะกล่าวว่าคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ทำให้ปวดหัวมากที่สุดแต่บางคนบอกว่ามันเป็นสิ่งที่งาม

การวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักของปรนัยนิยม เป็นทฤษฎีหนึ่งที่มีเหตุผลเหมือนกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์อื่น ดังผู้วิจัยกล่าวผ่านมาแล้วว่า เขาเชื่อมั่นว่าความงามของศิลปะลายสักเกิดจากคุณสมบัติที่อยู่ในลายสักนั้น ๆ คุณค่าความงามไม่ได้มีในสิ่งอื่นและนักสุนทรียศาสตร์ฝ่ายปรนัยนิยมหลายท่านกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า “คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะนั้นเกิดจากคุณสมบัติของวัตถุสุนทรียะนั้น ๆ” การหาคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักก็เช่นกันย่อมหาได้ที่คุณสมบัติแห่งรอยสักนั้น ๆ เป็นข้อยืนยัน ถ้าเราหาคุณค่าทางสุนทรียะโดยปราศจากคุณสมบัติสุนทรียะของรอยสักแน่นอนเขาคนนั้นคงไม่ใช่ชนนักปรนัยนิยม และการหาคุณค่าทางสุนทรียะของงานศิลปะลายสักจะต้องทำอยู่ในบริบทของศิลปะลายสักไม่เกี่ยวข้องกับศิลปะหรือทิวทัศน์ธรรมด้วย ความจริงนักปรัชญาเมธี เช่น อริสโตเติล, โจเซฟและเจสซอพ ได้กล่าวทำนองที่ว่าคุณค่าทางสุนทรียะ ต้องมองที่คุณสมบัติในตัวศิลปะเป็นเกณฑ์สำคัญที่สุด เพราะคุณสมบัติเป็นเครื่องมือชีวิตให้รู้จักคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักนั่นเอง ซึ่งทรรสนะวัตถุวิสัยเห็นว่า เราจะรู้คุณค่า

^{๔๕} Bertrand Russell, *The Art of rational conjecture*, แปลโดย วิจิตร เกิดวิสิษฐ์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ: เทพประทานพร, ๒๕๒๕), หน้า ๑๓๒.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ต้องอาศัยคุณสมบัติที่แท้จริงภายในลายสักคุณสมบัติหมายถึงสิ่งที่แฝงอยู่ในตัวของศิลปินวัตถุชิ้นนั้น หรือลายสักภาพนั้น

การยอมรับของฝ่ายปรนัยนิยมว่า ความงามเป็นเรื่องของคุณสมบัติที่มีอยู่ในศิลปะลายสักชิ้นนั้น ดังนั้นลายสักแห่งสุนทรียะจะมีความงามหรือไม่ต้องพิสูจน์ว่ารอยสักที่เขาสักสัมบูรณ์จริงดังกล่าวหรือไม่ ถ้ามีก็แสดงว่าลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับศิลปะลายสักเป็นตัวตัดสิน จะไม่ขึ้นอยู่กับตัวของคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ตัดสินให้กับลายสักรูปนั้น และก็จะขึ้นอยู่กับ การรังสรรค์ของศิลปินด้วย ถ้าศิลปินใดมีประสบการณ์สูง ย่อมทำให้การประดิษฐ์ลวดลายได้คุณภาพดี เช่น ลวดลายนั้นมีลักษณะมองเห็นอย่างเด่นชัด มีรูปรอยที่ละเอียด บรรจง รอยเส้นดี รูปทรงงดงาม มีส่วนสัดที่สมดุลย์เสมอกันและเป็นที่ยอมรับของผู้คนทั่วไป อนึ่งคุณสมบัติของศิลปะลายสักจะมีคุณสมบัติมาก หรือน้อยเพียงใดต้องดูที่ศิลปินมีฝีมือระดับใดบ้าง เพราะว่าศิลปินแต่ละคนย่อมมีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน สาเหตุนี้จึงทำให้คุณสมบัติของลายสักมีความบกพร่องไปด้วย ถ้ามีศิลปินผู้มีฝีมือได้รับมาตรฐานสากลคุณสมบัติในลายสักย่อมเป็นที่พอใจเป็นอย่างมากแก่ผู้สักและผู้ชมด้วย

ซึ่งสมัยปัจจุบันการสักลายมีเทคนิคและวิธีการที่ดี โดยศิลปินผู้สร้างยังมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งมีเครื่องมือที่ดี ๆ เช่น เครื่องสักไฟฟ้าและสีที่ใช้มีได้หลากหลายชนิดสามารถประดิษฐ์สีสันทตามความต้องการของผู้สัก การมองศิลปะลายสักแนวปรนัยนิยมในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เขามองที่ตัวของศิลปะลายสักและสามารถอธิบายคุณสมบัตินั้นได้ว่า มีคุณลักษณะอย่างไร ถ้า มองนอกเหนือปราศจากตัวรูปลายสัก สิ่งที่จะเกิดขึ้นก็คือความว่างเปล่าเหมือนกับวาดศิลปะลายสักบนอากาศนั้นใดกันนั้น ถ้าเราอยากรู้ความงามต้องดูที่ตัวศิลปะลายสักว่ามีคุณสมบัติหรือไม่ ถ้าไม่มีคุณสมบัติก็แสดงว่าไม่ใช่สักปรนัยนิยมนั่นเอง

๓. ๒. ๒ หลักวินิจฉัยคุณค่าความงามในศิลปะลายสักฝ่ายปรนัยนิยม

การวินิจฉัยหาคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักเห็นว่า ยังมีข้อโต้แย้งที่หาข้อยุติไม่ได้ เรื่องนี้นักปรนัยนิยมต้องมีกฎเกณฑ์ในการวัด ตัดสินค่าของความงามแห่งศิลปะลายสัก หลักเกณฑ์ตามแนวคิดของกลุ่มวัตถุนิยมคือ ๓ อย่างอันได้แก่

๑) วัตถุสุนทรียะ (Aesthetical Object) คือสิ่งเป็นมวลสาร มีรูปร่าง มีขนาดกิ่นที่ มีทรวดทรงสีสันท เช่น แดง ดำ เหลืองและอื่น ๆ ถ้าเป็นศิลปะลายสักคือมีลวดลาย เส้นสี หรือสีสันทที่ติดอยู่บนผิวกายของมนุษย์อย่างมีชีวิตชีวา แม้ศิลปะลายสักเป็นสิ่งหรือรูปภาพที่เราไม่สามารถที่จะมองเห็นมีตัวตนเสมือนกับวัตถุทั่วไปก็จริง แต่ศิลปะลายสักยังมีรูปร่างงดงามดูเคลื่อนไหวและเป็นที่สำคัญต่อชีวิตแก่คนบางกลุ่มพอควรดังที่ปรากฏเห็นศิลปะลายสัก โดยเฉพาะการสักยันต์อยู่ใน

ปัจจุบัน คำว่า วัตถุนี้มักปรัชญาให้ความหมายว่า “สสาร”^{๖๐} เป็นสิ่งที่สามารถจับต้องได้สัมผัสด้วยอายตนะทั้งห้าคือตา หู จมูก ลิ้น และกายด้วย

๒) คุณสมบัติของวัตถุ (Material properties) คือสิ่งที่มีอยู่ในตัวของมันเอง โดยไม่เกี่ยวข้องกับความเห็นหรือข้อกำหนดของใครทั้งสิ้น ในหนังสือปรัชญาศิลปะของอารี สุทธิพันธุ์ ได้อธิบายเรื่องคุณสมบัติของวัตถุทางสุนทรียะไว้ ๒ ประการคือ ประการที่หนึ่ง การยอมรับว่าสวยงามนั้นเพราะเหตุว่าสิ่งนั้น มีลักษณะของความงามแสดงให้เห็นปรากฏชัดเจน เช่น ผิวงาม รูปทรงงาม รูปร่างงามหรือถ้าเป็นศิลปะลายสักก็เพราะว่า มีลวดลายสีเส้นเส้นอันบรรจงประณีต ประการที่สอง การยอมรับว่า สวยงามก็เพราะเหตุว่า ศิลปะมีรูปแบบเด่นสะดุดตาและทำท่าย ซึ่งปรากฏเห็นอย่างแจ่มแจ้ง^{๖๑} นั่นเอง

๓) ความงามในวัตถุทางสุนทรียะ (Beauties inner aesthetic object) คือแต่ดั้งเดิมนั้น ความงามมีปรากฏอยู่แล้วในตัวของศิลปะวัตถุชิ้นนั้น ๆ หรือในศิลปะลายสักรูปนั้น ๆ แม้ว่าไม่มีใครไปขัดเหยียดให้มันดังที่กลุ่มวัตถุวิสัยกล่าวไว้ว่า ความงามเป็นปรนัยนิยมและเขาก็หาเหตุผลหลายข้อเพื่อกล่าวสนับสนุนทรรศนะของคนดังนี้^{๖๒} ก) ความงามของวัตถุเกิดจากสี และทรวดทรงของวัตถุเองและเนื่องจากสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในวัตถุนั้น เพราะฉะนั้นความงามจึงเป็นสิ่งที่อยู่ในเนื้อหาของวัตถุนั้นนั่นเอง ข) ความงามเป็นสิ่งที่เรามิอาจจะอธิบายได้โดยไม่ต้องมีวัตถุ หรือตัวกลาง และเนื่องจากตัวกลางนั้นต้องเป็นวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งเพราะฉะนั้นความงาม ซึ่งเราต้องอาศัยวัตถุเป็นเครื่องอธิบายนั้น จึงเป็นสิ่งที่ต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเป็นปรนัยนิยมอย่างแน่นอน ค) ความงาม ในเรื่องราวของวรรณคดีบางเรื่องขึ้นอยู่กับความประทับใจชั่วขณะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อเวลาผ่านไปความประทับใจก็อาจเปลี่ยนไปแต่ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าความงามของวรรณคดีเรื่องนั้นเปลี่ยนแปลงไปด้วย แต่ด้วยเหตุผลแล้วเราก็ต้องยอมรับว่า วรรณคดีเรื่องนั้นยังคงไว้ ซึ่งความงามอยู่และจะคงมีอยู่ตลอดไปไม่ว่าเราจะสนใจหรือมีสนใจมันเลยก็ตาม ฉ) ความงามได้โดยอาศัยเพทนาการทางสุนทรียะเช่นเดียวกันกับเรารู้ข้อเท็จจริงได้ โดยอาศัยความประจักษ์ทางประสาทสัมผัสเราตัดสินความผิดถูกของความประจักษ์ โดยอาศัยข้อเท็จจริงทางวัตถุได้ฉนั้นนั้น นอกจากนี้ การที่เราเอาความผิดพลาดของความประจักษ์ทางกายมาเป็นเหตุผลตัดสินว่า ข้อเท็จจริงมิใช่เป็นปรนัยนิยมนั้นคงไม่เป็นการถูกต้อง ฉนั้นใดก็ฉนั้น การที่เราเอาความผิดพลาด หรือความเห็นที่

^{๖๐} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์ปรัชญาอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพ : เท็คซ์ แอนด์ เจอร์นัล บัณฑิตฯ, ๒๕๔๓), หน้า ๖๑.

^{๖๑} อารี สุทธิพันธุ์, ปรัชญาศิลปะ, (กรุงเทพ : เอ. การพิมพ์, ม. ป. ป.), หน้า ๔๘.

^{๖๒} G. Srinivasan, *Problem of aesthetics.*, pp. 21-22.

แตกต่างกันในเรื่องของสุนทรียะมาเป็นข้อยืนยันว่า ความงามมิใช่เป็นปรนัยนิยมก็คงไม่เป็นการถูกต้องเหมือนกัน

๓.๒.๓ ปรนัยนิยมกับวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสัก

การรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักตามแนวทฤษฎีปรนัยนิยมนั้นจะรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะลายสักได้ก็เนื่องจากผลปรากฏให้เราเห็น ในลักษณะที่เป็นสถานะที่เราสามารถอธิบายให้ความหมายแก่ศิลปะลายสักนั้นจริง ๆ หลักเกณฑ์ของกลุ่มปรนัยนิยมใช้ในการประเมินค่าศิลปะอยู่ ๔ อย่างได้แก่ ๑) รับรู้ได้เพราะศิลปะลายสักมีจริง การสักกลายเป็นจิตรกรรมประเภทหนึ่ง ที่จัดอยู่ในทัศนศิลป์เป็นศิลปะที่รับรู้ และชื่นชมด้วยสายตาหรืออาศัยการมองเห็นด้วยนัยน์ตาเป็นสำคัญบางที่ยังเรียกขานให้กับศิลปะประเภทนี้ชื่อว่าจักขุศิลป์ถ้าเป็นศิลปะลายสักเรียกว่าทัศนศิลป์ลายสักมีปรากฏเห็นอยู่ทั่วไปทัศนศิลป์เหล่านี้มีองค์ประกอบสำคัญคือ เส้น สี แสง เงารูปร่าง และลักษณะผิว ความมีอยู่ของสิ่งเหล่านี้เป็นของกินเนื้อที่ในอากาศได้และสามารถสัมผัสได้ด้วยอวัยวะทางจักขุตาหรือลูบคลำด้วยมือได้ ๒) รับรู้ได้เพราะศิลปะลายสักมีคุณสมบัติ^{๖๓} การประดิษฐ์คิดสร้างสรรค์ศิลปะลายสักของศิลปินดังที่พบเห็นทั่วไปในสังคมทั้งเมืองไทย และต่างชาติ สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าศิลปินผู้เป็นเจ้าของจิตรกรรมได้ทำการประดิษฐ์คิดแต่ง (design) ที่มีความชำนาญคล่องแคล่วทำให้เกิดปรากฏการณ์สีสันบรรเจิดสดใสสะดุดตาสะดุดใจ แก่ผู้คนพบเห็นปัจจัยที่สำคัญในศิลปะลายสักก็คือคุณสมบัติที่แอบแฝงอยู่ภายในเนื้อศิลปะลายสักเสมือนกับสรรพคุณของยาที่อยู่ในตัวยา แม้ยามีสมาคมที่ไม่นำรับประทาน เช่น มีรสขม แต่รสขมทำให้คนไข้หายโรคได้จริง ๓) รับรู้ได้เพราะศิลปะลายสักมีส่วนผสมจริง สัดส่วนแห่งลวดลายในศิลปะลายสักถือเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมิใช่น้อย คำว่า สัดส่วนในที่นี้ได้แก่ ความยาว ความสั้นความกว้างความแคบ และบางสิ่งเหล่านี้ มีความสมดุลย์กันคือมีส่วนเหมาะสมเท่ากันและก็ไม่มีส่วนเกินนอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบอีกประเภทหนึ่งที่ทำให้ลายสัก เมื่อผู้ชมมองเห็นด้วยจักขุตาได้อย่างชัดเจนต่อศิลปะลายสักนั้น ต้องมีสีสัน ผิวพรรณสวยงาม ผิวพรรณดี ดังมีกฎเกณฑ์ที่วินิจฉัยกันในการประกวดว่าสตรีที่มีความงามได้นั้นต้องเป็นผู้ที่มีสัดส่วน ๓๕ , ๓๒ , ๓๖ และมีส่วนสูงอยู่ที่ ๑๖๕ เซนติเมตร^{๖๔} ขึ้นไป เป็นต้น ๔). รับรู้ได้เพราะลายสักสามารถสัมผัสได้จริง ลายสักถึงแม้จะเกิดจากฝีมือศิลปินผู้คลั่งไคล้ แต่ลายสักเป็นสิ่งที่มีความงดงาม ลายเส้น ประกอบขึ้นด้วยปัจจัยหลายหลาก เช่น เส้น สีทรวดทรง รูปร่าง น้ำหนักที่จิตรกรผู้ชำนาญพิเศษ สร้างขึ้นด้วยจิตวิญญาณ

^{๖๓} อารี สุทธิพันธ์, ปรัชญาศิลปะ, หน้า ๓๘.

^{๖๔} โกสุม สายใจ, และคณะ, สุนทรียภาพของชีวิต, หน้า ๓๕.

แห่งความเป็นศิลปะเพื่อชีวิตจริง การที่จะสามารถสัมผัสความงามได้ผู้ชมต้องมีความพร้อมและความสมบูรณ์แห่งประสาทสัมผัสอันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กายและจิตใจ เมื่อประสาทสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนได้สัมผัสสุนทรียะลายสักก่อให้เกิดกระแสประสาทวิ่งเข้าสู่สมองแล้วตัดสินใจว่าสวยงาม

๓.๓ ทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Theory of relativism)

ทฤษฎีสัมพัทธนิยมเป็นทฤษฎีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างปรนัยนิยมและอัตนัยนิยม หมายถึงการอยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นสิ่งสัมบูรณ์ของคุณสมบัติทางสุนทรียะของวัตถุ และความรู้ตีความสุนทรียะของผู้รับรู้ที่เป็นอย่างอำเภอใจ ความคิดของนักปรนัยนิยมและอัตนัยนิยมถูกนำมาใช้ร่วมในทฤษฎีสัมพัทธนิยม การกำหนดคุณค่าทางสุนทรียะของสัมพัทธนิยมนี้ จึงมีความซับซ้อนมากกว่าปรนัยนิยมและอัตนัยนิยม ดังที่ได้อธิบายมา ทฤษฎีสัมพัทธนิยมเป็นการเอาแนวคิดทั้ง ๒ คืออัตนัยนิยม และปรนัยนิยมประยุกต์ดัดแปลงให้เชื่อมสัมพันธ์เข้ากัน จนกระทั่งกลายเป็นทฤษฎีแบบใหม่เรียกว่าทฤษฎีสัมพัทธนิยมนั่นเอง ผู้วิจัยต้องนำมาวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนหลายรอบเพื่อให้เกิดความถูกต้องว่าสัมพัทธนิยม มีกฎเกณฑ์อย่างไรการตีความหมายให้กับคุณค่าทางสุนทรียะของศิลปะ เพราะบนพื้นฐานความเป็นจริงแล้วความงามเป็นสิ่งที่เลื่อนลอยไม่มีมาตราวัดใด ๆ ที่ยืนยันให้ถูกต้องได้ ดังผู้วิจัยได้อธิบายมาแล้วเช่น กลุ่มอัตนัยนิยมและปรนัยนิยมต่างเชื่อว่าแนวคิดของตนถูกต้องที่สุด ผลสุดท้ายก็ยังปล่อยให้เกิดมีปัญหามาและเกิดทฤษฎีใหม่ ๆ ขึ้น ฉะนั้นทฤษฎีสัมพัทธนิยมที่กำลังศึกษาอยู่นี้ จะให้คำอธิบายแนวความมีอยู่ของความงาม ทฤษฎีสัมพัทธนิยมเป็นทฤษฎีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างอัตนัยนิยมและปรนัยนิยม จิตไม่สัมบูรณ์การตัดสินใจคุณค่าทางสุนทรียะก็จะไปในลักษณะไม่สัมบูรณ์เช่นกัน ถ้าวัตถุไม่สัมบูรณ์การตัดสินใจคุณค่าทางสุนทรียะก็จะไม่สัมบูรณ์เหมือนกัน ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญทั้งสองสิ่งคือจิตและวัตถุ

ทฤษฎีข้างต้นนั้น ความจริงแล้วความงามมิใช่เป็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่มีสัดส่วนเท่าเทียมกัน แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ความสัมพันธ์ที่เริ่มจากฝ่ายกัตตาหรือบุคคลไปหาตัวกรรมหรือวัตถุ นั้น ต่างกับความสัมพันธ์ที่เริ่มจากฝ่ายกรรมหรือวัตถุไปหากัตตาหรือบุคคล ทั้งความงามก็มีใช่ผลลัพธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างของสองสิ่งที่มีสัดส่วนไม่เท่าเทียมกันด้วย เพราะความงามเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่อีกสิ่งหนึ่งต่างหาก ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาระหว่างแนวคิดสุดโต่งคือกลุ่มปรนัยนิยมและกลุ่มอัตนัยนิยม แนวคิดกลุ่มที่สามจึงเห็นว่า เป็นทางออกที่ศิระบบหนึ่งเพื่อหนีข้อขัดแย้งทั้งสองระบบ และนักปรัชญาที่มีทรรศนะคล้ายกับแนวคิดนี้คือ โสคราตีส (Socrates 469-399B.C)ว่า ความงามมีลักษณะใกล้เคียงกันแต่ความงามของสิ่งต่าง ๆ นั้น จะต้องมีความสัมพันธ์กับความงาม เพราะสิ่งที่ดี และที่งามต่างเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความพึงพอใจ แต่ความ

พึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ดีย่อมมาจากการที่สิ่ง ๆ นั้นได้ทำหน้าที่ให้เกิดประโยชน์ใช้สอย ได้มากน้อยเพียงใด เช่น บ้านสวยงาม ไม่ใช่มีสัดส่วนถูกต้องและมีความกลมกลืนกันเท่านั้น แต่จะต้องให้ร่มเงาที่ดี และให้ความปลอดภัยแก่เจ้าของนั้นใดความงามทางด้านจิตรกรรมและประติมากรรมก็เป็นเช่นเดียวกันฉันนั้นด้วย^{๖๕} เขาย้ำอีกว่า ความดีอยู่ที่ตัวเรา ความชั่วก็อยู่ที่ตัวเรา ทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่ว ถ้าเปรียบเทียบกับความดีในศิลปะคือความงามที่มีอยู่ศิลปะเท่านั้นเรื่องนี้นักปรัชญามีทรรศนะที่น่ารับฟังคือซี.ไอ.เลวิส (C. I. Lewis ค.ศ.1883-1964)ว่า คุณค่าทางสุนทรียะไม่ใช่คุณสมบัติของวัตถุในลักษณะสิ่งสัมบูรณ์ และไม่ใช่ความรู้สึกทางสุนทรียะที่เกิดขึ้น โดยตรงของผู้รับรู้เพียงอย่างเดียว อย่างหนึ่ง แต่มันคือความสามารถ (Capacity, potentiality) ของคุณสมบัติของวัตถุ (คุณค่าดั้งเดิม) อันก่อให้เกิดความรู้สึกทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้ (คุณค่าตามสัญชาตญาณ) คุณค่าทางสุนทรียะไม่ใช่สิ่งที่มีค่าในตัวเอง แต่มีลักษณะในเชิงสัมพัทธ์ มันเป็นคุณสมบัติของวัตถุที่มีค่าอย่างหนึ่ง เพราะสัมพัทธ์กับความรู้สึกของมนุษย์ เปรียบดังเช่นว่า เรามีขนมปังชิ้นหนึ่งมันมีคุณค่าต่อเราก็เพราะว่ามันมีคุณค่าทางโภชนาการ เมื่อเราบริโภคทำให้เกิดผลดีต่อร่างกายของมนุษย์เรา คือบำรุงเลี้ยงให้กับร่างกายของมนุษย์ที่กินแต่ว่าขนมปังมันไม่รู้คุณค่าในตัวของมันเอง หรือไม่ใช่สิ่งที่มีค่าในตัวเอง วัตถุทางสุนทรียะจะมีคุณค่าทางสุนทรียะได้ เพราะมันก่อให้เกิดความรู้สึกทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้^{๖๖} ในขณะที่ผู้ชมได้สร้างความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับศิลปะวัตถุชิ้นนั้น ๆ ในทรรศนะอย่างนี้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียะจะมีขึ้นได้นั้นต้องอาศัยความมีประสบการณ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างเช่น เราเห็นคุณค่าของความงามในศิลปะลายสัก ก็เพราะเรามีลายสักที่มีสีอันอันสวยงามมองเห็นอย่างชัดเจนอยู่ต่อหน้าเราแล้วเราเอาจิตของเราเข้าไปสัมผัสกับศิลปะลายสัก เมื่อเราเอาจิตเข้าไปรับรู้คุณสมบัติของลายสัก คือคุณสมบัติทางสุนทรียะของศิลปะลายสักนั้นทำให้คนนั้นมีความรู้สึกทางสุนทรียะ แต่ถ้าไม่มีใครมารับรู้ คุณสมบัติทางสุนทรียะยังคงอยู่ในศิลปะลายสักนั้นเพียงแต่ไม่ได้ทำให้ใครมีความรู้สึกทางสุนทรียะ กรณีนี้ดูแล้วทรรศนะของท่านเลวิสก็มีเหตุผลพอสมควร จึงทำให้ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมเป็นทฤษฎีที่น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น แต่ในหนังสือสุนทรียศาสตร์ของจรรยา โกมุทร์ตนา นนทก์กล่าวว่า “คุณค่าทางสุนทรียะคือ ความสามารถของคุณสมบัติทางสุนทรียะของวัตถุในการก่อให้เกิดความรู้สึกทางสุนทรียะ แก่ผู้รับรู้เราจะตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะของวัตถุกันอย่างไร” คำตอบนี้ท่านเลวิสกล่าวว่า “การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะมีลักษณะเหมือนการตัดสินความรู้ทางวิทยาศาสตร์โดยทั่วไป” ถ้าจะพูดให้ละเอียดสุดก็คือการใช้หลักฐานจากข้อเท็จจริงยืนยัน ข้อตัดสินจะไม่มีจริงมีเท็จแต่เป็นลักษณะของความน่าเชื่อถือ (probability) ความน่าเชื่อถือมากน้อยแค่ไหน

^{๖๕} วนิตา จำเริญ, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๑๑๕.

^{๖๖} จรรยา โกมุทร์ตนา นนทก์, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๕๒-๕๓.

ขึ้นอยู่กับปริมาณของหลักฐาน และข้อตัดสินมีลักษณะของการคาดการณ์ล่วงหน้า (prediction) วัตถุทางสุนทรียะชิ้นหนึ่ง มีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ได้จากหลักฐานว่า มีคนรู้สึกทางสุนทรียะหรือไม่ เมื่อรับรู้มัน การตัดสินไม่มีจริงมีเท็จเป็นเพียงแค่ความน่าเชื่อถือ ถ้าปริมาณคนที่มีความรู้สึกทางสุนทรียะมากวัตถุชิ้นนั้นย่อมมีความน่าเชื่อถือมากและถือว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะ ถ้ามีความน่าเชื่อถือน้อยเนื่องจากว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะน้อยเพราะปริมาณคนรับรู้มัน และมีความรู้สึกทางสุนทรียะน้อย และเราสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่า เมื่อมีคนรับรู้มันจะต้องมีความรู้สึกทางสุนทรียะ และหลักฐานมายืนยัน การตัดสินไม่มีทางยุติ (non-terminating) ในแง่นี้เลวิส ตอบว่า ความรู้สึกทางสุนทรียะที่เกิดจากคุณสมบัติทางสุนทรียะของวัตถุที่ไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัว แต่เป็นความรู้สึกของคนทุกคน เลวิสยังกล่าวซ้ำอีกว่า ความรู้สึกของคนแต่ละคนอาจไม่เท่ากัน และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยบางคนมีความรู้สึกที่ผิดพลาด บางคนมีความรู้สึกที่ถูกต้อง แต่เราสามารถตรวจสอบได้ ความรู้สึกทางสุนทรียะที่ถูกต้องนั้น ต้องเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่ นั่นเองเป็นเครื่องชี้วัดให้กับศิลปะชิ้นนั้น ดังนั้นการวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะดังที่เลวิสกล่าวนี้เป็นสิ่งที่น่าจะรับฟังและนักปรัชญาที่มีทรรศนะเหมือนกับเขาคือ

เบนเนดิกต์ เด สปิโนซา (Spinoza, Benedict de ค.ศ.1632-1677) เห็นว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นเพียงความสัมพันธ์ที่เกิดจากจินตนาการของเรา วัตถุต่าง ๆ มีอยู่ในโลกก็จริง มันไม่มีความสวยงามและน่าเกลียด ไม่มีความขัดแย้งต่อกันและอื่น ๆ บางครั้งสิ่งใดที่เห็นสวยงาม มันอาจกลายเป็นของน่าเกลียดได้และของน่าเกลียดอาจกลายเป็นของสวยงามได้ เช่น มือที่สวยงาม เมื่อส่องกล้องไมโครสโคป (microscope) จะเห็นเป็นของน่าเกลียดทันที ความสวยงาม และความน่าเกลียดเป็นคุณค่าที่ไม่มีในวัตถุแต่เกิดจากความเห็นของเราต่างหาก^{๖๓} แต่อาร์เธอร์ โชเพินเฮาเออร์ (Arthur Schopenhauer ค.ศ.1788-1860) กล่าวว่า คุณค่าทางความงามจะเป็นที่ประจักษ์แจ้งได้นั้น ก็ต้องอาศัยจิตเป็นสมาธิอย่างมีเจตจำนงอันสมบูรณ์และบวกกับสิ่งที่งามอย่างมีสัดส่วน^{๖๔} ซึ่งทรรศนะนี้เขากล่าวอีกว่า ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นศิลปะชนิดใด อารมณ์เมื่อสัมผัสกับสุนทรียวัตถุแล้วก็จะเกิดความเพลิดเพลิน เพราะเรามีอารมณ์ความรู้สึกรวมเป็นเอกภาพเดียวกับศิลปะในขณะนั้น เมื่อนั้นเราจะหยั่งรู้ว่า เรากับศิลปะล้วนเป็นสิ่งเดียวกัน เมื่อภาวะก้าวไปถึงจุดหมายคือชีวิตหมดความทุกข์หรือความปวดร้าว^{๖๕} ทรรศนะนี้เขาเชื่อว่ามนุษย์สามารถมีความสุขได้โดยอาศัยศิลปะ ความงามเป็นเพียงเครื่องมือที่เชิดชูให้กับความสุขต่อชีวิตมนุษย์ เมื่อพบเจอความทุกข์ การที่จะทำให้

^{๖๓} วนิตา จำเริญ, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๑๔๖.

^{๖๔} พระทักษิณคณาธิกร, ปรัชญา, หน้า ๒๒๕.

^{๖๕} วนิตา จำเริญ, สุนทรียศาสตร์, หน้า ๑๕๕.

หมดทุกข์ได้ ก็คือชมความงามที่มีความบรรเจิดแจ่มแจ้ง จิตใจของเราไปสู่สุดขีดได้แต่เรื่องนี้มันักปรัชญาที่ไม่เห็นด้วยกับเขาคือ มอนโร ซี เบียร์ดสเลย์ (M.C.Beardsley ค.ศ.1915-1985) ว่า คุณค่าทางสุนทรียะคือเกิดจากความสามารถที่จะนำมาผลิต อันไม่ส่งผลกระทบต่อทางสุนทรียะใด ๆ และเขายังได้กล่าวอีกว่า ผลที่เกิดขึ้นทางสุนทรียะนั้นต้องมีคุณค่าด้วยตัวของสิ่งนั่นเอง จริง ๆ แล้วศิลปะก็เหมือนกับการที่กล่าวว่า เพนนิซิลิน มีคุณค่าในเชิงการแพทย์” หมายถึงว่า เพนนิซิลินนี้มีความสามารถที่ทำการผลิตเพื่อผลประโยชน์ทางการแพทย์ สามารถรักษาโรคร้ายบางอย่างได้ เหตุผลนี้คือคุณค่าของเพนนิซิลินว่ามีคุณค่า”^{๑๐} แต่มีแนวคิดที่ไม่เข้ากับทรรศนะของเขาเท่าไร คือ แลงเฟลด์ เฮอริบอร์ท ซิดนีย์(Langfeld, Herbert Sidney ค.ศ.1879-1958)ว่า “ความงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลอย่างเดียวน่าจะเป็นจิตอย่างเดียวน่าจะเป็นวัตถุอย่างเดียวน่าจะเป็นความรู้ทางปัญญาอย่างเดียวไม่ใช่คุณค่าที่มีอยู่ในวัตถุอย่างเดียวน่าเป็นสัมพันธภาพระหว่างสิ่งสองสิ่งคือจิตมนุษย์กับวัตถุ”^{๑๑} และแลงเฟลด์กล่าวขำว่า การตัดสินคุณค่าเชิงสุนทรียศาสตร์ คือ การที่จิตแสดงปฏิกิริยาต่อสถานการณ์ในสิ่งแวดล้อม หรือจิตประเมินค่าวัตถุที่มีคุณค่า หรือมีคุณภาพที่เร้าให้เกิดปฏิกิริยาขึ้นภายในจิต โดยนัยนี้ ความงามเป็นทั้งอัตนัยนิยมและปรนัยนิยมความงามไม่ได้พ้นไปจากการวิจักษณ์ของจิตและไม่ได้พ้นไปจากคุณภาพของวัตถุแม้ว่าความงามจะขึ้นอยู่กับการวิจักษณ์ของจิต แต่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับทางเลือกตามใจชอบ การตัดสินทางสุนทรียศาสตร์หมายถึงอุดมคติแห่งความงาม”^{๑๒} ทรรศนะของเขาขึ้นอยู่กับพื้นฐานที่น่าฟังเป็นอย่างยิ่ง ถ้าเปรียบกับหลายคนที่น่าเสนอมา แต่ยังมีนักปรัชญาที่มีแนวคิดคล้ายกับเขา คือ ดี.ดับบลิว.ปราลล์(D.W.Prall ค.ศ.1929)ว่า คุณค่าทางสุนทรียะ กำเนิดจากสิ่งที่เรียกว่า ภาวะที่เป็นตัวกัตตา และกรรมมีความสัมพันธ์กันด้วยดี”^{๑๓} การหาค่าความงามในศิลปะมีหรือไม่ ต้องขึ้นกับตัวกัตตาและกรรมเป็นเครื่องพิสูจน์ ถ้าสองสิ่งไม่สัมพันธ์กันความงามย่อมเกิดขึ้นไม่ได้เหมือนดังภายิตโบราณกล่าวไว้ว่า”^{๑๔} “ไถ่งามเพราะชนคนงามเพราะแต่ง” เปรียบเหมือนกับแนวคิดของท่านคือ อาร์.บี.เพอร์รี่(R.B.Perry ค.ศ.1876-1957)ว่า คุณค่าเป็นภาวะสัมพันธ์

^{๑๐} Monroe C. Beardsley, “The instrumentalist of aesthetic value” in introductory reading in aesthetics, (New York : the free press, 1969), p. 318.

^{๑๑} ปานทิพย์ ศุภนกร, และคณะ, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๘), หน้า ๒๒๖.

^{๑๒} อมร โสภณวิเศษสุวรรณค์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, หน้า ๓๓๐-๓๓๑.

^{๑๓} D. w. prall, A study in theory of values., p. 122.

^{๑๔} ปรีชา พิณทอง, **ไขภายิตโบราณอีสาน**, (อุบลราชธานี : ศิริธรรม, ๒๕๒๘), หน้า ๒๗.

ระหว่างวัตถุกับตัวบุคคลอันเป็นผู้ตีค่า แต่คุณค่าอันนี้เป็นภาวะสัมพันธ์^{๘๕}ระหว่างความสนใจกับสิ่ง
ที่สนใจ คุณค่าคือวัตถุที่ก่อให้เกิดความสนใจ วัตถุนั้นจะมีอยู่จริงหรือมีอยู่ในจินตนาการก็ตามย่อม
มีคุณค่า ถ้าหากมีผู้สนใจวัตถุนั้น เหมือนดั่งกับเบเรคิคว่า ทะเลทรายไม่มีคุณค่าจนกว่าจะมีใครสนใจ
มันไม่ว่าในเชิงปฏิฐานหรือเชิงนิเสธ เช่น เมื่อผู้เดินทางพบเจอแล้วบอกว่าทะเลทรายอ้างว้างและน่า
กลัว ทะเลทรายก็มีคุณค่าสำหรับผู้นั้น หรือเมื่อทะเลทรายสนองความต้องการทางใด ๆ ได้ มันก็มี
คุณค่าเช่นกัน และเขาได้กล่าวซ้ำอีกว่า คุณค่าคือสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสนใจของเรา โดยที่เราไม่
จำเป็นต้องมีความรู้ใด ๆ ในคุณค่านั้นเลย^{๘๖} และแซมมวล อาเล็กซานเดอร์ (Alexander, Samuel ค.ศ.
1910-1985)ว่า คุณค่ามีสองด้าน คือ หนึ่งตัวผู้ประเมินค่า และสองวัตถุที่ถูกประเมินค่า ส่วนคุณค่า
นั้นอยู่ในความสัมพันธ์ระหว่างสองด้านนี้ วัตถุจะมีคุณค่าในฐานะที่ถูกประเมินโดยผู้ประเมิน และ
ผู้ประเมินมีคุณค่าก็ในฐานะที่ประเมินวัตถุ การร่วมสัมพันธ์กันระหว่างผู้ประเมินกับวัตถุที่ถูก
ประเมินเป็นความเป็นจริงที่ชัดเจน จะเห็นได้จากการที่ต้องถือว่าทั้งสองฝ่ายมีส่วนในคุณค่า เพราะ
คุณค่าในฐานะที่เป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่ง ย่อมจะเป็นคุณค่าในแง่หนึ่ง และแง่หนึ่งแหละที่ทำให้คุณค่า
ในทำนองเดียวกันถ้ามนุษย์เป็นนักคิดอย่างแท้จริง เป็นคนดีและเป็นคนที่รู้จักคุณค่าของ
สุนทรียภาพ^{๘๗} จากทรรศนะดังกล่าวแล้วพอสรุปได้ดังนี้

สัมพัทธ์นิยมมีทรรศนะแตกต่างจากแนวคิดทั้งสองระบบ คืออัตนัยนิยมและปรนัยนิยม
ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สัมพัทธ์นิยมเป็นแนวคิดที่อยู่กึ่งกลางระหว่างแนวคิดทั้งจิตและวัตถุ
สัมพัทธ์ซึ่งกันและกันทั้งผู้รับชมกับวัตถุสุนทรียะนั้นจึงจะเกิดมีคุณค่าทางความงามได้ หากกล่าว
อีกว่า ผู้รับรู้คุณค่ากับวัตถุสุนทรียะที่ให้คุณค่าทั้งสองอย่างนี้ ต้องมีคุณสมบัติทางสุนทรียะด้วยกัน
มันจึงสามารถปลุกเร้าความรู้สึกทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้ เพราะทั้งจิตและวัตถุมีความสำคัญทั้งสอง
อย่าง แต่การให้ปริมาณของผู้ที่มีความรับรู้สึก ทางสุนทรียะเป็นตัววัดคุณค่าทางสุนทรียะทำให้
ทฤษฎีนี้ต้องอาศัยความรู้สึกของคนจำนวนมากหรือจำนวนน้อยเข้ามายืนยันอีกประการหนึ่ง เพื่อ
บ่งชี้ความมีอยู่แห่งความงามนั่นเอง

๓. ๓. ๑ ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมที่มีต่อศิลปะลายสัก

กลุ่มสัมพัทธ์นิยมซึ่งเป็นกลุ่มที่คิดใหม่ทำใหม่ โดยประสานระหว่างความคิดปรนัยนิยม
และอัตนัยนิยม จึงต้องเปิดโลกทัศน์ใหม่นี้ สืบเนื่องจากเหตุการณ์ของการวินิจฉัยคุณค่าทาง

^{๘๕} Melvin Rader, and Bertram Jessup, *Art and human values*, (New York: Prentice-hall
Englewood cliff, 1976), p. 10.

^{๘๖} ออมร โสภณวิเศษฐวงศ์, *ปรัชญาเบื้องต้น*, หน้า ๓๔๗.

^{๘๗} Samuel Alexander, *Apce time and Deity*, (London: Macmillan, 1920), p. 302.

สุนทรียะแบบสัมพัทธ์นิยมเกิดมีความน่าเชื่อถือมาก แต่เรื่องนี้กลุ่มสัมพัทธ์นิยมมีมุมมองต่อศิลปะลายสักอย่างไร ศิลปะลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะหรือความงามอย่างไร สัมพัทธ์นิยมจะมีมุมมองลายสักอย่างไร ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเห็นว่า ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมนั้นเป็นทฤษฎีที่ประยุกต์ หรืออยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นสิ่งสัมบูรณ์ของคุณสมบัติทางสุนทรียะของวัตถุ และความรู้สึกทางสุนทรียะของผู้รับรู้ที่เป็นไปอย่างอำเอใจ ความจริงแล้วความคิดของปรนัยนิยมและอัตนัยนิยมถูกนำมาใช้ร่วมในทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะของสัมพัทธ์นิยมจึงมีความซับซ้อนกว่าปรนัยนิยมและอัตนัยนิยมนั่นเอง ถ้าเรามองว่า ลายสักมีคุณค่าหรือไม่ตามทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมเรื่องนี้ต้องมีแน่นอนเพราะว่า มีลายสักและมีจิตผู้รับรู้ เนื่องจากศิลปะลายสักอันมีสีสัน สวยงาม ประดิษฐ์ขึ้นด้วยศิลปินผู้มีประสบการณ์ชำนาญการ ทำให้เกิดลายสักมีคุณภาพอันเป็นฝีมือได้มาตรฐานจึงเกิดบรรจงละเอียดลออ จนกระทั่งเป็นเหตุให้มีการชักจูงดึงดูดจิตใจของผู้ชมเป็นจำนวนมากหรือน้อยแล้วแต่ความสนใจ ผลจากความมีอยู่ของลายสัก จึงเป็นต้นเหตุดึงดูดความสนใจของผู้ชมหรือผู้ศักดิ์มีคนบางกลุ่มนิยมสักตั้งแต่อดีตมาจนกระทั่งปัจจุบัน

ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะในลายสักว่า ความงามของลายสักนั้นอยู่ที่ความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นลูกโซ่ระหว่างจิตกับลายสัก โดยเฉพาะการสักลายอาทิการสักรูปยันต์ต่าง ๆ เช่น การสักยันต์บัวแก้ว การสักยันต์หนุมาน และการสักรูปอื่น ๆ ที่เรียกว่า“Tattoo” เป็นที่นิยมกันมากในสังคมปัจจุบันไม่ว่าชายหรือหญิงแต่จะเป็นการสักประเภท รูปหัวใจ รูปดอกกุหลาบอันเป็นสัญลักษณ์แสดงให้รู้ถึงความผูกพันระหว่างบุคคลทั้งคู่ หรือเพื่อตราหน้าความทรงจำให้กับตัวเอง การสักลายนี้ถือเป็นศิลปะอันมีคุณค่ามาก ถ้ามองตามทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมแล้วเห็นว่า ลายสักเป็นสิ่งที่สวยงามมากพอกับภาพวาดพระเวสสันดรชาดก ที่ชาวพุทธนิยมวาดเอาไว้ตามผนังพระอุโบสถ ศาลาโรงธรรมในวัดต่าง ๆ ฉะนั้น จะเห็นคุณค่าทางสุนทรียะของศิลปะลายสักอย่างแท้จริงมิใช่เฉพาะจิตอย่างเดียวเท่านั้นเป็นผู้รู้ แต่สิ่งสำคัญที่สุดเราต้องมีลายสักอีกด้วยโดยลายสักจำเป็นต้องมีความชัดเจน ละเอียด บรรจง สักโดยช่างที่มีฝีมือ มีเส้นสีสันทันที่สุขุมประณีต จึงจะเป็นการสัมพันธ์กันได้ระหว่างจิตใจอันเป็นตัวรู้สึกผ่านระบบประสาททั้ง ๕ คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกายแล้วนำไปสู่การสังเคราะห์หาคุณค่าหรือตีความว่า งามหรือไม่งาม ถ้าศิลปะลายสักมีสีสันสวยงามแจ่มแจ้ง แน่นอนจิตใจก็มีความสัมพันธ์เกิดอารมณ์รู้สึกชอบ ถ้าเป็นลายสักที่ไม่ประณีต เช่น หยาบ แจ็งกระด้าง มัวหมอง มีคกริม ดูแล้วแห้งแล้งไม่มีชีวิตชีวาช่วยทำให้ความสัมพันธ์มีความลดน้อยลงความหมายก็ไร้ค่าต่องานศิลปะลายสักนั้น แต่ถ้าพูดอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นแนวคิดทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมแบบเชิงปฏิบัติเสกก็น่าจะถูกต้อง

สัมพัทธ์นิยมที่มีต่อศิลปะลายสักที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยเห็นว่า ความมีอยู่ของความงามมิได้มีอยู่ภายในคุณสมบัติของลายสักแต่อย่างใด และความงามของศิลปะลายสักไม่ได้มีอยู่ที่ตัวจิตเป็นผู้

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รับรู้ความงามในศิลปะลายสักแต่อย่างใด แต่การจะรับรู้ความงามในศิลปะลายสักได้นั้นนักสุนทรียศาสตร์ฝ่ายสัมพัทธ์นิยมบอกว่าต้องมีทั้ง ๒ อย่างที่สัมพัทธ์กันคือ มีทั้งคุณค่าสมบัติที่เพียบพร้อมมีความสมดุลย์ทั้งสัดส่วน และสีสันทัน ส่วนจิตก็ก็ต้องมีความพร้อมที่จะรับรู้ความมีอยู่ของความงามในศิลปะลายสักนั้น ๆ เช่น มีความพึงพอใจในขณะที่ดูศิลปะลายสักนั้น เมื่อทั้ง ๒ อย่างสัมพัทธ์กันอย่างแน่นแฟ้น จึงทำให้ศิลปะลายสักมีความสมบูรณ์ และเป็นศิลปะที่มีคุณค่าแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่งสัมพัทธ์นิยมที่มีต่อศิลปะลายสักดังผู้วิจัยได้ชี้แจงในเบื้องต้น ซึ่งเป็นทฤษฎีเกิดขึ้นเพื่อเป็นผู้เข้ามาสร้างความสมานฉันท์ให้กับทฤษฎีทั้ง ๒ คือปรนัยนิยมกับอัตนัยนิยม

๓. ๓. ๒ หลักวินิจฉัยคุณค่าความงามในศิลปะลายสักฝ่ายสัมพัทธ์นิยม

การถกเถียงกันในวงการวิชาการเกี่ยวกับปัญหาความมีอยู่ ของคุณค่าสุนทรียะหรือความมีอยู่ของความงามที่ยังหาข้อยุติได้ยาก ประเด็นนี้เอง จึงทำให้นักสุนทรียศาสตร์จำต้องทำงานกันอย่างเคร่งเครียด เพื่อมุ่งสร้างหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการวินิจฉัยให้กับงานศิลปะหรือเพื่อพิสูจน์ความหมายให้ถูกต้องและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ซึ่งเรื่องนี้ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมมีหลักเกณฑ์มาตรฐานอยู่ ๓ ประการคือ

๑) จิตกับวัตถุ(mind and object) คำว่า จิตกับวัตถุ หมายถึงเรารู้คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักได้นั้นเกิดจากความมีอยู่ของสิ่งทั้ง ๒ อย่างคือ ความมีอยู่ของจิตและความมีอยู่ของวัตถุ จิตในที่นี้หมายถึง ตัวสภาวะผู้รับรู้ที่มีต่อลายสัก การรับรู้นี้เป็นตัวที่แสดงความหมายออกมาในลักษณะว่า พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อศิลปะลายสัก แต่อีกประการหนึ่งคือ ต้องมีตัววัตถุด้วย เรียกว่า ต้องมีศิลปะลายสักที่เห็นด้วยตาจริง ๆ จึงสามารถกล่าวได้ว่าคุณค่าสุนทรียะมีอยู่จริง ถ้าไม่มีศิลปะลายสักการหาคุณค่าทางสุนทรียะก็ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้ศิลปะลายสักนั้น อาจจะเป็นลายสักศิลปะทั่วไปก็ได้ และลายสักนั้นจะต้องอยู่ในที่ที่เราสามารถมองเห็นได้อย่างถนัดชัดเจน เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยคุณค่าให้ได้ ดังนั้น ในการหาคุณค่าทางสุนทรียะจึงต้องมีวัตถุหรือลายสักที่จะตัดสินอยู่ต่อหน้าเรา และคุณค่าทางสุนทรียะก็คือสิ่งที่มีอยู่กับวัตถุ หรือศิลปะลายสักนั่นเอง แล้วเราก็ตัดสินให้กับศิลปะลายสักนั้นว่า งามหรือไม่งาม ถ้ามีจิตพร้อมกับวัตถุอยู่สัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างวัตถุหรือลายสักกับบุคคลหรือตัวกรรมกับตัวกัตตา ซึ่งความใกล้ชิดดังกล่าวนี้อาจจะเป็นไปทั้งกายและจิตใจ คือลายสักเป็นตัวกรรมจะต้องอยู่ในตำแหน่งที่กัตตาหรือบุคคลสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน ตัวกัตตาหรือตัวบุคคลก็จะต้องมีจิตใจอยู่ในสภาพที่เหมาะสมที่จะรับรู้หรือสนใจต่อลายสักนั้นด้วย

๒) ความสัมพันธ์ของคุณค่ากับศิลปะลายสัก การเชื่อมโยงสัมพันธ์ระหว่างตัวจิตของบุคคลใด บุคคลหนึ่งกับลายสักภาพใดภาพหนึ่งที่กำลังเผชิญหน้าระหว่างผู้ชมที่ดึงดูเอาจิตออกมา

รับรู้ต่อลายสัก และก็ลายสักที่เป็นภาพอันมีสีสัน สวยงาม กำลังแสดงบทบาทเป็นนางละครเล่น บทบาทอันเป็นมหาเสน่ห์ให้เห็นอย่างเด่นชัดทำให้ตัวจิตต้องเกิดปฏิกิริยาตอบสนองขึ้น หรือไม่ตอบสนองรับ คือความสัมพันธ์กันในหลักการวินิจฉัยคุณค่าทางสุนทรียะในแนวคิดของสัมพัทธนิยมนี้ ถ้าหากว่าทั้ง ๒ สิ่งไม่มีความสัมพันธ์ต่อกันทฤษฎีนี้ก็จะไม่เกิดขึ้น

๓) ความงามที่สัมพันธ์กับศิลปะลายสัก ทฤษฎีสัมพัทธนิยมเชื่อว่า ความงามเกิดจากความมีอยู่ของสิ่งทั้ง ๒ อย่างคือ อย่างหนึ่งความมีอยู่ของจิตที่เป็นตัวกำหนดให้กับสิ่งที่เห็นหรือศิลปะลายสัก อย่างที่สองคือ ความมีอยู่ของวัตถุหรือความมีอยู่ของลายสัก เมื่อทั้ง ๒ สิ่งนี้สัมพันธ์กันก็จะเกิดความหมายใหม่ขึ้นมาอันได้แก่ตำแหน่งของความงามนั่นเอง ตำแหน่งแห่งความงามแต่ละศิลปะลายสักนั้นคงจะไม่เหมือนกันเสมอไป ต้องขึ้นอยู่กับระดับความรู้ความสามารถของจิตด้วย และขึ้นอยู่กับศิลปะวัตถุลายสักนั้น ๆ ด้วย เพราะบนพื้นฐานความจริงแล้วมนุษย์เราเกิดมามีอุปนิสัยไม่เหมือนกัน แม้แต่สิ่งที่ทำให้อุบัติขึ้นก็ยังไม่เหมือนกัน ดังนั้น จึงเป็นข้อบกพร่องได้ในการที่จะตัดสินศิลปะลายสักให้เท่าเทียมกัน ถ้าพูดโดยรวมแล้วความงาม คือตำแหน่งที่ทุกคนปรารถนาต้องการกันทุกคนไม่ว่าจะมีหรืออยากจนก็ชอบสิ่งที่ งาม เพราะความงามเป็นเกณฑ์ที่ทฤษฎีสัมพัทธนิยมเอามาเป็นข้อวินิจฉัยศิลปะลายสักหรือตัดสินในทางคุณค่าสุนทรียะ จะอย่างไรก็ตาม ดังหนังสือสุนทรียศาสตร์ของจี.ศรีนิวาสนอธิบายว่า ความงามคือความสัมพันธ์ระหว่างกัตตา(ผู้ชม)กับกรรม(ศิลปะ) ซึ่งกัตตาทำหน้าที่เป็นผู้สนใจ ส่วนกรรมทำหน้าที่เป็นสิ่งเร้าความสนใจนั่นเอง ซึ่งทั้งกัตตาและกรรมยอมเกิดขึ้นอย่างแน่นอนแต่สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เรียกว่าสิ่งเกิดใหม่ คือหมายถึง ความงามนั่นเอง^{๑๘} ถ้าหากจะกล่าวโดยประการอีกว่า สิ่งสัมพันธ์ระหว่างกัตตาและกรรมมิใช่สิ่งที ก่อให้เกิดความงามใด ๆ เพราะฉะนั้น การอธิบายความว่า ความงาม คือความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับบุคคลหรือตัวกัตตากับตัวกรรมนั้น จึงเป็นคำอธิบายไม่ถูกต้องนัก

๓.๓.๓ สัมพัทธนิยมกับวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสัก

การรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักของฝ่ายทฤษฎีสัมพัทธนิยมนี้ ถือการรับรู้คุณค่าทางความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักนั้น เกิดจากสาเหตุแห่งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับศิลปะลายสักนั้นด้วยเป็นสิ่งที่มีความงามอยู่จริง หรืออาศัยตัวจิตกับวัตถุตนเองเป็นตัวนำสื่อเชื่อมพันเข้ากัน จึงปรากฏมีคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักด้วย ดังนั้นทฤษฎีของฝ่ายทฤษฎีสัมพัทธนิยมมีเกณฑ์การตัดสินศิลปะลายสักว่า เกิดขึ้นได้อย่างไร รู้ได้อย่างไร เรื่องนี้นักสัมพัทธนิยมได้กล่าวหลักการวิธีการรับรู้คุณค่าความงามในศิลปะลายสักไว้ ๕ ประการคือ

^{๑๘} G. Srinivasan, *Problem of Aesthetics.*, p. 29.

๑) รับรู้ได้เพราะมีจิตกับรอยสักจริง การรับรู้คุณค่าความงามด้วยวิธีการนี้ หนึ่งเพราะมีจิตและรอยสักจริงจึงสามารถเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความมีอยู่แห่งความงามได้ ตามธรรมชาติแล้วจิตเป็นสภาวะนามธรรมส่วนรอยสักเป็นสภาวะรูปธรรมคือเป็นสิ่งที่พิสูจน์ให้เห็นได้ด้วยจักขุประสาทสัมผัสได้ด้วย^{๑๕} ประสาทตาหรือมือ ในเมื่อจิตมีและวัตถุรอยสักมี ทั้ง ๒ สิ่งบวกสัมพันธ์กันเข้าเกิดความรู้สึกว่า ชอบหรือไม่ชอบ งามหรือไม่งามเท่านั้น

๒) รับรู้ได้เพราะลายสักมีความสมบูรณ์จริง การศึกษาคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก เห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน มูลฐานเพราะเหตุอะไรไม่ทราบ ที่นักการศึกษาทั้งหลายได้มองข้ามในองค์ความรู้นี้ไป หรือเพราะลายสักเป็นศาสตร์ที่ไม่มีความสมบูรณ์ดีพอหรือไม่นั้นด้วยเหตุอะไรไม่ทราบ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในแง่มุมนี้ จึงจำเป็นต้องหยิบยกขึ้นมาเป็นแง่การศึกษาวิจัยหาความสมบูรณ์ให้กับศิลปะลายสักว่า ศิลปะลายสักมีความสมบูรณ์จริงหรือไม่ทำไมผู้คนจึงให้ความนิยมจนกลายเป็นแฟชั่นยอดฮิตติดอันดับโลก ลายสักถือเป็นศิลปะที่มีความละเอียดลออ และอ่อนช้อยสมบูรณ์ดี เรื่องนี้เกิดจากสภาพการณ์ของโลกมีการพัฒนาอย่างมั่งคั่งทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงเป็นมูลฐานนำมาประดิษฐ์คิดแต่งให้กับโลกแห่งศิลปะลายสักได้อย่างสมบูรณ์จริง

๓) รับรู้ได้เพราะผู้ชมมีอารมณ์ร่วมที่บริสุทธิ์จริง การรับรู้ความงามโดยผู้รับรู้คือผู้ชม (รวมผู้สักลาย) เป็นบุคคลที่มีจิตใจบริสุทธิ์ผุดผ่อง สะอาด และสงบเป็นปกติยอมทำให้การรับรู้ที่มีอารมณ์อันประจักษ์แจ้งได้ ทำให้โลกแห่งรอยสักมีคุณค่าเกินคำบรรยาย

๔) รับรู้ได้ผู้ชมมีความพร้อมรับรสแห่งความงาม การชมศิลปะลายสักเชื่อว่า ต้องมีปัจจัยหลายอย่างผสมผสานกันเข้า แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดทำให้การชมได้เกิดอรรถรสได้ก็คือลายสักชิ้นนั้น ๆ ต้องมีแสงและเงาที่เพียงพอ จึงสามารถมองเห็นลายสักได้อย่างแจ่มแจ้ง ฉะนั้น แสงและเงาเป็นสิ่งที่มโหฬารมากมาต่อการรับรู้ลวดลายของศิลปะลายสัก ถ้าแสงมีความสว่างดีที่บริเวณสถานที่ชมศิลปะลายสัก สามารถทำให้เกิดอรรถรสแห่งการรับรู้คุณค่าความงามได้ เช่น มีความสงบเงียบ นุ่มนวล เร้าใจ ฯลฯ ในเมื่อขณะชมศิลปะลายสัก แต่สำคัญอีกคือผู้ชมต้องตัดความกังวลใด ๆ ออกจากจิตใจ และน้อมจิตใจที่จะรับเอาอย่างเดียว การรับรู้คุณค่าความงามชนิดนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่ประเสริฐดี เพราะจะทำให้ผู้ชมเกิดองค์ความรู้ใหม่ขึ้นมาคือการทูล่วงเข้าไปในโลกแห่งศิลปะสามารถตีความในรสนิยมของโลกแห่งความงามที่นิรันดร์

๕) รับรู้ได้เพราะลายสักสามารถเปรียบเทียบกันได้ การศึกษาโลกแห่งศิลปะเป็นสิ่งที่กว้างขวางไร้ขอบเขต ดังที่สังเกตเห็นมีอยู่ทั่วไปกิจกรรมการสักลายมีกันแทบทุกชนชาติ สาเหตุทำ

^{๑๕} ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์, **ทัศนศิลป์ปริทัศน์**, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐.

ให้การสร้างสรรค์ศิลปะลายสักมีมากมาย ซึ่งเราสามารถทำการเปรียบเทียบวินิจฉัยระหว่างลายสัก
ชิ้นนี้กับลายสักชิ้นนั้น เมื่อมีสองสิ่งเทียบเคียงกันได้ย่อมเห็นความแปลกใหม่เกิดขึ้นกับอีกลายสัก
ชิ้นใดชิ้นหนึ่งแล้วผลการตัดสินย่อมชี้ให้เห็นว่าลายสักชิ้นนั้นมีความงามกว่าชิ้นนี้ การรับรู้ความ
งามประเภทนี้ ต้องอาศัยประสบการณ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการสร้างสรรค์ทัศนศิลป์
ใหม่ ๆ ทำให้มนุษย์ได้มีการศึกษาเรียนรู้ในกิจกรรมทางปัญญาอันไม่มีที่สิ้นสุด^{๔๐} และทำให้โลกมี
ศิลปะลายสักที่งดงามเป็นอาหารตาและอาหารใจ

---

^{๔๐} สุชาติ เกาทอง, หลักการทัศนศิลป์, (กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, ๒๕๓๖), หน้า ๖๓.

บทที่ ๔

วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสัก

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าศิลปะลายสักว่าเกิดความงามอย่างไร ผู้ที่นิยมสักลายนั้นสักเพื่ออะไรบ้าง ซึ่งก็มีแนวคิดเรื่องนี้อยู่หลายประการด้วยกัน กล่าวคือ บางกลุ่มมีความเชื่อว่าสักแล้วจะทำให้เกิดความขลัง บางกลุ่มเชื่อว่าลายสักจะทำให้เกิดความสวยงาม บางกลุ่มสักตามประเพณี บางกลุ่มยังมีความเชื่อว่าลายสักจะทำให้ตนมีอำนาจและยังมีอีกมากมายหลายแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปไว้แล้วในหัวข้อที่ผ่านมา

ในหัวข้อต่อมาผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับความงามในเชิงสุนทรียศาสตร์มาแล้ว พบว่า มีแนวคิดของนักสุนทรียศาสตร์ในเรื่องของความงามอยู่ถึง ๓ กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มแรก คือกลุ่มอตันนิยมกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า ความงามนั้นเกิดขึ้นจากจิตที่เป็นผู้รู้สึกหรือเพราะมีจิตเท่านั้น จึงจะรู้จักซาบซึ่งความงามในเชิงสุนทรียะได้ ถ้าไม่มีจิตเสียแล้วความงามย่อมไม่สามารถที่จะรับรู้ได้เลย แต่ยังมีอีกกลุ่มที่ขัดแย้ง คือกลุ่มที่สองได้แก่กลุ่มปรนัยนิยมมีความเห็นว่า ความงามต้องเกิดขึ้นจากวัตถุต่างหาก ถ้ามีแต่จิตเพียงอย่างเดียวแล้วปราศจากวัตถุทางสุนทรียะจิตจะไปรับรู้ค่าของความงามได้อย่างไร หรือจะไปซาบซึ่งค่าของความงามได้อย่างไร เพราะมีวัตถุเราจึงเห็นความสวย หรือความงามของมันมิใช่หรือ แล้วอยู่ ๆ เราก็เกิดความรู้สึกความงามขึ้นมา มันเป็นเรื่องที่แปลกประหลาดมิใช่หรือ เมื่อมีทั้งสองแนวคิดกำลังขัดแย้งกันขึ้นจึงเกิดมีแนวคิดที่สามเข้ามา ประสานข้อขัดแย้งดังกล่าว คือแนวคิดกลุ่มสุดท้าย คือกลุ่มสัมพัทธ์นิยม กลุ่มนี้เกิดขึ้น เพื่อประนีประนอมแนวความคิดทั้งสองกลุ่ม จึงทำให้มีความกลมกลืนกัน ไม่มีความขัดแย้งกันรุนแรงมากนัก โดยกลุ่มนี้เชื่อว่าความงามไม่ว่าจะเป็นความงามในเชิงสุนทรียะหรือความงามแบบไหนก็ตามต้องอาศัย สิ่งสองสิ่งหรือวัตถุและจิตใจ กล่าวคือ ต้องมีสิ่งที่ถูกรู้และสิ่งที่ทำหน้าที่รู้ จึงจะทำให้ความงามนั้นสมบูรณ์แบบ จากการศึกษามานี้พอได้แนวทางสังเขปดังกล่าวแล้ว ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจต่อไปคือ แนวคิดของนักสุนทรียศาสตร์ทั้งสามกลุ่มที่กล่าวมาแล้วนั้น มองศิลปะประเภทลายสักอย่างไร และมองว่าศิลปะลายสักนี้มีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ ซึ่งในประเด็นเหล่านี้ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์ต่อไปเป็นประเด็นหลักคือ นักสุนทรียศาสตร์มองว่าศิลปะลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ โดยผู้วิจัยจะยกประเด็นของศิลปะลายสักมาใช้ในการวิเคราะห์ ๒ ประเด็น คือ ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ และลายสักที่สักเพื่อความสวยงาม

๔.๑ วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์

ลายสักที่สักเพื่อวัตถุประสงค์ให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์นั้นจากการศึกษาพบว่าผู้ที่สักมีความเข้าใจและมีความเชื่อว่าลายสักเหล่านั้น จะทำให้แคล้วคลาดปลอดภัยจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง การที่ผู้คนนิยมคลั่งไคล้ในลวดลายแห่งลายสัก ก็สืบเนื่องจากทุกคนมีความเชื่อที่แตกต่างกันออกไปดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับความเชื่อ ทศนคติและค่านิยมของแต่ละเกณฑ์หลัก แต่มีอีกประการหนึ่ง ที่ถือว่าสำคัญเหมือนกันก็คือลักษณะภายในของแต่ละคนนั่นเอง และสภาพแวดล้อมก็มีส่วนช่วยชักนำให้ผู้คนชอบสักเหมือนกัน ถ้าหากเปรียบเทียบความเชื่อที่มีอยู่ในสังคมไทยแล้วเห็นว่า การสักลายนิยมสักเพื่อความขลัง ความศักดิ์สิทธิ์ อันเป็นคุณค่าทางความอยู่ยงคงกระพันชาตรี หรือเมตตามหานิยมแคล้วคลาด ถ้าเป็นเรื่องการสักเพื่อความสวยงามมีก็น้อย^๑ การสักของคนที่มีความเชื่อว่าลายสักสามารถสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับตัวผู้สักได้นั้น คนเหล่านั้นมีความคิดอยู่บนฐานเดียวกันในสองประการกล่าวคือ การสักเพื่อผลทางเมตตามหานิยม และเพื่อผลทางคงกระพันชาตรี

ฉะนั้นเมื่อก้าวถึงลายสักในเรื่องของความเมตตามหานิยม หรือคงกระพันชาตรีแล้ว เป็นเหตุให้คนที่มีความต้องการสิ่งเหล่านี้สนใจมากเป็นพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ สุลักษณ์ ศรีบุรี ที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า“ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย”และผลการศึกษารูปได้ว่า คนไทยสมัยก่อนเมื่อแตกเนื้อหนุ่มแล้ว คือมีอายุย่างเข้าสิบเจ็ดปีจะต้องไปขอเป็นศิษย์วัดเพื่อหวังจะได้ให้พระ หรืออาจารย์สักได้มีเมตตาเอ็นดูสงสารแล้วก็จะทำการสักลายให้ ตามที่ต้องการของตน ซึ่งลายสักนี้ถือเป็นสิ่งที่มีความหมายในชีวิตของตนเพราะมันแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ของตนเอง โดยอาจารย์สักจะทำการสักเป็นรูปคือ ฝีเสื้อบ้าง ปลาบ้าง และบางคนสักเป็นรูปเลขาคณิตให้ที่บริเวณแขนท่อนล่าง เพียงแค่เนื้อบรรดาหนุ่ม ๆ ก็จะได้รับคามปีติยินดีเป็นอย่างมากที่สุดและภูมิใจต่อลายสักของตนที่ได้มีอยู่นั้น เพราะสังคมสมัยนั้นเชื่อว่า มันหมายถึงความเป็นลูกผู้ชายที่ใหญ่เต็มตัวแล้ว^๒ ส่วนลายสักที่เป็นเครื่องรางของขลัง สักลายประเภทนี้เป็นการสักเพื่อต้องการประสบในสิ่งที่เป็นมงคลแก่ผู้สักคือ สิ่งที่เป็นความศักดิ์สิทธิ์เพื่อนำมาเป็นเครื่องปกป้องคุ้มครองภัยอันจะเกิดขึ้นแก่ตน จึงสักคาถาอาคมโดยเฉพาะลายสักประเภทยันต์ เพราะทำให้ชีวิตของผู้สักมีความรู้สึกร่มองปลอดภัยหรือปราศจากปัญหาต่าง ๆ ฉะนั้น ในความเชื่อเรื่องนี้ จึงเป็นสิ่งที่นิยมกันมากคู่กับ

^๑ นันทัญญา มหาจันทร์, “ศึกษาการสักลายของไทยและญี่ปุ่น”, **บทรายงานการวิจัย**, (ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

^๒ สุลักษณ์ ศรีบุรี, และคณะ. “ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย”, **บทรายงานการวิจัย**, (ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐), หน้า ๒๐.

สังคมไทยมานาน” การสักเพื่อให้หนังเหนียว คือพินแทงไม่เข้าหรือเรียกว่า “อยู่ยงคงกระพันชาตรี” ให้แคล้วคลาดจากภัยอันตรายใด ๆ ทั้งหลายที่อาจเกิดขึ้นได้จากของมีคมและสัตว์ร้ายนานาชนิด จึงนิยมสักรูปเทพเจ้าที่มีอิทธิฤทธิ์ โดยเฉพาะรูปทางศาสนาเช่น พระศิวะ พระอิศวร พระพรหม หรือแม้แต่รูปพระนารายณ์ แต่สำหรับรูปสัตว์ที่เชื่อว่าสามารถป้องกันภัยได้คือ รูปสัตว์ที่มี พละนาภาพสูง คือ หนุมาน นกอินทรี มังกร เสือเผ่น สิงหลม และอื่น ๆ นอกจากสิ่งเหล่านี้แล้วยังนิยมสักเกี่ยวกับของขลังคือ ประเภทของขลังอีกจำพวกหนึ่งเช่น สักยันต์ ที่มีรูปลักษณ์ต่าง ๆ กำกับด้วยอักขระคาถา ภาษาบาลีหรือขอมมีการปลุกเสกรูปลักษณ์ตามพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อให้เกิดรูปลายนอันความศักดิ์สิทธิ์ที่คงทนต่ออาวุธร้ายมีคม^๕ จากที่กล่าวมาเกี่ยวกับลายสักที่สักเพื่อความขลังและความศักดิ์สิทธิ์แล้วนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ต่อไปว่า แท้จริงแล้วลายสักเหล่านี้มีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ และเอาอะไรมาเป็นเครื่องวัดคุณค่าทางสุนทรียะ จากผลการศึกษาเรื่องคุณค่าและความงามทางสุนทรียะของปรัชญาทั้งสามกลุ่มจะเห็นว่า นักปรัชญาในกลุ่มของปรนัยนิยมอาจจะมองว่าลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ หรือสักเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตามย่อมมีคุณค่าทางสุนทรียะ เพราะความเป็นสุนทรียะหรือคุณค่าทางสุนทรียะมิได้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการสักแต่ประการใด แต่ขึ้นอยู่กับวัตถุที่สักซึ่งก็คือ ลายสักนั่นเอง เพราะทฤษฎะนักปรนัยนิยมเชื่อว่า ความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุเท่านั้น คือความงามเป็นสิ่งที่อยู่ในเนื้อของวัตถุและติดมากับตัววัตถุแต่ดั้งเดิม อันเป็นมรดกตกทอดมากับสิ่งนั้นจริง ๆ และสิ่งนั้นก็จะเป็นสิ่งที่มีความงามในตัวของมันเองตลอดไปไม่ว่าเราจะสนใจมันหรือไม่ก็ตาม เราจะอธิบายความงามได้ต้องอาศัยวัตถุเป็นศูนย์กลางหรือเป็นเครื่องมือประกอบ การที่เราสนใจในวัตถุมิใช่เป็นการสร้างความงามขึ้นแก่วัตถุ แต่เป็นเพราะเราพบว่าวัตถุนั้นมีความงาม วัตถุไม่ใช่งามเพราะเราให้ความสนใจมัน แต่เพราะมันงามต่างหากเราจึงสนใจ จะเห็นว่าลายสักย่อมมีความงามและคุณค่าทางสุนทรียะอยู่แล้วตามทฤษฎะของวัตถุวิสัย เพราะความงามเกิดจากวัตถุ วัตถุในที่นี้คือ ลายสักดังกล่าวแล้ว ความงามเป็นคุณสมบัติของวัตถุ เนื่องจากศิลปวัตถุทุกชิ้นล้วนแล้วแต่มีความงามในตัวของมันเอง ดังที่อริสโตเติล (Aristotle, 385-322 B.C) ได้กล่าวไว้ว่า “ความงามที่เป็นวัตถุวิสัยนี้มีจริงเพราะเกิดจากสุนทรียชาต โดยไม่ขึ้นกับความคิดของใคร ๆ สุนทรียชาตมีมาตรการตายตัวแน่นอนในตัวเอง ดังนั้น ความงามของวัตถุจึงเป็นสิ่งสมบูรณ์อันเกิดจากรูปร่างรูปทรง สี สัน ลวดลายที่ประกอบกันเข้าอย่างกลมกลืนมีความสมดุล จึงถือว่า ความงามที่เป็นปรนัยนิยมหรือสุนทรียชาตนั้นเป็นความ

^๕ นันทชญา มหาจันทร์, “ศึกษาศาสตร์ลายของไทยและญี่ปุ่น”, หน้า ๑๕.

^๕ สมชาย นิลอาธิ, “ลายสักบนความเจ็บปวด”, ศิลปวัฒนธรรม, ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ (ธันวาคม

๒๕๒๗): ๑๒๒)

งามที่สมบูรณ์แบบ^๕ อริสโตเติลยังกล่าวต่อไปอีกว่า “สัญลักษณ์ที่แสดงนัยความหมายนั่นเองที่มีความงาม และคุณค่าเพราะมันเป็นสัญลักษณ์ภายนอกของแบบในจิตใจของศิลปิน”^๖ เป็นการย้ำว่าลายสักย่อมมีคุณค่าทางสุนทรียะอย่างแน่นอน เพราะลายสักก็แสดงออกถึงศิลปะที่มีลวดลายหรือเป็นวัตถุทางศิลปะนั่นเอง

เมื่อกล่าวถึงคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักตามแนวความคิดของปรนัยนิยมแล้ว ก็จะได้คำตอบเป็นไปในทางเดียวกันว่า ลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะเพราะคุณค่าทางสุนทรียะคือคุณสมบัติของวัตถุทางสุนทรียะ ซึ่งคุณสมบัติทางสุนทรียะนี้เป็นคุณสมบัติดั้งเดิมติดตัววัตถุทางสุนทรียะมาตั้งแต่แรกเริ่ม และมันมีความเกี่ยวข้องกับตัววัตถุทางสุนทรียะเพียงอย่างเดียว ในเรื่องนี้ ซี.อี.เอ็ม. โจด(C.E.M.Joad ค.ศ.1891-1953)ได้ให้ข้อเปรียบเทียบว่า “เหมือนภาพเขียนมาคอนน่าของราฟาเอล สันซอ (Raphael, Sanzio ค.ศ.1483-1520) ยังคงอยู่ขณะที่มนุษย์คนสุดท้ายได้ตายลง มีสิ่งใดในภาพเขียนที่เปลี่ยนแปลงไปหรือ สิ่งเดียวที่เปลี่ยนแปลงไป คือการซาบซึ้งต่อภาพเขียนได้สิ้นสุดลงแต่นี้ไม่ได้หมายความว่า คุณค่าทางสุนทรียะของภาพเขียนสิ้นสุดลงไปด้วย”^๗ ก็แสดงว่า คุณค่าทางสุนทรียะก็คือคุณสมบัติที่ติดตัววัตถุ(ลายสัก) และเป็นอิสระจากความรู้สึกของคนหรือสิ่งอื่นใดวิธีที่จะเข้าถึงการมีอยู่ของคุณสมบัติทางสุนทรียะนี้คือ การรู้โดยตรง (intuition) ตามทฤษฎีที่ว่า การรู้โดยตรง คือการรู้ไม่ใช่ข้อเท็จจริงทางกายภาพ ไม่ใช่การกระทำเพื่อประโยชน์สุขที่มีเป้าหมายเพื่อความสุขหรือระงับความเจ็บปวด แต่การรู้โดยตรงเป็นสิ่งที่มีความจริงสูงสุด(suprememely real) ที่ไม่ต้องใช้ความรู้ที่ได้จากการคิดด้วยเหตุผล แต่มันเกิดจากจินตภาพอันบริสุทธิ์ไม่สามารถที่จะแบ่งแยกหรือตัดสินได้ว่า จริงหรือเท็จแต่สามารถเรียกว่า “ความเพลิดเพลินทางสุนทรียะ” (aesthetic pleasure)^๘ ในขณะที่ปรนัยนิยมมีความเชื่อว่าลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะเพราะอาศัยตัววัตถุ ก็คือลายสักนั่นเอง มีแนวคิดของอรรถนัยนิยมที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของปรนัยนิยมดังกล่าว เพราะอรรถนัยนิยมเชื่อว่า ความงามไม่ใช่คุณสมบัติของวัตถุทางสุนทรียะ เพราะคุณสมบัติเป็นเพียงเงื่อนไขของคุณค่าทางความงามเท่านั้น ไม่ใช่เป็นตัวคุณค่าหรือตัวความงามโดยตรง การที่เราถือว่า คุณสมบัติกลายเป็นความงามขึ้นมานั้นเพราะเรามีจิตที่เป็นตัวความรู้สึกพึงพอใจทำให้เกิดค่าความงามขึ้น

^๕ Robert Maynard Pirsig, “Aesthetics from Wikipedia, the free encyclo”, <[http://www.google.com/Aesthetics-Wikipedia, the free encyclopedia.htm](http://www.google.com/Aesthetics-Wikipedia,the%20free%20encyclopedia.htm)>, December 2007.

^๖ พ่วง มินอก, **สุนทรียศาสตร์**, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐), หน้า ๕๒.

^๗ จรูญ โกมูทรัดนานนท์, **สุนทรียศาสตร์**, (นนบุรี: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๓๕), หน้า 86.

^๘ Benedetto Croce, **Aesthetics**, (New York: The Noonday press, 1960), p. 1-12.

กลุ่มอรรถนัยนิยมกล่าวว่า คุณสมบัติของวัตถุหรือลายสักจะไม่มีคามหมายไม่มีคุณค่าทางความงามใด ๆ เลย ถ้าหากว่าไม่มีความสนใจของผู้รับรู้การที่กลุ่มปรนัยนิยมเชื่อว่า ความงามเป็นเรื่องของคุณสมบัติของวัตถุเท่านั้นถือว่าผิด เพราะคุณสมบัติของวัตถุจะคงอยู่อย่างนั้นตลอดแต่ตรงกันข้ามกับความเชื่อที่ว่า ความงามของวัตถุอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบุคคลหรือกาลเวลาได้นั้นก็แสดงว่า วัตถุสุนทรีย์ะขึ้นเดียวกัน คนอาจมีความเห็นว่า งามไม่งามต่างกัน หรือวัตถุสุนทรีย์ะเดียวกัน คนเดียวกันอาจมีความเห็นว่า มันงาม เมื่อผ่านไปนานเข้าเขาอาจเห็นว่า ไม่งาม นี่ก็แสดงว่า บุคคลคือตัวสำคัญในการตีค่าทางความงาม โดยการแสดงความสนใจหรือความประทับใจวัตถุทางสุนทรีย์ะจึงจะกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางสุนทรีย์ะขึ้นมาได้สำหรับเรา การที่กลุ่มอรรถนัยนิยมกล่าวเช่นนี้เพื่อยืนยันว่า คุณค่าทางสุนทรีย์ะไม่ได้ขึ้นอยู่กับวัตถุอย่างเดิวกแต่ต้องอาศัยจิตด้วย ในประเด็นศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์นี้ก็เช่นกันกลุ่มอรรถนัยนิยมมองว่า คุณค่าทางสุนทรีย์ะนั้นเป็นคุณสมบัติของจิต กล่าวคือ การกระทำสิ่งใดหรือการชมสิ่งใดก็ตามถ้าสิ่งนั้นสามารถทำให้มีความสุข ความเอิบอ้อมที่เกิดขึ้นในจิตใจหรือความซาบซึ้งในจิตใจแล้วสิ่งนั้นถือว่ามีความค่าทางสุนทรีย์ะ ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ ถ้ามองในประเด็นนี้จะเห็นว่าคุณค่าทางสุนทรีย์ะ เพราะถือว่าคุณค่าทางสุนทรีย์ะเกิดจากจิต เพราะจิตเป็นต้นกำเนิดของความงามและคุณค่าทางสุนทรีย์ะตามความเชื่อของกลุ่มนี้ดังที่ โจฮาน กอดไลป์ ฟิชเต้ (Johann Gottlieb Fichte ค.ศ.1762-1814) กล่าวว่า “สรรพสิ่งในโลกนี้ล้วนแล้วแต่เกิดจากจิตหรือผลผลิตของจิต จิตไม่ใช่เพียงเครื่องประสานกันทางเหตุผลเท่านั้น แต่เป็นธรรมชาติที่มีการสร้างสรรค์มีอิสรภาพสามารถกำหนดตัวเอง เป็นพื้นฐานแห่งความรู้ทางภคทฤษฎีและภาคปฏิบัติและความเข้าใจทั้งหมด^๕ จะเห็นว่าความงามหรือคุณค่าของความงามทั้งหลายย่อมเกิดมาจากจิตทั้งสิ้น ลายสักนี้ถ้าผู้สักมีความพอใจในการสักที่ทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนเหล่านั้นก็แสดงว่า ลายสักนั้นมีคุณค่าทางสุนทรีย์ะเพราะสามารถทำให้เกิดความพอใจได้ดังที่ เดวิด ฮูมว้ (David Hume ค.ศ.1711-1776) ได้กล่าวว่า “การตัดสินความงามเป็นเพียงเรื่องของความรู้สึกพึงพอใจเท่านั้น มันไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุ (ลายสัก) แต่สำหรับในตัวของวัตถุ (ลายสัก) มีคุณสมบัติบางอย่างที่ทำให้เรารู้สึกพึงพอใจ”^๖ และนอกนั้นฮูมว้ยังย้ำว่า “ความงามเป็นเรื่องของความรู้สึกพึงพอใจ”^๗ ดังท่านวิลเลียม อี. เคนนิค (William E.

^๕ ประเสริฐ ศิลาตนา, *สุนทรีย์ะทางทัศนศิลป์*, (กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, ๒๕๔๒, หน้า ๒๒-๒๓.

^๖ ชัยวัฒน์ อรรถพัฒน์, *ปรัชญาตะวันตกร่วมสมัย ๑*, (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒), หน้า ๑๖.

^๗ David Hume, “of the standard of Taste” In *Essays Literary Moral and Political*, (London: 1870), p. 139.

^๘ *Ibid.*, pp. 491-500.

Kennick ค.ศ.1957) ก็เป็นอีกท่านหนึ่งที่มีแนวความคิดเช่นเดียวกับฮูมว้โดยเขากล่าวว่า การตัดสินความงามในศิลปะนั้นเป็นทั้งสองอย่างคือ มีความรู้สึกพึงพอใจและไม่พึงพอใจ ดังนั้น ก็เท่ากับว่า ความพึงพอใจเป็นแก่นสารของความงามนั้นคือ สิ่งหนึ่งงามก็ต่อเมื่อมันให้ความพึงพอใจเท่านั้น^{๙๓} จากแนวความคิดเหล่านี้ก็เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ดังกล่าวมาแล้วนี้ มีคุณค่าทางสุนทรียะเพราะสร้างความพอใจให้กับผู้ที่มีความต้องการสักนั้น ความพอใจความรู้สึกนี้ จึงเป็นเครื่องตัดสินหรือเครื่องวัดประการหนึ่งของจิตวิสัยที่จะสามารถบอกได้ว่า สิ่งไหนมีความงามหรือมีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่อย่างไร ดังที่ ค้านท์(Immanuel Kant ค.ศ.1724-1804)กล่าวว่า ความงามเป็นผลของความรู้สึกว่า “งาม” แต่ความงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุสุนทรียะ แต่เกิดจากความรู้สึกว่า “งาม” ที่มีอยู่ภายในจิตใจของผู้รับชมเท่านั้นที่บอกได้ว่า มีความงามอยู่ในนั้น^{๙๔} ความรู้สึกจึงเป็นมาตรวัดความงามและคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ได้อีกประการหนึ่ง

นอกจากแนวคิดของเคนนิค ฮูมว้และค้านท์ที่ได้เสนอแนวคิดในเรื่องคุณค่าทางสุนทรียะว่าต้องอาศัยความรู้สึก ความพอใจและที่สำคัญต้องมีจิตเป็นต้นกำเนิดแล้วยังมีแนวความคิดของนักปรัชญาอีกหลายท่านที่สนับสนุนความคิดดังกล่าว เช่น จี.ดับเบิลยู.เอฟ. เฮเกล (G.W.F.Hegel ค.ศ.1770-1813)กล่าวไว้ว่า “สรรพสิ่ง และปรากฏการณ์ทั้งปวงเป็นสิ่งที่เกิดมาจากจิตทั้งสิ้น”^{๙๕} นอกนั้นเฮเกลยังให้ทรรศนะอีกว่า ศิลปะ คือการแสดงออกของบุคคลในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งสุดแล้วแต่ว่าบุคคลนั้นจะมีความสามารถแค่ไหนเพียงไร และศิลปะมีส่วนช่วยยกระดับวิญญานความเป็นมนุษย์ให้สูงขึ้นด้วยการเรียนรู้ และทำความเข้าใจอย่างสร้างสรรค์กับความงาม เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะด้วยเหตุนี้มนุษย์ จึงมีศิลปะเป็นเครื่องบันเทิงใจเพิ่มความมีชีวิตชีวา และรสชาติให้แก่ชีวิตได้สุขสรรหรรษาตามบทบาทชีวิตของแต่ละบุคคลนั้น ๆ^{๙๖} และเฮเกลยังกล่าวอีกว่า “การที่เราศึกษาว่ามันงามนั้น คือความงามเป็นอาการปรากฏขึ้นของจิตที่สมบูรณ์เพียบพร้อมในการที่จะรับรู้ความงามที่มีอยู่ในศิลปะ ถึงแม้เราอาศัยศิลปะเพื่อเป็นสื่อให้รับรู้ความงามต่อจิตใจก็จริง แต่ว่าศิลปะไม่มีอำนาจที่อยู่เหนือจิตใจของ

^{๙๓} William E. Kennick, “on aesthetic judgement” in *Art and philosophy*, (New York : St. Martin’s press, 1979), pp. 631-632.

^{๙๔} Immanuel Kant, *The Critique of judgement*, Trans. James Creed Meredith, (London : Oxford Clarendon, 1952), p. 157.

^{๙๕} Grayling, A. C, *Philosophy of a Guide Though the Subject*, (New York : Oxford University press, 1995), p. 620.

^{๙๖} ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์, *ปรัชญาตะวันตกร่วมสมัย* ๑, หน้า ๗๕.

ผู้ชมเลย”^{๑๑} ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ตามแนวคิดของอตันนนิยมนี่ขึ้นอยู่กับจิตใจ หรือความพอใจ เพราะคุณสมบัติที่สำคัญยิ่ง ก็คือความงามที่ทำให้จิตใจโดยธรรมชาติชื่นชมเกิดความรู้สึกพึงพอใจมีความซาบซึ้งในคุณค่าเรียกว่า ความพึงพอใจทางสุนทรียะ(Aesthetic pleasure)^{๑๒} คุณค่าทางสุนทรียะคือคุณสมบัติของจิตหรือความรู้สึกตอบสนองทางสุนทรียะของผู้รับรู้ที่มีต่อวัตถุทางสุนทรียะเพียงอย่างเดียว โดยไม่เกี่ยวข้องของคุณสมบัติใด ๆ ของวัตถุทางสุนทรียะ นอกจากแนวคิดของปรนัยนิยมที่เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์มีคุณค่าที่ลายสัก และแนวคิดของอตันนนิยมนี่ว่าขึ้นอยู่กับจิตเท่านั้นดังกล่าวแล้ว ยังมีแนวคิดอีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักไม่น่าจะอาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ควรที่จะต้องอาศัยทั้งสองสิ่ง แนวคิดนี้เป็นแนวคิดของกลุ่มสัมพัทธนิยม กลุ่มนี้เชื่อว่า คุณค่าทางสุนทรียะจะอาศัยลายสักอย่างเดียวไม่ได้ต้องอาศัยผู้ชมเพื่อทำให้เกิดความซาบซึ้งด้วย ส่วนวัตถุประสงค์ของการสักที่มีวัตถุประสงค์ว่า สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์เป็นสิ่งที่ทำให้มีคุณค่าทางใจได้เพราะทำให้เกิดความพอใจ ฉะนั้น จึงถือว่าเป็นตัวแปรทางด้านจิตใจจากการวิเคราะห์แนวคิดของทั้งสามกลุ่มเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่สัก เพื่อความศักดิ์สิทธิ์นี้จะเห็นว่า แต่ละกลุ่มต่างเชื่อว่า มีคุณค่าทางสุนทรียะเหมือนกันแต่ให้เหตุผลต่างกัน

ส่วนผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์นี้ทั้งเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย เพราะตามทฤษฎีของกลุ่มปรนัยนิยมมองว่าคุณค่าทางสุนทรียะมีอยู่เฉพาะที่ลายสัก ไม่ได้อาศัยความพอใจหรือความรู้สึกของผู้สักเลยแม้แต่น้อย ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดของปรนัยนิยม เพราะคุณค่าทางความงามของลายสัก หรืองานศิลปะอื่นใดก็ต้องอาศัยวัตถุหรือศิลปะนั้นนั้นเป็นเครื่องตัดสินว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ ฉะนั้น การที่นักปรัชญาของกลุ่มปรนัยนิยมมองว่า ลายสักนั้นมีความสุนทรียะเพราะมีลายสักเป็นวัตถุในการตัดสิน มิใช่เพราะอาศัยความศักดิ์สิทธิ์ของลายสัก เหมือนอย่างที่นักปรัชญาอตันนนิยมนี่เชื่อกัน กล่าวคือ อตันนนิยมนี่เชื่อว่า ลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์นี้มีคุณค่าทางสุนทรียะเพราะอาศัยความเพลิดเพลินใจ ความชอบใจ หรือความซาบซึ้งใจของผู้ที่ได้ชมลายสักแต่ไม่ได้หมายความว่า คุณค่าทางสุนทรียะเกิดจากลายสักแต่เกิดจากความชอบใจต่างหาก ซึ่งแนวความคิดของอตันนนิยมนี่ผู้วิจัยไม่เห็นด้วยเพราะว่า ความเป็นจริงแล้วความชอบใจหรือแม้กระทั่งความเพลิดเพลินใจ ความซาบซึ้งซึ่งเป็นคุณสมบัติของจิตจะมาตัดสินว่า การที่ลายสักทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ได้นั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะโดยไม่ต้องเกี่ยวกับลายสักเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าใจได้ ยิ่งแล้วลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ เป็นลายสักที่มีคุณค่าทาง

^{๑๑} Grayling, A. C, **Philosophy of A Guide Though The Subject.**, p. 620.

^{๑๒} Curt John Ducasse, **The Philosophy of Art**, (New York: Dover Publication, Inc, 1966), pp. 237-239.

สุนทรียะเพราะทำให้ผู้สັกพอใจ มั่นใจ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ของนักอศันนิยม ผู้วิจัยเห็นว่าในประเด็นนี้ลายสັกไม่น่าจะมีคุณค่าทางสุนทรียะ กล่าวคือ ถ้าหากว่าลายสັกที่สັกเพื่อความศกดิ์สิทธิ์มีคุณค่าทางสุนทรียะแล้วการสັกลายเพื่อทำให้อื่นเกรงกลัว หรือ สັกตามเพื่อนเหล่านี้ก็มีคุณค่าทางสุนทรียะด้วยกันทั้งนั้น เพราะทำให้ผู้กระทำหรือผู้สັกนั้นเกิดความพอใจ ชอบใจ ในลายสັกจึงทำให้ลายสັกเหล่านั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะซึ่งความคิดเหล่านี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นความคิดที่ผิด

๔.๒ วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะ ในศิลปะลายสັกที่สັกเพื่อความสวยงาม

ในหัวข้อที่ผ่านมาผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสັก ที่สັกเพื่อความศกดิ์สิทธิ์ว่าการสັกเพื่อวัตถุประสงค์เช่นนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ อย่างไร ในประเด็นต่อไปผู้วิจัยจะวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสັกเช่นเดียวกัน แต่จะวิเคราะห์ศิลปะลายสັกที่สັกเพื่อความสวยงามว่าจะมีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่

ในด้านการสັก เพื่อความสวยงามนี้จะไม่เกี่ยวข้องกับการสັกทางไสยศาสตร์แต่อย่างใดเลย ดังนั้นจึงเป็นการสັกเฉพาะรูปเฉย ๆ ไม่มีการลงหัวใจของลายสັกหรือลงอักขระคาถากำกับรูปลายนั้น ลวดลายที่สັกจึงมักขึ้นอยู่กับความต้องการตามรสนิยมของผู้สັก โดยรูปลายเหล่านั้นจะบ่งบอกถึงนิสัยใจคอ เรื่องราวในอดีตหรือความประทับใจบางอย่างของผู้สັกที่ต้องการสັกเพื่อความชื่นชอบในสิ่งที่ตนประสบมานั้นเอง^{๑๙} หรืออีกประเด็นหนึ่งการสັกเพื่อความสวยงามนั้นสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่ว่า ถูกสັกลายเพื่อลงโทษ หมายถึงว่า ผู้ที่เป็นอาชญากรนั่นเองพยายามปกปิดลายสັกที่แสดงว่า เป็นอาชญากรของตนด้วยการสັกลวดลายที่สวยงามทับลงไปบนที่รอยสັกเดิมอย่างใดก็ตาม มีข้อแย้งว่า ผู้ที่ไม่เป็นอาชญากรและมีได้มีรอยสັกเพื่อแสดงความผิดฐานอะไรเลย แต่ก็มีการสັกเพื่อมุ่งผลทางสวยงามบนร่างกายแสดงว่า การสັกเพื่อความสวยงามมีมาแล้วแต่ดั้งเดิมเมื่อการสັกเพื่อความสวยงาม อันเป็นการตกแต่งร่างกายได้แพร่หลายแล้วยังศิลปะแห่งการสັกมีความก้าวหน้ามากขึ้นเพียงใด ความซาบซึ้งอันจะเกิดแก่ผู้พบเห็นนั้น และรวมทั้งผู้ที่เป็นเจ้าของแห่งลายสັกนั้นก็ยิ่งมีความรู้สึกพึงพอใจมากขึ้นเพียงนั้น และการสັกเพื่อความสวยงามในทรรสนะของผู้สັกที่แท้จริงแล้วเปรียบเสมือนสิ่งหนึ่งเป็นเครื่องประดับร่างกาย เพราะรูปรอยที่สັกนั้นมีความสวยงามเป็นศิลปะ แม้ว่าผู้สັกจะเป็นอาชญากรก็ตามถ้าหากลวดลายที่สັกลงบนผิวหนังมีความสวยงามเป็นศิลปะแล้วก็ถือว่ามีความคุณค่าทางศิลปะมาก ซึ่งจัดเข้าในรอยสັกดังกล่าวเป็นผลงานทางศิลปะอย่างหนึ่ง^{๒๐}

^{๑๙} ถวัลย์ อศันนะเสน, นิติเวชศาสตร์, (กรุงเทพฯ : กุรุสภา, ๒๕๒๓), หน้า ๓๔-๓๖.

^{๒๐} ประเทิน มหาจันทร์, ศิลปะการสັกลาย, (กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮ้าส์, ๒๕๓๔), หน้า ๗๑.

ก่อนอื่นต้องเข้าใจในเบื้องต้นว่าความงามในทางสุนทรียะเป็นเช่นไร เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นนี้ได้ ความงามเป็นสภาวะคือความรู้สึกที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลเป็นอารมณ์แห่งความเพลิดเพลินจากการที่ได้สัมผัสกับสิ่งนั้น^{๒๑} จะเห็นว่าความงามที่มีคุณค่าทางสุนทรียะต้องเป็นความงามที่สัมผัสซาบซึ่งเข้าไปในจิตใจ เป็นความงามที่ดูแล้วผู้ชมเหมือนกับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับงานศิลปะนั้น ๆ ดังที่บุญ นิลเกษ กล่าวไว้ว่า “ความงามเป็นลักษณะพิเศษของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่แสดงออกมาอย่างเด่นชัดเพื่อการรับรู้ทางประสาทสัมผัส หรือเพื่อนำไปสู่ภาวะแห่งการสร้างอารมณ์ต่าง ๆ ของผู้เกี่ยวข้องด้วย”^{๒๒} ความงามจึงเป็นความรู้สึกที่แสดงออกในเชิงคุณค่าเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนการที่เราจะรับรู้ค่าความงามได้มากหรือน้อยแค่ไหน หรือว่า จะลึกซึ้งต่างกันอย่างไรนั้น แต่ทุกคนสามารถรู้ค่าความงามได้ว่า เป็นสิ่งที่มีอยู่สิ่งนั้นก็คือความพึงพอใจประทับใจ เพลิดเพลินเป็นสุข^{๒๓} ส่วนความเป็นสุนทรียศาสตร์คือความรู้เกี่ยวกับความงาม ซึ่งไม่ว่าเป็นความงามที่เป็นธรรมชาติและ ความงามที่ไม่ใช่ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรเข้าใจ แต่สำหรับเรื่องความรู้สึกในความงามเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับเรา เพราะชีวิตจริง ๆ ของมนุษย์เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ถ้ามนุษย์มีความเฉียบไวต่อความงามจะทำให้มนุษย์ได้พักผ่อนทางจิตใจ เพราะสภาพที่มนุษย์กำลังดิ้นรนกับความงามนั้น จิตจะเป็นสมาธิมีความสงบเย็นปราศจากกิเลสค้นหาทั้งปวงระยะเวลาของการดิ้นรนกับความงามที่ปรากฏนี้ให้เพียงช่วงสั้น ๆ แวบเดียวเท่านั้น หลังจากนั้นจะเป็นช่วงของจินตนาการ หรือเป็นช่วงของการที่จะเกิดความคิดสร้างสรรค์ค่าของความรู้สึกในความงามที่จะแผ่ต่อโลกมนุษย์อยู่ตรงช่วงความคิดสร้างสรรค์นี้ การที่มนุษย์จะรู้สึกในความงามได้ก็ต้องมีสิ่งเร้า คือวัตถุที่มีความงาม (ศิลปะหรือลายสัก) ดังนั้นจึงเหมาะสมมากที่สุด^{๒๔}

ดังนั้น จึงสรุปประเด็นเกี่ยวกับความงามได้ว่า ความงามคือ “ภาวะที่มีความเด่นชัดหรือความปรากฏชัดของสิ่งต่าง ๆ ที่ทำให้เรามีการรับรู้หรือมีอารมณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในจิตใจของเรา หรือภาวะที่ปรากฏตัวให้เด่นชัดของศิลปกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะใดก็ตาม และภาวะที่ปรากฏตัวให้เด่นชัดของศิลปกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะมันจะอยู่ในลักษณะหรือภาวะใด ๆ ก็ตาม และประการ

^{๒๑} ปานทิพย์ สุภนกร, **ปรัชญาเบื้องต้น**, หน้า ๔๓.

^{๒๒} บุญ นิลเกษ, **สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น**, (เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๓๒), หน้า ๘-๙.

^{๒๓} โกศุม สายใจ, **สุนทรียภาพเพื่อชีวิต**, (กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๒), หน้า ๔๒.

^{๒๔} พีระพงษ์ กุลพิศาล, และคณะ. **๓ มิติทัศนะทางศิลปะและศิลปศึกษา**, (กรุงเทพฯ : การศาสนา, ๒๕๓๓), หน้า ๒๓๑.

สุดท้ายคือ ความงามเป็นเรื่องความรู้สึกทางการรับรู้ (Sense perception)^{๒๕} จากการวิเคราะห์ความงามแล้วนั้นผู้วิจัยจะวิเคราะห์ต่อไปว่า จากคำนิยามของความงามเหล่านี้เมื่อมาวิเคราะห์กับศิลปะลายสักที่สักเพื่อความงามแล้วทำให้มีคุณค่าทางสุนทรียะหรือไม่ อย่างไร

ศิลปะลายสักที่สักเพื่อความสวยงามนั้น ในทฤษฎีของกลุ่มปรนัยนิยมว่า ความงามเป็นสิ่งที่มียุ่จริงในวัตถุหรือโลกภายนอกโดยไม่ขึ้นกับความรู้สึกของเรา หรือของใครทั้งนั้นและเกณฑ์การตัดสินความงามก็มียุ่ตายตัว การที่เราได้เห็นความงามต่างกันไปในนั้นไม่ได้หมายความว่าความงามอยู่ที่จิตที่เราารู้สึกแต่มันมียุ่จริง ๆ ในโลกภายนอกและมีกฎเกณฑ์ในการตัดสินได้แต่เนื่องจากว่า เราไม่รู้เกณฑ์นั้นก็ได้^{๒๖} ลายสักเป็นศิลปะแขนงหนึ่งที่ทำให้คนดูเกิดความรู้สึกว่างามและมีคุณค่า แต่ความงามที่ว่ามันมิได้เกิดจากภายในจิตใจแต่เกิดจากการพินิจภาพวัตถุคือลายสักนั้น การที่มีทฤษฎีบางทฤษฎีว่าไม่ว่าเราจะสนใจมันหรือไม่ หรือเวลาจะผ่านไปเท่าใดก็ตาม การที่จะเอาความคิดเห็นในเรื่องความงามที่ต่างกันมาเป็นเครื่องยืนยันว่า ความงามไม่ใช่อาศัยวัตถุทางสุนทรียะเป็นตัวตัดสินว่า มันมีคุณค่าทางสุนทรียะเพราะมีวัตถุทางสุนทรียะตามทฤษฎีของนักปรนัยนิยมนั้นไม่ถูกต้อง เพราะการเห็นความงามในอุณหภูมิต่างกัน เพราะอาศัยวัตถุเป็นเครื่องวัดหรือจึงสามารถพบกับค่าตัวเลขในวัตถุเครื่องวัดจึงสามารถพยากรณ์ได้ ดังการอาศัยปรอทวัดอุณหภูมิ มีใช่อาศัยความรู้สึกหรือใจเป็นตัวตัดสิน^{๒๗} เป็นการชี้ให้เห็นชัดว่า ความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะนั้นต้องอาศัยวัตถุเท่านั้นจึงจะสามารถรู้ได้ว่า ศิลปะมีคุณค่าหรือไม่ ปรนัยนิยมยังมีความเชื่อว่า ศิลปะที่มีคุณค่าทางสุนทรียะนั้นจะต้องเป็นศิลปะที่ได้สัดส่วน แจ่มชัด ดังที่ โทมัส ออควินัส (St. Thomas Aquinas ค.ศ.1225-1274) กล่าวไว้ว่า “สิ่งสวยงามมีลักษณะสำคัญ ๓ อย่างคือ ๑. สัมบูรณ์ภาพ ๒. ความได้สัดส่วน และ ๓. ความแจ่มแจ้งชัดเจน”^{๒๘} ออควินัสกล่าวต่อไปอีกว่า ความงามเป็นเรื่องของความปิติที่ได้รับรูปรูปร่างที่สมบูรณ์ มีสัดส่วนที่สัมพันธ์กลมกลืนและมองเห็นได้โดดเด่น^{๒๙} อริสโตเติล เห็นด้วยกับแนวคิดของโทมัส โดยท่านได้กล่าวว่า “ความงามมาตรฐานที่เป็นแบบนั้นอยู่ในโลกของมนุษย์นี้เอง แต่อยู่ที่ความกลมกลืนกันของ

^{๒๕} มูลนิธิวิกิมีเดีย, “Philosophy aesthetics สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) คืออะไร?”, <<http://hu.swu.ac.th/ph/th.wikipedia.org/wiki/>>, 11/19/2004.

^{๒๖} สุจิตรา วัฒนรัตน์, **ปรัชญาเบื้องต้น**, (กรุงเทพฯ : ทิพย์วิทยาสุทธิ, ๒๕๓๓), หน้า ๕๗.

^{๒๗} ประเสริฐ ศิลรัตน์, **สุนทรียะทางทัศนศิลป์**, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๒๑.

^{๒๘} Bosanquet Bernard, **A history of Aesthetics**, (London : Allen & Unwin, 1966), pp. 72-75..

^{๒๙} George Dickie, **Aesthetics an introduction**, (Indiana : The Bobbs-Merrill Company, 1979), pp. 8-9.

สัดส่วน”^{๑๑๐} ในทำนองนี้ยังมีนักสุนทรียะอีกหลายท่านที่ให้ทรรศนะเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียะ ซึ่งมีความเห็นคล้ายกัน เช่น ท่าน โจ้คกล่าวไว้ว่า “สิ่งที่เรารู้ว่าสิ่งนั้นสวยงามเกิดขึ้นมา มันไม่ได้เป็น เพราะมีการรับรู้ของเราก็จริง แต่มันสวยงามเพราะสีของมันสวย และมีทรวดทรงของมันสวย อยู่แล้วมิใช่หรือ เราจึงได้กล่าวคำตัดสินต่อศิลปะลายสักนั้นว่า “สวยงาม”^{๑๑๑} สิ่งที่ประกอบกันขึ้น ด้วยความเหมาะสมของทรวดทรงย่อมจะมีคุณค่าทางความงามอันหมายถึงคุณค่าทางศิลปะด้วย ลายสักก็เช่นกัน ลายสักที่สักเพื่อวัตถุประสงค์ให้เกิดความงามนี้ จึงเป็นสิ่งที่รับประกันได้ว่าเป็นความ งามและมีคุณค่าทางสุนทรียะอย่างแท้จริง ในประเด็นนี้นักปรัชญากลุ่มอรรถนัยนิยมไม่ได้มองเช่นนั้น อรรถนัยนิยมมองว่า คุณค่าทางสุนทรียะของศิลปะลายสักที่สักเพื่อความสวยงามนี้ น่าจะขึ้นอยู่กับ จิตใจมากกว่า เพราะแม้ลายสักที่จะมีความกลมกลืนหรือได้สัดส่วนก็ตาม แต่ถ้าขาดความรู้สึกที่จะ ได้ชมได้ดูได้ซาบซึ้ง ซึ่งลายสักนั้นย่อมจะทำให้ลายสักนั้นไม่มีคุณค่าทางสุนทรียะไปได้ เพราะ ความงามและคุณค่าทางสุนทรียะเป็นลักษณะของจิตที่แสดงถึงความงามอันบริสุทธิ์ ดังที่เฮเกิล เกอ ออร์ค วิลเฮล์ม ฟรีดริช (Hegel, George Wilhelm Friedrich ค.ศ.1770-1813) ได้กล่าวไว้ว่า ความงาม เป็นลักษณะของจิตสัมบูรณ์ (Absolute mind) การประสานความเป็นเอกภาพระหว่างตนกับสรรพ สิ่งก่อให้เกิดสมรรถภาพของจิตวิญญาณเท่านั้น ที่สามารถก้าวเข้าไปในอาณาจักรแห่งความงามอัน บริสุทธิ์ของจิตได้นั้นแหละ คือเข้าถึงแบบแห่งความงาม^{๑๑๒} เพลโตสนับสนุนความคิดของเฮเกิลโดย ที่เพลโตได้กล่าวว่า ความงามมาตรฐาน ก็คือแบบที่อยู่เหนือโลกและเหนือประสบการณ์แห่งผัสสะ ของมนุษย์^{๑๑๓} คุณสมบัติของจิตที่ได้รับการพัฒนาสมบูรณ์แล้วนั้นจะบรรลุถึงเหตุผลสากลแล้วและ เหตุผลสากลนี้เอง ที่ทำให้เข้าถึงคุณค่าแห่งความงามได้ มันมิใช่สภาวะแห่งความสัมพันธ์ใด ๆ เลย แต่เป็นเหตุผลรวมแห่งเอกภาพที่มีอยู่ในสภาวะวิสัย พันวิสัยแห่งการรับรู้หรือไม่รู้ของจิตสำนึกโดย ลื่นเชิง จึงกลายมาเป็นแบบแห่งความงามที่เป็นสากลภาพของปัจเจกบุคคลทั้งหลายด้วย^{๑๑๔} และ กล่าวอีกว่า ความไม่มีสภาวะแบบสัมพัทธ์ด้านภายนอกเลย สาระสำคัญของความงามก็มีอยู่ในตัว ของความงาม คือแบบแห่งความคิดสากลของความงามนั่นเอง มิใช่มีอยู่ในสิ่งอื่น ๆ^{๑๑๕} เป็นการย้ำว่า

^{๑๑๐} พ่วง มินอกม, *สุนทรียศาสตร์*, หน้า ๒๑๓.

^{๑๑๑} C. E. M. Joad, *After dinner philosophy*, แปลโดย วิจิตร เกิดวิสัยฐ์, (ชมรมปรัชญา บัณฑิต วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๑๑๘-๑๑๙.

^{๑๑๒} W. T. Stace, *The philosophy of Hegel*, (New York : Dover publication press, 1955), pp. 443-447.

^{๑๑๓} George Dickie, *Aesthetics an introduction.*, pp. 3-5.

^{๑๑๔} พ่วง มินอก, *สุนทรียศาสตร์*, หน้า ๒๑๕.

^{๑๑๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๓๐.

ความงามแม้กระทั่งความงามของลายสักมิได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบของลายสัก แต่ขึ้นอยู่กับแบบของความงามของลายสักที่อยู่ในจิตใจ ฉะนั้นความมีคุณค่าของศิลปะลายสักที่สักเพื่อความงามจึงมีคุณค่าทางสุนทรียะด้วย เพราะลายสักทำให้ผู้สักและผู้ชมลายสักเหล่านั้นเกิดความเพลิดเพลินใจ ซึ่งเป็นอารมณ์ของการชมสิ่งสวยงาม ดังยอร์จ สันตายานา (George Santayana ค.ศ.1863-1952) ได้กล่าวว่า “ความงามคือค่านิยมที่เกิดจากความรู้สึกภายในตัวเราทุกคนมากกว่า ที่จะเกิดจากเหตุผลหรือความรู้ซึ่งเป็นเรื่องภายนอก ความงามนั้นสร้างความเพลิดเพลินและเป็นนิรันดร์”^{๑๖} และกล่าวย้าว่า ความงามเป็นสภาวะที่มีตัวตนอย่างแท้จริงในความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ แม้ว่า ความงามจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าและเป็นสิ่งภายในจิตใจ แต่มีลักษณะเป็นตัวตนที่ปรากฏเห็นได้ชัดต่อประเด็นที่ว่า ๑. ความงามมิใช่เพียงแต่การมีประสบการณ์ในวัตถุ หรือเหตุการณ์ใดเลยมันเป็นเรื่องของพึงพอใจทางอารมณ์ ๒. ความงามเป็นสิ่งที่มีความค่าอย่างแท้จริง มันเป็นความรู้สึกคล้ายกับว่า มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดปรากฏอยู่ในสิ่งที่สวยงามนั้น ถ้าหากมีสิ่งไม่งามปรากฏอยู่ในความรู้สึกดังกล่าวก็แสดงว่ามันไม่มีความสวยงามในสิ่งนั้น เพราะศิลปะไม่เคยให้คุณค่าในทางลบ และขณะเดียวกันเราก็จะไม่มีโอกาสได้ประสบการณ์ในคุณค่าดังกล่าวนี้ด้วย ๓. ความงามเป็นสิ่งที่มีความค่าอันสูงสุดจึงสามารถตอบสนองความต้องการขั้นมูลฐาน หรือสิ่งที่จิตใจต้องการบางอย่างของเราได้เพราะความงามมิใช่สิ่งเดียวกับสิ่งมีประโยชน์ แม้มันจะเป็นสิ่งมีคุณค่าภายในแต่มันก็เป็นสิ่งมีอยู่อันเป็นตัวตนได้ นั่นคือภาวะแห่งความพึงพอใจของเราเอง และ๔. ความงามเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน เราเห็นว่าดอกไม้งามเพราะมันทำให้เรามีความเพลิดเพลินอยู่ในจิตของเราเมื่อขณะพบเห็นมัน และย้าเรื่องนี้ว่า ความเพลิดเพลินนี้เป็นอันเดียวกับความงาม^{๑๗} ความรู้สึกตอบสนองในเชิงสุนทรียะนี้เช่น ความชอบ ความเพลิดเพลิน หรือความพึงพอใจ ถ้าผู้รับรู้ตอบสนองต่อวัตถุทางสุนทรียะขึ้นใดในลักษณะชอบ เพลิดเพลินหรือพึงพอใจ ทฤษฎีอรรถนัยนิยมจะถือว่า ผู้รับรู้กำลังตัดสินวัตถุทางสุนทรียะนั้นว่า มีคุณค่าทางสุนทรียะ การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะของลายสักคือการแสดงความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบส่วนตัวของผู้รับรู้ ในลักษณะนี้อรรถนัยนิยมยังเชื่ออีกว่า คุณค่าทางสุนทรียะกับความชอบคือสิ่งเดียวกันและจิตวิสัยยังเชื่อไปถึงความมีรสนิยมนิยม (Taste) อีกด้วยเมื่อคุณค่าทางสุนทรียะคือความชอบ เพราะฉะนั้นเรื่องนี้จึงมีข้อขัดแย้งว่า คุณค่าทางสุนทรียะจึงเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอนตายตัว แต่เปลี่ยนแปลงไปตามความชอบของแต่ละคนในแต่ละเวลาและสถานที่ อรรถนัยนิยมให้เหตุผลว่า แม้ผลการตัดสินมีความแตกต่างกันก็ตาม แต่ทุก ๆ การตัดสินจะมีน้ำหนักอย่างเท่าเทียมกัน เราจะบอกว่าการตัดสินอันหนึ่งถูกอันหนึ่งผิดไม่ได้ การตัดสินของใครย่อมจะถูก

^{๑๖} Listowel William Francis Hare Earl Of, **Modern Aesthetics**, (London : Allen & Unwin, 1967), p. 73.

^{๑๗} **Ibid.**, pp. 103-108.

สำหรับคนนั้น เพราะการตอบสนองของจิตแต่ละคน แต่ครั้งผู้ตอบสนองเท่านั้นย่อมจะรู้ว่าตัวเองรู้สึกอย่างไร ตัวเองเท่านั้นเป็นผู้ตัดสินใจสุดท้ายและย่อมไม่มีการผิดพลาด

ทฤษฎีอัตนัยนิยมน่าสนใจ เพราะให้ความสำคัญที่จิตของคนหากไม่มีจิตของคนคุณค่าทางสุนทรียะย่อมไม่เกิดขึ้น แต่แล้วทฤษฎีนี้ถูกกลุ่มปรนัยนิยมโต้แย้ง ข้อโต้แย้งประการแรกคือทฤษฎีนี้ล้มล้างไปว่า ถึงแม้จิตของคนเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะก็จริงอยู่ แต่วัตถุทางสุนทรียะ (ลายสัก) เป็นสิ่งสำคัญเช่นกันด้วย ถ้าไม่มีวัตถุทางสุนทรียะมีแต่จิตของคนเพียงอย่างเดียว แล้วคุณค่าทางสุนทรียะจะเกิดขึ้นได้อย่างไร คุณค่าทางสุนทรียะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นลอย ๆ ไม่ได้ วัตถุทางสุนทรียะน่ามีส่วนในการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะด้วยเช่นกัน ประการต่อมา การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะแบบอัตนัยนิยมไม่น่าจะถือว่าเป็นการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะแต่อย่างใด แต่น่าจะเป็นการบอกถึงความรู้สึกของคน ๆ หนึ่งที่มีต่อวัตถุทางสุนทรียะมากกว่า การที่ใครบอกว่า เขาชอบสิ่งนั้นสิ่งนี้ ไม่น่าจะมีความหมายว่า สิ่งนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะ คนบางคนอาจชอบลายสักหนึ่งโดยที่เขายอมรับว่า ลายสักนั้นไม่มีคุณค่าทางสุนทรียะเลย หรือคนบางคนอาจจะคิดว่า ลายสักๆ หนึ่งมีคุณค่าทางสุนทรียะสูงทั้ง ๆ ที่เขายอมรับว่า ไม่ชอบมันเลยแม้แต่น้อย เพราะฉะนั้น “ความชอบ” จึงไม่น่าจะเป็นสิ่งเดียวกับ “การมีคุณค่าทางสุนทรียะ” ซึ่งดูแล้วทฤษฎีอัตนัยนิยมสับสนกับความหมายของคำว่า “ความชอบ” กับคำว่า “คุณค่าทางสุนทรียะ” นี้ ประการสุดท้ายคือ การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะของอัตนัยนิยมบางกรณีทำให้ความขัดแย้งไม่เกิดขึ้น แม้จะมีคำตอบไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นการทำให้การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะไม่มีความหมาย ถ้านาย ก. บอกว่า “เขาชอบลายสักรูปมังกร” ตามทฤษฎีอัตนัยนิยมจะแสดงว่า “ลายสักรูปมังกรมีคุณค่าทางสุนทรียะ” ถ้านาย ข. บอกว่า “เขาไม่ชอบลายสักรูปมังกร” ทั้ง นาย ก. และนาย ข. ไม่ได้โกหก ทั้งสองพูดตรงตามความรู้สึกจริง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น ตามทฤษฎีนี้การตัดสินที่ว่า “ลายสักรูปมังกรมีคุณค่าทางสุนทรียะ” และ “ลายสักรูปมังกรไม่มีคุณค่าทางสุนทรียะ” จึงถูกต้องทั้งสองการตัดสิน แต่การตัดสินคุณค่าใด ๆ ต้องมีเพียงคำตอบเดียว ไม่เช่นนั้นการตัดสินย่อมไม่มีความหมาย ความขัดแย้งระหว่าง “ความชอบ” กับ “ความไม่ชอบ” ไม่ใช่เรื่องแปลกประหลาดเป็นแสดงความรู้สึกส่วนตัวแต่ความขัดแย้งระหว่าง “การมีคุณค่าทางสุนทรียะ” กับ “การไม่มีคุณค่าทางสุนทรียะ” ของวัตถุชิ้นเดียวกันคำตอบที่ถูกต้องทั้งสองคำตอบย่อมเป็นเรื่องที่ประหลาดมากหากว่า เป็นเรื่องการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะ

เพื่อหนีปัญหาข้างต้น อัตนัยนิยมจึงได้เสนอวิธีการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะแนวใหม่ ว่า คุณค่าทางสุนทรียะยังคงเป็นเรื่องของความชอบ แต่การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะไม่ใช่เรื่องความชอบส่วนตัวของใคร แต่เป็นความชอบของคนส่วนใหญ่แต่การตัดสินแนวใหม่นี้ถือว่ามีปัญหาได้เฉพาะหน้า แต่ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นคือ การตัดสินโดยคนส่วนใหญ่นอกจากจะตัดสิน

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ได้ยากแล้วบางที่ยังไม่ได้เป็นการบอกว่า สิ่งที่คุณส่วนใหญ่ชอบนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะแต่อย่างไร เนื่องจากว่า การสำรวจว่าคุณส่วนใหญ่ชอบหรือไม่ชอบเป็นเรื่องที่ย่างยากประการหนึ่ง และคุณส่วนใหญ่อาจจะชอบในสิ่งที่ไม่มีความคุณค่าทางสุนทรียะเหมือน ๆ กันได้อีกประการหนึ่ง กลุ่มอรรถนิพนธ์ได้แย้งกลุ่มปรนัยนิพนธ์ว่า ความงามคือคุณสมบัติที่มีอยู่ในศิลปะวัตถุ นั้น อรรถนิพนธ์บอกว่า แนวความคิดเช่นนั้นไม่ถูกต้องหรือเห็นผิดไป เพราะคุณสมบัติของศิลปะวัตถุจะคงอยู่อย่างถาวรตลอดไปก็จริง แต่ความงามของศิลปะวัตถุอาจเปลี่ยนไปตามแต่ละบุคคลหรือกาลสมัย นั่นคือศิลปะวัตถุชิ้นเดียวกันมีทั้งความเห็นที่งามและไม่งามหรืออาจศิลปะชิ้นเดียวกันคนเดียวกันเห็นที่งาม ต่อมาอาจเห็นว่า ไม่งามแสดงว่าบุคคลเท่านั้นที่มีความสำคัญในการตัดสินค่าความงาม อันมีความสนใจหรือการประทับใจต่อศิลปะวัตถุ จึงกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางสุนทรียะของเรา^{๓๘}

ส่วนฝ่ายปรนัยนิพนธ์บอกว่า การตัดสินทางสุนทรียะที่ถูกต้องแท้จริงนั้นจะต้องอาศัยข้อเท็จจริงทางศิลปะวัตถุเป็นเกณฑ์ที่จะสามารถยืนยันความผิดพลาดได้ เพราะเป็นการตัดสินความงามอยู่บนพื้นฐานความจริงทางกาย ไม่ใช่เป็นการตัดสินความงามทางสุนทรียะ เพราะสุนทรียะเป็นเรื่องของการแสดงออกของเราต่อศิลปะวัตถุดังกล่าวที่ว่า นั่นคือตุ๊กตา นี่คือการตัดสินความมีอยู่ของสิ่งนั้นอย่างประจักษ์ทางกาย คือยอมรับความมีอยู่จริง แต่เรากล่าวว่า ตุ๊กตาตัวนี้สวยงาม นี่คือการแสดงความรู้สึกต่อตุ๊กตานั้น ส่วนการตัดสินอาจมีความรู้สึกไม่เหมือนกันเพราะทุกคนต่างก็มีจิตของแต่ละคน ดังนั้นจึงเอาความแตกต่างนี้มาเป็นข้อยืนยันว่าความงามเป็นปรนัยนิพนธ์ไม่ได้^{๓๙} อรรถนิพนธ์ให้ทรรศนะว่า ความงามหรือคุณค่าทางสุนทรียะมิได้มีอยู่จริงในลายสัก แต่อยู่ที่ใจของเราเอง คือ เราารู้สึกเอาเองว่า น่าชื่นชมหรือสวยงาม ทำให้เรารู้สึกว่ามีความงามอยู่ที่ลายสักนั้น ดังนั้นมาตรการตัดสินความงามจึงไม่มีความตายตัวแน่นอนได้ ขึ้นอยู่กับความรู้สึกหรือรสนิยมของแต่ละคนดังที่ เบนเนดีโต โครเซ่ (Benedetto Croce ค.ศ.1866-1952) กล่าวว่า ความงามเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตใจของเราเองเป็นผู้รู้จักคุณค่าที่มีอยู่ในศิลปะ เพราะความรู้สึกเป็นสะพานที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางความรู้สึก^{๔๐} และฮูมวาก็มีแนวความคิดเห็นด้วยเหมือนกันว่า ความงามเป็นเพียงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจของเราเท่านั้น ซึ่งอาจเหมือนกันหรือแตกต่างกันในแต่ละคนก็ได้ เขาปฏิเสธว่า ความงามไม่ได้มีอยู่ในวัตถุภายนอก วัตถุภายนอกมีเพียงขนาด สัดส่วน และอัตราส่วนต่าง ๆ ความงามจึงมิใช่คุณสมบัติของวัตถุใด ๆ เลย^{๔๑} ในขณะที่อรรถนิพนธ์มีความเชื่อเช่นนี้ปรนัยนิพนธ์ก็พยายามที่จะแย้งว่าแนวความคิดของตนเป็นฝ่ายถูกต้องที่เพลโต (Plato) กล่าวไว้ว่า “ความงาม

^{๓๘} ประเสริฐ ศิลรัตน์, *สุนทรียะทางทัศนศิลป์*, หน้า ๒๑.

^{๓๙} *เรื่องเดียวกัน*, หน้า ๒๑.

^{๔๐} Curt John Ducasse, *The Philosophy of art.*, pp. 46-47.

^{๔๑} สุจิตรา วัฒนรัตน์, *ปรัชญาเบื้องต้น*, (กรุงเทพฯ : วิทยวิฑูรย์, ๒๕๓๓), หน้า ๘๖-๘๗.

มิได้ขึ้นอยู่กับจิตใจของผู้ดูเท่านั้น ความงามที่เรามองเห็นในวัตถุต่าง ๆ นั้นและทำให้เกิดความรัก
พอใจเป็นสิ่งที่มืออยู่จริงในตัวของวัตถุไม่ใช่สิ่งที่จิตคิดขึ้นมา จะเป็นสิ่งหรือร่างกายที่สมบูรณ์หรือ
ศิลปะก็ดี ความงามย่อมมีเช่นเดียวกัน แม้จะแตกต่างกันในจิตชั้นของความงามก็ตาม”^{๕๒} ดังที่เขาว่า
“ความงามเป็นแบบที่มีอยู่ในสากลจักรวาล ศิลปินเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงแบบของความงาม
เหล่านั้นได้แล้วสร้างสรรค์ มันออกมาเป็นผลงานศิลปะ”^{๕๓} เพลโตกล่าวไว้ว่า “การที่เรามีสุนิยมสูง
มิได้เกิดโดยอัตโนมัติหรือบังเอิญใด ๆ หากแต่เกิดจากการศึกษาอบรมที่ละขั้นเท่านั้น”^{๕๔} เพลโต
มองปัญหาเรื่องของความงามทางสุนทรียะเป็นเชิงสองแง่คือว่า “ความงามกับความดีเป็นสิ่ง
เดียวกัน”^{๕๕} ในทฤษฎีของนักปรัชญากรีกกลุ่มปรนัยนิยม ยังมีอีกหลายท่านที่ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับ
ประเด็นของความงาม และคุณค่าของความงามทางสุนทรียะว่าคุณค่าของความงามในศิลปะลายสัก
นั้น ไม่ได้เกิดจากการวินิจฉัยหรือพิจารณาไตร่ตรองให้เกิดความรู้สึกลึกซึ้ง แต่เกิดจากตัววัตถุคือ
ลายสัก ดังที่ท่านซี.อี.เอ็ม. โจ็ด กล่าวว่า การวินิจฉัยคุณค่านี้ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน ถ้าเรากล่าวว่า ลายสักนี้
สวยงาม เราไม่ได้หมายความว่า วินิจฉัยของเราสวยงาม แต่เราหมายถึงสีและรูปร่างที่ปรากฏอยู่ใน
ลายสักต่อหน้าเรา ลายสักนั้นมีคุณค่าอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นอิสระไม่เกี่ยวกับการวินิจฉัยของเรา คุณค่า
นั้นดูเหมือนว่าจะสถิตอยู่ภายในวัตถุจริง ๆ เช่นเดียวกับสี กลิ่นรูปทรง ไม่ได้เกิดจากคำวินิจฉัยของ
เราไม่ได้เกิดจากความชอบใจหรือความสนใจของเราเลยแม้แต่น้อย^{๕๖} แต่การกล่าวเช่นนั้นก็เป็นสิ่ง
ที่ไม่ถูกต้องเสียทีเดียวเพราะการรับรู้คุณค่าความงามได้ เพราะจิตของเรากำหนดขึ้นเอง เป็น
ทฤษฎีที่มีการตัดสินใจที่ตรงกันข้ามกับปรนัยนิยมโดยเห็นว่า ความงามเป็นเรื่องของความรู้สึกที่
เกิดขึ้นในความคิดของเราหรือในความรู้สึกของทุกคน ถ้าสิ่ง ต่าง ๆ มีความงามอยู่แล้วทุกคนก็เห็น
ความงามเท่ากัน แต่ตรงกันข้ามกับความเป็นจริงที่ว่า ทุกคนเห็นความงามแตกต่างกัน หลายคนเห็น
รอยสักยันต์รูปเก้ายอดว่าเป็นรอยสักที่สวยงามมาก แต่อีกบางคนเห็นว่า ไม่งามเลยลายสักรูปยันต์
เก้ายอด ดังนั้น ความเห็นจึงแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความชอบหรือความรู้สึกของแต่ละคนเป็นผู้ตัดสิน
คุณค่าความงามทางสุนทรียะมีอิทธิพลที่สำคัญที่สุดต่อจิตใจของเราจริง เนื่องจากว่าความงามนั้น
เกิดจากความรู้สึกของมนุษย์เรา และเกิดแรงบันดาลใจให้ถ่ายทอดความรู้สึกทางความงามออกมา
ในรูปแบบการสร้างสรรค์ ผลงานทางศิลปะจนเป็นเหตุนำไปสู่การมีคุณค่าทางความงามนั่นเอง”

^{๕๒} Monroe C. Beardsley, *Aesthetics*, (New York : The University of Alabama Press, 1975),
p. 39.

^{๕๓} Anne Sheppard, *Aesthetics*, (Oxford : Oxford University Press, 1987), pp. 5-6.

^{๕๔} Monroe C. Beardsley, *Aesthetics.*, pp. 40-41.

^{๕๕} *Ibid.*, pp. 48-49.

^{๕๖} รุ่งเรือง บุญชูโรต, *ปรัชญาคืออะไร*, (เชียงใหม่ : สวทการพิมพ์, ๒๕๑๒), หน้า ๑๓๐.

ด้วยเหตุนี้เองที่กล่าวว่า “งานศิลปะการสลักลายจึงเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกทางความงามออกมาเป็นแบบโดยได้แรงบันดาลใจ จากการรับรู้ทางจินตนาการ”^{๖๓}

การตัดสินใจเกี่ยวกับคุณค่าซึ่งเป็นการกระทำจากสัญชาตญาณของมนุษย์ และเป็นการกระทำโดยทันที คุณค่าเหล่านี้เกิดพร้อม ๆ กันกับความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจที่ไม่มีคุณค่าทางความงามเข้าไปเกี่ยวข้องกับความชอบ หรือความประทับใจทางสุนทรียะนั้นเป็นสิ่งที่ปราศจากเหตุผลความงามเป็นคุณค่าพิเศษเฉพาะ ไม่เกี่ยวข้องกันกับการตัดสินใจด้วยเหตุผลอันจะเป็นการตัดสินใจด้วยข้อเท็จจริงการเลียนแบบสิ่งแท้จริงนั้น ไม่ใช่จะมีคุณค่าทางสุนทรียะเสียทั้งหมด เพราะคุณค่าทางสุนทรียะที่แท้จริงจะต้องเน้นในอารมณ์ความรู้สึกพึงพอใจประกอบด้วยเป็นสำคัญ ความงามคืออารมณ์ความรู้สึกพึงพอใจที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะของมันเอง การรับรู้คุณค่าทางความงาม มันไม่ได้เกี่ยวข้องกับการรับรู้อะไรเลยกับข้อเท็จจริง เรากล่าวว่ามีคุณค่าทางความงามเนื่องจากเรามีอารมณ์ความรู้สึกพึงพอใจของเราเอง สิ่งที่สวยงามถ้ามันไม่ได้ให้ความพึงพอใจกับใครเลย ความงามที่ใคร ๆ รู้สึกเฉย ๆ ก็ไม่ถือว่าเป็นความงามและมีคุณค่าทางสุนทรียะและก็ถือว่ามันเป็นคำพูดที่ขัดแย้งในตัวเอง^{๖๔} การที่เราเข้าไปรู้สึกถึงความงามหรือไม่งามนั้นอยู่ที่ตัวของเราเองไม่ใช่อยู่ที่ตัวของลายสลัก ในลักษณะนี้การเข้าไปตัดสินใจคุณค่าทางสุนทรียะและกับสิ่งอุปถัมภ์เกี่ยวกับเรื่องนี้อยู่ที่ตัวของมนุษย์เอง การที่เราไปตีคุณค่าในความรู้สึกของอารมณ์ว่า ชนิดนี้งามชนิดนั้นน่าเกลียดอยู่ที่ตัวมนุษย์เองทั้งสิ้น ความรู้สึกต่อความงามของเรามีส่วนสำคัญในการขยายตัวของจิต เมื่อแบ่งสังขารออกไปเป็นส่วนสว่างกับเงามืด เพื่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างความงามกับความไม่งามของลายสลักโดยเหตุนี้ จึงเป็นข้อสรุปได้ว่า ความรู้สึกต่อความงามนั้นก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในธรรมชาติ และเป็นการกีดขวางความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับสรรพสิ่งโดยปกติแล้วสังขารมีอยู่ทุกหนทุกแห่งและเปิดเผยตัวเองอยู่ตลอดเวลา ความงามก็เช่นเดียวกัน ซึมซาบอยู่ทุกแห่งหน เพราะฉะนั้นทุกสิ่งย่อมสามารถให้ความชื่นชมแก่มนุษย์ได้ หากมนุษย์สามารถเข้าใจธรรมชาติและประสานสรรพสิ่งในพฤติกรรมให้เป็นเอกภาพได้^{๖๕}

ในขณะที่ปรนนิยมน และอิตนนิยมนมีความเห็นเกี่ยวกับคุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสลักที่ไม่ตรงกันในเรื่องที่ความงาม หรือคุณค่าทางสุนทรียะนั้นเกิดขึ้นจากสิ่งใดแน่ระหว่างวัตถุหรือจิตนั้นก็ยังมีนักปรัชญากลุ่มสัมพัทธนิยมที่เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับประเด็นนี้ ซึ่งถือว่าเป็นข้อเสนอที่ติกล่าวคือ สัมพัทธนิยมกล่าวว่า คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสลักนั้นจะอาศัยสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น

^{๖๓} ประเสริฐ ศิลรัตน์, *สุนทรียะทางทัศนศิลป์*, หน้า ๑๑.

^{๖๔} นิพาดา เทวกุล, “ธรรมชาติ หรือลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์”, *ศิลปกรรมศาสตร์*, ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม- มิถุนายน ๒๕๓๗) : ๑๘-๑๕.

^{๖๕} พ่วง มีนอก, *สุนทรียศาสตร์*, หน้า ๒๗๑.

ย่อมไม่สามารถแยกคุณค่าของความงามออกมาได้ จะต้องอาศัยทั้งสองประการคือ วัตถุ นั่นคือลาย สักและจิต นั่นคือ การรับรู้ถึงความงามและความรู้สึกต่าง ๆ ต่อการรับรู้ลายสักนั้น ๆ ในประเด็น ดังกล่าวนี้ แลงเฟลด์ เฮอร์เบิร์ต ซิดนีย์ (Langfeld, Herbert Sidney ค.ศ.1879) ได้แสดงทรรศนะไว้ ว่า ความงามไม่ได้ขึ้นอยู่กับบุคคลอย่างเดียวและก็ไม่ขึ้นอยู่กับวัตถุอย่างเดียว คือไม่ใช่เป็นอัตนัย นิยมอย่างเดียว และไม่ใช่เป็นปรนัยนิยมเพียงอย่างเดียวทั้งไม่ใช่ผลของพุทธิปัญญาเพียงอย่างเดียว และก็ไม่ใช่คุณค่าที่มีอยู่ในวัตถุเพียงอย่างเดียวด้วย แต่เป็นแห่งความสัมพันธ์ภาพระหว่างสิ่งทั้งสอง คือจิตวิสัยกับวัตถุวิสัยนั่นเอง”^{๕๐} โสคราติส (Socrates 469-399 B. C) ก็มีความเห็นคล้าย ๆ กัน โดยโสคราติสบอกว่า การรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต้องอาศัยความมีอยู่ของสิ่งนั้น มีความงามอยู่ และสัมพันธ์กับตัวของเรานี้ที่มีความรู้สึกต่อสิ่งนั้น แล้วแสดงความมีคุณค่าทางความ งามออกมาจากภายในจิตใจให้เกิดมีความพึงพอใจต่อสิ่งนั้น^{๕๑}

ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยมดูเหมือนเกิดจากความขัดแย้งระหว่างแนวคิดทั้งสอง กลุ่มคือกลุ่ม อัตนัยนิยมและกลุ่มปรนัยนิยมที่มีแนวความคิดไปในทางแบบสุดโต่ง จึงนำไปสู่ความยุ่งยากสับสน แล้วจึงขัดแย้งกันขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทรรศนะสัมพัทธ์นิยมกล่าวทำนองว่า ความงามไม่ใช่ อัตนัยนิยมโดยสิ้นเชิงและก็ไม่ใช่ปรนัยนิยมโดยสิ้นเชิงด้วย แต่เป็นภาวะสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับ บุคคลโดยจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์บางอย่างเป็นเครื่องมือในการพิจารณาด้วย^{๕๒} ทฤษฎีสัมพัทธ์นิยม คู่เบื้องต้นเหมือนปรนัยนิยม การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะคือการตัดสินวัตถุไม่ใช่ผู้รับรู้ แต่ สัมพัทธ์นิยมเชื่อเหมือนอัตนัยนิยมว่า คุณค่าทางสุนทรียะไม่ใช่สิ่งสมบูรณ์หรือมีค่าในตัวเอง มัน สัมพัทธ์กับการรับรู้ทางสุนทรียะของผู้รับรู้ ดังนั้น ถึงแม้คุณค่าทางสุนทรียะจะเป็นคุณสมบัติของ วัตถุ(ลายสัก) ก็จริง แต่การตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะอาศัยเพียงวัตถุ (ลายสัก) อย่างเดียวไม่ได้ เรา ต้องอาศัยหลักฐานจากการรับรู้ทางสุนทรียะด้วยเช่นกัน แต่การเกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางสุนทรียะนี้ ไม่ได้เป็นไปอย่างอำเภอใจเหมือนจิตวิสัยแต่ประการใด ทุก ๆ การตัดสินย่อมมีคุณค่าทางสุนทรียะ เป็นการตัดสินที่มีหลักฐานรองรับ^{๕๓} ในประเด็นคุณค่าทางสุนทรียะนี้ มีนักสุนทรียศาสตร์ที่ชื่อ ซี. ไอ. เลวิส (C.I.Lewis ค.ศ.1883-1964) กล่าวว่า คุณค่าทางสุนทรียะเป็นความสามารถของคุณสมบัติทางสุนทรียะที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้ บางทีเราอาจอยากจะทำว่า เราจะรู้ได้อย่างไร เป็นความจริงว่าเมื่อเรารับรู้ศิลปะวัตถุทางสุนทรียะขึ้นหนึ่งเราจะเกิดความรู้สึก

^{๕๐} Langfeld, Herbert Sidney, *the Aesthetic Attitude*, (Washington : Kennikat Press, 1967), pp. 3-13.

^{๕๑} วณิดา เขียวจำ, *สุนทรียศาสตร์*, หน้า ๑๑๕.

^{๕๒} ประเสริฐ ศิลาตนา, *สุนทรียะทางทัศนศิลป์*, หน้า ๑๗-๑๘.

^{๕๓} จรูญ โกมุทรัตนานนท์, *สุนทรียศาสตร์*, หน้า ๕๑.

เพติดเพลิน และคนอื่นๆหลายคนก็เป็นในทำนองนี้แต่ศิลปะชิ้นหนึ่งมีคุณสมบัติหลายประการ เราจะรู้ได้อย่างไรว่าความเพติดเพลินที่เกิดขึ้นแก่เราหรือคนอื่น ๆ มันเกิดจากคุณสมบัติทางสุนทรียะและไม่ได้เกิดจากคุณสมบัติอย่างอื่นในศิลปวัตถุทั้งหลาย^{๕๔} เลวิสตอบปัญหาที่ว่า ความรู้สึกทางสุนทรียะที่เกิดจากคุณสมบัติทางสุนทรียะของศิลปะ ที่ไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัวแต่เป็นความรู้สึกของคนทุกคน และเขายังย้ำอีกว่า ถึงแม้ทุกคนจะมีความรู้สึกเกิดขึ้นก็จริง แต่สิ่งที่มีความรู้สึกนั้นทุกคนอาจไม่ตรงกัน และมันเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย บางคนมีความรู้สึกที่ผิดพลาด บางคนมีความรู้สึกที่ถูกต้อง แต่เราสามารถตรวจสอบได้ความรู้สึกทางสุนทรียะที่ถูกต้องนั้น ต้องเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่^{๕๕} ประเด็นเรื่องที่ว่า คุณค่าทางสุนทรียะคือการมีอารมณ์ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับผู้ชมศิลปะแล้วจะเห็นคุณค่าทางความงามได้ ในเรื่องนี้คำว่า อารมณ์ความรู้สึกเป็นเครื่องมือวัดคุณค่าประการหนึ่งของทฤษฎีอัตนัยนิยม แต่มีปัญหาอีกว่า ถ้าอารมณ์ความรู้สึกในทางกามารมณ์เกิดขึ้นแล้วมันเป็นอารมณ์ทางสุนทรียะได้ หรือไม่ในศิลปะทางภาพเปลือย เพราะศิลปะหรือภาพที่ได้รับการยอมรับว่า เป็นศิลปะนั้นต้องเป็นภาพที่ผู้ดู เมื่อมองดูแล้วเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับความงาม และดูแล้วแนวคิดนี้มีลักษณะที่ขัดแย้งกันเอง โดยเฉพาะเรื่องที่ยกมาให้เกิดแรงกระตุ้นความรู้สึกสนใจในเรื่องเพศหรือก่อให้เกิดความต้องการในทางเพศ ศิลปะนั้นก็อยู่ในข่ายอนาจาร นี่ก็จุดด้อยของทฤษฎีนี้ที่ถูกโจมตีได้^{๕๖} ในเรื่องคุณค่าทางสุนทรียะและความงามที่เป็นวัตถุและจิตนี้ท่าน อาเธอร์ โชเพินเฮอเออร์ (Arthur Schopenhauer ค.ศ.1788-1860) กล่าวว่า เราจะพบสภาวะที่เป็นวัตถุวิสัยและอัตนัยนิยมนั้นไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย สิ่งทั้งหลายปรากฏว่า มีความแตกต่างกันเพราะความรู้สึกของเราเท่านั้นหากอยู่ในระดับสูงสุด(Reality)แล้ว สิ่งเหล่านั้นก็จะหมดความหมายเลยทีเดียวนั้น จิตเป็นตัวสัมผัสสิ่งต่าง ๆ นี้และเห็นตัวเห็นว่ามันเองแตกต่างไปจากวัตถุ แต่หากผู้ใดเข้าถึงภาวะอันสูงสุด (Ideas) หรือแท้จริงของธรรมชาติแล้ว เราจะเห็นว่าตัวเรากับธรรมชาติภายนอกนั้นต่างก็เป็นสิ่งเดียวกัน และเขากล่าวเรื่องอารมณ์สัมผัสสุนทรียภาพว่า ความเพติดเพลินใจที่เราได้จากการสัมผัสความงามของศิลปะต่าง ๆ ก็ตาม ความบันเทิงใจที่เราได้จากผลงานของศิลปินต่าง ๆ ก็ตามสิ่งเหล่านั้น จะช่วยให้อารมณ์หรือความรู้สึกของเราสลายตัวไปอยู่กับศิลปะดังกล่าวไปชั่วขณะหนึ่งขณะนั้นเราจะหยั่งรู้ลงไปว่า ตัวเรากับธรรมชาตินั้นเป็นอันเดียวกัน^{๕๗}

^{๕๔} C. I. Lewis, *An analysis of knowledge and valuation*, (Chicago : Paquin printer press, 1971), pp. 365-366.

^{๕๕} *Ibid.*, pp. 394-396.

^{๕๖} ประเสริฐ ศิลรัตน์, *ความเข้าใจศิลปะ*, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๕), หน้า ๘๐-๘๑.

^{๕๗} Bernard Bosanquet, *A history of Aesthetics.*, pp. 89-97.

จะเห็นข้อยุติจากการขัดแย้งของพวกที่เห็นว่า ความงามคือความเปลิดเปล็นด้วย ทั้งนี้พวกหนึ่งถือว่า ความงามเป็นสิ่งที่ทุกคนพึงพอใจหรือยอมรับกันแต่อีกพวกหนึ่งเห็นว่าความงามนั้นเป็นสิ่งเนื่องมาจากความสัมพันธ์ขั้นพื้นฐานระหว่างเอกภาพ ระเบียบ และความพร้อมเพียงกันนั่นเอง เนื่องจากว่าภาวะดังกล่าวอยู่ในฐานะเป็นพื้นฐานที่เราสามารถรับรู้ทางจิตใจหรืออารมณ์อย่างสมบูรณ์ขณะเดียวกัน มันกลับเป็นภาวะที่ปรากฏเด่นชัดอยู่หลายระดับ ในการมีประสบการณ์ด้วย จากการนิยามเกี่ยวกับความหมายดังกล่าวเราจะพบข้อสอดคล้องกันทางความคิดเห็นทั้งของพวกเก่าและใหม่ในความหมายที่ยอมรับกันทั่วไปคือ “การรับรู้ค่าของความงามได้ เพราะมีสภาวะที่สมดุลกันระหว่างจิตกับวัตถุคือแสดงให้เห็นได้ว่า การรู้ค่าความงามก็ต้องอาศัยความสัมพันธ์กันระหว่างตัวเราผู้ชมกับสิ่งที่งาม (ลายสัก) นั่นคือ การรู้ค่าความงามที่สมบูรณ์ คือลายสักที่เราเห็นต้องมีความงามด้วยและจิตใจของเราก็ต้องพร้อมที่จะรับชม รับรู้ค่าความงามนั้นด้วย”^{๔๘} คุณค่าของศิลปะ คือศิลปะแต่ละชิ้นย่อมมีคุณค่าอยู่ในตัวมัน แต่คุณค่าที่ปรากฏจะเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับของบุคคลที่ได้พบเห็น นั่นคือขึ้นอยู่กับเงื่อนไขกฎเกณฑ์ของแต่ละบุคคลที่จะนำมาวัดหรือประเมินค่าในศิลปะนั้นอีกประการหนึ่ง และขึ้นอยู่กับสภาวะจิตของผู้ประเมินอีกประการหนึ่งการปรากฏขึ้นของคุณค่าคือ กลุ่มแรกเชื่อว่า คุณค่ามีจริงในจิตใจของผู้ประเมินเท่านั้น ในแนวความคิดนี้เชื่อว่าผลงานศิลปะชิ้นหนึ่ง ๆ จะมีค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจิตใจของผู้ประเมินเป็นตัวกำหนด มิใช่มีปรากฏในตัวของศิลปวัตถุ ดังนั้น ในผลงานศิลปวัตถุชิ้นหนึ่งชิ้นเดียวกัน บางทีคนเราอาจเห็นว่ามียุคค่าสูง แต่อีกบางคนจะมองเห็นในลักษณะไม่มีคุณค่าเลยก็ได้กลุ่มที่สอง เชื่อว่าคุณค่ามีอยู่จริงในเฉพาะศิลปวัตถุเท่านั้น ผู้ที่มีแนวความเชื่อในลักษณะนี้ได้กล่าวปฏิเสธต่อทฤษฎีข้างต้นนั้นว่าคุณค่ามีการกำหนดเองขึ้นมาในจิตใจของแต่ละคนนั้นไม่ใช่คุณค่าที่แท้จริงเลย คุณค่าที่ปรากฏขึ้นในจิตนั้นมีความแตกต่างกันไปไม่แน่นอน หรือไม่มีกฎเกณฑ์ที่สามารถกำหนดเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องเพราะจิตเป็นสภาวะนามธรรม ทุกคนก็สามารถที่มีความรู้สึกเกิดขึ้นในจิตได้เหมือนกัน ฉะนั้นสิ่งที่ถูกต้องที่สุดหรือคุณค่าที่แท้จริงที่สุดก็คือคุณค่าที่มีอยู่ในตัวศิลปวัตถุเท่านั้น คำว่า จิตคือเป็นเพียงภาวะความคิดที่เกิดขึ้นกับความรู้สึกนึกคิดของเราเท่านั้น แต่ศิลปวัตถุทางสุนทรียะใดไม่ว่ามันจะอยู่ในสภาวะกาลใด ๆ หรือในสถานที่ใด ๆ ก็ตามมันก็ยังมียุคค่าในตัวของมันเองจะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง สิ่งที่เปลี่ยนแปลง ก็คือจิตต่างหากมากกว่า ศิลปวัตถุสุนทรียะใด ๆ และกลุ่มที่สามมีความเชื่อว่า คุณค่าจะปรากฏก็ต่อเมื่อ เกิดการประสานสอดคล้องต้องกันระหว่างศิลปะวัตถุทางสุนทรียะกับจิตของผู้รับรู้เป็นประการสำคัญด้วยกัน ถ้าแยกจิตออกจากศิลปวัตถุทางสุนทรียะ คุณค่าก็จะไม่สามารถปรากฏขึ้นได้ หรือถ้ามีแต่ศิลปะทางสุนทรียะเพียงอย่างเดียว คุณค่าก็ไม่สามารถที่เกิดขึ้นได้เช่นกัน ดังนั้นที่สำคัญที่สุดก็คือ คุณค่าที่จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อจิตกับ

^{๔๘} โกสุม สายใจ, สุนทรียะภาพของชีวิต, หน้า ๔๒.

ศิลปวัตถุมีความสัมพันธ์เข้าด้วยกันเท่านั้น จึงสามารถมองเห็นคุณค่าเป็นสุนทรียะในศิลปวัตถุคือ ลายสักได้แน่นอน^{๕๕}

๔.๓ สรุปการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักทั้งสองประเด็น

จากการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อความ ศักดิ์สิทธิ์และเพื่อความสวยงามนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อนำการวิเคราะห์ทั้งสองมาเปรียบเทียบว่าแท้จริง แล้วการสักลายที่มีวัตถุประสงค์ทั้งสองอย่างนั้น อย่างไรก็มีคุณค่าทางสุนทรียะมากกว่ากัน จาก การวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักดังกล่าว จะเห็นว่า ลายสักที่สักเพื่อวัตถุประสงค์ ทั้งสองอย่างนั้น นักปรัชญาทั้งสามกลุ่มก็เห็นพ้องต้องกันว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะทั้งนั้น แตกต่างกัน ก็แต่เพียงเหตุผล และวิธีการของการตัดสินใจให้คุณค่าทางสุนทรียะในลายสักทั้งสองประการว่า อย่างไรก็มีคุณค่ามากกว่ากัน ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยเห็นว่า การสักลายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ ความสวยงามนั้นน่าจะมีคุณค่าทางสุนทรียะมากกว่า การสักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์หรือเพื่อความขลัง ตามคำนิยามของคุณค่าทางสุนทรียะ ส่วนการสักลายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความขลังนั้นถือว่ามี คุณค่าทางสุนทรียะเช่นกันแต่น้อยกว่าลายสักที่สักเพื่อความงามดังกล่าวแล้ว

ฉะนั้น จึงสรุปได้ว่า การสักลายเพื่อความสวยงามถือว่ามีคุณค่าทางสุนทรียะและจัดว่า เป็นคุณค่าที่แท้จริง เพราะมีองค์ประกอบของความงามนี้เป็นวัตถุประสงค์คือลายสักและจิตคือความซาบซึ้ง หรือวัตถุประสงค์ คือความงามนั่นเองซึ่งเป็นคุณสมบัติหลักของคุณค่าทางสุนทรียะจึงถือได้ว่าลาย สักที่สักเพื่อความสวยงามเป็นลายสักที่มีคุณค่าทางสุนทรียะ ส่วนลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ ดังที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ดังกล่าวแล้วนั้นว่า มีคุณค่าทางสุนทรียะเช่นกันแต่ดูเหมือนว่าคุณค่าทาง สุนทรียะของลายสักประเภทนี้ จะน้อยกว่าลายสักที่สักเพื่อความสวยงามดังกล่าวแล้ว

^{๕๕} ประเสริฐ ศิลรัตน์, ความเข้าใจในศิลปะ, หน้า ๗๘-๗๙.

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้ มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งที่เป็นทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะลายสัก ซึ่งผลการศึกษานี้วิเคราะห์ผ่านมานั้นพอสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สรุปประเด็นในบทที่ ๒ พบว่า ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศิลปะลายสัก ผลจากการศึกษาเห็นว่า ลายสักเป็นที่นิยมสักกันมากเป็นเวลานาน จนกระทั่งกลายเป็นวิถีชีวิตของคนบางกลุ่มยึดเป็นอาชีพ ส่วนการตีค่าทางความหมายของลายสักเห็นว่ารูปรอยที่สักทุกชนิดย่อมมีความหมายไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งอาจจะเป็นไปอย่างสากล คือคนทั่วไปเข้าใจหรืออาจมีความเข้าใจเฉพาะผู้สักก็ได้ ส่วนประเภที่มี ๕ อย่างคือ รูปยันต์หรืออักขระ รูปพระหรือเทพเจ้า รูปดอกไม้ รูปสัตว์และลายสักรูปประยุกต์ต่าง ๆ แต่ลักษณะของลายสักจะเห็นว่า มีลักษณะ รูปแบบและความหมายที่มีต่อลายสักมีมากมาย การสักขึ้นกับ ความเชื่อ ทศนคติ ความสนใจ ค่านิยม หรือแม้แต่รสนิยมมีทั้งตนเองและสังคม สำหรับวัตถุประสงค์ของการสักเห็นว่ามี ๘ อย่างคือ เพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่เตือนกระตุ้นความรู้สึก เตือนความทรงจำ สักตามประเพณีนิยม ความสวยงาม ความขลังศักดิ์สิทธิ์ สร้างอัตลักษณ์ให้กับตน สร้างอำนาจให้แก่ตน และอื่น ๆ

๕.๑.๒ สรุปประเด็นในบทที่ ๓ พบว่า มีทฤษฎีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ที่กล่าวถึงเกณฑ์ในการตัดสินความงามอยู่ ๓ กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีแนวคิดหลัก ๆ ดังนี้

๑) กลุ่มอิตนัยนิยมมองว่า คุณค่าทางสุนทรียะเกิดขึ้นจากจิตเพียงอย่างเดียวโดยไม่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของวัตถุ ๆ ทั้งสิ้น แม้ศิลปวัตถุสุนทรียะมีจำนวนมากมายก็จริง ถ้าหากว่าจิตไม่เข้าไปรับรู้ต่อวัตถุสุนทรียะดังกล่าวนั้นก็ทำให้วัตถุสุนทรียะนั้นไม่มีค่าทางสุนทรียะ คุณค่าความงามเกิดขึ้นได้ก็เพราะอาศัยจิตมีความรู้สึกชอบ ฟังพอใจ รู้สึกว่าสวยงาม ไม่สวยงาม ซึ่ง

อารมณ์ความรู้สึกเหล่านี้ทุกคนมีเหมือนกันแต่จะมีมากหรือน้อยอยู่ที่ตัวเรา และคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ

๒)กลุ่มปรนัยนิยมมองว่า คุณค่าทางสุนทรียะ คือคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัววัตถุสุนทรียะนั้น คุณสมบัติดังกล่าวมีมาแต่ดั้งเดิมและมีอยู่ตลอดไปแม้จะไม่มีผู้รับรู้ต่อวัตถุสุนทรียะนั้นก็ตาม คุณค่าทางสุนทรียะของวัตถุนั้นก็ยังคงอยู่เหมือนเดิม คุณสมบัติทางความงามดังกล่าว คือ วัตถุสุนทรียะนั้นมีคุณภาพดี เช่น สี สัน รูปทรง ลวดลาย สัดส่วนกลมกลืนสมดุลงาม ประณีต คุณสมบัตินี้จะทำให้วัตถุสุนทรียะนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียะ ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญในการตัดสินคุณค่าทางสุนทรียะอยู่ที่วัตถุสุนทรียะเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยไม่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกใด ๆ ของผู้รับรู้ การรับรู้คุณค่าทางสุนทรียะเป็นการรับรู้ได้โดยตรง (Intuition) คือไม่ต้องใช้สติปัญญาและความรู้สึกใด ๆ เข้าไปสัมผัส เพราะความงามของวัตถุสุนทรียะมีอยู่แล้ว จะเห็นได้ว่า วัตถุวิสัยให้ความสำคัญกับวัตถุสุนทรียะเพียงสิ่งเดียว

๓)กลุ่มสัมพัทธ์นิยมมองว่า คุณค่าทางสุนทรียะเกิดจากความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างคุณสมบัติของวัตถุสุนทรียะและความสมบูรณ์ของจิต (Aesthetical object of properties and Absolute mind) คือ วัตถุสุนทรียะมีสี สัน รูปแบบ ลวดลาย รูปทรงอย่างแจ่มแจ้งสมบูรณ์ (Perfects) ส่วนจิตใจมีความรู้สึกที่สมบูรณ์ (Absolute Feelings) ทำให้เกิดความสนใจต่อวัตถุสุนทรียะนั้นได้อย่างถูกต้อง การตัดสินต้องมีหลักฐานรองรับจะมีคุณค่ามากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความรู้สึกของเราและคนส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์เรียกความสัมพันธ์นี้ว่า ความเป็นเอกภาพ (Unities) ในศิลปะ

๕.๑.๕ สรุปประเด็นในบทที่ ๔ ผลจากการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียะในศิลปะลายสักที่สักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์และสักเพื่อความสวยงามโดยใช้ทฤษฎีทั้ง ๓ กลุ่มเป็นหลักในการวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ความงามต่อศิลปะลายสักทั้ง ๒ ประเด็นดังกล่าวนี้พบว่า ลายสักมีคุณค่าทางสุนทรียะอยู่จริงตามทฤษฎีทั้ง ๓ กลุ่ม แต่พบข้อตัดสินที่มีปัญหาในเชิงสุนทรียศาสตร์ที่มีมุมมองไม่ตรงกัน จึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งขึ้นในการตัดสินศิลปะลายสักเกี่ยวกับคุณค่าของความงามนี้ คือ อัตนัยนิยมมองว่า ความงามเกิดจากจิตใจเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ซึ่งคุณค่าทางสุนทรียะในที่นี้ คือ ความซาบซึ้ง ความเพลิดเพลินใจ ความชอบใจ ความพึงพอใจ ที่เป็นเหตุในความรู้สึกของเราที่เป็นความสุขที่แท้จริง แต่ปรนัยนิยมมีความเห็นที่ขัดแย้งไปจากนั้น กล่าวคือ ความงามไม่น่าเป็นต้นเหตุมาจากความรู้สึกภายในจิตใจ ที่สนใจต่อศิลปะลายสักแต่

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประการใด ความงามอยู่ที่ตัวของศิลปะลายสักนั่นเอง เพราะศิลปะลายสักเป็นรูปร่างที่เราสามารถเห็นได้ด้วยประสาทสัมผัสซึ่งลายสักเหล่านั้น มีรูปทรง สี สัน ที่สมบูรณ์แบบ (Formal Absolute) ด้วยดี สัดส่วนเหมาะสมจริง จึงจะมีคุณค่าทางความงามได้ การตัดสินความงามตามทฤษฎะทั้งสอง ดังที่กล่าวมานั้นพบว่า ยังไม่สามารถที่หาข้อสรุปให้มีความเป็นเอกภาพกันได้เมื่อเป็นดั่งนั้นกลุ่มสัมพัทธ์นิยมว่า ถ้าไม่อยากจะให้เกิดความขัดแย้งกันต้องตัดสินคุณค่าความงามในเชิงสัมพันธ์กัน ระหว่างจิตใจและวัตถุสุนทรีย์ทั้งสองต้องมีความสัมพันธ์ด้วยกัน จะอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่า เมื่อนำการวิเคราะห์ทั้งสองมาเปรียบกันว่าแท้จริง การสักลายเพื่อวัตถุประสงค์ทั้งสองอย่างนั้น อย่างไหนมีคุณค่าทางสุนทรีย์มากกว่ากัน ผลจากการวิเคราะห์ผู้วิจัยเห็นว่า การสักลายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อความสวยงามนั้นน่าจะมีคุณค่าทางสุนทรีย์มากกว่า การสักเพื่อความศักดิ์สิทธิ์ หรือความขลังตามความหมายของคุณค่าทางสุนทรีย์ ส่วนการสักเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อความขลัง ถือว่ามีคุณค่าทางสุนทรีย์เช่นกันแต่มีคุณค่าทางสุนทรีย์น้อยกว่าลายสักเพื่อความงาม

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งศึกษาปัญหาคุณค่าทางสุนทรีย์หรือคุณค่าทางความงามในศิลปะลายสักเพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่ครอบคลุมหรือเกี่ยวข้องไปถึงปัญหาคุณค่าทางจริยศาสตร์ หรือศิลปะกรรมใด ๆ เลยตามแนวคิดทางพุทธจริยศาสตร์หรือจริยศาสตร์อื่น ๆ โดยเฉพาะในเรื่องของการประพฤติของผู้สัก ปัจจุบันมีงานเขียนในเรื่องเกี่ยวกับการสักลายจำนวนหนึ่ง ที่มุ่งศึกษาในแง่ประวัติศาสตร์การสักลายและศึกษาปัญหาทางสังคมวิทยาเท่านั้น กล่าวคือไม่ได้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการสักลายมองในแง่คุณค่าทางความงามเชิงศิลปะ ดังเช่นที่วิทยานิพนธ์นี้ศึกษา

การศึกษาประเด็นนี้เห็นว่า ยังมีมุมมองที่จำเป็นต้องศึกษาค้นกันอีกมาก ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวคิดบางประการซึ่งน่าจะประโยชน์ในการศึกษาให้กว้างขวางต่อไป

๕.๒.๑ ควรจะศึกษาค้นคว้าในลักษณะเจาะประเด็นให้มีความรัดกุมมากกว่านี้ คือศึกษาเฉพาะรูปรอยแห่งลายสักในประเภทนั้น ๆ เช่น รอยสักประเภทรูปยันต์, และรอยสักประเภทรูปดอกไม้ เป็นต้น

๕.๒.๒ ควรทำการศึกษา ค้นคว้าวิจัยในแง่คุณค่าทางจริยศาสตร์โดยเฉพาะคุณค่าทางพุทธจริยศาสตร์หรือจริยศาสตร์ของศาสนาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย:

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

บุญย์ นิลเกษ. **สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๒๓.

จรูญ โกมุทร์ตานนท์. **สุนทรียศาสตร์**. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๓๕.

ประเทิน มหาจันทร์. **ศิลปะการสักกลาย**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๓.

พ่วง มินอก. **สุนทรียศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กীরติ บุญเจือ. **ปรัชญาศิลปะ**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๒๒.

โกสุม สายใจและคณะ. **สุนทรียภาพเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชัน, ๒๕๔๒.

ขุนวิจิตรมาตรา(สง่า กาญจนาคพันธุ์). **เล่าเรื่อง เสภา ขุนช้าง-ขุนแผน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ :
อมรินทร์, ๒๕๔๕.

เครือจิต ศรีบุญนาค. **สุนทรียภาพชีวิต**. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชัน, ๒๕๔๒.

จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. **การสักกลายและการบ่งเอกลักษณ์ของชนเผ่าอัยลาวหรือไทยลาว**,
(กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๖.

จรูญ โกมุทร์ตานนท์. **ศิลปะคืออะไร**. กรุงเทพฯ : คอมแพคทีพรีนต์, ๒๕๒๕.

_____. **สุนทรียศาสตร์กรีก-ยุคฟื้นฟู**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

เจริญ วรรณะสิน. **ถาจะถึงกาลสิ้นสุด**. พิมพ์ครั้งที่ ๕, กรุงเทพฯ: ดับเบิ้ลนาอัน พรินติ้ง, ๒๕๔๒.

ชนุตตรา อธิธิธรรมวินิจ. **ปรัชญาเบื้องต้น**. ภาควิชามานุษยศาสตร์คณะสังคมศาสตร์และมนุษย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลศาลายา, ๒๕๓๗.

ชัยวัฒน์ อัดพัฒน์. **ปรัชญาตะวันตกร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒.

ณรงค์ สิงห์ประเสริฐ, และทรงฉัตร โขษยานนท์. **นิติเวชศาสตร์ : การพิสูจน์หลักฐานเกี่ยวกับ
บุคคล**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕.

- ถวัลย์ อัสนะเสน. นิติเวชศาสตร์. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, ๒๕๒๓.
- นิติ ภัคกรพันธ์. รอยสักกับการสร้างตัวตน”เผยร่าง- พรางกาย”. กรุงเทพฯ: คปไฟ, ๒๕๔๑.
- นงศ์นุช ไพรพิบูลยกิจ. ลายศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์, ๒๕๔๑.
- บุญเกิด พิมพ์วรรณเมธากุล. พจนานุกรม ฉบับภาษาไทยอีสาน. ขอนแก่น : คลังน่านาวิทยา, ๒๕๔๕.
- บุญมา แฉ่งฉายา. ศิลปะลายไทย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์, ๒๕๔๐.
- ประภาพรธรรม์ ชวลิตนิธิผลลาก. Tattoos. กรุงเทพฯ : ปัญญาธรรม, ม.ป.ป.
- ประเสริฐ ศีลรัตน์. สุนทรียะทางทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: โอเอียนสโตร์, ๒๕๔๒.
- ปานทิพย์ ศุภนครและคณะ. ปรัชญาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๘.
_____. ความเข้าใจในศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอเอียนสโตร์, ๒๕๒๕.
- ปรีชา พิณทอง. ไขภานิตโบราณอีสาน. อุบลราชธานี : ศิริธรรม, ๒๕๒๘.
- เทพย์ สาริกบุตร. พุทธศาสตร์าคม. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ, ๒๕๑๖.
_____. วิชาอาถรรพเวทย์. กรุงเทพฯ: ทวีการพิมพ์, ๒๕๒๔.
_____. พระคัมภีร์พระเวท ฉบับพิเศษ. กรุงเทพฯ: ศิวาศรม, ๒๕๑๒.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ ปยุตโต). พุทธธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระครูใบฎีกาเทพย์ สงหรัภย์. ตำราเพชรรัตน มหายันต์. นนทบุรี: ศรีปัญญา, ม.ป.ป.
- พระทักษิณคณาธิการ. ปรัชญา. กรุงเทพฯ : กุญสยามการพิมพ์, ๒๕๑๓.
- พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้าจิตรเจริญ. โคลงเรื่องรามเกียรติ์ ตอนที่หนึ่งฉบับรวมพิมพ์ครั้งแรก.
กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, ๒๕๐๘.
- พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรม พระองค์เจ้านราธิประพันธ์พงศ์. จดหมายเหตุ ลาลูแบร์ เล่ม ๑. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, ๒๕๐๕.
_____. จดหมายเหตุลาลูแบร์ เล่ม ๒. กรุงเทพฯ : คุรุสภา, ๒๕๐๕.
- พาทิศ ธารบัวแก้วและคณะ. เปิดคัมภีร์โบราณ ตำนานสักยันต์. นนทบุรี: เจ้าของ ๘๘
มีเดียแอนด์ พับลิชชิ่ง, ม.ป.ป.
- พุทธทาสภิกขุ. กัตถุญกตเวที เป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของโลก. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา, ๒๕๑๖.
- พดุงอาจารย์วิพุธ โยคะ รัตนรังษี. เสน่ห์มหานิยมชั้นสูง. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก, ม.ป.ป.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล,และคณะ. ๓ มิติทัศนะทางศิลปะและศิลปะศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา,
๒๕๓๓.
- มโน พิสุทธิรัตนานนท์. สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น. ม.ป.ท: มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๔๖.

- ยศ สันตสมบัติ. **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
 ราช รัมัญญ. **สักยันต์**. กรุงเทพฯ: อนิเมก กรุป, ๒๒๔๖.
 ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ :
 นานมีบุ๊คพับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
 รุ่งเรือง บุญโอรส. **ปรัชญาคืออะไร ?**. เชียงใหม่: สวงวนการพิมพ์, ๒๕๑๒.
 วนิดา เขียวขำ. **สุนทรียศาสตร์**. กรุงเทพฯ: พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๑.
 วรุณ ตั้งเจริญ. **สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์, ๒๕๔๖.
 สกนธ์ ภู่งามดี. **พื้นฐานทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: บั๊คส์พอยท์, ๒๕๔๗.
 สมบูรณ์ คนฉลาด. **พุทธศาสนาและยันต์ ๑๐๘ ของเกจิอาจารย์ชื่อดัง**. กรุงเทพฯ:
 สมเจตการณ์พิมพ์, ม.ป.ป.
 สุจิตรา ธรรัตน์. **ปรัชญาเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๓๗.
 สุชาติ เถาทอง. **หลักการทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : อักษรการพิมพ์, ๒๕๓๖.
 ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์. **ทัศนศิลป์ปริทัศน์**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๖.
 อรุณินทร์ วิริยะบูรณะ. **ยันต์ ๑๐๘**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ ลูก ส.ธรรมภักดี, ๒๕๒๑.
 อารี สุทธิพันธุ์. **ปรัชญาศิลปะ**. ม.ป.ท : เอ.การพิมพ์, ม.ป.ป.
 _____. **ประสบการณ์สุนทรียะ**. กรุงเทพฯ : แสงศิลป์การพิมพ์, ๒๕๓๑.

(๒) หนังสือแปล:

- Bertrand Russell. **ศิลปะการคิดปรัชญา**. แปลโดย วิจิตร เกตวิศิษฐ์, กรุงเทพฯ: เทพประทานพร,
 ๒๕๒๕.
 Dr. G. Srinivasan. **Problems of Aesthetic**. แปลโดย สุเชาวน์ พลอยชุม, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
 มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

(๓) บทความ :

- เกรียงศักดิ์ ไทยคุรุพันธ์. “ศิลปะบนผืนหนัง”, **ราชภัฏกรุงเก่า**. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๔ (๒๕๓๕) :
 ๒๒-๒๕.
 คำพูน บุญทวี. “ตำนานสักลายตามตัว”, **ศิลปวัฒนธรรม**. ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๓ (มกราคม
 ๒๕๔๔) : ๑๒๖-๑๒๗.
 ชนิตร์ ภู่อานันท์. “การสักยุโรป”, **ศิลปวัฒนธรรม**. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๔ (กุมภาพันธ์
 ๒๕๔๐) : ๑๖๔-๑๖๖.

- _____ . “สักเพื่อความสันโดษของชีวิต”, ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๕ (กรกฎาคม ๒๕๔๐) : ๑๖๖--๑๖๗.
- _____ . “ตำนานแห่งรอยสักศิลปะบนเรือนร่างของมนุษย์”, ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๘ (มิถุนายน ๒๕๔๐) : ๑๖๘-๑๗๑.
- ดาวรุ่ง. “จิมมี่ ห่อง ศิลปะความงามบนมังสา”, อาร์ต แอนด์ ไอเดีย. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๗ (มีนาคม ๒๕๓๗) : ๒๐๗-๒๐๗.
- ณัฐภัทร นาวิกชีวิน. “ลายสักขาที่บ้านเชียง”, เมืองโบราณ. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔ (กรกฎาคม-กันยายน ๒๕๒๑) : ๕๓--๕๘.
- ประเสริฐ ก้อยถาวร. “เส้นห้รอยสัก tattoo บนเรือนกายธุรกิจชายศิลปะที่น่าสนใจไม่น้อย”, โลกการค้า. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๕๒ (พฤศจิกายน ๒๕๔๖) : ๕๐-๕๑.
- ประเสริฐ ก้อยถาวร. “ธุรกิจสักเฟื่อง สักกันเป็นว่าเล่น”, วารสารคู่แข่ง. ปีที่ ๑๗ ฉบับที่ ๒๒๘ (กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐) : ๗๘.
- ปรีชา กุลละวณิชย์. “รอยสัก-รอยเสียง”, หมอชาวบ้าน. ปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๒๒๒ (ตุลาคม ๒๕๔๐) : ๓๐-๓๑.
- ไพโรจน์ สโมสร. “พ่อฤา จิตรกรลายสัก”, ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๑๐ (สิงหาคม ๒๕๒๓) : ๕๕--๖๐.
- _____ . “พระอริยานุวัตรกับการสักลาย”, ศิลปวัฒนธรรม. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๑๕ (มกราคม ๒๕๒๔) : ๔๒-๔๗.
- ภราดร รัตนกุล. “รอยสักบนหลังคน”, สยามสัปดาห์วิจารณ์. ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๔๒ (เมษายน ๒๕๒๗) : ๒๔-๒๕.
- นิพาดา เทวกุล. “ธรรมชาติหรือลักษณะทั่วไปของสุนทรียศาสตร์”, ศิลปกรรมศาสตร์. (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๓๗) : ๑๘-๒๑.
- แมวเหมียว. “การสักและเจาะร่างกาย”, ฉลาดซื้อ. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๕๗ (ตุลาคม-พฤศจิกายน ๒๕๔๖) : ๖๕.
- ไรราน อรุณรังษี. “ความงามในทัศนะของเพลโต”, อาษา. ฉบับที่ ๓ (๒๕๑๒) : ๕๐-๕๖.
- วสันต์ งามสันติกุล. “สุนทรียธาตุ”, ศิลป. ฉบับที่ ๓ (พ.ค-ก.ค ๒๕๒๗) : ๒๘-๓๓.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. “สุนทรียศาสตร์ตะวันตก เพลโตและอริสโตเติล”, วารสารศิลปกรรมศาสตร์. ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๓๘) : ๓๓-๓๗.
- ศศิธร เผ่าสัจจ. “สัญลักษณ์ลูกชาย มรดกแห่งความเชื่อที่ยังหลงเหลืออยู่”, นิตสารสำหรับครอบครัว. ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๔๑ (มกราคม ๒๕๓๑) : ๔๘-๖๓.

- ส. พลายน้อย. “สักยันต์”, **สารคดี**. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๓๕ (ก.ย. ๒๕๓๕) : ๗๖.
- ส. ศิวรักษ์. “พุทธกับไสยในสังคมไทย”, **ศิลปวัฒนธรรม**. ปีที่ ๑๕ No. ๗ (May ๑๙๙๔) : ๗๖-๙๑.
(๒๕๓๗) : ๔๕-๕๔.
- สมชาย นิลอาธิ. “ลายสักจิตรกรรมบนความเจ็บปวด”, **ศิลปวัฒนธรรม**. ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒
(ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๑๑๒-๑๒๔.
- สุวพันธ์. “ศิลปะบนเรือนร่างความสวยบนความเสี่ยง”, **ชีวะจิต**. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑๘๗ (กุมภาพันธ์
๒๕๔๕) : ๓๑-๔๓.
- สาวตรี แสนโกศิก. “สักศิลปะบนเรือนร่าง รอยทางแห่งวัฒนธรรม”, **ศิลปวัฒนธรรม**. ปีที่ ๑๐
ฉบับที่ ๑๑๓ (กันยายน ๒๕๔๖) : ๑๐๑-๑๑๑.
- อรุณรัตน์ อบรม. “ลายสัก แฟชั่น หรือ ศิลปะใต้ผิวหนัง”, **สารคดี**. ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑๐๒
(สิงหาคม ๒๕๓๖) : ๓๘.
- ข่าวหนังสือพิมพ์. “สาวก รอยสัก”, **เดลินิวส์**. วันอาทิตย์ที่ ๒๕ (มกราคม ๒๕๔๕) : ๑๘.
- (๔) วิทยานิพนธ์ :**
- นันทัชญา มหาจันทร์. “การศึกษาศิลปะการสักของไทยและญี่ปุ่น”. **งานการวิจัย ภาควิชาภาษา
ตะวันออกคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**. มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๓๕.
- จิตร์รัตน์ รัตนจรสโรจน์. “ศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในคัมภีร์นาฏยศาสตร์”. **วิทยานิพนธ์-
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.
- พิมพ์พรรณ รัตนวิเชียร. “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับรอยสักของผู้ต้องขัง”. **วิทยานิพนธ์ปริญญา-
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- รัตนา อรุณศรี. “ประวัติศาสตร์สังเขปเรื่องการสักร่างกายในมิติของความสัมพันธ์ทางเพศสภาพ”.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๔๗.
- สุลักษณ์ ศรีบุรี, ทวีวงศ์ ศรีบุรี. “ลายสักที่พบในภาคกลางของประเทศไทย”. **งานวิจัยจากทุน
วิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**, ๒๕๓๐.
- สมชาย ธรรมธิ. **รายงานการวิจัยเรื่อง “ลายสักไทใหญ่”**. เชียงใหม่: มิ่งเมือง, ๒๕๓๘.
- อนุกุล คลังบุญครอง. “ศึกษาลายสักขาของผู้ชายอีสาน”. **ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น**, ๒๕๓๔.

๒. ภาษาอังกฤษ:

๒.๑ Primary sources:

- Beardsley Monroe C. **The Aesthetic Point of View: Selected.** New York: Cornell university press, 1982.
- Benedetto Croce. **Aesthetics.** New York: The NOODDAY Press, 1960.
- Curt John Ducasse. **The Philosophy of Art.** New York: Dover Publications Inc, 1966.
- George Santayana. **The Sense of Beauty Being the Outline of Aesthetic Theory.** New York: Dover publication press, 1955.
- James Creed Meredith. **Immanuel Kant: The Critique of Judgement.** London: Oxford Clarendon, 1952.
- Stolnitz Jerome. **Aesthetics.** New York: Macmillan publishing press, 1965.

๒.๒ SECONDARY SOURCES:

(I) Books

- A. C. Grayling. **Philosophy of A Guide Though The Subject.** New York: Oxford University press, 1995.
- Anne Sheppard. **Aesthetics.** Oxford: Oxford University Press, 1987.
- Alexander Samuel. **Space, Time and Deity, V. 2.** London: Macmillan, 1920.
- Bernard Bosanguet. **A History of Aesthetic.** New York: Humanities press Inc, 1966.
- B. J. Terwiel. **Monks and Magic: An Analysis of Religious Ceremonies in Central Thailand.** London: Curzon press, 1975.
- Curt John Ducasse. **The Philosophy of Art.** New York: Dover Publication, Inc, 1966.
- C. I. Lewis. **An Analysis of Knowledge and Valuation.** Chicago: Paquin printer press, 1971.
- David Hume. **“Of the Standard of Taste” in Essays, Literary, Moral, and Political.** London: 1870.
- David E. Cooper. **A Companion to Aesthetics.** Bodmin: Blackwell Publishers, 1996.
- Donald Richie. **The Japanese Art of Tattooing.** Tokyo: Weather hill, 1982.
- Gove Philip Bulcoclr, **Webster’s Third New International Dictionary of the English Language.** Massachusetts: G&C. Merriam Company, 1965.
- H. Spencer. **The Principles of Psychology.** New York: Appleton, 1956.

- Immanuel Kant. **The Critique of Judgement**. Trans. James Creed Meredith, (London: Oxford Clarendon, 1952.
- Jess Stein. **The Random House Dictionary of the English Language**. New York: Random House, 1966.
- Langfeld Herbert Sidney. **The Aesthetic Attitude**. Washington: Kennikat Press, 1967.
- Listowel William Frisc Hare, Earl of. **Modern Aesthetics**. London: Allen & Unwin, 1967.
- George Dickie, **Aesthetics an Introduction**. Indiana: The Bobbs-Merrill Company, 1979.
- George Santayana. **Modern Aesthetics**. Translated by Earl of Listowel. London: George Allen&UnwinLtd, 1967.
- Marvin Levich. **Aesthetic and the Philosophy of Criticism**. New York: Random House, 1963.
- Melvin Rader Bertram Jessup. **Art and Human Values**. New York: Prentice-Hall, 1976.
- R. G. Collingwood. **Outlines of Philosophy of Art**. England: Thoemmes Press, 1994.
- R. L. Beals and H. Hoijer. **An introduction to Anthropology**. New York: Macmillan, 1965.
- Readers digest association, **Reader's Digest Universal Dictionary**, London: Reader's digest Association, 1999.
- Sandi Fellman. **The Japanese Tattoo**. New York: Abbeville press, 1986.
- T. Parson, and E. A . Shils. **Towards a General Theory of Action**. Cambridge: Harvard University press, 1951.
- T. E. Jessop. **Introductory Reading in Aesthetic**. New York: The free press, 1969.
- Webster Noah. **Webster's New Twentieth Century Dictionary of the English Language**. New York: The world Publishing Company press, 1957.
- William E Kennick. **"On Aesthetic Judgement" in Art and Philosophy**. New York: St. Martin's press, 1979.
- William Elton. **Aesthetic Language**. Basil: Blackwell oxford, ๑๙๕๕.
- William T McLeod. **The New Collin Dictionary & Thesaurus**. London: Harper Collin, 2002.
- Wroblewski, Christopher. **The Art of Tattoo: Skin Show**. London: Virgin book, 1989.
- _____. **Tattooed Women**. London: Virgin publishing, 1992.
- W. G. Sumner and A. G. Keller. **The Science of Society, vol. 3**. (New York: Yale University press, 1928.

(II) Articles

Davis Douglas, “Pins and Needles: Exhibition at the Museum of American Folk Art”, **Newsweek**.

(December 1971): 57.

Umamoto, Diane L. “Thai Charms, The Art of Tattooing”, **SAWADDI**. (September-

October 1980): 9 -13.

๓. สื่อสารนิเทศจาก World Wide Web (WWW):

มูลนิธิวิกิมีเดีย, “**Philosophy Aesthetics** สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) คืออะไร?”, <[http:// www.hu.swu. ac. th/ph/ th.wikipedia.org/wiki/](http://www.hu.swu.ac.th/ph/th.wikipedia.org/wiki/)>, 11/19/2004.

สุกรวดี, “**ศิลปะหรือตราบป**”, <[mhthhttp:// www. Noknoi. com/ pamoo/board/board.php?group =Pamoo&id=501](http://www.Noknoi.com/pamoo/board/board.php?group=Pamoo&id=501)>, ๒๗ ก.ย. ๒๕๕๐.

Las Vegas NEVADA, “**Amina Munster, Double Hardway, Toodles Armytattoodles**,” <[http:// www.myspace.Com/aminamunster](http://www.myspace.Com/aminamunster) and [http:// www.Tattooartists. Org/Kanthima Thailand tattoo center](http://www.Tattooartists.Org/KanthimaThailandtattoocenter)>, 2 August 2007.

Robert Maynard Pirsig, “**Aesthetics from Wikipedia, the Free Encyclo**”, <[http://www.google.com/Aesthetics-Wikipedia, the free encyclopedia.htm](http://www.google.com/Aesthetics-Wikipedia,thefreeencyclopedia.htm)>, December 2007.

_____, “**Value Theory**,” <[http://en. Wikipedia. Org / wiki/value theory](http://en.Wikipedia.Org/wiki/value_theory)>, June 2006.

ภาคผนวก

๑. ศิลปะลายสักประเภทยันต์หรืออักขระ

๑.๑ ยันต์แก้วเพชร

๑.๒ ยันต์เก้ายอด

๑.๓ ยันต์ประทับหลัง

๑.๔ ยันต์ไตรสารณคมน์

๑.๕ ยันต์พระเจ้า ๑๖ พระองค์

๑.๖ ยันต์ห่ม

หมายเหตุ : ลายสักเหล่านี้มีค่าทางความขลัง ศักดิ์สิทธิ์ คงกระพันชาตรี (ทรรศนะของผู้วิจัย)

๒. ศิลปะลายสักประเภทรูปพระหรือเทพเจ้า

๒.๑ รูปพระพุทธเจ้า

๒.๒ รูปพระพิฆเนศวร

๒.๓ รูปเจ้าแม่กวนอิม

๒.๓ พระแม่ลักษมี

๒.๔ รูปพระเยซูคริสต์

๒.๕ รูปพระสงฆ์มหานิกาย

หมายเหตุ : ลายสักเหล่านี้มีคุณค่าทางด้านสรีรมงคลและสวยงาม (ทรรคนะของผู้วิจัย)

๓. ศิลปะลายสักประเภทรูปสัตว์(เพื่อความสวยงามและแสดงอำนาจแก่นั่น)

๓.๑ รูปผีเสื้อ

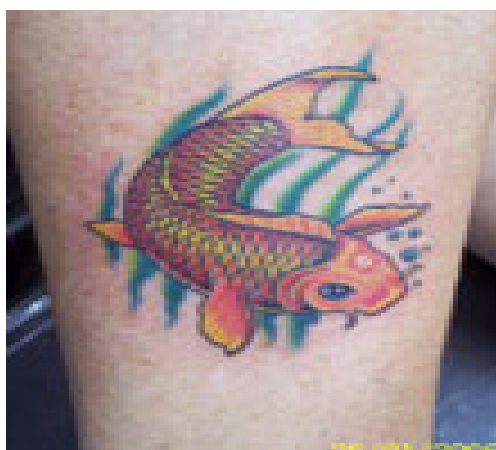
๓.๒ รูปมังกรคู่

๓.๓ รูปพญาหมา

๓.๔ รูปพญาค้างคาว

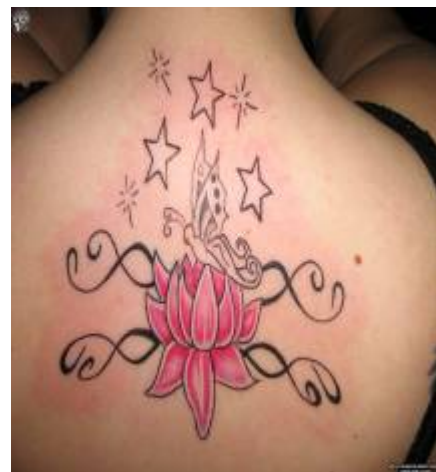
๓.๕ รูปปลา

๓.๖ รูปพญางูเห่า

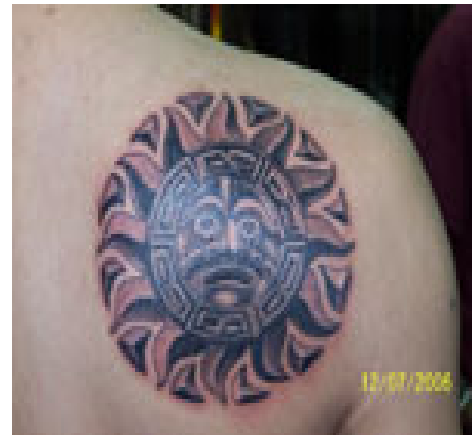
หมายเหตุ : ลายสักเหล่านี้สักเพื่อแสดงอำนาจและสวยงาม (ทรรศนะของผู้วิจั)

๔. ศิลปะลายสักประเภทรูปดอกไม้(เพื่อความสวยงาม)

หมายเหตุ : ลายสักเหล่านี้สักเพื่อความสวยงาม (ทรรศนะของผู้วิจัย)

๕. ศิลปะลายสักประเภทประยุกต์(เพื่อความสวยงามและแสดงอัตลักษณ์)

หมายเหตุ : ลายสักเหล่านี้สักเพื่อสร้างอัตลักษณ์และตกแต่งร่างกาย (ทรยศนะของผู้วิจัย)

ประวัติของผู้วิจัย

ชื่อ	:	พระ วิรัตน์ ฉายา จนทโก (ศรีคำมนตรี)
เกิด	:	วันที่ ๗ เมษายน ๒๕๒๐
สถานที่เกิด	:	ณ บ้านโปนม่วง เลขที่ ๕๕/๑ หมู่ ๓. โพนโคก อ. เมืองจำปอน จ. สหวันนะเขต.
การศึกษา	:	ประถมศึกษา – โรงเรียนบ้านโปนม่วง สหวันนะเขต มัธยมศึกษา – โรงเรียนสามัญศึกษาสงฆ์สหวันนะเขต, พุทธศาสตร์บัณฑิต (ศาสนา) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย รุ่นที่ ๔๕/๒๕๔๖, และประกาศนียบัติวิชาชีพครู (ปว.ค) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อุปสมบท	:	วันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗.
สังกัด	:	วัดโพนสะหวัน ต. โพนสะหวัน อ. กันทะบุรี จ. สหวันนะเขต
เข้าศึกษา	:	วันที่ ๑๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๗.
สำเร็จการศึกษา	:	...../ กุมภาพันธ์ / พ.ศ. ๒๕๕๐.
ที่อยู่ปัจจุบัน	:	พำนักชั่วคราว ณ วัดใหญ่ศรีสุพรรณ แขวงหิรัญบุรี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐.